Geschenk von Herrn
E. Desor, Professor
aus Friedrichsdorf.
1864.

Dr Schellenberg

Stadt-Bibliothek
Homburg v. d. H.
Doublette
№ 1706

ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAJESTATIS CONSILIARII
ET ARCHIATRI,

NEC NON MEDICINÆ IN HAC ALMA ET ANTIQUISSIMA
UNIVERSITATE PROFESSORIS PRIMARII,

PARS SEXTA

RATIONIS MEDENDI

IN NOSOCOMIO PRACTICO;
QUOD IN GRATIAM ET EMOLUMENTUM
MEDICINÆ STUDIOSORUM
CONDIDIT

MARIA THERESIA,

AUGUSTISSIMA ROMANORUM
IMPERATRIX,
HUNG. BOHEM. &c. REGINA &c. &c.

STADTBIBLIOTHEK
Doublette
ZU
HOMBURG V.D.H.

EDITIO TERTIA.

VIENNÆ AUSTRIÆ,

SUMPTIBUS HERMANNI JOSEPHI KRÜCHTEN,

M. DCC. LXVII.

305346

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

SACRÆ, CÆSAREÆ, REGIÆ, APOSTOLICÆ
MAJESTATI,
AUGUSTISSIMÆ ROMANORUM
IMPERATRICI,
HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,
CROATIÆ, SCLAVONIÆ, &c. &c.
REGINÆ,
ARCHIDUCI AUSTRIÆ, &c. &c.
MARIÆ THERESIÆ,
DOMINÆ
SUÆ CLEMENTISSIMÆ,
ANTONIUS DE HAEN.

E *Mole grandeſcit, quod ad pedes* MAJESTATIS TUÆ *annuum depono opus: quo-*

niam primo frequentioris experimenti ſe ſe obtulit occaſio; deinde arcanas Naturæ leges inveſtigandi ardor inventis ingeminabatur; tandem diſcendi avida, atque inſatiabilis, Juventus Academica, nova indies a me expectavit, peti-

ti-

tivit, urſit. Symbolam contulit longe frequentius Chirurgiæ, Medicinæ genuinæ Sororis, exercitium. Quin etiam notabiles, damnoſique in Arte errores, examinandi, atque expugnandi fuerant. Crevit ſic in immenſum

Labor, ſed una cum labore Voluptas: cum quod Artem purificare, & amplificare poſſe, jucundiſſimum ſit; tum quod eo majorem benevolentiam, eo gratioſiorem MAJESTATIS TUÆ *favorem, me mihi conciliaturum certo noſ-*

ſem,

STADTBIBLIOTHEK
ZU
HOMBURG V.D.H.

ſem, quo demandatam abs TE *provinciam majori cum ardore, diſcentiumque emolumento excoluiſſem.*

Die 26. Octobris.
1761.

ELEN.

ELENCHUS CAPITUM.

CAPUT I.

De Cardialgia Chronica. Pag. 1.

CAPUT II.

De vario Hydrope ac tumore Abdominis. Pag. 36.

CAPUT III.

De Hydrope pectoris. Pag. 75.

CAPUT IV.

Problemata & Difficultates. Pag. 95.

CAPUT V.

De Calculo Veſicæ Urinariæ & Lithotomia. Pag. 171.

CAPUT VI.

De Cranii Uſtione in pertinacioribus vitiis Capitis. Pag. 239.

CAPUT VII.

De quorundam Medicamentorum viribus. Pag. 287.

CA-

CAPUT I.
DE CARDIALGIA CHRONICA.

§. I. *Cardialgia multis oriunda de cauſis, protopathica datur, & deuteropathica.* §. II. *Scirrhi, ut cauſæ, ſuſpicionem tum diuturnitas morbi, tum ejuſdem pertinacia, haud immerito fecerunt; interea dum remedia nonnulla diu, conſtanterque adhibita, conſtantemque ſanitatem operata, clare demonſtrent necdum ſcirrhum adfuiſſe, ſed alias pertinaces cauſas.* §. III. *Nihilominus frequens heu nimium! Cardialgiæ cauſa ſcirrhus eſt, quem cognoſcendum regulæ artis ſæpenumero quidem dant, quanam vero in parte is reſideat, rarius viventibus ægris, frequentius in denatis, certo novimus.* §. IV. *Cauſa in Pyloro protopathica dum adeſt in nonnullis, jugi ingeſtorum vix mutatorum vomitu ſe prodit, in aliis minime: probatur utrumque exemplis.* §. V. *Frequentior ea*

nihilominus Obſervatio eſt, quod vomitus ille adſit, dum vel cauſa protopathica in Pyloro, vel deuteropathica pone Pylorum eſt, quam quod non adſit. Hiſtoriæ id confirmantes. §. VI. *Solet eo in caſu ventriculus vehementer augeri, nonnunquam ſola amplitudine, aliquoties etiam craſſitie: vix capitur vera hujus differentiæ ex obſervationibus cauſa.* §. VII. *Quæſtio hæc ad plura cava viſcera adplicata, varietatem detegit eandem. Diſcrepantia ſententiarum circa uterum auffertur exemplis, quæ indubie demonſtrent illum creſcendo haud amittere craſſitiem, quam non imprægnatus habebat. Tubæ, Ovaria, Hydatides, quoque craſſitudine tunicarum paſſim augentur.* §. VIII. *Confirmatur argumentum de difficiliore hujus morbi Diagnoſi; dum vomitus vix mutatorum ingeſtorum diuturni latentiſſima & inſolita plane cauſa nonnunquam deprehenditur. Prudentia & Præcautiones commendantur, dum ejuſmodi inſolitæ cauſæ ſuſpicio eſt.*

§. I. CArdialgiam Chronicam hic deſcribere animus non eſt, ſufficienter id ſcholis, ſcriptisque Medicorum præſtantibus; verum ea potius

ſius communicare, quæ propriæ obſervationes ad illam elucidandam contulerint. Quod ordine ut faciam, præmittere debebo recenſionem variarum admodum partium viſcerumque, in quibus hic morbus ſedem, originemque, unquam habuiſſe inventus eſt.

Ac primo quidem ipſe Ventriculus cum Pyloro recenſetur, ſuo affectus in cavo, ſubſtantiave. Eſtque tunc Protopathica Cardialgia, quo etiam eæ ſpecies pro parte referendæ, quæ No. 28. 29. 30. 31. recenſebuntur. 2. Oeſophagus pone ventriculum. 3. Diaphragma. 4. Pancreas. 5. Duodenum. 6. Omentum, 7. Hepar. 8. Splen. 9. Sternum aut mucrone ſuo, aut adnato ſibi tumore. 10. Muſculi Recti Abdominis. 11. Veſicula fellis. 12. Meſenterium. 13. Renes & Ureteres. 14. Uterus. 15. Ova-

 ria.

ria. 16. Tuba Fallopii. 17. Præternaturales Concretiones ac Tumores, in appendicibus per Abdomen adipoſis. 18. Hydatides. 19. Aqua, Serum, Pus, Ichor, Mucus, Sanies, aut quicunque alii liquores, ſive in vacuum effuſi Abdomen, ſive ſaccis, hydatidibusque contenti. 20. Affectiones ſpermaticorum vaſorum. 21. Aneuryſmata varia. 22. Viſcerum variorum degeneratio. 23. Mutuaque eorundem inter ſeſe concretio. 24. Hernia levior, euns, redeuns, ſæpe ignota. 25. Prolapſus uteri ac vaginæ varius. 26. Multiplicia inteſtinorum incommoda. 27. Cephalæa. 28. Nimia debilis ventriculi ſenſilitas. 29. Hyſtericus clavus. 30. Peculiares atque inſuperabiles ventriculi crampi dicti. 31. Humores acidi, alcalini, ſordes, vermes, in ventriculo fixi aut perpetui.

De Cardialgia in enumeratarum partium una, pluribusve, ſede; a recenſitarum una, pluribusve, cauſis; innumera quidem exempla nos convincunt; at vero cum de Cardialgia, ut monui, tractatum non conſcribam, ea modo tangam, circa quæ mea, aliorumque, ſive nuperrimæ, ſive ſaltem necdum publice editæ obſervationes, verſantur. Si qua tandem veterum obſervata ſimile quid innuant, ea quoque recenſebo.

Multis admodum ventriculus, longo annorum ſpatio, irrito artis conamine, dolet, nauſeat, vomit; & his quidem perpetuo, aliis vero periodice.

Emetica, alvi purgationes, antacida, roborantia, nervina, carminantia, opiata, haud raro, ſive ſingula, ſive ſuccedente ordine data fuerint, levamen afferunt, at paſſim fu-

gax illud, atque inconſtans, ſæpe omnino fallax. His omnibus vel Protopaticum malum eſt, quibus ventriculus debilis, aut ſenſibiliſſimus, aut multo acore obſeſſus, aut in fabrica ſua varii generis tumores gerit; vel eſt deuteropathicum, dum vel corrupti humores ex Inteſtinis, perque Inteſtina, aut vermes, aut ſordes, multave bilis in *πικρόχολοις ἀνὼ*, in ventriculum ſæpius, inexhauſtoque fonte, irrepunt: maxime autem quando ille adjacentium partium tumore, duritie, ſcirrho, premitur, vellicatur, continuoque irritatur.

§. II. Quos mihi hoc morbo laborantes videre contigit, annoſum admodum malum paſſim hi teſtabantur, & ad oblata auxilia rebelle. Unde ſcirrhi, aliusve generis tumoris, ſive Ventriculi Pylorique, ſive partium vicinarum, Ventriculum aut Pylorum

com-

comprimentis, vehemens ſæpe ſuſpicio mihi nata eſt. Incertus tamen atque animo fluctuans, dum ſequentia adhibebam, dicere vix poſſum, quam multis integram attulerim ſanitatem, adeoque omnem apud illos ſcirrhorum ſuſpicionem mente excuſſerim. Præfari autem oportet Incomparabili *Boerhaavio* me hanc methodum debere.

Primo ad externam ventriculi regionem ſequens admovi Emplaſtrum: ℞. Empl. de Labd. vel Diabot. unc. jß. Camphoræ, Opii crudi, a ſcrup. ß. gr xv. ſcrup. j. Balſ. peruv. q. ſ. M. Diu gerendum hoc Emplaſtrum fuit, dumque laberetur, reficiendum. Et ſi quis cutis ardor, vel efflorescentia in nonnullis ejusdem ablationem nonnunquam poſceret, adplicationis continuationem cutis denuo in plerisque

admiſit, ſi ſæpius ſapone cum lacte lota, fotaque fuerat. Deinde aſſumſere quovis bihorio aut trihorio cochlearia duo Miſturæ hujus: ℞. Lap. Cancror. unc. β. Ol. ſtil. Menthæ cum Sacchari dr. iij. in Eleoſacch. redacti gtt. x. Spir. Menthæ unc. j. Laud. Liq. Syd. dr. β. Syr. Menth. unc. j. Aq. Menth. unc. viij. Eſt id genus hominibus tarda paſſim & ſicca alvus: quemadmodum alias ſæpius adverti, ita hic quoque plures fuere, quibus Opium & Carminantia hujus miſturæ alvum maxime naturalem redderent, vel operationem levioris ſubinde dati purgantis egregiam perficerent. Haud defuere tamen nonnulli, quibus vis Acidi potentior, datis cum miſtura pilulis ex Sap. Veneto copioſo, cum pauco ſtimulo gum. ammon. & maſ. pill. Ruffi, infringi debuerit. Dabantur quoque, quibus ventriculi non

ita

ita acor, ſed potius frequens ſpaſmus & debilitas, dolorem concomitari viderentur: his ſumme conditum hoc profuit: ℞. Cort. peruv. unc. iij. Camphor. Myrrh. a dr. jß. Syr. Diacod. & Menth. a unc. iijß. M. ut ſexies de die magnitudinis nucis moſchatæ fruſtulum ſumerent. Aderant, quibus opii majorem longe doſim, ad noctem præcipue, dari oportuerit. Multi ſane homines a Cardialgia penitus convaluerunt, modo, durante cura, exacte abſtinerent ab iis, quæ difficulter digeruntur, & a Lacte, Caſeo, Aceto, Vinis acidis; diætamque Alcaleſcentem obſervarent.

Hæc, inquam, dando, his proficiendo, tandem didici inveteratos ejusmodi Cardialgicos, eo quod Medicamenta ſine curæ ſtabilitate per annos abligurierint, incurabiles fere, ſcirrhoque ventriculi, aut partium

pone illum ſitarum, laborantes haberi; curam tamen & integram, & perſeverantem has ſcirrhi ſuſpiciones plane abigere. Concludere hinc debui plures dari, quibus immodicus ventriculi acor fere indomabilis adeſſet, quibus debilitas ventriculi foret inſuperabilis, quosque a flatibus, a ſpaſmis, a convulſionibus primarum viarum liberare, ferme impoſſibile videretur; licet nunc antacida, nunc paregorica, alio tempore purgantia, alio iterum roborantia, & carminantia dicta, ipſis ſæpius exhiberentur; eo quod optima hæc remedia nec ſufficiente copia, nec tempore haud interrupto, nec multa horum ſociata, nec longo poſt ſymptomatum ſilentium tempore, ſumerentur.

§. III. Quamvis hæc ita ſe habeant, ultro tamen fatendum eſt, Ventriculi, Oeſophagi, Pylori, par-

tium-

tiumque hisce vicinarum ſcirrhum, morbum frequentem eſſe, quem palliamus potius, quam curamus; niſi initio advocati, & ſigna ejus certiora contemplati, quam quidem in caſibus §. II. leniſſimis ſolventibus, & præprimis copioſiſſimo, eodemque pertinaci mellis uſu, naſcentem hanc Diatheſim diſſolvamus. Hinc juvat mente præſentia hæc ſigna gerere, quæ Ars obſervanda detexit.

Sunt 1. cauſæ prægræſſæ, ut v. g. ventriculi inflammatio, nec benigna reſolutione, nec critica evacuatione ſoluta. 2. Mali diuturnitas. 3. Pertinacia ejusdem ad ſelecta remedia. 4. Vomitus frequens ſub actu digeſtionis. 5. Loci pondus. 6. Dolorum moderamen a fortiore ventriculi, abdominisque compreſſione. 7. Ventris externi tactus. 8. Vitia affecti viſceris, quod, defectu ſecretio-

tionis, corporis œconomiam plus, minus, turbat.

Exacte locum determinare indurati tumoris, ſive ipſo in ventriculo hærentis, ſive ejus, qui in vicinia natus ventriculum premit, facile nonnunquam datur, aliquando difficulter, ſæpe vero neutiquam. Tot hinc in conſultationibus litigia. Verſati utcunque in Anatomicis Medici, qui ſemel iterumque Pancreas ſcirrhoſum invenere; idem poſthac perpetuo accuſant: legerunt alii, videruntque ex ipſo Meſenterio enatum tumorem, qui ſurſum vergens ventriculo in functionibus ſuis impedimento fuerit; nihil in poſterum, niſi Meſenterium clamant. Sic iterum alii aliud. At vero ingenue fateamur certa ſigna rariſſime dari, quæ ex innumeris cauſis veram determinent, quæ locum, quo tumor hæreat, quæ viſcus, quod oc-

occupet, quæ modum impedimenti, naturamque, examuſſim explicet. Cadavera paſſim nos erroneæ convincunt ſententiæ. Exemplis videre juvat.

§. IV. Perilluſtris ac longe doctiſſimus, expertiſſimuſque Vir, G. *Magneven o Kelly ab Agrim*, Fac. Med. *Prag.* Director ſapientiſſimus, conſummatus Pathologiæ ibidem Profeſſor, verum noſtræ Artis ornamentum, edidit 1760. Diſſertationem de *Raro Ventriculi caſu*, in quo vomitus ingeſtorum vix mutatorum, in provecto admodum morbo, impedimentum circa Pylorum hærere indicabat. Probabilis ſane hæc dicta de cauſa ſententia erat; haud tamen ita, ut una conſtaret utrum in ipſa Pylori ſubſtantia, an in circumjacentibus partibus, hæreret id, quidquid eſſet demum, obſtaculi. Cadaveris autem ſectione

pa-

patuit ſcirrhum adeſſe, eumque ita totum ambitum occupare Pylori, ut tranſitus per illum vix ſetæ mediocri concederetur. Eo obſtaculo effectum id, ut eam ſenſim in molem creverit ventriculus, quæ, ſacci inſtar, univerſum expleret abdomen, ſuoque fundo inter Rectum & Veſicam inſinuans ſeſe, ſimul cauſa teneſmi extitiſſet, frequentisque ſtranguriæ. Ingens adeo hic ventriculus, ut, referente Claro Autore. „ filum arcui „ majori circumductum, antequam „ evacuaretur, ulnam Bohemicam, „ cum tribus quadrantibus, & duo„ bus pollicibus æquaret: minor ar„ cus tres daret quadrantes, cum „ uno pollice.

2. Apud *Riverium* obſervatio *A. Jodon*, *Antiſſiodorenſis* Medici, habetur, hominis nempe, qui integro triennio cum tumidiſſimo ventre *ſine vomi-*

tu

tu conflictatus, demum febre & anxietatibus emaciatus, periit. Ipſius *Jodon*, qui hiſtoriam narrat, Anatomen fecit. Hydatis magna in medio pendebat Pyloro, hydatidibus tota ſcatebat univerſi ventriculi interior ſuperficies: liquidum vero in hoc ventriculo contentum *nonaginta librarum* pondere fuit. Ventriculus medius diſſectus, ſuperabat ulnam *Pariſienſem* (quæ media parte *Vienneuſi* longior) ambo ventriculi ora fere juncta erant. Hic autem homo cur non vomuerit? Quia ventriculus cum Peritonæo arcte connatus. Igitur hic videmus caſum, in quo cum omnibus vomendi cauſis vomitus fuit impoſſibilis. *Blancard* Cent. 1. No. 84. vel ipſiſſimam hiſtoriam habuit, vel eam *Jodonis* inter ſuas retulit.

3. Et rarior ille caſus, quem Tom. 5. Cap. 2. pag. 38. *Rat. Med.* dedi,

in

in quo ventriculi pars prope Pylorum, ipſeque Pylorus, Omenti parvi *Winslowi* craſſa duraque productione premebantur, ac præterea peculiari extrinſecus adnato tumore Pylorus compreſſus erat; ille, inquam, caſus vomitum cetera inevitabilem, tamen impoſſibilem fuiſſe oſtendit, præ ponderoſiſſimo, rigidiſſimoque omento, ventriculum immobilem figente.

4. Quid mirabilius, quam quod 10. Aprilis 1758. in publico Auditorio circa hoc ipſum negotium demonſtraverim! Ventriculus primo formabat lagenam, ſiniſtrorſum productam, 3½. pollicum; deinde ex fundi ſui latere dextro tubum emittebat, diametri ſex linearum, qui pedetentim ad ſeſqui pollicis amplitudinem lateſcens, longitudinemque 4½. pollicum æquans, demum Pylorum

ſor-

formabat, & in Duodenum abibat. Pinguis moles ventriculo adnata, magnamque adepta duritiem, in cauſa ſuerat, cur ventriculus hanc aſſumſiſſet figuram. Interim homo hic, cujus morbum Cap. 4. Probl. 8. enarrabo, ante ultimum ſuum ac brevem morbum nunquam vomuit. Cujus miri phenomeni, ſi a me cauſa quæritur, aliam non novi, niſi quod Natura nonnunquam ſeſe monſtroſis accommodet. Et quidni? Antiquos ſcirrhos in cadaveribus reperimus, qui ſui ſigna ita per annos dederint, ut homines ſubinde per plures ſeptimanas, menſesve, a quovis dolore ac vomitu liberi vixerint. Cur, quod per menſes, id quoque non poſſet per annos, non poſſet per totam contingere vitam?

5. Aurifaber *Riverii* Cent. 1. No. 90. ingentem Pancreatis ac Meſenterii

ſcirrhum geſſit, qui Pylorum, Jejunique principium, ita anguſtaret, ut omnis fere præcluderetur tranſitus, quique dolores crearet enormes. Hic homo a tribus ſaltem menſibus, antequam adeſſet ipſi *Riverius*, & aliquo adhuc poſtmodum tempore, neque ſponte vomuit, neque dato Emetico vomere potuit, niſi eodem repetito: quamvis ventriculus materie eſculenta & potulenta plenus a morte inveniretur. Cur non vomuerit, data hiſtoria non exponit: cum autem ex Natura morbi vomere debuerit, nec vomuerit tamen, videmus plures dari, qui cum omnibus vomendi cauſis neutiquam vomant.

§. V. Igitur ut in quibuscunque fere aliis morbis, ita quoque hic miras detegimus exceptiones. Cæterum, ſi nec ventriculus manifeſto aliis de cauſis a vomitu impediatur, nec forte

ærum-

ærumnis hiſce aſſueſcat ſic, ut inde ad vomitum non proritetur, ſolent paſſim id genus hominum vomere, hocque mox, aut brevi poſt aſſumpta; quæ tunc fere immutata prodire cernas. Centena id demonſtrant exempla. Novemdecim anni ſunt, quod publice ediderim Anatomen feminæ, perpetuo vomentis immutata ſæpe ingeſta; qua conſtitit omentum geminos digitos craſſum adhæſiſſe ventriculo, jecinori, inteſtinis, colo, jejuno, duodeno, omneſque has partes in unam veluti faſciam, contraxiſſe.

Obiit 19. Aprilis Anni præſentis Prænobilis ſanitatis Conſiliarius, ac præſtantiſſimus Medicus, *Leopoldus Erndl*, qui ſane noverat 15. annorum ſpatio immedicabilem ſui ventriculi morbum, vomituſque frequentes, prudentia, & ſolertia ſua ita pal-

liare, & moderare, ut in 45. ætatis annum vitam ſuam inter labores practicos, Vir Deo & hominibus carus, produxerit. Invenimus porro ventriculum ſic ſe habentem: primo inſtar inverſæ lagenæ longitudine 8½. pollicum, ad umbilicum fere uſque deſcendebat, inde angulo facto aſſurgens, atque canalem quatuor pollices longum formans, ad Pylorum petebat.

Porro hujus miri phænomeni gemina patuit cauſa mechanica; quarum prima ventriculus in genere extendendus, altera in hanc præcipue formam mutandus fuerit. Scilicet Pancreas ſenſim indureſcens, auctaque tumeſcens mole, compreſſerat retroflexum a Pyloro Duodenum; quo effectum id, ut Duodenum contra vertebras Dorſi preſſum, Chymum ventriculo pulſum ſæpe retardaverit,

imo

imo demoratum ſit. Hæc igitur vera cauſa ventriculi univerſalis diſtenſionis, utpote accipientis, nec niſi per lucida intervalla dimittentis. At vero immenſum jecur æque in toto latere ſiniſtro, quam in dextro, ultra umbilicum productum, ſic formatum erat, ut ſub lobo ſiniſtro ſuo, utpote tenuiore, ventriculus in craſſæ lagenæ ventrem abire potuerit; lobo autem dextro admodum craſſo, idem ventriculus non potuerit in latus diſtendi; ſed unice ſupra umbilicum, ubi aliquod ſpatium inter utriusque lobi pendentis crepidines nactus, anguſtus plane ille ut oblongum lagenæ collum, aliquantisper decurrebat, & angulo facto aſſurgebat, itidemque ſub craſſiſſimo lobo Hepatis dextro, anguſtiore tubo ad Pylorum pergebat. Ita ut evidens ſic fiat, quod dixi, Duodeni compreſſione oportuiſ-

ſe, ut univerſus ventriculus ſenſim diſtenderetur; monſtroſa jecinoris forma contigiſſe, ut in ſua diſtenſione ventriculus in hanc figuram potiſſimum mutaretur.

§. VI. Expedit meditationem ſuper hiſce malis ultra producere. Viſcera cava, Tumores ciſtici, Aneuryſmata, uno in corpore reperiuntur eo tenuiora, quo expanſiora; in alio vero quo ampliora, eo craſſiora. An lenta extenſione, craſſitudinem; cita, tunicorum extenuationem referant? id Anatome non ita admittit. In hiſtoria *Ill- Mac-neven*, ut ſenſim mole ventriculus, ita & crevit ſubſtantia. E contrario ſcirrhus ingens *Octaviani a Taxis*, Pylorum *ſenſim* anguſtando, in cauſa quidem fuerat, ut immenſum ventriculus diſtenderetur, haud vero ut augeretur craſſitie, cum *Högſtettero* ſolito tenuatior inventus ſit:

&

& licet Optimi *Erndl* ventriculus non niſi lentiſſime diſtentus ſit, incraſſatas tamen tunicas non habuit. In cadavere, cujus Hiſtoriam Cap. 3. §. 2. dabo, cupido me invaſit capacitatem menſurandi ventriculi, qui lenta & continuata per annos epulatione pedetentim in magnum ſaccum abiverat. Menſura male capta fuit, nam antequam Pylorum ligaremus, neglexeramus ventriculum a multa copia contentorum, qua utcunque turgebat, exonerare. Nihilominus quinque menſuras, ſive viginti libras aquæ commode infudimus, plus infuſuri, ſi ejusdem prope æſophagum tenuitas, qua illum digitis ad infundendam aquam dilatabamus, profunde dilacerata non fuiſſet. Ut eo loco, ſic ubique membranarum ventriculi tenuitas deprehendebatur.

§. VII. Differentia igitur magna in ampliato ventriculo, lente quantumvis diſtento, obſervatur. In veſica fellea, & urinaria, pro diſtenſione tenuitas creſcere ſolet. Sed quid demum de utero eſt?

Galenus L. de uteri Anatome Cap. 8. pag. 280. apud *Charterium* in Tom. IV. „ uterus in principio conceptus „ craſſus, cum prope tempus pariendi accedit, magnus quidem, ſed „ tenuis: craſſitudo enim in longitudinem extenſa abſumitur. „. Eodemque *Charterii* Tomo pag. 653. *Galenus* idem repetit Lib. 14. Libr. de uſu part. Cap. 14. Cum ſubſequentium ſæculorum Autores, & Arabum ſchola, non niſi in *Galeni* verba jurarent, nec facilis daretur occaſio examinis gravidi uteri, mirari non oportet, quod in poſtrema uſque hæc tempora apud omnes paſſim Medicos,

imo

imo etiam celebres Anatomicos, v. g. *Veſalium*, receptiſſima ſententia hæc fuerit. Contrarium tamen aſſeruerunt *Du Laurent*, *Riolanus*, *Bartholinus*, *Plazzonius*, *Harvæus*, aliique. Sic demum magna hæc quæſtio devolvebatur ad *Moricæum*, qui antequam ſua ederet, jam magnam vitæ partem circa uterum, & in utero triverat. Audacter ille *Galeni* ſententiam tuitus eſt, & putavit meridiana luce ſe eam clariorem demonſtraſſe. Putat *Moricæus*, plures ideo ſuppoſuiſſe non extenuari gravidos uteros, quod viderint craſſiores eosdem manere, qua parte placentam habeant, ſtatuerintque ut ibidem, ita ſe habere ubique; porro id falſum eſſe, & uterum cæterum pro ratione extenſionis tenuiorem fieri. La *Motte*, *Trew*, *Moebius*, pluresque alii, uterum ſaltem non minui a naturali in non im-

prægnatis craſſitie; *Sylvius*, *Heyſter*, *Palſinus*, aliique uterum ſcribunt craſſiorem naturali reddi.

Incomparabilis *Albinus* hic præprimis laudandus, qui nobis naturali forma dederit uteri gravidi figuras egregias, varioque aſpectu contemplandas, in quibus uterum cernimus, minime pro ratione extenſionis extenuatum. Egregius, & vere Doctiſſimus *Noordwyk*, in ſua uteri gravidi Anatome in 4to edita 1743. idem in utero, forte 5. menſes gravido, demonſtravit. Tandem teſtis autoptes rem pulcra occaſione contemplatus ſum *Hagæ Batavorum* 26. Maji 1751. Gallica femina ſeptem menſibus gravida, infantis ad finem usque experta motum, phthiſi pulmonali moribunda jam, Rev. P. Carmelitæ *Cyrilli* cura omnis eo tendebat, ut mox ab ejus morte tentaretur, an civis Rei-

pu-

publicæ, an Eccleſiæ membrum, ſubita ſectione ſervari forte poſſet. Hinc rogabar, ut proximis in ædibus cum Chirurgo, eo fine præſentem me ſiſterem. Unde quo momento moriebatur, intrantes examinabamus, num vere mortua eſſet? maritumque & feminas adſtantes rogabamus, num vere mortuam eam crederent? annuentibus cunctis opus aggreſſi ſumus. Uterum dextro in latere incidentes, vitaturi placentam, in eandem pervenimus tamen. Hinc fruſtra copioſum ſanguinem vi ex vaſis linearum duarum lumine vidimus proſilientem. Oppoſito igitur in latere mox ſecantes digiti ubique craſſitudinem uteri offendimus. Craſſior antea certe fuit, cum ab ipſo primo ſectionis inceptæ momento rivatim effluens cruor aliquem craſſitudinis collapſum effecerit oporteat. Membra-

branis pertuſis vi aqua proſiliit, infansque facie prona coxygem Matris verſus educebatur. An id elidit communem ſententiam infantis ſe capite deorſum circa ultima graviditatis tempora duntaxat vertentis? Mortuus jam erat infans. Placentam prudenter ab uteri parte dextra ſeparaturus, hic facile, ibi eam non niſi aut ejusdem, aut uteri læſione, ſolvere potui. In magna plaga facillime ſeparata Placenta, ſinus vidi plures, lacunasve, utero contiguas, cruore plenas, ſed uteri in eadem plaga deterſa ſuperficies nihil mihi aperti, nihil oſtendit ſinuoſi. An uteri ibidem Sectio primum facta, mutavit quidquam? Lineas quasdam albeſcentes, fibras referentes, vario modo per uteri fundum diſperſas vidi; quæ an ipſiſſimæ illæ ſint, quæ *Ruiſchio* ideam muſcularis ibidem fabricæ dederint, igno-

ignoro. Sed nihil difficilius fuit ſeparatione Chorii ab utero: quantacumque enim prudentia id ſeparare contendebam, erat celluloſitatis & vaſorum tantum robur, ut vel uterum lædere, vel membranæ Chorii lacinias deberem relinquere. Amnii a Chorio ſeparatio facillima ſine ulla læſione. An ſi peperiſſet hæc femina, membrana Chorii non manſiſſet utero affixa? & forſitan Placentæ pars? Confirmabit hanc veritatem Hiſtoria uteri, ſanie peſſima diſtentiſſimi, & in ſua ſubſtantia pollicem craſſi, quam Cap. II. §. III. dabo.

Atque hæc de utero dicta ſufficiant, ut convicti ſimus non niſi ſimilium experimentorum raritate contigiſſe, ut uteri gravidi extenuationem falſo plurimi ſtatuerint; & ab altera parte, ut inventam ejusdem 2. 3. 4. pollicum in fundo craſſitu-

di-

dinem ad præternaturalia forte relegamus.

Solent etiam Tubæ fallopianæ, Ovaria, Hydatides, Cyſtici in ſuperficie corporis tumores, eo craſſiorem habere tunicam, quo plus extenduntur. Sic habui Tubam fallopianam hac hyeme ſeptem librarum; his diebus aliam, quam ob diſſectionis diſtinctioris cauſam dilacerare ubique debui, adeoque ponderare non potui, ſed plures certe libras habuiſſem. *Cyprianus* ſaccum hydropicum, ex tuba formatum, & 150. libras aquæ continentem, invenit librarum 30. pondere. Politi & æquabiles raro hi ſacci ſunt, paſſim aut alterutra, aut utraque ſuperficie inæquales, tuberoſi.

§. VIII. Unde demum patet ſcirrhos aliosque tumores Meſenterii, Pancreatis, Pylori, Omenti parvi, ac

ma-

magni, Renis, (quem ſex circiter libras pendentem præterito anno publice demonſtravi), varios Ventriculi morbos, ingeſtorumque vix mutatorum vomitum generare poſſe, nec tamen ſigna pathognomonica adeſſe, quæ clare arguant, quænam potiſſimum pars hic peccet, adeoque ſæpe nos ignorare utrum protopathicus ſit, an deuteropathicus Ventriculi morbus.

Equidem Ventriculum circa Pylorum comprimi ex ingeſtorum fere immutatorum vomitu concludunt Practici, dum vident cætera viſcera inculpate ſe habere; ſed falluntur, dum nonnunquam vitium totum in externis Abdominis partibus modo hæreat, cujus en exempla;

In Tom. 1. Act. Chir. Pariſ. *Garengeot* deſcripſit nobis Herniam ſub cartilagine enſiformi, a ſecedentibus

bi-

binis rectis Abdominis muſculis, illudque in ſpatium prolapſa parva Ventriculi plaga. Aliam Herniæ Ventriculi ſpeciem habet, dum pars ejus prolabitur ab utroque latere ejusdem Cartilaginis, in illo triangulari ſpatio, quod inter illam, & marginem Vaginæ muſculorum rectorum intercurrit; quo in loco Vaſa ad muſculum pectoralem aliasque pectoris externas partes tranſeunt. Cauſam eſſe eam credit, quod ſolius Obliqui externi muſculi, (non vero ut alibi, Obliqui interni, Transverſique), Aponeuroſis, hanc formet Vaginam. Poſt *Camerarii* & *Renealmi* autoritatem, laudat etiam Collegas ſuos, *Petit*, *Andouillé* & *Arnaud*, ut qui ſimilia obſervaſſent. Hiſtoria adjecta evincit innumeros fere Medicos in Europa & America, annorum ſpatio, deceptos fuiſſe, dum pertinacis morbi

cau-

cauſam ad varios affectos locos; & propter ingeſtorum vix mutatorum ejectionem, Alvumque incredibili temporis ſpatio pertinaciter ſemper clauſam, ad Pylorum, vel ſaltem ad proxime adjacentes partes, referrent: interea dum attentum examen loci demonſtraverit veram Ventriculi Herniam in cauſa eſſe, quam idonea compreſſio & ligatura vel curare, vel ſaltem, ut non noceat, palliare potuerit. Ut proinde in cauſarum vomitus immutatorum ingeſtorum recenſione, etiam opus ſit ad hanc miram attendere cauſam.

At nihilominus judicio hic opus. Quotidie videmus, & proſtant adhuc exempla in noſocomio, internas Pectoris ſuppurationes viam ſibi in variis Pectoris plagis quærere, & iisdem omnino locis, quos dixi, formare tumorem. Adeoque non omnis

ibidem tumor Hernia Ventriculi eſt: quam tamen ut talem ſuſpicari quis poſſet, licet vix vomitus adeſſet, quandoquidem etiam inguinalis & femoralis Hernia per annos aliquando ſine vomitu adſint. Egregius *Foubert* eodem Chir. *Pariſ.* Tomo primo ejusmodi caſum deſcribit, quem nonnulli Practici Herniam Ventriculi eſſe crediderant, quem tamen ex præſentia Phthiſis pulmonalis preſſique undulatione tumoris, purulentum pulmonis tuberculum eſſe aſſeveravit. Lubenter ut tale aperuiſſet, niſi oppoſitæ Medentium ſententiæ, & conclamatus fere ægri ſtatus, eum cohibuiſſent. Inſpectione porro Cadaveris intellexit ſalutarem forte futuram fuiſſe aperturam viæ, quam pus ex concreto ibidem pulmone ſibi quæſiverat.

Sed

Sed & hanc aperturam periculum habere ſuum, Tom. 5. Cap. 6. a pag. 193. ad 200. demonſtravi, ubi omnia ſigna puris ex pulmone eo pergentis aderant, & Aneuryſma tamen ſub pure latitare deprehenſum eſt.

Tandem ingeſtorum vomitus inſeparabilis cauſa inventa fuit ab omnibus hucusque recenſitis prorſum aliena. Duo exempla notabilia habet *La Motte de Re Obſtetr.* Lib. 4. Cap. 17. Obſ. 375. alterum Matris ſuæ, alterum gravidæ feminæ. His intropreſſa enſiformis cartilago ventriculum in continuos egit vomitus. Feminis his, thorace in genua reflexo, cartilaginem digitis ſuis extrorſum duxit, hincque irritatione perpetua Ventriculi ablata, curavit Vomitum. Addit caſum frequentiorem eſſe, ſeque plures cujuscumque ætatis & ſexus ab indomabili cæterum vomitu ſic curaviſſe.

CAPUT II.
DE VARIO HYDROPE AC TUMORE ABDOMINIS.

§. I. *Tuba Fallopiana ſiniſtra pendens Libr. 7. continens 32. Libr. liquidi. Diſquiſitio ſuper puris generatione in hac femina. Etiam in Virgine uterinum ſyſtema inflammari, ac ſuppurari poteſt.* §. II. *Poſſibilitas demonſtratur conceptus & incrementi fœtus in Tuba Fallop.* §. III. *Exemplum notabile extenſarum ac materia repletarum ambarum tubarum, uteri, ac ſuperioris Vaginæ partis, una cum vulgo dicta Imperforatione, ſive Atreſia. Digreſſio occaſione Atreſiæ, ejusque variæ ſpecies, ac curandi modi. Incurabilitas. Aliud mirum Atreſiæ exemplum, cum addita cura.* §. IV. *Tumores Ventris notabiles ab Hepatis, vel Lienis, vel utriusque, ſaniſſimi, mole duntaxat aucta, juncto illi, aut non juncto, Hydrope. De Incertitudine Diagnoſeos in cunctis enarratis caſibus.* §. V. *Novum genus tumoris cyſtici, quem Pariſinorum methodo tractare natura ipſa indicabat; quemque incurabilem fuiſſe Anatome docuit. Novoque exemplo confirmatur id, quod ad* §. I. *de puris generatione dictum.*

Quam-

QUamvis in omnibus fere hujus operis Tomis de vario Hydrope ac tumore Abdominis egi, abruptam tamen retexere telam cogor novarum obſervationum multitudine, quæ antedicta partim corrigant, partim augeant, confirmentque.

1. Femina 30. annorum innupta, bonæ famæ, ruricola, elapſo abhinc quadriennio quartana laboraverat, quam debellare petitis undique, ut ruri potiſſimum fit, ad id remediis, quocunque modo ſategerat, ac debellaverat tandem. Febre libera, menſtruis caruit, tumoremque mox in ſiniſtro hypochondrio animadvertit, ſenſim creſcentem, eique demum univerſi Abdominis junctum Aſciten.

In *Noſocomio Pasmanniano*, ab optimo ibidem Phyſico D^no *Collin* ſuſcepta, & deobſtruentibus atque diureticis ex Arte tractata, a Menſe Au-

guſto 1760. multum lucrabatur. Sed anno hoc 1761. ineunte, anxietate victa Paracenteſim ſubiit, eaque aquoſi quidem nihil, liquidi autem gelatinoſi Libras 24. Medicas emiſit. Detumeſcente inde ventre eo manifeſtior, palpabiliorque tumor deſcriptus percipiebatur. Malorum cumulo pectore tanta ſubito copia puris erupit, ut ſuffocaretur, & repleta pure tota trachæa inventa ſit. Tumorem hunc una cum utero, Vagina, Recto, exſciſſum, D[us] *Collin* ad me, publicæ demonſtrationis ergo, perhumaniter miſit.

Primo totum ponderavimus. Libras medicas 31. æquabat. Deinde omnibus vero in ſitu poſitis; evidenter conſtitit Tubam Fallopianam ſiniſtram eſſe, quæ tumorem formabat, adeſſe ceterum Ovarium, quod naturalem haud multum excederet magni-

gnitudinem. Porro ex hàc tuba extraximus liquoris purulenti albi 18. libras. Tubæ ſubſtantia, ſeu membrana tumoris hic duas, tres illic, lineas craſſa, erat intus a pure eroſa, ac lacera, extus vero vaſis quam plurimis dives; quæ tamen minoris diametri erant, quam quidem ea aliis occaſionibus videram.

Aſt tumori huic ſic aperto alius reperiebatur incluſus, membranæ ſuæ craſſitie ut prior, continens liquidi fuſci, tenuioris ac turbidi, Libr. 4. Si unica libra addatur, quæ inter examen effluens, capta erat, ſi dematur pondus uteri & inteſtini recti, ac veſicæ, Tubæ degeneris pondus ſeptem librarum fuit, & liquidorum Libr. 23.

Ut febres intermittentes ſæpe ſalutares ſunt, ita non raro vel per ſe, vel male curatæ, perniciem inferunt; obſtructione pertinaci, & catamenio-

rum defectu. Tuba vitioſa oſtendit, quemadmodum ubicunque locorum degeneraſcere inde corporis partes variæ potuiſſent, ita nunc ſe potiſſimum pati. Undenam vero dum nihil inflammationis in tota anamneſi habetur, dum corpus videtur a diatheſi phlogiſtica prorſus alienum, undenam, inquam, tamen pus in ſacco Tubæ? undenam pus in pulmone, tam copioſum, ut ruptis repagulis ſuis totum ſpatium aëreum pulmonis inundaverit, ſuffocaritque feminam? Sane ea noſtrorum natura humorum eſt, ut citra topicas inflammationes, citra phlogiſticas febres, diatheſin inflammatoriam contrahant, eamque conſervent perpetuo. Tomo 2. Cap. 2. hanc veritatem, niſi me animus fallit, demonſtravi, & novis exemplis reliquorum annorum decurſu evidenter confirmavi. Imo ex ipſis inter-

termittentibus pus poſſe generari, *libro de Febribus Cap. ultimo* Invictis probari exemplis. Phlogiſtice igitur noſter cruor degener, aut naturalibus viis ſe eliminat, ut v. g. pulmone, rene, inteſtino; aut nova ſibi via facta effluit, ut naribus, auribus, pudendis; aut format ſibi receptacula nova, aut denique vias varias adit. In hac femina, & novum ſibi receptaculum fecit, & obruit pulmonem. Et ne quis ob Tubæ hujus degenerationem feminæ hujus virginitatem ſuſpectam habeat, monere debeo etiam totum genitale ſyſtema mulieris æque ſedem degeneraſcentis humoris fieri poſſe (licet ea innupta, caſtaque ſit) quam aliam quamcunque partem. Analogia utique id docet; plura Sanctimonialium exempla probant, & tertia ordine enarranda hiſtoria invicte id demonſtrabit.

II. *Cyprianus* ita Tubam deſcripſit, quæ libras 30. pendebat, & aquæ libras 150. continebat. Dum igitur quis hanc, & præcedentem hiſtoriam contemplatur, evidenter intelliget, qui fieri potuerit, ut maturi fœtus aut inventi aliquoties in Tubis fuerint, aut vivente matre, ſive integri, ſive fruſtulatim, per aperturam umbilici, abdominisve, a natura factam, vel indicatam ſaltem, educti fuerint. Ipſe *Abraham Cyprianus* olim *Leovardiæ*, pluribus & Medicis & Chirurgis præſentibus, eduxit fœtum maturum poſt 21. menſes a conceptu elapſos, ex umbilico: huic quippe connata ingens illa Tuba, ibidemque inflammata ac ſuppurata, iter omnino liberum ad fœtum, ope placentæ adhuc cum Tuba ſua nexum, conceſſerat.

III. Tu-

III. Tuba ut alterutra, ita utraque poteſt affici. Longam, ſed per omnia notabilem, hiſtoriam hic dabo; quæ quamvis plura continet, quam ad præſentem noſtrum ſcopum faciunt, ad praxin tamen ſummopere omnia ſpectant, integra omnino enarranda eſt.

Virgo 24. annorum ab octo retro annis quodvis auxiliorum genus, ad menſes provocandos, fruſtra experta, totum ſuum Hypogaſtrium tumidum, durumque habebat; quam duritiem duriſſima ſed æquabilis Zona ad umbilicum, per univerſam Abdominis amplitudinem terminabat. Octo annis miſeriarum elapſis, demum ab obſtetrice Atreſia laborare deprehenditur: examine a præſtantiſſimis Medico & Chirurgo repetito id confirmatur.

Un-

Unde hi 25. Jan. 1761. operationem inſtituêre. At vero Imperforatio ſola hic non aderat, verum etiam tanta partium, ſitu, figura, ſtructura, immutatio, ut impoſſibile plane fuerit operationem debitam perficere. Hymenis quippe lata facta ſectione, ſtylo prius, deinde digito, amplum in cavum penetrantes, concludere debuerunt in vaginam penetraſſe ſe ſe; concluſionem confirmari merito crediderunt proſilientis ilico nigerrimi ſanguinis, ex facta apertura, copia. Ita nempe ſolet res in bona operatione ſe habere. Sed certe ne ſic quidem perforatam ullatenus virginem fuiſſe eventus docuit. Languens a longo tempore virgo triduo poſt obiit. Optimi illi viri veniam ſecandi cadaveris ſolicitaverunt, eamque adepti, me ad ſectionem perhumaniter invitaverunt. Rem igitur ſic invenimus.

Ute-

Uteri ſtupenda moles, monſtroſæque utrinque Tubæ, tumorem una formabant, qui totum hypogaſtrium explens, ſuperiore ſui parte illam Zonam conſtituebat, quæ in vita deprehenſa fuerat, totum veluti ventrem intus cingere. Multa copia nigræ turbidæ fœtentis aquæ deprehendebatur cavum in ventrem effuſa, ſed examine conſtitit ex parvis hinc inde tubarum putridarum aperturis eam profluere. Ruptura ſane hæc videtur mortis cauſa fuiſſe. Ovaria vix ſolitam figuram excedebant.

Ordine ſic ad contemplandam vaginam ducebamur. Patuit Hymenis ſectionem ſufficienter amplam factam eſſe, ita quidem ut ſi vagina alias ſe ſecundum naturam habuiſſet, hæc eadem ſectio Hymenem, adeoque vaginam, egregie aperuiſſet. Quoad modum ſectionis Hymenis; *Celſus*

eam

eam binis ſe invicem decuſſantibus inciſuris fieri oportere ſcribit; cui adſtipulatur *Benivenius*: *Job van Meckeren* unica cæſura, ſed obliqua, ut ne lædatur urethra: *Wierus* facta parva apertura ope novaculæ ſuperius, ne urethram lædat, obtuſæ, inducit inſtrumentum obtuſum, digitumve, & prudenter tunc hinc & inde ad latera perſcindit membranam. Alias idem *Wierus* ſpeculum incurvum immiſit, cujus dens ſuperior urethram, ne læderetur, tegebat. *Aquapendens* unica, eaque recta ſectione operationem perfecit. *Aquapendentem* optimi viri hi ſecuti, recta, eaque unica ſectione, membranam aperuerunt. Monui antea omnes partes præter naturam ſe hic habuiſſe. Igitur ſectio eorum, in qua peragenda urethram evitare ſtuduerunt, nunc inveniebatur per urethram in ipſam

pe-

penetraſſe veſicam ; hinc illum omnem nigricantem cruorem facta ſectione proſilientem, non niſi ex læſis proſiliiſſe vaſis concludebant : adeoque quantumvis evitare urethram ſtuduiſſent, videbant ſe ob præternaturalem mox exponendam partium ſtructuram, id præciſe, quod evitare conati erant, effeciſſe, adeoque concludebant tutius ſe impoſterum non *Aquapendentem*, ſed alios, qui obliquam inciſuram commendaſſent, ſecuturos; cum præternaturalis conditio partium nequeat prævideri.

Igitur Hymene perfecto, ne veſtigium quidem Vaginæ adfuit, ſed ſolidum corpus totam vaginam explens, pollicis diametrum, in amplitudine, ſesqui pollicem in altitudine habens, eoque modo cum vagina unitum, ut proprie loquendo, ipſa vagina videretur undique incraſſata fuiſſe, & ita

in

in medio vaginæ centro, coagmentata, ut non niſi unicum ſolidum, ſine concretionis veſtigio, repreſentaret. Porro ſupra hoc Carnoſum ſolidum corpus, cavæ vaginæ erat portio, eaque adeo ampliſſima, ut caput infantis capere poſſet, plena ſanie fuſconigra; Tubæ immenſæ utrinque molis eadem materia diſtentæ, licet hinc inde per foraminula multum ejusdem in cavum ventrem, quemadmodum ſupra jam narraveram, profudiſſet. Uterus pollicem in ſubſtantia craſſus, ingenti ampliſſimoque ſuo cavo eandem nigram ſaniem continuit.

Igitur virgo, de cujus virginitate illibata nulla nunquam quæſtio erit, poteſt vaginæ, uteri, tubarum ambarum degenerationem tantam pati, quantam unquam gravidæ aut puerperæ; quod ſupra promiſeram demonſtrandum.

Sin-

Singulare certe Atreſiæ exemplum eſt, cui ſimile me legiſſe, aut audiviſſe, non memini. Id tamen ex hiſtoria Medica concludi oportet, quod varius omnino ſit in hoc vitio naturæ luſus. Primo deſcribitur Atreſia cum Hymene integro, eoque vel clauſo omnino, vel, (ut *Wolff* apud *Schenckium*, ut *Wierus*, ut Celeberrimus *Albinus* Exert. Acad. Lib. 4. Cap. 10.) rotundo foramine perforato; quod vel parvum omnino erat, vel quemadmodum *Fallopius* viderat, digitum, aut ut *Albinus* in adulta femina detexerat, penem virilem admittebat. Imperforationis, membrana integra, aut leviter modo perforata, natæ, videtur meminiſſe *Hippocrates* Lib. de Sterilibus apud *Charter*. Tom. 7. pag. 851. Libro de natur. Mul. Cap. 68. Lib. de morb. mulierum Cap. 22. pag. 743. ut & *Celſus* Lib. 7. Cap. 28.

2. Imperforatio detecta a *Ruyſchio* eſt Obſ. 22. primo ab Hymene, qui perforatus, dein ab alia altiore membrana imperforata. Parturienti huic feminæ debuit diſcindere utramque. Etenim per Hymenis foramen imprægnata erat, via inde ad uterum tunc temporis libera; poſt impraegnationem vero videntur laxiſſima vaginæ latera mutuo ſe excoriaſſe affrictu, mutuis coiviſſe parietibus.

3. *Celſus*, *Aquapendens*, *Ruyſch*, a vero vaginæ coalitu ſolo Atreſiam obſervarunt.

4. Hymenem non connatum, ſed vitioſe regeneratum, *J. N. Pechlinius* in Obſerv. phyſ. med. obſervavit, ab urina nempe acri, vulvam excoriante puellæ; ita ut a coalitu primo laterum in uno puncto, eorundemque iterum inde receſſu, vera formaretur membrana.

5. Vi-

5. Vidit idem *Autor* Nymphas & carunculas circa futuros menſes ita creſcere, ut vulvam, eo, inquit, modo clauderent, quo cor valvulæ tricuſpidales; veroque glutine ita coirent, ut femina vi quadam hoc veluti ſepimentum digitis removere, quo ſanguis effluere poſſet, debuerit.

6. Atreſia cæterum in vaginæ ſubſtantia ex tumoribus natis, viamque proinde plus minus anguſtantibus; eadem orta a vaginæ tumore, qui ad 2. 6. imo ad 12. libras extra vulvam pendebat; imperforationis denique ſpecies ea, quæ ab uteri vaginæque prolapſu, quem tempus induravit, adeoque ineptum reductioni reddidit; abunde deſcribitur, & exemplis confirmatur a *Zacuta Luſitano*, *Ruiſchio*, *Boneto* &c.

7. Singularitatem habet caſus obſervatus *Simoni Schultzio* apud *Manget.*

Bibl. Chir. Tom. 4. Hymen quippe ante urethram erat; ita ut urina parvo tantum foraminulo membranæ ſtillaret foras, peſſimis cum ſymptomatibus. Perſcindendo omnia curabantur.

Similem ſed rariorem caſum haud ita pridem in Noſocomio noſtro habuimus. Juvencula 20. annorum, menſibus carens, ab anni retro ſpatio gravibus ventris doloribus corripiebatur. Cepti hi dolores ſupra umbilicum, per latera ſe ſe, indeque ad pudenda diffundebant, teneſmos recti, veſicæque, excitantes. Preſſis manu in hoc dolore inguinibus, urina promovebatur in paroxyſmo, alvus vero ſequente modo die demum ſequebatur. Finito paroxyſmo dolore toto eo die vacua ac ſana fuit. Rediit ſimilis exacerbatio die altera, rediit tertia, atque ita integro menſe.

Ad-

Advocabatur tunc optimus loci Phyſicus Exp. D. *Joſephus Schreyer*, is a principio ad finem uſque prudentis ac ſapientis Medici partes explevit examuſſim omnes. Morbi ſymptomata mitigavit, dies nonnullos doloris expertes conciliavit, conſilio cum Chirurgis inito Atreſiam detexit, ejusque perforationem conſilio Medicorum vicinorum, quod convocari petebat, voluit proponere. Parentes autem maluerunt *Viennam* adducere filiam, ac Medici ſui epiſtolam afferentes me conſuluerunt.

Aug. 19. proxime elapſo, puellam examinans, Atreſiam vidi. Hymen fuit fere ad labia vulvæ producta, anterius altius, ut quid ſupereſſet adhuc de vagina inter Hymenem & labia; poſterius vero ad vaginæ finem erat ſic, ut cum labiorum ac foſſæ navicularis confunderetur ſubſtantia.

A parte anteriore ultra lineæ, a vagina, diſtantiam, parvum foramen erat, quo inductus ſtylus primo difficulter adſcendebat; prudenter autem poſtmodum agitatus, in veſicam urinariam libere penetrabat. Utrinque ad latus foraminis levior eminentia erat, circa medium Hymenem ſenſim evaneſcens. An, quod nullæ Nymphæ repertæ, hæc veſtigia Nympharum?

Turgebat porro concava ſuperficie hymen, intropreſſusque pondus incumbentis deſignabat materiæ. An materies hæc ſanguis menſtruus collectus? Videbatur ſic: nam cum foramen in hymene nullum, niſi quod in urethram continuaretur, ſanquis menſtruus nullam elabendi viam habuit.

Prognoſin dubiam dedi. Brevem ſpopondi, felicemque curam, ſi hyme-

menis præſentia unicus puellæ defectus eſſet: difficilem, ſi vagina, ſi uterus, ſi tubæ, ſi ovaria, notabiliter eſſent affecta, ut quidem prægreſſa ſymptomata forſitan innuebant: impoſſibilem, ſi caſus ſimilis illi, quem ſupra enarravi, exiſteret.

Circa ſectionis modum cum Chirurgo noſtro D^no *Leber* conveni, haud eſſe nobis ſectione recta *Aquapendentem* ſequendum, ſed obliqua *Jobum van Meckeren*, urethræ vitandæ ſtudio. Statim per aperturam prodiere ſanguinis nigri ac tenaciſſimi ſic, ut vix flueret, unc. xxx. Forceps dein latera incidens cruciatam fecit ſectionem *Celſi*, ut ne denuo latera coirent: magnaque turunda primum melle roſaceo, deinde digeſtivo illinita, ſuppurationem membranæ promovit. Cum urinæ exitus hinc impediretur, debuit prima & altera die

toties educi, quoties urina urſit, poſtea vero libere ſecundum Turundam effluxit. Emulſio paregorica illico ab operatione dabatur.

Brevi poſt operationem vix tumebat venter, ſed quærelæ die illo, alteroque, fiebant moleſti ardoris ad vaginam, tertio die etiam ad Hypogaſtrium. Quarto autem die venter totus usque ad ſummum Epigaſtrium tendebatur magno cum dolore, frequenti vomitu, & intolerabili plane febre. Ter vena ſecta, enemata emollientia & oleoſa continuo injecta, cataplaſmata admota ventri, decocta emollientia ac leviter ſubacida, paregorica, hauſtus oleoſi multi, demum effecêre, ut 7. die ab operatione, 4. die a nato ventris dolore, Febris illa continua miteſceret, & prodiret urina flava cum multo craſſo, gravi, ſubpurulento, ſedimento.

Verum inde non eſt judicata. Continuæ febri ſucceſſit continua remittens, cum gravi exacerbatione matutina, cum graviſſima pomeridiana: & quidem die tertio adeo vehementi, atque diuturna, tantoque cum vomitu, ut, ne hoc in paroxyſmo moreretur, metueremus. Unde finito hoc paroxyſmo, mox dedi miſturam cum unc. β. extr. cort. peruv. aſſumendam antequam ſequens exacerbatio expectaretur, interea dum reliqua omnia interna continuabantur, externaque auxilia. Sic proſequendo vidimus hanc quoque febrim, hoſque vomitus, 7. dierum ſpatio terminari.

Durante hac febre, urinæ ſemper pauciores quidem, at flavæ eædem, & conſtanter omnes gravi materie alba, puriformi, ſaturæ. Febre abſente urinæ paulo copioſiores, ſimili autem materie perpetuo refertæ.

Alvus toto febrium tempore cruda enematibus prodiit ; poſt corticis uſum coctior , febre devicta ſanorum inſtar. niſi quod a cortice fere nigra.

Toto morbi tempore injectio aquæ hordei cum melle roſaceo ter die in vaginam facta , eduxit primo tenacis ſanguinis reliquias , deinde ſæpius quid purulenti.

Quod ad ventris deſcriptum dolorem ; ac tenſionem attinet , id memorabile videtur , quod primo die a febre ceſſante in toto epigaſtrio dolor ac tenſio ceſſaret, ex eoque tempore vomitus quoque ſiluerit ; interea dum per univerſum quidem hypogaſtrium , maxime vero circa ilium ſiniſtrum , ſumma , eaque dolentiſſima tenſio obſervaretur ; quod tertio die & hoc ilium ſiniſtrum molleſcere inceperit , dieque ſexto nihil ultra aut dolentis , aut tenſi exhiberet ; quod

etiam

etiam deinceps medium hypogaſtrium & ilium mollius indolentiusque ſit, & dum hæc ſcribo jam ilium dextrum totum concidat.

An ſpes eſt materiem morbi continuatis ejusmodi urinis poſſe ſolvi? ſaltem hucusque omnis urina hanc materiem conſtanter gerit.

Interim difficultatem explicandi ſummam hic caſus habet. Fuit olim tumor imo quidem in ventre animadverſus, verum quia nil tumidi ac tenſi primo poſt operationem tempore deprehenderimus, veroſimiliter idem tumor a vagina, copioſo ſanguine immenſum turgida, & uterum atque veſicam ſurſum trudente, oriundus fuiſſe videtur; unde etiam evacuata vagina, hypogaſtrium totum concidere debuit. Id ſi ita ſe habet, cur tertio ab operatione die ardor, quarto tenſio ac dolor totius abdominis, cum ve-

vehementiſſima febre? Si liceat per analogiam quid proferre, in ſectione calculi vidimus anno 1760. triſte exemplum ejus, quod ut periculoſiſſimum Lithotomi adeo formidant, ſcilicet ventrem ab operatione ſumme tenſum, dolentiſſimumque, cum febre violenta. Nunquid ergo vulnera nervoſarum, adeoque ſenſibilium admodum partium, ut veſicæ, hymenis &c. inexplicabili modo inflamment univerſum, aut externum ſaltem, abdomen?

Condonabitur, opinor, mihi hæc circa Atreſiam digreſſio, quam explicatio, de variis abdominis tumoribus danda, neceſſariam utique & inevitabilem reddebat: abruptum retexam filum.

IV. Vir nobiliſſimus, bellicis induratus laboribus, procerus, hilaris, facetus, anno vitæ ſuæ 38. gravi contu-

tumelia afficitur, tacito animo concoquenda. Unde in ſummam, ſed ſine materie, ut loqui ars amat, Melancholiam, dilabitur. Quindecim exinde elapſis menſibus, fortuna ridet, honosque ad contumelias prægreſſas delendas aptiſſimus, ſuccedit. Sed, o triſtes mortalium calamitates! radices adeo altas egerat prior animi affectus, ut corporea organa, viſcera, nervos, humores, inficiens, morbum nunc ex ſpirituali materialem produxiſſet, verumque generaſſet Aſciten. Nihil ars hic præſtitit. *Carolinis* thermis ſemel in anno, octenii ſpatio, æger uſus, Hydropis quidem experitur imminutionem, at vero duritiem primo ſiniſtro, deinde etiam in dextro abdominis latere, ſenſim creſcentem, animadvertit.

Varietas ſententiarum circa naturam morbi ingens fuit, eoque major, quo

quo Abdominis Latex uno tempore copioſior, confuſiorem redderet affectarum contactum partium; alio iterum tempore parcior, contactum præberet liberiorem. Lien ſæpe accuſabatur, & his quidem infractus, aliis vero ſcirrhoſus. Tempus fuit, quo tumor duplex, alter loco lienis, alter lapideus fere, ventriculo adhærere quibusdam viſus fuerit. Omentum poſtea accuſarunt, Meſenterium dein, tandem tympaniticum Coli tumorem. Biennio ante mortem Ill. *Præſes*, egoque, ſententiam rogati, reſpondimus nec quænam potiſſimum partes, nec quonam illæ demum modo, affectæ eſſent, determinare certo nos poſſe. Contigit autem ſemianno ante mortem, ut illum primum præſens viderim, examinaverimque; contigit idem aliquoties poſtmodum; hydrops nonnunquam minor, ſuſpicionem mihi

Lie-

Lienis augere potuit, ſed firmam ſententiam pronunciare, frequens cadaverum, toties illuſionem Medicorum manifeſtantium, recordatio prorſum vetabat.

Extra urbem morienti non adfui, nec corporis aperturæ; ſed jecur & ſplenem corpore exemtum ad me miſerunt. Inſolitæ magnitudinis ac ſoliditatis ambo hæc viſcera, ponderavi; ac jecinoris pondus novem libras cum $\frac{1}{4}$. ſplenis autem 6. cum dimidia libras æquare deprehendi, ſolidum utrumque, ſed ne minime quidem ſcirrhoſum. Ergo & qui ſolum Lienem accuſaverant, & qui ſolum hepar, tum etiam qui ſcirrhum pronunciaverant, erraverant. Neſcio, qui fiat ut in corporibus, quæ ceterum emacientur, & tabeſcant, viſcera nonnulla, ac præſertim jecur ac ſplen, in monſtroſam molem, eamque cetera

ſa-

ſanam, abeant? 21. Dec. 1758. publice exhibui ſplenem eadem, qua hepar, magnitudine, 4½. libras æquantem, ſubſtantiæ plane bonæ ac ſanæ; dum interim corpus a ſubito profligata intermittente febre obſtructum, & aſciticum, penitus contabuiſſet. Et 2. Jan. 1759. demonſtravi in corpore maxime cachectico, & vertebrarum omnium thoracis ac lumborum, oſſis ſacri, pluriumque coſtarum, peſſima carie demum peremto, Hepar adeo magnum, Lienem ita ingentem, ut nec legerim, nec viderim unquam, hæc bina monſtroſiora, doleamque exactum horum pondus in Diariis meis deſiderari; ambo hæc viſcera ad pelvim usque extendebantur. Cap. 1. §. 5. enorme hepar, non morboſum omnino, in cachectico corpore quoque mirati ſumus. Dum viventibus has partes tangimus, vix, quid tan-

ga-

gamus, pro certo affirmare poſſumus; Tumores enim Meſenterio enati, Renes monſtroſi, Sacci degeneraſcentium viſcerum variorum, ipſe Ventriculus, licet vomitu nonnunquam ſui affectionem prodiderit, vel in alterutro, vel in utroque abdominis latere, ſimile quid, quod tale Hepar aut Lien, tactu exhibent. Cum autem, quo plura inciderimus cadavera, eo plures cauſas detegimus, quæ licet a ſe mutuo diverſiſſimæ, tamen eundem aut ſimilem contactum explorantibus exhibent, ideo diſcamus ſententiam propriam dubitanter proferre, ſaltem eam contra alia opinantes non acriter defendere. Si cadaver poſt mortem incidatur, demonſtrabit forte, quorumcunque erroneas ſententias eſſe, & cauſam mali aut nunquam adhuc obſervatam, aut ſaltem ab iis Medentium in dato caſu alienam, dabit.

Et ſi caſu quis rem acu tetigerit, & inde velit magnus videri Apollo, facile in proxime futuro caſu ſuam inſcitiam, & vanitatem, aperto cadavere demonſtratam videbit. Ut clarius inde convincamur, perpendamus ſequentem hiſtoriam.

§. V. Dec. 4. anni 1760. puerum decennem ſuſcepimus, cujus en vitæ hiſtoriam! Primo vitæ Biennio ſat ſane vixiſſe dixere parentes, facie tamen inflatum perpetuo. Bienni ipſi poſt clamores nocturnos, crus fuiſſe veluti contractum, quod frictionibus mater emendaſſet; idem denuo octenni contigiſſe, iterumque frictione emendatum. Variolis inter 2. & 3. vitæ annum laboraſſe, & integris ſex menſibus exinde pectore anxium fuiſſe, attamen & medicamentis ad id datis reconvaluiſſe. Sanum utcunque præter ea, quæ nunc enarrata, infan-

tiam,

tiam, & pueritiam, hucusque tranſegiſſe, at comatorum tamen perpetuo, idque potiſſimum ſingulo autumno; frigidum quippe ſemper, mox ubi hypocauſti ignis cubiculum calefaceret, vix ab eo removendum fuiſſe, atque hinc magis ſomnolentam hyeme vitam egiſſe, buccisque utrinque pendulis hyeme adhuc plus apparuiſſe.

Præprimis autem hic notamus ab Autumno 1759. quo & comatoſum, & crure ſiniſtro affectum; eum intelleximus, tumorem in ſiniſtro hypogaſtrio comparuiſſe, quem Mater diligenti attentione de die in diem proſecuta, ſupra pubem & inguen ſiniſtrum primo, deinde ad criſtam Ilei ſurgentem, ſenſimque ad coſtas, ſpinamque lumborum adſcendentem obſervaſſe ſe ajebat, & ſpinam dorſi ipſam tunc notabiliter fuiſſe incurva-

 tam.

tam. Tumorem ipſi examinantes, non in hypogaſtrio, ſed ſupra criſtam Ilii, inter coſtas ſpurias, ſpinam, & hanc criſtam, locatum deprehendimus, eumque durum totum, excepta plaga ejusdem ſuperiore, & ad ſpinam proximiore, quæ manifeſtam fluctuationem exhibuit. Pectore tuſſim & ronchum audivimus.

Circa naturam tumoris dubii fluctuantes, indicationes manifeſtas ilico ſequebamur; expectorationem oxymelle ſquillitico promovendo, & tumorem cataplaſmate ultra emolliendo. Emendata hinc reſpiratio eſt, & tumor ſui aperturam, vel brevi ſponte futuram, vel arte faciendam, indicabat.

Die 18. Dec. aperuimus, eduximusque plusquam 4. lib. craſſi, flavi, nec fœtentis puris. Specillum ad medium abdomen pene intravit. Ex illo tem-

tempore aperturam ſæpius dilatavimus, ut commode pus exſtillare poſſet: ſane exſtillavit illud ad mortem usque fere perpetuo, tuſſis ope multo copioſior. Bis die injectio aquæ hord. cum melle roſaceo facta eſt, toto morbi tempore; ſtylus poſtremis temporibus, & injectio ipſa, vix cavum ultra dari indicabant. Toto hoc tempore bono nutrimento, frictionibus, remediis primo attenuantibus, poſtmodum ſolventibus, tandem roborantibus, flaccidum corpus emendare conatus, æthiopem lavi. Imo a 15. Feb. 1761. crus ſiniſtrum fungoſo tumore ad malleolum primo internum, deinde ad externum affectum eſt; inſtar veræ ſpinæ ventoſæ malum, dum tumor externe aperiretur, nuda jam oſſa oſtendebat.

Aprili finiente cum magna dorſi apertura, magnaque boni puris ef-

 fluen-

fluentis copia, febricitare cepit, & ſpina lumborum dorſique dolere. Febris exin continua fuit, ſæpe cum veſpertinis, ſæpe cum vagis exacerbationibus, cum dolore ſpinæ fere perpetuo; quam accubitui puris ad illam, natæque inde roſioni, tribuebamus. A medio Majo febris intenſior, diarrhœa argillacea, ut ſæpe in ſuppuratis obſervamus, dyſenteria nonnunquam cruenta, & a 22. Maji funguſi tumores ad articulum cubiti ſiniſtri, ad dorſum dextri pedis. Tandem 7. Junii, finis miſeriarum, mors.

Ingens Ventriculus, bonum Abdomen, niſi quod hinc inde, idque potiſſimum in pelvi, pauxillum flocculenti puris inveniretur, præterque illud tres propemodum Lymphæ libræ. Stylus ulceri inductus moderabatur ſectionem præcipuam. Hac lege deteximus ſaccum quendam, for-

ma-

matum a poſtica parte Quadrato lumborum, & Pſoa magno; anterius Pſoa parvo, a majore multum remoto, albido, mucoſo, & Peritonæo; a latere interno, corpore quodam calloſo, quod ſpinæ lateri accretum, quodque Pſoam parvum multum a majore removebat; a latere tandem externo, Transverſo Abdominis.

Porro tria hic ſumme notanda erant. Imo. Saccus nunc deſcriptus, qui deſcendebat ſuper iliacum internum, ſecundum magni Pſoæ latus, ejusque tendinem, anguſto ductu, eodemque calloſo, donec cæco fine terminaretur inter tuber iſchii, & trochanterem majorem. 2do. Apertura, quam natura indicaverat, quamque 18. Dec. anni proxime elapſi feceramus, eo proprie loco fuit, quo Transverſus Abdominis incepit haud ultra a Quadrato Lumborum tegi, eadem

dem circiter cum ſuprema vertebra lumborum altitudine. 3tio. In magno ſacco prius deſcripto fiſtula lateralis erat, quæ ſtylum noſtrum ducebat in infimam dorſi vertebram, eamque ſcabram & eroſam, deinde aſcendendo ſecundum vertebras, usque ad quintam vertebram thoracis. Callofitas veſtiebat utrinque ſpinam, vertebræ enumeratæ omnes & corporibus ſuis, & proceſſibus, eroſæ, conſumptæ, ichore ac pure undique ſordentes.

Conſiderando igitur 1mo. puero huic, dudum antequam in Noſocomio ſuſciperetur, ſpinam dorſi tam extrorſum, quam leviter introrſum, idque loco affecto potiſſimum, incurvatam fuiſſe: 2do. Tumorem primum non in ſummo femore, ubi ſacci finis erat, ſed ſupra inguen ſiniſtrum adverti incepiſſe: 3tio. Cæcum omnino

no & calloſum fuiſſe finem in femore ſacci: 4to. In ſacco Abdominis præter Pſoæ parvi flaccitiem nihil degeneraſcentis repertum fuiſſe: 5to. Adfuiſſe lateralem ſacci fiſtulam, quæ cum eroſis undique vertebris communicaret: hæc, inquam, omnia conſiderando, in eam facile ſententiam imus, quod ad hujus cachectici, & cacochymici Pueri, ſpinam dorſi, morbi origo hæſerit; quod morbus inde inchoans, ſibi viam inter muſculos & peritonæum rodendo paraverit; quod copia ac pondere materiæ ſaccus deorſum elongatus fuerit; quod in fiſtulam oblongam ultra oſſis pubis marginem abiverit; ſed quod materia minorem reſiſtentiam ſupra os pubis, quam infra inveniens, in tumorem primo in inguine collecta fuerit, deinde ſenſim altiora petiverit.

Sed undenam primo quatuor Libræ puris, purisque continuus ſemianni ſpatio fluxus? Pus ſane paucum intus delituit, nec in pulmone aut reliquo corpore ulla vomica fuit. Ex obſervationibus toties iteratis patuit ad purulentas excretiones annoſas ſolam ſanguinis phlogiſtici diatheſin requiri, quæ continuo ſe inde haberet: adeoque ſanguinem facile a ſpinæ carie phlogiſticam reddi potuiſſe, & hanc eandem phlogiſticam materiem circa ſpinam depoſuiſſe, ſenſimque copia ac pondere ſuo ſaccum deſcriptum formaſſe.

Concluſio hujus capitis eſt, quod inter innumeros Abdominis tumores & hydropes, in variis hujus operis Tomis recenſitos, ne bini quidem ſibi ſimiles reperiantur; quodque id omnino certum videatur, quo plura cadavera poſtliminio inciderimus, eo

nos

nos plures inter ſe diſſimiles inventuros caſus, quorum diſſimilitudines in vita non potueramus deprehendere. Adeoque repeto, quod pag. 65. monui. Concluſio denique eſt, complures ſemper fuiſſe caſus, itidemque ſemper futuros, qui Pariſinorum curam (ut Tom. 4. Cap. 3. expoſita fuit) nunquam admittant; eſſe quoque ejusmodi, in quibus hæc ipſa methodus a natura per continuum puris effluvium indicata, unice palliet, neutiquam curet, quemadmodum hiſtoria pueri, ultimo enarrata, evincit.

CAPUT III.

DE HYDROPE PECTORIS.

§. I. *Hydrops Abdominis & Pectoris a nimio hæmorrhoidum fluore: Habitus ventris tympaniam mentiens. Pulmones toti degeneraſcentes & corrupti, itidemque univerſa pleura,*

ra, & tamen nullius ullibi eorum coalitus. Anatome ut per omnia notabilis erat, ita notabilior ob defectum ſanguinis in toto corpore. §. II. *Hydrops pectoris per 14. dies præcipuo ſuo ſymptomate, ſignoque carens, ſine nota cauſa. Anatome exhibet ingentem vitalium partium degenerationem, quæ non expectabatur; nulla calculoſæ diatheſeos ſigna in ſyſtemate urinoſo, bilioſo, pneumonico, quam ſuſpicati haud immerito fueramus. Reſpondetur ad quæſtionem, cur homo hic præcipuo morbi ſui ſigno aliquando caruerit?* §. III. *Phthiſis pulmonalis abſcondens notabilem Pectoris Hydropem. Hydrops hic, etſi cognitus debito tempore fuiſſet, Paracenteſi non potuiſſet ſanari. Singularis locus, in quo collecta aqua. Confirmatur ex his omnibus propoſita* Tomo V. *hujus morbi difficilis cognitio, difficillima curatio. Qui nocturnas anxietates in lecto evitaturi, in ſedili ſe collocant, hos non ſemper easdem evitare, haud infrequens obſervatio docet.*

Tomo hujus Operis V. multus fui in hoc morbo deſcribendo, ejusque tum rariore cognitione, tum difficiliore, ne dicam impoſſibili curatione, enarrandis; quæ recens obſervata idem argumentum confirment, nunc tradam.

Die

Die 8. Jan. 1761. homo 30. ann. conſilii cauſa in Noſocomium venit; triennium elapſum eſſe ajens, cum melancholia ex oppilatis Abdominis viſceribus laborans, Hæmorrhoidas ſibi provocaſſet: ex eoque tempore easdem large fluentes quovis menſe habuiſſe: nunc vero a 5. Septimanarum ſpatio tumidas ſe quidem illas, at plane ſiccas, habere. Quatuordecim diebus, ab ultimo fluxu hæmorrhoidali elapſis, tuſſim ſibi natam eſſe, eamque ſiccam, & moleſtam, vires inde minui, jamque ab octiduo & ventrem ſibi & crura tumere. Debilis totus homo apparuit, anhelus, macer, fuſco-pallidus.

Homo hic, optimi Medici optimo conſilio, fluorem hæmorrhoidalem ante triennium ſibi adplicitis provocavit hirundinibus. Verum & optima conſilia ſua incommoda habent.

To-

Toties clari viri id notarunt, quod aperta vaſa hæmorrhoidalia ſæpe non ſufficienter poſtmodum claudantur, hincque nimio fluore hydropem, ac mortem producant. A *Galeno* in hæc usque tempora id Medicos luxiſſe, Tractatu *de hæmorrhoidibus* evici. Hinc infidum aliquando auxilium eſt. Pœnas certe inde homo noſter luit. Cachexia dudum affuerat, Tuſſis acceſſit 14. die ab ultimo fluore, hydropem Pectoris referens, manifeſtusque apparuit Hydrops Abdominis & Crurum, quo tempore prima vice deficiebat hic fluxus. Hinc evidentiſſimum fit, Tuſſim ac Hydropem non a ſuppreſſis, ſed a nimiis hæmorrhoidibus ſumſiſſe originem.

Datis remediis, potiſſimum diureticis, hydrops minuebatur, ſed ſonus Tympaniticorum ſimilis in ventre ſucceſſit, tumorisque inæqualitas,

re-

referens Tympaniam: Diuretica, Purgantia, & Roborantia, aliquo tempore admota, menſis ſpatio omnem ſuſtulere Hydropem. Sed nullam ſpem inde concepimus, cum vires decreſcerent. 23. Feb. mortuus eſt.

Nihil tympanitici in abdomine inventum eſt: ſed, quod nos deceperat, & tympanitidem erat mentitum, omentum fuit, quod in inæqualia oblongaque tubera degeneraſcens, ac peritonæo horum ope cohærens, ventrem more tympanitico inæqualem repræſentaverat: imminuto quippe plurimum hydrope, non poterat peritonæum ſufficienter ſe ad inteſtina adplicare, præ tuberibus craſſis denſis omenti ſecum connati. Hinc inteſtina in vacua hæc ſpatia intrare, aëre ſæpe diſtendi oportuit, adeoque percuſſum abdomen ſonum edere, licet neutiquam in formam tympaniti-

cam

cam perpetuo extenſa eſſent. Jucundum interim videre erat, quam mire decepti eſſemus. Omentum enim totum ab inferiore parte inteſtinorum remotum, atque in ſe revolutum, ab angulo coli ſub hepate, usque ad flexuram ejusdem ſub liene, in duram, craſſam, ac cartilagineam ſubſtantiam, digitum pluribus in locis denſam, degeneraverat, ubique cum peritonæo connatum. Hinc anatome difficilis erat, præcipue cum inteſtina tenuia, omento non tecta, cum peritonæo levibus vinculis hinc inde cohærerent. Igitur degeneraſcens omentum, inæqualitate ventris; inteſtina, dum flatibus diſtenta loca inter tubera omenti vacua occuparent, ſonitum tympaniticum in percuſſione abdominis dabant.

Cæterum, peritonæum totum, omnia inteſtina, integrum meſenterium,

uni-

univerſa pleura, ſuperficiem, ſubſtantiamque ſuam totam, granuloſam habuere; granulis albis, multum eminentibus, durisque iisdem, & quam proxime ſibi invicem adpoſitis. Hepar, Lien, Renes boni. Renibus pinguedo nulla. Vix libræ tres lymphæ in toto ventre. Flavedo hujus lymphæ intenſa; num a vehementer transſudante veſicula fellea? Bilis cyſtica profunde flava. Levis utroque pectoris in cavo hydrops, a libra dimidia in ſingulis aquæ fuſco-rubræ. Cor in ſubſtantia pallidum, in cavis utrisque multo grumoſo cruore plenum: ad principia vaſorum majorum paucus ſanguis; ſed mox inde complanata aorta, vena cava, vaſa iliaca: perſciſſaque eadem in longitudine, vix guttam ſanguinis dabant. Nec putat quis vulneratis aliis id contigiſſe vaſis; nam a principio

ad finem usque, Cl. collega *Geſſer*, totumque auditorium medicum, ſicciſſimam anatomen mecum mirabantur. Pulmones toti quanti duris erant tuberculis, ad ſenſum cartilagineis, pleni; tranſciſſi autem, pus undique inter illa tubercula fuderunt. Quod autem mirum maxime, nullibi cum pleura accreti fuere.

Simulata tympanitide deceptos nos fuiſſe, ſupra oſtendi: verum an nos quoque non decepit pectoris perſonatus hydrops? utique a tanta univerſi pulmonis degeneratione tuſſis, anxiæ reſpirationis, anhelitusque, veroſimilius cauſa deducitur, quam ab unica libra liquidi in utroque pectoris inventi cavo. Niſi ſtatuere maluerimus, ſicut diureticis & hydragogis aquam ventris, ita quoque eam pectoris evacuatam fuiſſe.

An granuloſa tam ſubſtantia, quam ſuperficies membranarum, ad vitæ finem generata eſt a Phlogiſtico illo, quod toties invenimus transſudaſſe, & alias, quadam ceu membrana, viſcera, pleuram, ac peritonæum texiſſe?

Cur ſaniſſimi pulmones, ut toties vidimus, brevique novis confirmabo exemplis, tam ſæpe ita accreti Pleuræ, Diaphragmati, Mediaſtino, Pericardio, ut nullo in puncto liberi ſint; & in hoc homine, in quo corruptiſſimi erant, ubicumque liberi reperti ſunt? Cauſam non bene capio; Hydropem pectoris forte olim copioſiorem, id non impediviſſe, firmus teneo; primo, quia concretionem hanc, majorem, minorem, in Hydrope pectoris paſſim invenimus; ſecundo, quia ab aquis verſus pectoris inferiora locatis, ut in Hydrope pectoris aſſolet, ſuperna Pulmonum pars verſus jugu-

lum a concretione cum Pleura prohiberi non poteſt.

§. II. Vir idem, cujus capaciſſimum Ventriculum pag. 23. deſcripſi, dat nobis mirabilia obſervanda. Quippe tribus ille de cauſis a me aperiebatur. Primo quod calculo laboraſſet, plurimosque labentibus annis calculos urethra reddidiſſet; jamque ab anni retro ſpatio ita immunis a calculi vixiſſet ærumnis, ac ſi eodem laboraſſet nunquam. Secundo quod certo creditus pectore hydropicus, ſignis hujus morbi primariis, quæ nocte potiſſimum adfuerant, ſub vitæ finem noctibus caruiſſet. Quod tertio ſuſpicio orta eſſet, an non Hydrops pectoris, eo quod ceſſantibus calculi excretionibus & cruciatibus, natus eſſet, calculoſis forte in pulmone concretionibus deberetur? Quod ad calculum attinet, id Cap. VII. dabo; im-

præ-

præſentiarum modo illa, quæ quæſtionem de Hydrope pectoris elucident, enarrabo.

Annorum hic ultra quadraginta, cum diem fungeretur, multis ab annis calculo laboraverat, calculos plures urethra excreverat, donec demum remedio quopiam ſumpto ſe calculorum exemtum cruciatu gauderet: ex quo autem hac a calculo immunitate fruebatur, pectore angi cepit, cruribus intumeſcere, ac tuſſi moleſta, levioreque cruoris ſputo vexari. Crevere hæc ſymptomata ita, ut poſt elapſos 3. menſes nequiverit, niſi in dextrum latus decumbere; anxietates a primo inito ſomno experiretur; cruribusque interea ac femoribus vehementer tumeſceret; ventre interim multis retro ab annis ſemper a natura, haud vero a colluvie aquarum, tumidulo. Copioſum Oxymel ſquilli-

ticum cum multis aliis diureticis, Kermes minerale, Gummi ferulacea, interpoſita Hydrogaga, motus, frictiones, nihil profuere.

Sed inſolitum quid contigit ultimis 14. vitæ diebus. Conſuetas ſuas noctes calamitoſas ne experiebatur quidem ultra, ſed tranquilliſſimo ſomno, ſex, ſeptem, horarum ſpatio, lætus fruebatur, ita ut primarium illud Hydropis pectoris ſignum prorſum evaneſceret. Quod autem mirabile erat, ſi ad beatum hunc ſtatum continuandum ſolito diutius decumberet, en ſenſim, quæ nocturnæ olim fuerant, nunc anxietates fiebant diurnæ; imo eundem ſæpius in ſedili poſitum invadebant. Crurum autem tumoris, ac univerſi corporis debilitatis, inſigne fuit incrementum, & poſt 14. optimas noctes demum 12. Maji, cum levi ac vago delirio, obiit.

Se-

Sequenti die Cadaver aperuimus, egregius Medicus Aulicus Nobilis *ab Hentſchel*, Chirurgus *Leber*, egoque. Purpureum corpus ac lividum, ſpatio horarum 36. a morte elapſo, ad Humeros, Jugulum, Thoracisque tum ſuperiora, tum latera. Venter longe quam in vita tumidior. Coſtarum cartilagines totæ, infimarum exceptis, oſſeæ. In dextro Thoracis latere octo libræ fœtidæ ſubrubeſcentisque aquæ, in ſiniſtro vix unciæ paucæ. Cordis bovinæ magnitudinis dexter Ventriculus parietum tenuitate hic vix lineam, ibi ſesqui lineam, craſſus, cavitate magnus; ſiniſter autem pollicis craſſitie, exiguum valde cavum habuit. Aorta, Carotides, Subclaviæ, ſubſtantia craſſiſſimæ, ampliſſimæ diametro. Polypoſi quid utroque in cordis cavo. Lividi, flaccidi pulmones, quocum-

que in loco tranſcinderentur. Hepar lobo ſiniſtro parvum, dextro monſtroſum fere, longum ita, ut cum peritonæo circa criſtam Ilei connatum eſſet. Flava ac multa bilis, nulli calculi bilioſi. Ventriculus ingens, ut pag. 23. Cap. I. enarravi. Ren dexter quadruplo majus naturali, mollis, flaccidus, cætera bonus, ſine calculo; ejusdem bonus ureter. Extenuatus ita Ren ſiniſter, ut non longitudine, nec craſſitie, digitum excederet, alias nec purulentus, nec calculoſus. Naturalis omnino & ſine Calculo Veſica urinaria. Peritonæum pulvinaris inſtar tumens, lumbos totos in pelvim usque explebat: eo autem perſciſſo patuit laxam, corruptamque celluloſitatem eſſe, quæ tantum utrimque pulvinar componebat. Corrupti ac fere conſumpti Pſoæ.

Ana-

Anatome igitur conſtitit 1mo. indicationem Hydropis pectoris rite captam eſſe. 2do. Nullas calcareas concretiones in pulmonibus eſſe inventas, ut quidem ſuſpicio ferebat. 3tio. Hominem hunc, qui ſummus olim Nephriticus numeroſos calculos ſæpius excreviſſet, totam Diatheſim demum ſuperaſſe, nec habuiſſe partium degenerationes, ut vocant, eſſentiales; cum Renis ſiniſtri cætera ſani parvitas, mole dextri compenſarētur.

Verum cur placidas adeo noctes ultimis vitæ 14. diebus egit? Phænomenon hoc mihi vix explicabile. Reſpondeo duntaxat me *Tom. V. hujus Operis* evidenter demonſtraſſe ingentem Pectoris Hydropem, in quo nocturnæ anxietates quinque menſibus ſiluerint: tum & alium validiſſimum Hydropem Pectoris, cui anxietas illa nocturna affuerit nunquam:

deinde mox daturum me Hydropem Pectoris a morte inventum, una cum Phthiſi Pulmonum, eorundemque peſſima degeneratione, quo in homine Hæmoptoe cum ſputis purulentis, ac febri hectica, veram Phthiſeos pulmonalis ideam exhiberent, nullo vero modo eam Hydropis Pectoris. Hinc quamvis Phænomeni dati cauſam non intelligo, merito tamen concludere videor, id minime mirum nobis oportere videri. Quod 14. diebus in vero Hydrope Pectoris præcipuum ſignum deficiat; ſiquidem idem & longe diutius, & perpetuo defuiſſe, aperta cadavera demonſtrent.

Quæ ultra circa calculoſam hujus hominis diatheſin, & cor, notata fuerint, hæc ſuis quæque locis dabo; enarrabo modo nunc, quam mox promiſi, hiſtoriam.

In-

Ineunte Junio proxime elapſo cadaver aperuimus, Magn. D. *Keſsler*, Expert. *Guarin*, egoque, hominis, apud quem olim ter, quater, fueram in conſilium vocatus, & ubi ex copioſo Baccho Hæmoptoem, & ſputa purulenta, copioſa, febrimque continuam remittentem, conſtanter animadvertentes, Phthiſim pulmonalem adeſſe ſtatuebamus; neutiquam vero, cujus nunquam ſigna videramus, Hydropem pectoris: niſi forte obſcura quædam ſub ultimis vitæ diebus adeſſe ſuſpicari forſitan quis potuiſſet. En vero Anatomen! ſex libras aquæ abdomen dabat, 7½. libras dextrum Thoracis cavum, ſiniſtrum libram unam. Pulmonum cartilaginea ſubſtantia longe durior, & pluribus in locis fere oſſea; ut portione clam mecum lata, publice demonſtravi: Veſicularis autem eorum fabrica pluri-

rimis ſebaceis corporibus pleniſſima. Subſtanria denique Pulmonum tota fere diffluens præ corruptione. Mucoſi tumores tremuli, gelatinæ inſtar, membranis concluſi, magnitudine pugni virilis, ſupra utrumque Renem inventi. Ventriculus commode excipiebat libras 12. aquæ. In Veſica fellea tres polygonati calculi.

Sed modus conſiderandus eſt, quo hydrops pectoris hic formatus. Non proprie, ut aſſolet, in cavo pectoris hærebat aqua, verum Pulmo, inferiore ſui parte, ad altitudinem trium digitorum ſupra locum, quo Diaphragma Thoraci connectitur, Pleuræ, Diaphragmati, Mediaſtino, intime connatus; ſuperiore autem parte undequaque latitudine duorum digitorum cum Pleura unitus. Porro intra locum cohæſionis ſuperioris, & inferioris, Pleura nuda erat, & 7½.

li-

libræ aquæ ad Pleuram nudam accumbentes, removerant Pulmones, eosque ſurſum, deorſum, atque ad mediaſtinum compreſſerant, quo ſibi ſpatium compararent. Eratque hoc ſpatium ad coſtarum arcus; ita ut Pulmo ad latera ſterni, & ſpinæ dorſi arctiſſime cohæreret, in medio vero Thorace circa arcus coſtarum nihil Pulmonis eſſet.

Hinc iterum concludo, polymorphum hunc morbum, gravem poſſe, diuturnumque adeſſe, quamvis ſui vix ſigna edat. 2do Confirmari hinc quæ ſuperiore anno ſuper difficillima ejusdem diagnoſi diſſeruerim. 3tio Ex loco, quem hic aquæ occupaverint, itidem confirmari, quæ de morbi hujus per paracenteſim curatione, ut theoretice potius, quam practice propoſita, adnotaverim: Quippe loco ſolito inſtituta Paracenteſis, Pulmonem

ac-

accretum vulneraſſet, nullas eduxiſſet aquas. Frequentia hujus accretionis, quæ tanta, ut tertiæ, ſaltem quartæ, mortalium parti contingere *Diemerbrœckio* viſa ſit, curam hanc, ſi inſtitueretur, inutilem ſæpe oſtenderet.

Abſoluturus hoc Caput, Lectoribus in memoriam revoco, quod *Tom. V. Cap.* 3. *Pag.* 100. 101. poſt *Piſonem* notaveram; nempe pectore Hydropicos, cum ſubita corporis erectione, a nocturnis anxietatibus in primo ſomno invadentibus, ſe levare advertiſſent, voluiſſe easdem poſtmodum in ſedili, erecto corpore dormiendo, prævenire, ſed incaſſum: cum igitur etiam ſic erectos dormientes anxietas invaderet, rationem hujus noctutnæ anxietatis nobis difficiliorem intellectu videri. Sane Hiſtoria penultima priores obſervationes confirmat, in eo adhuc notabilior, quod

etiam

etiam de die in ſedili dormientem anxietas caperet eadem. Non do equidem hanc obſervationem, ut univerſalem: dantur forte, quibus primum ſomnum in ſedili transegiſſe profuerit; ſed contraria *Piſonis*, meaque, ſæpius confirmata obſervatio, caſum ſaltem haud infrequentem eſſe demonſtrat.

CAPUT IV.

PROBLEMATA, ET DIFFICULTATES.

§. I. *Laus Pathologiæ. & frequens certitudo; ſed ſimul ejusdem curta ſæpenumero ſupellex. Ratio eſt, quod Pathologia unico duntaxat modo vitam humanam utcumque intelligat, Adorandus vero vitæ Autor, & Fons, vitam humanam poſſet infinitis condere, & conſervare modis. Exempla, quæ id evincant.*
§. II. *Hiſtoria curæ Aneuriſmatis ſpurii, quæ optime quidem feliciterque peracta, infeliciſſima tamen, ignotis de cauſis, fuit. Plenitudo vaſorum cunctis conſpicua ſignis,* ad

ad mortem uſque; Vaſorum tamen perfecta poſt mortem vacuitas §. III. *Anatome hominis, cui per annum ante mortem pulſus nunquam debilis, ſed ſemper fortis, durusque; uſque ad ultimam luctam mortis, in quo, nulla prægreſſa evacuatione, nullus ſanguis fluidus, ſed exili modo filum polyposum in omnibus, iisque dilatatiſſimis corporis vaſis, inventum eſt. Quædam horum ſimilia, ſed imperfectiora,* ex Cl. Lieutaud. §. IV. *Caſus feminæ, quæ nunquam ſymptomata affecti cordis, majorumque vaſorum paſſa, cor & vaſa majora monſtroſæ ac vitioſæ magnitudinis, totum fere thoracem occupantis, habuiſſe deprehenſa fuit.* §. V *Anatome portentoſi cordis, in cujus ſubſtantia oſſiculum; & cujus valvulæ tricuſpidales non modo initia Coronariarum neutiquam tegere potuerunt, verum etiam cor digiti amplitudine apertum ſemper reliquerunt.* §. VI. *Vita & reſpiratio non multum incommoda, cum Pleuræ, Diaphragmatis, Mediaſtini, Pulmonum, Pericardii, Cordis, majorum Vaſorum, firmiſſima inter ſeſe concretio, ſic, ut, nonniſi unicam, eandemque immobilem prorſus molem, præ ſe ferret.* §. VII. *Affecti oſſis ſterni, mortisque mirabilis hiſtoria, in qua nec ſufficiens cauſa morbi in vita, nec vera cauſa mortis in cadavere, detecta eſt; & in qua febris hectica cum omnibus ſuis ſignis adfuit, excepto eo, quod & obeſum, & toroſum, ad ultimum uſque vitæ*

ha-

halitum, corpus perſeveraverit. §. VIII. *Teſtis contuſio generat horrenda in abdomine; itidem ſeminis abundantia & corruptio citra contuſionem. Stupenda Anatome. Caſtratio provectum eouſque morbum non tantum non curat; ſed mortem accelerat calamitoſam. Quædam in hanc rem ex* Hildano, *aliiſque. Conſilium præcavendi.* §. IX. *Tumor in Tibia ex contuſione natus, 30. annis inculpate geſtatus, tandem malignus factus, curatur enucleando. Recreſcens irritamenta patitur, generatque Emproſtotonon, & Maxillæ Tetanon. Ablato tumore hæc ſymptomata perſeverant, occidunt. Doctrina magni* Hippocratis *circa Tetanos. Calor urens in Ardente febre vix auctis Thermometri gradibus. Tetanus muſculorum & tendinum, diu a morte ſuperſtes.* §. X. *Anatome intricatiſſima, in qua omnia inteſtina tenuia, & craſſa, a ſua externa tunica ſeparata inveniebantur; & ex eadem, tanquam ex vagina, aut theca, evaginabantur illæſa. Demonſtratio hinc confirmata* 1o. *quod inteſtina ſuam tunicam extimam a Meſenterio, ac Meſocolo, mutuentur.* 2do. *quod ligamenta coli a tunica externa potiſſimum oriantur. Determinatur juſta Inteſtinorum longitudo. Difficultates circa veram hujus morbi naturam.* §. XI. *Hernia inteſtinalis, vaginalis, & cauſa Ilei morbi vehemens, longis ab annis in corpore præſentes, ſine ullis ſuis ſignis aut ſymptomatibus. Anatome.*

PAthologia nititur quatuor potiſſimum fundamentis, quorum primum quidem Anatome eſt, quæ omnium humani corporis partium figuram, molem, ſitum, variumque cum aliis nexum, & harmoniam, docet. Alterum eſt Phyſiologia, una cum Mechanice, Hydraulice, ceteriſque adſcitis Phyſiologiæ Diſciplinis. Hæc partium per Anatomen cognitarum deſtinationem, uſumque, exponit, indeque humanarum functionum & actionum exercitium explanat. Tertium ejus fundamentum merito habetur experientia medica, eaque eo quidem tempore potiſſimum capta, quo illæ ipſe functiones, earumque inſtrumenta, aut otiantur, aut læduntur, aut deſtruuntur. Quartum denique tam omnium in genere Cadaverum inſpectio eſt, tum præcipue eorum, quorum morbi, dum

vi-

viverent, attente conſiderati fuerant, diligenterque adnotati.

His innixa Pathologia, ſæpius morbos multos a principio ad finem ita explicat, ut nulla certior evidentiorque Demonſtratio haberi in Phyſicis queat. Conſtatque inde Pathologicum bonum eſſe neminem, qui non ſimul bonus Anatomicus, qui non accuratus exiſtat Phyſiologus. Ut enim linea recta ad curvæ nos adducit cognitionem, ita ſani, vegetique hominis, intellecta Natura, functionumque integritas, nos in intellectum ducit cauſarum, quæ earundem functionum læſionem, perverſionem, deſtructionem, ſoleant producere.

Verum enim vero occurrunt nobis ſæpenumero morbi, quorum Phænomena laudatis hisce ac neceſſariis principiis haud modo non explicantur, ſed iisdem plane adverſantur.

Ecqua tandem hujus cauſa portenti? Paucis dicam. Eorum, quæ ad hominem pertinent, multa novimus, omnia non novimus; & quod res eſt, vitæ, ut ita dicam, ignoramus latitudinem. Perennat ſiquidem illa quandoque, idque notabiliore tempore, interea dum otiari videantur, imo dum deſtructa, aut inepta ſaltem, ea organa, illa vitæ appareant inſtrumenta, quæ quidem ex veris Artis principiis ad vitam, vitæque functiones, abſolute neceſſaria ſtatueramus. Velimus, nolimus, hic, hic inquam, curtam noſtri ingenii ſupellectilem fateamur oportet: incipimusque ſub his Velamentis Illum detegere, quem Fontem Vitæ Sacra vocitent, qui dum ſecundum noſtra Anatomica, Phyſiologica, Mechanica, Hydroſtatica, Hydraulica, Hygraulica principia, vitam conſervat Mortalibus,

bus, Naturæ ſe monſtrat Autorem; dum vero reclamantibus hisce legibus eandem perpetuat, omnipotentem ſeſe, infinitarumque, ut ita dicam, Naturarum Creatorem eſſe, & ut paucis omnia comprehendam, libera Voluntate cuncta ſe agere, oſtendit.

Quum plura obſervata mea propria argumentum horum, quæ dixi, ſubminiſtrent, præcipua collegi, & ordine enarrabo.

PROBLEMA PRIMUM.

FEmina 65. ann. optima ſanitate ſemper gaviſa, corripitur media nocte 22. Martii 1761. anxia reſpiratione ac leviore hæmoptoë. Vocatur extemplo, Venam qui ſecet, Balneator. Is porro, inſtrumento ſuo reſiliente arteriam tundit, ingentique ſaltu proſilientem cruorem com-

primere ſatagens, nonniſi tertio repetito adparatu compeſcit. Adſtantes Chirurgum exonerant, retrotractum ab ægra brachium cauſati.

Vulnus, ad 12. diem non amoto apparatu, vidimus 18. die ab eodem inflicto, deteximusque ingentem in humero ac brachio a compreſſione tumorem. Pulſus in carpo fortis, & calor, vel arteriam haud valide compreſſam eſſe indicabant, vel nunc per laterales arterias ex Humeraria ortas, jamque dilatatas, ſanguinem in laterales arterias, quæ ex brachiali arteria ante, poſtque ejusdem bifurcationem egrediuntur, nunc retrogrado motu inferri in arteriam brachialem, aut radiæam, atque circuitum humorum in manu hoc modo reſuſcitari.

Sphacelus humeri præ foribus adſtans, citam operationem popoſcit. Perfecit eam *D. Leber* aſſiſtentibus

Dnis

D^nis Chirurgis *Homburg*, *Fiſcher*, & *Reichberger*. Methodum comprimentem intercipienti prætulimus, ob rationes Tom. 4. Cap. 2. §. 10. laudatas. Appoſita machina tortili ſupra arteriam humerariam, Operator ſondam cavam induxit in vulnus cutis, atque cavam omnia eſſe detexit. Integumenta ſupra ſondam cavam tranſcidit ad digiti longitudinem, eduxitque ſanguinis grumoſi, nec dum fœtentis, libram dimidiam, & prudenti digito quasvis hujus maſſæ reliquias abſtulit: tunc ſondam prudenter deorſum in vulnus duxit, ut prius, ita & nunc, caute evitans vulnus arteriæ, arteriamque ipſam; ac congrumatum ibidem ſanguinem, cute ad pollicem latum perſciſſa, eduxit.

His factis relaxavit pauliſper comprimens Inſtrumentum, quo rite contueremur Arteria vulnus. Horrui-

mus profecto videntes idem quatuor lineas longum, ita ut accuſatio retracti ſub venæ ſectione brachii confirmari videretur. Portio aponeureticæ expanſionis Bicipitis Brachii ſuo erat loco. Arteria vulnerata Humeraria fuit ante ſuam in Radiæam & Ulnarem diviſionem. Quodque Tom. 4. Cap. 2. de corpore rotundo immobili, ad Vulnus Arteriæ notavi, idem hic quoque invenimus; formatum a vagina celluloſa arteriam, venam, nervosque, hic loci involvente. Hæc valida nimirum compreſſione a Chirurgo facta cum ipſa Arteria ubique conglutinatur, coaleſcitque, eo excepto loco, quo vulnus eſt. Vis enim ſanguinis hanc celluloſitatem a ſe repellit, ſuoque in illam impulſu tumidam atque rotundam efficit.

Adverteramus porro loco citato, in aliorum noſtrisque caſibus, Aneu-

ry-

ryſmata ſpuria integre curari ſola compreſſione externa; quando Vagina hæc ſic cum Arteria coit, ut ſanguis per vulnus arteriæ in ſaccum hunc ſe penetrans, nequeat amplius latera ſacci, cum arteria coalita, ab eadem removere; curari vero minime, ſi compreſſione nec ſufficienter, nec tam feliciter facta, impetus cruoris, in ſaccum inſilientis, latera ſacci hinc inde ab arteria removeat, ſeque hinc furtim per totam diffundat brachii humerique celluloſitatem. Atque præſens caſus cum ſic ſe haberet, non poterat compreſſione ſola, ſed operatione quadam inſtituta, curari. Porro cum hoc ſacco arcte unita Aponeuroſis erat, vi compreſſionis.

Edocti igitur Aneuriſmata egregie curari relictis his cunctis concretis portionibus, eluimus primo brachii ac humeri vulnus, Vulneri Aponeuro-

ſeos pulverem fungi Agarici inſperſimus, totique ſacco: dein Agarici rite compreſſi laminas ordine ſeptem, ſenſim grandiores, impoſuimus, & compreſſam, ut vocant, deſuper; tandem idonea ligatura totum ſirmavimus adparatum. Brachio, humero, manui, fomentum vini, aqua calida diluti, adpoſitum eſt.

Conqueſta licet ægra dolorem, bene tamen toto eo die habuit ſe, & uſa Emulſa cum Diacodio, ac Nitro, bene dormivit. Die ſequenti bene habuit, ad Veſperas autem febris magna orta eſt, cum anhelitu, ſtupiditate, deſipientia levi, pulſuque celeri, forti, duro. Unde ad octavam veſpertinam unc. vj. ſanguinis ſano de brachio eduximus, & miſturam Aquæ Hyſſopi, oxym. ſquill. ac ſtib. diaph. dedimus. Refrigeratus ſanguis rubram inſulam bene conſiſtentem, cru-

ſtam-

ſtamque inflamm. denſam, hinc albeſcentem, inde leviter rubentem, formabat. Impetuoſius vena exſilierat. Interim Brachium aneuryſmaticum naturaliter calebat, infraque ligaturam pulſabat, circum ligaturam autem anxie circumſpicientes, omnia ſicca læti deprehendebamus. Ita ut hucusque nullam, hac ſaltem de cauſa, inquietudinem animo foveremus. Hora vero undecima adparatus leviter madere, tingique, obſervabatur. Ilico tamen hæmorrhagiam hanc incipientem conſtrictior Machina tortilis compreſſit. Ægra interea ſomnolenta fiebat, & ad mediam horam primam pulſus, etiam ſub ligatura, fortior deprehenſus eſt. Ad primam nocturnam expiravit, horis 41. ab operatione elapſis.

Ad 8. matutinam brachium examinantes, deprehendimus vix 5. aut

6. uncias ſanguinis hæmorrhagia illa exiviſſe: id enim exacte nos inſpectis linteaminibus determinare didiciſſe Tom. 4. Cap. 6. evici. Ergo non periit hæmorrhagia; 1mo. quod poſt cohibitam eandem, inventus ſit fortior pulſus. 2do. Quod modica admodum copia effluxerit. 3tio Quod ſanguis, dum paulo ante de Vena educeretur, valido jactu proſilierit.

Neque a Gangrena, compreſſionem validiorem haud raro ſequente, extincta eſt. Pulſus namque ſub eadem ſemper manifeſtus ad mortem uſque fuit, & manus egregie ſemper caluit, imo ipſe anatomicus conſpectus quamvis gangrænæ ſuſpicionem amovit.

Examinantes deinde operationis apparatum, invenimus illum egregie adhærere, infimamque agarici lamellam adeo vulneri eſſe infixam, ut ſcal-

ſcalpello inde amovenda fuerit. Figuram vulneris eidem pulcre impreſſam, Clar. Profeſſor *Gaſſer*, qui ipſe eam a vulnere vi amoverat, nobis omnibus demonſtrabat. Sanguis ſub agarico in ſacco congrumatus & conſolidatus fere totus. Quamobrem merito concluſiſſe videmur levem illam Hæmorrhagiam ex laterali vaſe, alicubi in integumentis non compreſſo ſatis, ortam fuiſſe.

Horum recenſione crediderim, quosvis æquos rerum æſtimatores concludere 1mo. Operationem egregie inſtitutam fuiſſe. 2do. Mortem neque ab Hæmorrhagia, neque a Gangræna, contigiſſe. Quænam igitur cauſa Mortis? Proſequamur reliquam Anatomiam.

Viſcerum bona conditio. Sed vaſa univerſi corporis, majora, minora, ita & flaccida, & vacua invenimus,

mus, ut ſicciorem Anatomen nemo viderit. Sanguis unice inventus eſt fluidiſſimus in baſi cranii ad unc. ij. copiam effuſus, ita ut ibidem videatur vaſculum fractum fuiſſe.

Repetamus igitur Hiſtoriam totam. Quinque ante mortem horis pulſus celer, fortis, durus, proinde phlogiſticus, fuit. Sanguis de vena tuſa vere inflammatus prodiit, ſaltu exſiliens, vi reprimendus, dum vena clauderetur. Exigua admodum Hæmorrhagia fuit. Poſt venæ ſectionem & Hæmorrhagiam, dimidia ante mortem hora, fortior deprehenſus pulſus eſt tam in affecto, quam ſano brachio. Interim ſanguis nullus in arteriis veniſque fuit, ne ejusdem quidem illa minima columna, quam a minima arteriæ contractione manere oportere vulgo credimus. Vacuitas perfecta æque in venis, quam in arteriis.

Ita-

Itaque mortis cauſam proximam video a compreſſione, quam ab effuſo intra cranium ſanguine Medulla oblongata, Nervorumque origines paſſi ſint; vitam tamen exſanguis corporis, cum ſignis ad mortem usque plenitudinis vaſorum, cum non capio, lubenter aliis, me in arte verſatioribus, exponendum relinquo.

§. III. PROBLEMA ALTERUM.

ARthriticus homo, de quo Tom. 5. Cap. 5. pag. 177. 178. & in Diſſertat. *de Irritab. & Senſib.* pag. 54. egi, in omnibus ſuis calamitatibus, durum fortemque pulſum nunquam non habuit; ut toties mecum per longum ejus morbum Medicinæ Studioſi obſervarunt mirabundi. Conſtanter hic pulſus adfuit, niſi morte jam adſtante præ foribus. Cum mortuum illum 2. Octobr. 1759. aperiremus, in-

invenimus Aortam univerſam, Arterias emulgentes, Illiacas, Femorales, amplas quidem, ſed flaccidas, ſuo in cavo ad crura usque, gerentes nihil, quam filum, ſive chordam tenuem, albam, polypoſam, quæ craſſitudine inæqualis, in maxima ſua diametro vix ſesqui lineam haberet, pluribus in locis lineam vix excederet, dum interea vas columnam digito craſſiorem ſine ulla extenſione continere potuiſſet. Cor itidem craſſum, pallidum, vacuum, habens tantummodo dextra in auricula ſinuque quid polypoſi, & in ſinu ſiniſtro pauculum grumoſi cruoris, in ſubclaviis atque carotidibus arteriis, funis, ſive filum polypoſum, vix lineæ fuit. Ad venas autem quod attinet, Cava, atque Renales, diametro maximæ, ſed vacuæ; excepto filo, illi ſimili, quod in arteriis inventum, ſed hinc inde

filo

filo arterioſo linea craſſiore. Aquam multam utrumque pectoris cavum habuit; ſanguinem vero nullum; ita ut æque ſicca hæc, quam proxime præcedens Anatome fuerit.

Nullas evacuationes paſſus hic homo eſt, quia nec habuit ſufficientes: cum tranſpiratio, ſudor, alvus, urina, poſtremis vitæ diebus penitus deficerent; atque a menſis retro ſpatio parcius debito fluxiſſent. Quæ ergo vitæ ratio in illo homine fuit? Non ſanguis, ſed chorda polypoſa in vaſis fuit, tenuis adeo, ut vaſorum parietes ad columnam decuplo craſſiorem vix adplicare ſe ſe contrahendo potuiſſent. Interim homo vixit, & perpetuo forti ſuo, duroque pulſu, in diuturnis ſuis ærumnis nos omnes in admirationem rapuit. Unde rogo, cum evacuationes non modo non præceſſerint, ſed quæ neceſſariæ, du-

dum & imminutæ, & ſuppreſſæ fuerint; cum nullus fere ſanguis cunctis fuerit in vaſis; cum denique vaſa ampliſſima amplecti filum hoc tenue, ſi fluidum adhuc in vita fuerit, nequiverint; undenam vita hæc miſera tamdiu protracta? & protracta quidem perpetuo, cum duro, fortique pulſu?

Cl. Lieutaud in Epitome Med. Pract. 1759. *Pariſiis* edita, ubi Annemiam ad claſſes morborum refert, aſſeverat vaſa ſanguinea interdum uſque adeo ſanguine vacua reperiri, ut caput, pectus, & abdomen, tam ſicca ſint, ut ceram referant, vaſa minora tum omni carere ſanguine, majora ſemiplena eſſe, utrumque genus aëre turgere. In Virgine, cui anni ſpatio ſanguis centies detractus fuerat, ſubito extincta, cerebri vaſa ne veſtigium quidem ſanguinis oſtendiſſe.

Ho-

Homini ob frequentiores in morbo acuto venæſectiones Leipothymia poſt menſem, & mors, contingunt. Adverterant tamen paulo ante mortem vires reparari, & priſtinum redire homini colorem. In cadavere vaſa cerebri penitus ſicca, cor ſanguine vacuum reperiſſe ſe, omnesque ſectiones plane ſiccas feciſſe, Vir Clarus teſtatur. Sed evacuationes hic prægreſſæ ſunt; in caſibus vero binis noſtris, vel vix notabilis evacuatio, vel nulla, prægreſſa eſt, in quam tantæ vacuitatis vaſorum cauſam refundas. Quanquam in *Lieutaudii* cadaveribus difficultate non careat, vitam aliquantiſper productam fuiſſe, cum tanta humorum penuria.

§. IV. PROBLEMA TERTIUM.

FEmina 37. ann. menſe Septembri 1760. in Noſocomio *Paſmannia-*

no ab Ićtero curata, inde exivit, renitente optimo ibidem Phyſico *Collin*, cui mens erat eam firmioris ſanitatis reddere, antequam domum repeteret: aućta poſtmodum debilitate, & difficili reſpiratione, Noſocomium repetiit, ineunte Decembri. Licet reſpiratio nunc difficilior eſſet, tamen nunquam ſive quando ićtero olim laborabat, ſive nunc ſecundo ſuſcepta, ullum cordis vel dolorem, vel palpitationem paſſa, conqueſtaque eſt; nunquam intermittentem, inæqualem, remittentem, pulſum habuit, niſi ad mortem, quæ a febre, & extrema debilitate contigit 14. Decemb. Cor cum Pulmonibus exemptum *Cl. Collin*, pro publica demonſtratione ad me miſit.

Ut in enarranda hac Anatome me rite capiant benevoli Lećtores, monitos eosdem volo, in ponderibus nume-

merandis me ubique pondus commune medicum 12. unc. intelligere; in menſuris autem capiendis me pedem ſumere pollicemque *Viennenſem*. Pollex *Viennenſis* $\frac{4}{5}$. lineæ minor eſt *Pariſienſi*; $\frac{4}{5}$. longior *Rhenolandico*; dimidia linea longior *Londinenſi*. Captæque fuerunt omnes hæ menſuræ poſtquam cor $2\frac{1}{2}$. diebus in ſpir. vini aquæ miſto ſervatum, adeoque utcunque contractum eſſet.

Cor cum radicibus majorum vaſorum elotum, deterſum, mollique linteamine probe exſiccatum, pondus librarum duarum æquabat. Magnitudo autem cordis, pondusque, maxime a mole Ventriculi ſiniſtri naſcebatur. Capacitas Ventriculorum tanta, ut ultra duas libras caperent ambo, ſicut exacte capta menſura docuit. Dexter Ventriculus in longitudine perſciſſus, & ſitu naturali in-

tabella explanatus, ſex pollicum, ſeu ſemipedis, latitudinem, prope baſin cordis habuit; ſiniſter Ventriculus octo pollicum, Circumferentia baſis cordis pedis integri cum $\frac{1}{3}$. pollicis. Oſſea Aorta ad baſin cordis abſciſſa 4. pollicum in circumferentia fuit. Cordis ſiniſtri denſitas firma, compacta, dura, erat 10. linearum. Dextri autem craſſities naturalis. Longitudo dextri ventriculi cum ea ſiniſtri æqualis. Capaciſſima Aorta ad Cæliacam usque, & in tunicis craſſiſſima. Principiumque Aortæ altitudine hinc 3. illinc 4. linearum, totoque in ambitu, oſſeum fuit; per univerſum autem ejus decurſum inſulæ oſſeæ, a ſe invicem remotiores, inventæ ſunt. Pulmones boni quidem, ſed ob cordis molem parvi, & in ſuperiore thorace tantummodo inveniendi.

Si

Si hæ omnes adeo inſignes mutationes intra breve ſpatium prope mortem generari potuiſſent, in promtu reſponſum haberetur ad quæſitum, cur femina nunquam anxietatem ad Vitalia, turbatos nunquam perceperit pulſus? At vero Hiſtoria tota innuit a longo retro tempore enormem hanc Vitalium viſcerum degenerationem, ſumſiſſe originem; dum interea, quæ eam denotarent, ſymptomata minime obſervarentur. Utique cor ita monſtroſum, ut, explens maximam Thoracis capacitatem, pulmones anguſtum in ſpatium cogat; Cor idem præ denſitate indurata vix contractile; adeo capax, ut ultra duas libras liquidi contineat; Oſſeus Aortæ annulus, Aorta dilatatiſſima, atque indurata, pluribusque latis Oſſeis inſulis vitiata; hæc, inquam, omnia cum pulmone vix ſanguinem transmittente, vix expli-

cabili, debuerunt neceſſario ejusmodi humorum feciſſe Circulum, quem Phyſiologicæ leges explicare nequeunt.

§. V. PROBLEMA QUARTUM.

IN conſilium vocabar finiente Novembri 1760. ad Viduam quinquagenariam, cum pie defuncto Dno *Erndl*, & egregio Viro, Noſocomii Hiſpanici Medico, *Haſenörhrl*, Autore egregiorum binorum tractatuum practicorum. Erat ſpaſmis illa, anxietatibus, animi affectionibus, maxime iræ, perquam obnoxia. Paregoricis, ac Neuroticis, hinc olim levata, jam haud levabatur ultra; quin potius animo incepit linqui. Judicavimus omnes Vitalia, ſi non protopathice, quod veroſimile, ſaltem deuteropathice, affecta eſſe. Hydrops pectoris ſui quidem ſuſpicionem fecit,

ve-

verum palam aſſeri, præ multorum defectu ſignorum, non potuit. Die 15. aut 16. exinde elapſo, extincta eſt.

In cadavere hydrops pectoris demonſtrabatur. Cor cum vaſis exemtum publico examini ſubjeci. Ambitus vacuati cordis fuit ad baſin 9. poll. 7. lin. Ambitus cordis in medio 9. poll. 5. lin. Altitudo a cuſpide ad baſin 4. poll. 2. lin. Oſſiculum oblongum in ſubſtantia ſuperioris partis ſiniſtri Ventriculi, digitum immiſſum mox afficiens, & ſic ſe detegens, longitudine octo linearum, in media latitudine trium linearum, duriſſimum. Auricula ſiniſtra repleta erat materie craſſa, ſebacea, inæquali, & cum auricula firmiſſime accreta: in dextræ auriculæ cornu quoque quid ſimile fuit.

Valvulæ tricuſpidales ad Aortam bonæ quidem figuræ, at duriſſimæ,

totoque margine oſſeæ: corpuſcula autem eorum rotunda, a *Morgagni* tam bene deſcripta, tum univerſa duriſſima erant, tum unum triplo majus, oſſeum. Valvulæ Venæ pulmonalis fere unitæ in unicam, eamque latam Zonam, ſed naturali duplo majorem, craſſam, inæqualem, duas lineas denſam.

Ambitus Aortæ ad baſin cordis 4. pollicum; ad curvaturam ſuam 4. poll. 2. lineis minus; ubi ſubclaviam generat 3½. poll.; Ambitus Arteriæ pulmonalis 3. poll. 8. lin. Trunci coronariarum ſemipoll.

Valvulæ ad Aortam tegere, ac claudere Coronarias non poterant, licet easdem tenaculis fortiter attraheremus. Hoc ſæpe. Unde *Morgagni* ex 18. cadaveribus invenit 13. eſſe, in quibus idem obſervatum.

At

At non modo Valvulæ non tegebant originem Coronariarum, verum etiam breves, induratæ, contractæ cum eſſent, haud tantum non claudebant aperturam Arteriæ, ſed tale, ad minimum, ſpatium in medio relinquebant, ut Aorta communis magnitudinis per illud commode tranſiviſſet. Jamque dudum id ita fuiſſe, Valvularum craſſitudo & durities, oſſiumque in una corpuſculum, demonſtrabant.

Porro quis circulus, qualisnam ſanguinis motus, corde ſiniſtro ſemper aperto, & aperto ad tantam amplitudinem? certe in Arteriæ ſyſtole dum ad Arteriarum fines reſiſtentia eſt, hac via patula, multum ſanguinis in cor refundi oportuit. Valvulæ enim non obſtitere. Proinde debuit cor continuo ex aorta ſe contrahente ſanguinem copioſum recipere.

Una-

Unaque modo columna a corde per arteriam, nunquam intercepta, ſemper integra fuit. Nec ſpatium in hoc ventriculo fuiſſe videtur ad excipiendum pulmonalium venarum ſanguinem. Si nunc conſideremus vitium hoc antiquum fuiſſe, ut ante patuit, quæritur phyſiologica circulationis in hac femina, quantumvis vitioſa fuerit, expoſitio, & modus.

§. VI. PROBLEMA QUINTUM.

REvoco huc caſum, quem Tom. 2. *Rat. med.* cap. 8. dedi, hominis ſcilicet, qui inſolubili, & antiqua concretione, connatas mutuo inter ſeſe quascunque Thoracis partes habuit, Pleuram, Mediaſtinum, integros Pulmones, eosdemque iterum mutuis inter ſeſe lobis, Pericardium, Cor totum; ut proprie loquendo omnes hæ partes nonniſi idem, unicum-

que

que viſcus referrent. Nec ſingularis hic caſus eſt, duos ſimiles Pueri & Puellæ Cap. VI. dabit. Quæritur, quis hic vitæ fuerit circulationisque modus?

§. VII. PROBLEMA SEXTUM.

PUellæ 14. annorum anxia pectore, difficulterque reſpirans, cetera ſana fuit. Nata 16. annos, menſium fluxum ter paſſa eſt, ſequenti vero triennio nunquam. Anno vitæ 18. naſcitur ipſi in ſterno tumor, materiem fluctuatione deſignans. Cum hoc tumore prima vice ad nos acceſſit die Decemb. 30. anni 1758. Quia vagæ febres aderant, copioſamque materiem in hoc tumore, interno de pectore ortam, ſuſpicabamur, credidimus vel ab ejusdem reſorptu, vel ab oſſis carie, has febres naſci. Ea de cauſa aperuimus tu-

tumorem, ex eoque pus tum illo tempore, tum deinceps quotidie, vidimus effluere. Binis elapſis exinde menſibus, nempe finiente Februar. 1759. novus apparuit altiore ſterni loco fluctuans tumor; qui itidem apertus jugi fluore ſtillavit. Cortex peruvianus, & lactea diæta, febres egregie profligarunt. Aprili menſe novus tumor cum oſſis prominentia, ſed is ſponte receſſit. A Majo menſe ad Novembrem fluentibus jugiter ulceribus, ſaniſſima vixit, res domeſticas Parentum in ædibus optime curavit. Menſtruo fluxu Majo, Junio, Julio, Auguſto, gaudebat, deinceps vero haud ultra. Nov. 16. eam denuo intra Noſocomium ſuſcepi, eo quod novus tumor in depreſſiore ſterni ſede appareret. Apertus is, perpetuo deinceps fluxit. Sponte aperiebatur & quartus. Febres denuo continuæ re-

mit-

mittentes, vix ultra cortice & lacte moderandæ, fecerunt vehementem materiæ ab oſſe ſterni, vel forte ex Mediaſtino reſorptæ, ſuſpicionem. Poſtremoque hoc tempore Tuſſis acceſſit, ac puris ſputum, tandemque vomitus, ſingultus, diarrhæa, conſuetis immorigera remediis; ſuperſtite nihilominus pulcra corporis, facieique, toroſitate: ita ut cortex & lac corpus pulcre viderentur ſuſtinere.

Hac rerum conditione in conſilium vocavi optimos Chirurgos noſtros: *Homburg* Chirurgum SS. MM. *Leber* Noſocomii Chirurgum, jamque Chirurgiæ in hac alma Univerſitate deſignatum Profeſſorem, *Reichberger* optimum ad *S. Marcum* Chirurgum, Veteranum Chirurgiæ Doctorem *Reutter*; quibus ſeſe, præter egregium Medicum *Erndl* adjungere dignatus eſt Ill. *Præſes*. Quærebatur, quæ morbi ſedes, quæ

ejus

ejus natura foret? Equidem ſternum quatuor diverſis, & manantibus, & inter ſeſe, facta injectione, communicantibus foraminibus, pertuſum erat; per aperturam autem inferiorem ſpecillum ad profunditatem ſesqui pollicis immergebatur, ſurſumque ductum liber aliquantiſper ambulabat. Idem ſpecillum ſuperiori foramini inductum circa 3. & 4. coſtam lateraliter pollicis latitudine intrabat; ut communicatio ſic eſſet a ſterni ulceribus ad quandam ſeu fiſtulam ſeu cavitatem lateralem. Cavitas autem illa lateralis non videbatur in ipſam pulmonum abire ſubſtantiam, ſed inter pleuram ac pulmonem; aut potius pleuram inter, coſtasque, & muſculos: ſiquidem aër fortiter inſpiratus, & expiratus, admotam candelam minime movebat. Pronum inde fuit cogitare forſitan in dilatato Mediaſtino Vomicam latere,

quæ

quæ ſenſim ſibi viam per exteriora moliretur, & quæ ad ſuperiora ſterni lateralem haberet proceſſum. Quærebatur 2do in hoc conſilio foretne alia, quam quæ adhibita hucusque eſſet, adhibenda curandi norma? An perterebratio oſſis, ut *Galenus* feciſſe ſe ſcribit, qui quoque corrupti Pericardii portionem, oſſe terebrato, abſtulit; nudique conſpexit cordis motum? Qualem operationem quoque factam hiſtoria famoſi *Adæmoni Becker* teſtatur, qui ipſus in oppoſito ad parietem ſpeculo proprii cordis motus contemplatus fuerat? Verum ab una parte ſternum, inæquale, & gibboſum admodum, Trepanum difficulter admiſſurum eſſet; & ſuſpicio duntaxat, non certitudo, aderat, ſub eodem inveniendæ in Mediaſtino Vomicæ: ſiquidem non Mediaſtinum modo, verum etiam quævis partes, tum prox-

ime adjacentes, tum remotius ſitæ, circa ſternum ea, qua turgent, materie, evacuare ſe poſſint; unde fruſtra forte foret Terebratio. Ab altera parte quatuor diverſis aperturis cum pus manaret, habebat Natura, quo ſe expurgaret.

Concluſio igitur fuit præſentia ſymptomata mitigare; corpus decocto Bardannæ, & lacte, implendo, & depurantibus injectionibus hucusque adhibitis ſubſtituendo novam, quæ aliquoties mire profuerit in ſimilibus; ſcilicet cocta uncia media Colcotharis Vitrioli in aqua per ſemihoram, ut libra liquidi ſupereſſet: quibus per aliquod tempus continuatis, novum conſilium ſuper agendis convocandum eſſet. Atqui Vomitus, ſingultus, diarrhœa, nulla ratione curabantur, ulcera ſiccabantur, vires cito concidebant, octiduo poſt conſilium elapſo, moriebatur.

Ca-

Cadaver pulcre toroſum, pingue, craſſum. Craſſum omentum, adeo magnum, ut univerſum abdomen tegeret. Colon appendicibus innumeris pinguiferis cinctum. Ventriculus, Inteſtina, Diaphragma, Jecur, Splen, Mediaſtinum, Cor, Pulmones, qui in dextro cavo thoracis multum, in ſiniſtro parum, cum Pleura cohærebant, optimi, ſaniſſimi.

Cum igitur omnia Viſcera ſummam ſpirarent ſanitatem, ſternum examinandum accuratius fuit. Incraſſatum illud, convexum valde, tribus in locis eroſione perforatum, pluribus plagis nudum, carie exeſum, ab interiore parte ſaccum gerens, quem pleura a ſterno, coſtisque, recedens, formaverat; nempe ad trium digitorum latitudinem, in tota fere ſterni longitudine, Pleura utrinque receſſerat a coſtarum cartilaginibus, & an-

teriore parte muſc. intercoſt. internorum, una cum ſua productione media, qua Mediaſtinum format. Pollicis diſtantia Pleura hic a ſterno diſtabat, non tantum quia retropulſa a contenta materia, ſed quia ſternum, ut dixi, convexum erat. Paucum pus hic aderat, quia ab octiduo vix quid effluxerat, ſed certo certius videtur a pure copioſiore hic collecto, formatus olim hic ſaccus, ſive hoc puris receptaculum, fuiſſe.

Hoc ipſum receptaculum communicabat cum ſinu, ſeu appendice ejusdem oblongo, cæco utrinque, in Thorace locato, inter pleuram, & muſculos intercoſtales, digiti longitudine. Pus non paucum inerat, ita ut vix intra Thoracem hi ſinus prominerent. Oſſa coſtæ 3. & 4., numero a ſuperioribus ducto, utroque Thoracis in latere, circa ſinus il-

los

los exeſa, ſcabra, tamen alba; unica in plaga Muſculus intercoſtalis internus multum, externus parum, exeſi erant.

Phænomena morbi mortisque conſiderando, mortis cauſam quærendo, hæreo aqua. Pure copioſo, olim fluente, ſaniſſima vixit; domeſticos alacriter peregit labores. Poſthac quamvis pus copioſe manaret, hecticæ febres, cortice inſuperabiles, vomitus, ſingultus, diarrhœa, vehementer eam affligunt. Tandem ſiccis fere ulceribus, vomitu, diarrhæa, ſingultu, auctis, intra octiduum moritur. Periit quidem hæc Juvencula omnibus quidem ſymptomatibus hecticis, ſed non modo citra hecticam corporis, humorumque conſumtionem, verum etiam cum venuſta muſculorum toroſitate, cum totius obeſitate corporis. Colliqueſcens, ſeu

ut in ſcholis loqui amant, colliquativa diarrhoea Phthiſicorum more, vitam extinxit; corporis pulcra toroſitas, & obeſitas, viſcerum omnium illibata integritas, colliqueſcentem morbum plane negant. Neque enim, ſi ſterni territorium cum finibus ſuis lateralibus excipias, quidquam toto in corpore, quod ſaniſſimum non fuerit, inveneris. Totum vitium fere extra leges circulationis hæſit.

An pus fundum receptaculi poſt ſternum copia, ac pondere ſuo, in Diaphragma preſſit, atque illud convellendo, ſingultum vomitumque genuit? vix videtur, cum ultimis vitæ diebus ſicca ulcera, & ſaccus fere vacuus fuerit, interea dum eadem ſymptomata pergerent.

Nunquid vitium in oſſe ſterni natum prius fuerit, & quidem a valida Thoraculi in ſternum compreſſione,

quam

quam ſero deteximus? An proinde nata ſanguinis phlogiſtica diatheſis ab oſſe affecto, quæ quotidie per idem os evacuaverit ſe ſic, ut corpus maneret ſaniſſimum? An hæc ita aucta poſtmodum Diatheſis, ut licet plurimum ulceribus efflueret, multum tamen ſanguini intime commiſtum hæſerit? Nunquid hinc 10. ante mortem ſeptimanis Diarrhœa, vomitus, ſingultus? Et denique an ultimis vitæ diebus, cum ulcera ſicceſſerent, ſanguis nimia copia phlogiſtici oneratus, adeoque per minima vaſcula transfluere ineptus, mortem induxerit?

Si ſimul corpus dudum extenuatum, & emaciatum fuiſſet; cauſam manifeſtam interitus deprehenderemus; prout *Tom.* 2. *Cap.* 2. & paſſim in omnibus reliquis Tomis, multorum cadaverum ſectione demonſtrare co-

natus fui: verum quia viſcera omnia ſaniſſima, corpus obeſitate ac toroſitate conſpicuum fuerit, explicatio morbi mortisque deficit.

§. VIII. PROBLEMA SEPTIMUM.

JUvenis 25. annor. ad *Fratres Miſericordiæ* ſe contulit, eo quod a contuſione ad inguen, teſtemque dextrum, ſibi ſexenni facta, dolorem jam tumoremque ingentem perciperet. Contulerat multum augmento hujus, quod Herniam eſſe quidam rati, Brachierium admoviſſent. Ventrem univerſum durum, ac dolentem, Religioſi invenere. Paucorum ſpatio dierum miſeriis confectus, periit 7. die 1759.

Cadaveris ſectioni interfui; ſed cum Anatome quid intricati, & monſtroſi habere videretur, totam abdominis molem, peritonæo maximam par-

partem involutam, in publicum Pathologiæ Collegium afferri curavi. Clariſſimo Profeſſore Anatomes *Gaſſer*, pluribusque Chirurgis aſſiſtentibus, en quid invenimus!

Teſtis dexter molem capitis biennis Infantis habens, durus, & dum perſcinderetur, hinc cartilagineus, illinc ſteatomatoſus, ſcrotum explebat & inguen, haud tamen ultra ſuo de funiculo pendulus. Teſti quippe, toti quanto, informis maſſa continuabatur, in inguine ſe dilatans dextrorſum ac ſiniſtrorſum, ita ut expleret univerſam pelvim & hypogaſtrium, utrinque ad Ilia, & poſterius ad lumborum vertebras. Aſſurgens a medio lumborum tranſibat per medium Meſenterium, altiusque ſub Ventriculo progreſſa, cum degeneraſcente Pancreate confundebatur, & dextra portione Hepar tangebat, in ſiniſtro

autem latere haud multo altius umbilico aſſurgens, ſpatium aliquod concedebat, in quo Ventriculus cum praecipua inteſtinorum mole, arcte locaretur: Colo inteſtino interim a latere tumoris, & Recto ſub tumore, decurrentibus.

Itaque tumor ſuperſcandendo Rectum, illud ſuo loco reliquerat; at haud ita Veſicam urinariam. Urethram quippe, elevando Veſicam, ita prolongaverat, ut ipſam Veſicam in ſiniſtro Hypochondrio verſus criſtam Ilei, ſupra molem hanc tumidam inveniremus, quo verſus & ureterem dextrum, oblique transverſim decurrentem, quoque deteximus. Siniſtrum ureterem vero, & ſpermatica vaſa, prae ſumma partium confuſione, non vidimus. Teſtis ſiniſter bonus, niſi quod Vaginalis ejusdem tuni-

nica ita incraſſata eſſet, ut herniam carnoſam referret.

Quid unicus non efficiat teſticulus affectus? Quamque inſons diu malum, brevi aliquando ſummum obtineat atrocitatis gradum? At, quod plus eſt, horrenda mala Teſtis minime contuſus, ſed a cauſa interna, inflammatione, obſtructione, ſemine retento, depravato, affectus, producit. Cogitabitis forte caſtratione hæc quacunque de cauſa orta præcaveri: ſed ut experientia teſtatur, Teſtis extirpatio ſumma mala præcavet, ſi funiculus ſpermaticus adhuc ſanus ſit; extirpatio Teſtis, funiculo affecto, malignitatem exaſperat potius, quam mitigat.

Juvat *Hildanum* legere Cent. 4. N°. 64. ubi de Hernia ſpuria, carnoſa dicta, agit. Recenſitis Veterum placitis, credit ipſe Herniam carnoſam

a

a ſemine ſtagnante, & corrupto oriri. 2do. In dextro potius quam in ſiniſtro reperiri; ſaltem ſe, inter plures caſus, ſemel modo in ſiniſtro vidiſſe: quemadmodum e contrario Herniam aquoſam in ſiniſtro teſte frequenter, rariſſime in dextro, vidiſſet. 3tio. Hujuſmodi Hernias ut plurimum in Juvenibus, qui ſanguine ac ſemine abundent, quique in cœlibatu vivant, accidere ſolere. Hiſtorias autem horrendas recenſet, interque eas unam Sacerdotis, cui dexter non modo teſtis, ſed & vaſa ſpermatica lapideam induiſſent naturam; ita ut abdomen manu comprimens, eandem perfecto duritiem in dextro hypochondrio deprehenderet. „ Malum autem, ait, ad ipſam usque „ originem Vaſorum ſpermaticorum „ adſcendere, dolor ipſe, quem e „ Regione Vaſorum ſpermaticorum

„ ad

„ ad renem usque dextrum continuo
„ perſentiebat, indicabat. Aderat
„ præterea Vomitus, & appetitus
„ proſtratio, non tamen propter Her-
„ niam, ut quidam, qui ipſum an-
„ te me inviſerat, ſtatuit, (notavimus eundem errorem in noſtro homine commiſſum) „ ſed ratione tu-
„ moris doloroſi, & duri, e regio-
„ ne fundi Ventriculi exiſtentis, qui-
„ que compreſſo abdomine tactu fa-
„ cile percipi potuit.

Ulhoorn in notis ad *Heiſteri* Chirurgiam pag. 937. habet plura ſimilia exempla, unumque præ ceteris hominis junioris, amiſſa Juvene uxore, dudum cœlebis, quem ſimilia eorum, quæ *Hildani* Presbytero contigerant, dudum paſſum, tandemque mortuum, aperuerat. Invenit a Teſte duro, pugnum virilem magno, corpus durum oriri, hinc inde fungoſum, & ad lum-

bos

bos ichore refertum; quod umbilico demum altius, majorem lobum Hepatis trudebat extrorſum. Similia in praxi vidi.

Contuſiones, ut vidimus ante, tremendum hunc morbum generant; ſed ſemine retento, corruptoque, eadem generari, experientia fidem facit. Pluresque forte exiſtunt, quam quas hucusque recenſuimus, cauſæ. Dum a quarta ſpecie gonorrhææ virulentæ urethra prope caput gallinaceum exeſa, emunctoria ſeminis cicatrice coaluerint, ac ſanitas poſtmodum redierit, ejusmodi mala oriri in proclivi eſt. Inepti enim, qui ſemen ejaculent, coacervant illud. Unica his medela eſt ſobrietatem per omnia colere, ut ſemen teſtibus paucum conficiatur; quodque conficitur, in ſanguinem redeat, virileque adaugeat robur. Quod quoque unicum

his

his conſilium ſupereſt, qui vel in Matrimonio ſemen copioſum emittere ſoliti, jam uxores notabiliore tempore ad conjugium ineptos habeant; vel qui quondam ſive Onania, ſive Scortatione, multum profuderint ſeminis, jamque aut reſipiſcant, aut Religioſum, Eccleſiaſticumve ſtatum ſint amplexi. Horret animus conſiderando impune alibi libros tolerari, qui ſceleſtiſſimis conſiliis ſcateant. Lucrantur, inquiunt, hoc modo ſanitatem, non attendentes ad evangelicam exclamationem Matth. Cap. 16. v. 26. *Quid prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ autem ſuæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua?* Cura conſervandæ ſanitatis in omnes incumbit; ſed legitimis conſervandæ adminiculis, haud vero iis, quæ lex Divina citra ullam exceptionem condemnat.

Quæ-

Quæritur, utrum a miranda Teſtis fabrica, an ab inexplicabili ſeminis natura fiat, ut prægreſſis, quas enarravi internis, externisve cauſis, & Teſtis & Funiculus in monſtroſam adeo molem mutentur? Si a fabrica Teſtis, cur etiam totus Funiculus ſic fiat, qui non habet ſimilem fabricam? ſi a ſemine detento, corrupto, cur Funiculus horrendius degeneret, quam ipſe Teſtis? An forte materia ſeminis jam in ſanguine Arteriæ ſpermaticæ eſt, quæ in teſtem contuſum, obſtructum, deponi nequeuns, ſenſim ita cellulofitatem, arteriis venisque ſpermaticis circumfuſam, infarciat? Aut quæ alia cauſa?

§. IX. PROBLEMA OCTAVUM.

HOmo 20. annorum contudit dextram tibiam, quæ inde tumens pugni demum molem æquabat, ſpatio

ta-

tamen, mirum dictu! 30. annorum indolens. Dolere tunc demum homo cepit, idque ſponte; & quinque poſtea elapſis menſibus febre quotidiana, in tertiam ſeptimanam producta, laboravit. Sub finem hujus febris Chirurgus facta cruciali inciſione enucleavit tumorem, optimaque conſolidavit cicatrice. Tumorem fruſtum crudæ carnis retuliſſe ferunt. In quintum exinde menſem bene habuit; eo vero exacto repullulat malum, ac ſpatio 6. ſeptimanarum ſic augeſcit, ut in majore diametro pollices duos, unum in minore æquaret; altitudine depreſſior, fungum æmulabatur, cujus pedunculus brevis quidem, at pollicem craſſus eſſet. Cyſticus ut olim, jam non eſt, & inferius eroſus, apertusque, nihil ſtillat. Quod porro apertus ſit, imprudentia contigit Balneatoris, qui homini ruriculæ lapi-

dem infernalem dederat, ut ter de die tumorem inde tangeret. Conſumi hinc non videbatur, ſed erodi, ac purpuraſcere. Acceſſere autem ſpaſmi abdominis, quibus demum reſpiratio anheloſa ſucceſſit, maxillaque inferior obriguit.

Hoc miſero ſtatu primum in Noſocomium cum uxore venit, moxque coram me emproſtotonos fit, ſummo cum anhelitu, & Tetano Maxillæ; qui Tetanus ad mortem usque plus minus duravit. Triſti & ipſi, & Auditoribus, facta prognoſi, eum in Noſocomium ſuſcepi.

Anxie admodum in naturam inquiſivimus mali horribilis, magis anxie in medelam. Poſt facilem 30. annorum tolerantiam (quis homini perpetuam immunitatem non eſſet facile pollicitus?) tumor hic quinque menſium ſpatio dolens, febrimque generans,

rans, enucleatus quidem fuit; at vero in oſſe, perioſteove, quid corrupti manſiſſe, teſtari videbatur idem tumor poſt 5. menſes renatus, tantaque malignitate comitatus, ut ſpaſmos tetanosque crearet. Quæſtio erat, utrum ita malignus natura exiſteret, an vero lapidis infernalis irritamento? At lapis externa modo tetigerat, quod etiam alibi haud ita malum. Ulcera, vulnera, tubercula, ejusdem attactum inculpate ferunt, etiam in locis admodum nervoſis; ut v. g. in glande penis. Hæſimus ſuſpenſi, ſaltem a quacumque cauſa hæc ſymptomata oriebantur, erant ſemper formidoloſa, ac periculoſiſſima. Tetano Maxillæ impedita deglutitio per ſe jungebatur; quæ ſane prognoſin funeſtiorem reddidit.

Dixerat *Hippocrates Aphor.* 5. - 6. „ Qui a Tetano corripiuntur, in qua-

„ tuor diebus pereunt; ſi vero hos „ effugerint, ſaneſcunt. „ Mitigat prognoſin hanc Libr. de Morb. apud *Foeſ. pag.* 491. „ Tertio, aut 5. aut „ 7. aut 14. die perit, quos ſi ef- „ fugerit, convaleſcit. „ Et magis adhuc libr. de intern. affect. pag. 561. de Opiſtotono agens: „ Hic vero „ morbus, inquit, ut longiſſime ad „ dies 40. detinet, quos ſi effugerit, „ convaleſcit. „ Hæc quoad prognoſin ille.

Diagnoſin autem generalem pulcre format Libr. de dieb. Judic. pag. 51. „ Maxillæ velut ligna rigeſcunt, „ os aperire non poteſt. Oculi illa- „ crymantur frequenter, & contra- „ huntur, dorſum rigidum eſt, ne- „ que crura, neque manus, neque „ ſpinam inflectere poteſt. *Cum ve-* „ *ro lethalis fuerit, potus & edulia,* „ *quæ prius devoravit, per nares in-*

„ *ter-*

„ *terdum exeunt: In Opiſtotono æger*
„ *in reliquis eodem modo afficitur.* „
In laudatis textibus ex libr. 3. de morb. & libr. de intern. affect. de hisce ſymptomatibus & præcipue de impotentia Deglutitionis, ſimilia refert. Porro tribus diverſis in locis agit libr. de dieb. Judicat. de his nervorum morbis *ab ulcere externo* ortis: & licet poſt 40. diem adhuc mortem homo effugere queat, abſolute tamen eum moriturum pronunciat, *ſi potus*, *cibus*, *mucus*, *per nares exeunt.*

Curam ſuſcepturus *Cöus*, quemadmodum laudatis mox textibus, in unum collectis, patet, dat primo acria quædam devoranda ex Pipere, & Helleboro nigro. An veluti nos acribus ſpaſmum uno in loco excitamus, quo illum ſopiamus in alio? Hæc vero cum nocere per ſe poſſent, ſimul pinguia jura ſuperpotanda dedit. Eſt-

que hæc cura læſæ Deglutitioni anterior, quippe poſt illam impoſſibilis. 2do. Sternutamenta adhibet, ſcopo forte eodem, quo acres pilulas deglutiendas dederat: haud incongrue ſane; cum hoc modo ſpaſmos nonnunquam, ſingultusque, ipſo illo Aph. 6 — 13. notante, ſolvamus. 3tio. Partes tetano affectas emollientiſſimis fovebat, ut pro rigiditate adipiſcerentur mollitiem. Sed 4to. emollientibus hisce ſtimulantia addebat, ut fibræ relaxatæ in naturalem contractionem abirent. 5to. Corpus interim quantum poterat, emollientiſſimis implebat. 6to. Si Deglutitio ceſſaret, naribus injici liquorem jubebat, ut, dum rigida maxilla admittere Alimenta ac Medicamenta, eorumque Deglutitionem adjuvare, renueret, liquor per nares injectus fauces ſubiret. Hoc porro ultimum mihi diffi-

cul-

cultatem parit. Experimentum tentavi in me, & compluribus aliis, ſine ſucceſſu. Patitur homo utcumque, ſi os apertum eſt, & lingua obſequioſa; at vero quicumque noſtrum ſimulato maxillæ tetano, (ſine quo experimentum nihil eſt) hanc per nares injectionem ſive debilius, ſive fortius, factam ſuſtinuit, fere ſuffocabatur. 7mo. Peculiarem curam Tetani habet injectu, affuſu, frigidæ ad corpus aquæ; religioſe tamen caſum noſtrum ab hac cura excipiendo. „ Eſt „ vero inquit Aph. 5—21. ubi in Te„ tano 1mo. ſine ulcere (noſter ulcus „ habebat) juveni bene carnoſo (no„ ſter quinquagenarius eſt) æſtate „ media (nobis inchoabat Aprilis) „ Frigidæ multæ affuſio caloris revo„ cationem facit: calor autem hæc „ ſolvit. „ Et libr. 3. de Morb. adjungit: „ Poſt affuſam plurimam fri-

„ gidam, veſtimenta tenuia pura ſu-
„ perinjicito, tuncque ignem ne ad-
„ hibeto.

Multis exemplis Vir magnus didiciſſe videtur Tetanos non modo non curari injectu frigidæ, verum etiam eosdem, ſi nondum adſint, generari. Ait enim Aph. 5—22. „ Frigi-
„ dum mordax ulceribus. . . . fa-
„ cit . . . . ſpaſmos, tetanos „. Unde & vetat Aph. 5—23. affuſiones frigidæ in ulcere vetuſto, in Eryſipelate ulceroſo. Uſu quoque cognoviſſe videtur Tetanos in remotioribus locis frigidæ aquæ affuſione non ſanari, niſi affuſio illa in ipſum locum fieret, unde Tetani cauſa; alioqui ulcera ſic claudi poſſent, ut frigida iisdem minime noceret, interea dum ad Tetanoideam plagam frigidam affunderemus. Vel conſideravit, ut Doctiſs. *Ruſſicus Archiater* in hunc

Apho-

Aphoriſmum advertit, tetanos tum a nimia humorum copia, rarefactione, ac motu oriundos; tum a prava materia ulcerum: in his nocere affuſam aquam frigidam, cum ulcera parva frigore in pejus ruant, adeoque tetanos inde jam genitos, inſolubiliores reddant; illis vero prodeſſe, quia, quamvis contractionem automaticam frigida augeat, minuit tamen contractionem vitalem: at vero caſum rariorem eſſe Tetani ab hac cauſa orti, frequentiorem alium ex prava materie. Hinc concludimus dicente illo: „ *Eſt vero ubi in Tetano*, &c. id perinde eſſe, ac ſi diceret: *Contingit vero nonnunquam in Tetano.* Sicque illud optimi interpretes intellexere. Hinc, quia & anceps hæc cura, & rara eſt, & tot exigit cautiones, & caſum noſtrum penitus excludit, eandem haud inſtituimus.

Videbantur autem duo maxime hic indicari. Primo cauſam Tetani in ulcere aggredi. Secundo effectus ſopire cauſæ. Certa utique mors erat, ſi cauſa in Tibia non mutaretur; nonnulla ſpes (pauca tamen ob mali progreſſum) poterat, cauſa ablata, concipi. Nervi ob iram, vindictam, zelotypiam, mirifice affecti, ablata cauſa afficiente, ſæpe pacantur; at ſæpe minime, quando affectus cauſæ ablatæ quamvis, tantus fuerit, ut ipſe ille nunc ſufficiens cauſa ſit perpetuandi motus. Exemplo viri militaris Cap. 2. N. 3. id patuit. Attamen cauſa manente, effectus perennes erunt; ablata illa, ſpes eſt aliqua curationis, dummodo effectus cauſæ jam non fungantur vice cauſarum. Igitur auferendum tumorem Tibiæ concluſimus, maxime cum remedia demulcentia & paregorica jam fruſtra a ſapiente Me-

dico

dico adhibita eſſent. At vero qua methodo auferendum? Enucleatione? jam tumor minime cyſticus adparet. An collum ejus ligando? Sed & collum nimis amplum eſt, & tempus ampli colli ligatura ſolvendi nimis longum, & dolor inde oriundus, novis convulſionibus, tetanisque creandis, aptus natus. Prudenti igitur cultro auferendus. At vero ingens homorrhagia, quam ante octiduum ulcere prodiiſſe narrat, an non contra indicat? Hanc tortili machina arteriæ femorali circumponenda præventuros nos ſperabamus. Unde 1. Aprilis D. *Leber* tam ſuſpenſa manu tumorem exſcidit, ut id æger ignoraret, niſi ultimo momento. Ablatus tumor partim carnoſam, partim adipoſam, partimque cartilagincam materiem, & multa vaſa ſanguinea iisdem intertexta, referebat. Parego-

gorica & Camphorata Emulſione patiens uſus, tetanodes nihilominus manſit, & inſequente nocte factus eſt emproſtotonus.

Sed mox ab operatione loca tetanoidea externis remediis aggreſſi ſumus. Egregium effectum in juvene, tetanum maxillæ ex Lue venerea habente, videramus a *Paræi* conſilio, fimum equinum adplicandi. At tentamen hoc effectu caruit. Inutilia quoque Cataplaſmata erant ſeu emollientia ſola, ſive emollientia cum Camphora. Enematibus communibus prægreſſis, viciſſim alia cum nutrientia, tum opiata immiſſa ſunt. Expertus pluries in ſpaſmo, Deglutitionem integro die plane impediente, Enematis, unciis 5. 6. Lactis, Laudani gr. ʒ. 4. parati, mirandos effectus, idem tentavi, ſed fruſtra. Incaſſum quoque pluries injectum in anum oleum.

Nec

Nec juvere multæ ſiccæ cucurbitæ ad guttur & maxillam pluries, ac numeroſæ, admotæ. Acria Cataplaſmata, Veſicantia ad eundem locum, ut & alibi adhibita, ſine effectu conſtante. Imo tumor intra triduum avellanæ magnitudine repullulavit; qui, conſilio habito, denuo ad perioſteum, majore tamen quam prius dolore, exſcindebatur. Febris vere ardens juncta poſt binos a prima operatione dies fuit, cum pulſu duriſſimo. Spatio ſex dierum durante illa, ſanguis quinquies ad notabilem copiam detractus, ſemper cruſtam denſiſſimam geſſit, ægerque diu noctuque caloris intolerabilitatem conqueſtus eſt; interea dum Thermometrum, bis die octo minutis adhibitum, paſſim 98. aut 99. gradum, ſemel modo 100. notaret: ultimis quinque

que diebus paucæ duntaxat urinæ guttulæ prodierunt: nono die periit.

Anatome notanda hæc dedit. Tribus diebus, minus ſex horis, a morte elapſis, nemo, niſi ſummam vim adhibendo, maxillam vel leviter diducere potuit. Idem antea obſervaveram in femina, quæ a Tetano maxillæ, rabida ira ſuſcepto, in Noſocomio obierat. An igitur contractio, eaque tam valida, tanta a morte tempore, in tendinibus ac muſculis perennare potuit? Totum Palatum fornicatum, Velum pendulum, Uvula, Oeſophagus totus, albedinem, non ab adnata cruſta, ſed ab ipſa ſua politiſſima ſubſtantia referebant. Ventriculus nonnihil reſervaverat ſuæ villoſæ tunicæ, ut etiam quibusdam in locis inteſtina; at vero eadem inteſtina hinc inde magnis inflammata plagis, coloreque purpurea, eandem

ha-

habuere glabritiem. Pinguedo immenſa in toto interno corpore, atque maſſa ingens pinguedinoſa, Ventriculum duos in ſaccos comprimendo dividens, ut jam Cap. 1. Nº. 4. notavi, licet homo hic nullam habuiſſet in vomitus propenſionem. Coli Ligamenta tenſiſſima, unde idem contractum valde in longitudine, amplitudine autem expanſiſſimum. Bilis veſica nigerrimæ bilis duas uncias continebat. Veſica urinaria prorſum vacua; unde patebat, quando urina 5. dierum ſpatio vix paucula excernebatur, defectum ſecretionis, ſive iſchuriam ſpuriam, ante mortem adfuiſſe. Ad Mediaſtinum, ac Pericardium, multa vaſa, quæ & magna, & turgida. Paries dextri cordis tenuis admodum, craſſa ſiniſtri. Aorta a corde usque ad abſolutam ſuam curvaturam in ſaccum naturali duplo am-

ampliorem dilatata erat. Polypi craſſi in utraque majori arteria; polypus ex arteria in cor pendulus, bulbi inſtar, exterius flavus, coagulatus, interius autem cavus, ac ſanguine purpuraſcente, omninoque fluido, plenus. Aſpera arteria cum pulmonibus bona. Cartilago thyroidea plane oſſea. Reliqua viſcera, parteſque ſaniſſimæ.

Quod jam ad os Tibiæ attinet, tres ſupra illud eminentias exiguas, cum perioſteo haud cohærentes, ſed in celluloſitate libere locatas, deprehendimus: os autem Tibiæ ipſum Tophum pollicis lati magnitudine habuit. Oſſe ſerra diviſo, bona medulla, bonaque oſſis interna ſuperficies.

Nunquid Lapis infernalis afficiundo nervum in tumore, ſic alios in corpore nervos affecit, ut, cauſa ablata, nervi, tendineſque, & muſculi,

con-

contractionem ſuam perpetuarint? Imo ad expletos fere tres a morte dies in maxilla continuarint? Et poſtremum hoc, quibus demum Phyſiologiæ legibus explicabimus?

§. X. PROBLEMA NONUM.

HUjus anni 27. Martii Expertiſſimus & Eruditiſſimus Medicus *Quarin* copiam mihi fecit cadaveris juvenis 19. ann. qui elapſis exinde 5. ſeptimanis ad Noſoc. *Fr. Miſericordiæ*, cujus vigilantiſſimus Phyſicus eſt, delatus, debilis, vix anteactorum memor, ſui morbi anamneſim dare non potuit; id unice deplorans, quod præ miſeranda rerum omnium egeſtate in has calamitates incidiſſet. In hac debilitate dextro latere doluit, difficulter animam duxit, tuſſim frequentem habuit, pulſumque celerem, ac debilem; ſitibundus, alvo obſtructus.

Prudenti remediorum uſu ſpatio octidui recreari primo viſus, anxietate dein ingenti correptus eſt, & 12. anxietatis hora exſpiravit.

Aperto abdomine, peritonæum hic lineam, ibi tres, quatuorve, craſſum, ceterum album, granuloſum, tuberoſum, ubique. Omentum non inveniebamus. An ideo tam craſſum peritonæum, quod omentum a-nexu ſuo cum colo & ventriculo ſolutum, in unam informem membranam cum illo degeneraverit? Quidquam tamen, omento ſimile, veluti extenſum, atque connatum, cum inteſtinis, apparuit nobis; verum minime Omentum fuit, cum Marſupii inſtar æque tegeret inteſtina ad dorſum, quam ad anteriora, arcte cum illis ubique coëuns. Probe autem & lente producto examine, vidimus clare externam omnium inteſtinorum tuni-

nicam ab inteſtinis omnibus ſeceſſiſſe, & cum vicini inteſtini tunica ſecedente coaluiſſe. Erat autem tunicæ externæ ſeceſſus in toto inteſtini cujusque ambitu. Quando enim uno in loco perſcideram hanc extimam tunicam, digito ſub illa potui perambulare circum totum inteſtinum, ipſiusque inteſtini ex hac vagina educti portionem adtrahens, evaginavi omnia inteſtina ex ſua tunica externa, ſine vel minima laceratione. Stupentes omnes hunc mirum caſum, Meſenterium dein & Meſocolon contemplabamur: in illis mirabamur nunc laminas utriusque ſic abire in vaginam hanc, ſeu tunicam olim externam inteſtinorum, ut nonniſi una videretur eademque membrana. Utque ſuperficies tunicæ inteſtinalis obſita erat innumeris ubique flavis granulis, ita & Meſenterium, ac Meſocolon. Ver-

bo dixerim nullam differentiam inter Meſenterium & Meſocolon ab una parte, & extimam inteſtinorum tunicam, jam ablatis inteſtinis adparuiſſe, præterquam quod laminæ illorum celluloſitate unitæ eſſent, hujus vero a ſe invicem liberæ. Proinde clare demonſtrabatur id, quod Anatome docet, tunicam externam a Meſenterio & Meſocolo inteſtinis dari; 2do. Ligamenta Coli ab hac tunica naſci, manſerant enim in illa hæc; evaginato autem colo, levis modo tenſio, minorque tantummodo extenſilitas, quo in loco affuerant ligamenta, aderat. Quod porro in principio ideam unitæ membranæ; omenti inſtar, univerſam anteriorem inteſtinorum molem poſterioremque tegentis apparuerat, id inde natum eſſe poſthac intelleximus, quod tunica hæc externa, pluribus in locis lacera, cum lacera

par-

parte vicinæ inteſtini tunicæ, coiviſſet, hincque unicam atque æquabilem membranam repræſentaret. Unde inteſtina, in parte a Meſenterio averſa, ſua hac tunica deſtituta erant; & prope Meſenterium ab eadem ſine cohæſione contegebantur.

Inteſtinorum longitudinem definire difficile, hincque variare in hac definienda videmus Anatomicos. Si a Meſenterio ſeparantur, longiora brevioraque erunt, prout plus minus de Meſenterio adhæſerit. Eſtque in homine uno præ alio differentia quandoque magna. Ceterum vix differret menſura multorum; niſi proprio errore noſtro differentiam menſurarum ingentem ſtatueremus. Id ut evitetur, notities requiritur varietatis ulnarum pedumque apud varias gentes. In pedibus paucior eſt diverſitas, quam ut notabilem differentiam in

longis corporibus menſurandis inducat, quemadmodum pag. 117. oſtendi. Hinc quando v. g. *Gliſſonius* tenuibus dat 33. pedes, *Garengeotte* 22., ſtatuendum eſt, aut *Gliſſonii* hominem multum ab eo *Garengeotti* differre, aut *Gliſſonium* Inteſtina curatius a Meſenterio ſolviſſe. Ubi vero Autores longitudinem ulnis definiunt, accuratius attendendum eſt. *Hollandicam* v. g. ulnam *Viennenſis* $\frac{1}{4}$. excedit; *Pariſina* $\frac{1}{2}$. *Viennenſem*. Optimam menſurandi facultatem evaginata noſtra Inteſtina dabant: elongatiora quidem extrahendo facta, primum ad naturalem amplitudinem aëre inflabantur. Tenuia æquabant 12. ulnis *Viennenſibus*, craſſa ſesquiulnæ: habebant igitur una ſumta 31. pedes *Viennenſes*. Differentia autem pedis *Viennenſis* cum aliis pag. 117. notata fuit.

Si

Si igitur homo ſit 5. pedum, & inteſtina ejus 31. pedes longa ſint, habebitur paulo plus quam ſextupla longitudo inteſtinorum, quam quæ eſt hominis. Porro ipſi homines ratione Inteſtinorum inter ſeſe differre queunt, idque naturaliter (neque de monſtroſa brevitate in Chirurgia *Dionis* deſcripta, aut de ſimilibus, hic ſermo eſt); adeoque quintuplo aut ſextuplo Inteſtinorum longitudo major, quam corporis, unde deſumta ſunt, definita a variis Autoribus, haud multum a noſtra obſervatione differt.

Præcipue autem hic quæritur, cujusnam generis hic morbus fuit? quove nomine appellandus? Quantum mihi nota Hiſtoria medica eſt, ſimilem nondum reperii. Qualisnam Inteſtinorum maxime craſſorum, actio, qua, datis ad id remediis, pluries ſeſe ante mortem evacuaverint? Qua de

cauſa genita hæc univerſalis inteſtinorum, ab externa ſua tunica, ſolutio? Cur nulla inde læſio nata, aut affectio obſervata inteſtinorum? Malum enim antiquum fuiſſe, abſolute omni in loco ſeparatio tunicæ ab inteſtinis; firma tunicæ externæ, in locis mutui contactus, cohæſio talis, ut unam modo membranam referret; abunde evicerunt.

§. IX. PROBLEMA DECIMUM.

FEmina Lue Venerea affecta magnum corpus intra dilatatiſſimam Vaginam, ex eadem vix propendens, geſſit. Sex ſeptimanis in *Paſmanniano* Noſocomio fuit, alvum bonam (quod præprimis notandum) ſemper habuit ibidem, morbi autem gravitate circa medium Januarii hujus anni obiit. Uterum, vaginam, inteſtina, expertiſſimus ibidem Phyſicus *Collin*

mi-

mihi ad publicam demonſtrationem miſit.

Ileum inteſtinum utero arctiſſime unitum erat, ope duri tumoris, pugnum virilem magni, in Inteſtini parte a Meſenterio averſa hærentis, idemque ideo ultra pugni magnitudinem extendentis. Nulla tamen prava ſymptomata hinc orta fuere; cum Inteſtini pars, Meſenterio nexa, canale ſufficienter amplo tranſitum Chylo concederet. Fuit hernia inteſtinalis intra Vaginam, qualem *Garengeotte*, aliique notarunt. Igitur femina hæc cum tumore pugni magnitudinis in ipſo Inteſtini Ilei cavo, cum hernia inteſtinali intra Vaginam, ſine ullis lethalibus alterutrius morbi ſymptomatibus, longo admodum tempore vixit.

In Hernia ejusmodi, ubi portio inteſtini ita intercepta eſt, ut quæ in-

tra abdomen portio ſit, libera maneat, apertamque viam Chylo aut fæcibus conciliet, mortem toties, poſt omnia Herniæ incarceratæ ſymptomata, ortam vidimus; idque, ut videtur, a producta aut inflammatione, aut ſpaſmo, a parte conſtricta ad eam, quæ libera eſt. Hic pars Ilei inteſtini pugni magnitudinis tumorem habuit, cum utero intime, lateque concrevit, & ab uteri latere in vagina pependit. Cur nunquam affecti adeo graviter & monſtroſe inteſtini, cur nunquam Herniæ Vaginalis, ſymptomata apparuerint? Prævideo, qui problematis ſolutionem tenere ſe autument; ſed rogatos eosdem volo, an ipſi, ſi multos caſus practicos Ileorum & Herniarum viderint, ſibimet tali ſolutione ſatisfaciant?

Ca-

CAPUT V.

DE CALCULO VESICÆ URINARIÆ, ET LITHOTOMIÆ.

§. I. *Quinam aut nullam, aut notabilem, aut integram quietem, in calculi tormentis, ab Aqua Calcis, & Uva Urſi adipiſcantur. An, qui nullam, his diſſuadenda ſectio, ob degenerem viſcerum ſuorum conditionem? Communi modernorum methodo inſtituta ſectio, diſſuadenda ſane; quæ vero methodo* Fratris Coſmi, *ſuadenda, eo quod non periculoſa, & qui poſt illam moriuntur, non ab illa pereant, ſed quod morbus ipſorum jam lethalis exiſtat. Unde data hac prognoſi videtur tuto inſtitui. Occaſio cur in Noſocomio hæc celebris fuerit.* §. II. *Prima ſectio cum ambigua admodum prognoſi inſtituta; cujus occaſione ipſa Methodus exacte enarratur, cum omnibus cautelis in eadem obſervandis, ratione patientis, operatoris, adjutorum. Mors patientis, & Anatome. Obſervata neceſſaria ex cadavere petita in Methodi laudem. Hiſtoria ſecunda fortunatam ſectionem habet. Hiſtoria tertia ſequitur, ubi in congenito malo-*

lo, prognoſi ambigua formata, ſectio optima fuit, ſed puris perenni confectione a degeneratione partium nata, & effluxu, vulnus poſt ſe longo tempore apertum reliquit. Hiſtoria quarta exhibet ſectionem in congenito quoque, ut videtur, malo, quæ poſt ambiguam prognoſin, fecilissima fuit. Et quinta Hiſtoria in connata Lithiaſi perfectam ſectionem refert. Hiſtoria ſexta in deſperato fere caſu ingens a ſectione levamen, non perfectam tamen curam, habet. Hiſtoria ſeptima omni ex parte feliciſſima, licet morbus congenitus videatur. Hiſtoria octava caſum refert pueri ante annum communi methodo, hoc ipſo anno bis ſecundum eam Fr. Coſmi, *ſecti, ubi comparatione facta inter ſymptomata, quæ hic puer a ſectione modernorum primum, & nunc ab eadem methodo* Fr. Coſmi *bis inſtituta, habuit. Simul hujus præſtantia præ illa patet. Hiſtoria nona felicem omnino curam refert. Hiſtoria decima optimam quoque curationem continet, ſed ob quandam in meth do mutationem, quæ communi modernorum ſectioni laterali ſimilis erat, ſymptomatibus comitatam gravioribus.*

§. III. *Ex omnibus antedictis 23. Scholia ſequuntur, quæ agunt de variis ſecandi methodis, deque ea* Fr. Coſmi *dicta, tum de variis in tota cura obſervandis, de urina, glutine, pure calculoſorum.*

§. I.

§. I. DE hoc morbo *Auſtriæ* Endemio, plebejis tamen, quam nobilioribus familiariore, ut in omnibus hujus Operis Tomis egi, ita ob experimentorum crebritatem de eodem hoc Capite iterum fuſe agere decrevi. Ac primo quidem loco, quæ toties antea dixi, repetam: iteratis experimentis liquido conſtare. 1mo. Plures numero homines eſſe, quibus aut Aqua Calcis cum Sapone, aut Uva Urſi, ejusmodi levamen afferant, ut cum præſente calculo ſint adeo ſani, & in functionibus ſuis, præſertim Ouropoietica, adeo valentes, quam ſi prorſum liberi a calculo eſſent. 2do. Dari nonnullos, quos ad tempus quidem, haud vero conſtanter, levent. 3tio. Non paucos quoque reperiri, quibus ne hilum quidem opitulentur. Hos ultimos repetitis experimentis didici nonnullas habere par-

partes, Veſicam, puta, aut Ureteres, aut Renes, aut horum plures ſimul, ſic a ſtatu ſano degeneres, ut reſtitui nequeant, hincque remedio dato, vel non dato, antiquas ærumnas continuent. Qua eadem in cauſa, eosdem Lithotomia ſaneſcere poſſe nego, quod hæc calculum auferendo, degeneres notabiliter partes non redintegret.

Hisne igitur ſectionem diſſuadebimus? Profecto ſi a ſectione multi pereant, ut Diaria ſectionum luculenter demonſtrant, parvum illud ſolamen, quod nonnulli inde percipiunt, ut vitam paulo minus miſeram ad tempus protrahant, mortemque procraſtinent, non poteſt acceleratæ multorum æquiparari perniciei. At vero ſi talis ſit ſecandi methodus, ut vix inde, niſi penitus deſperati moriantur; ſi ea ſit ſectionis fortuna, ut

etiam

etiam ii, quibus degeneres utcumque hæ partes, vel inſigne levamen habeant, vel etiam in integrum reſtituantur; ſi denique illud artis emolumentum ſit, ut calculum nullo cum vitæ periculo educat; erit ſectio fere omnibus commendanda. Quinimo cum longe tutius eſt calculi cruciatu liberari, ablato, quam remanente calculo, erit hæc præſtantiſſima ſecandi ars quibuscunque ſymptomatum curandorum methodis præferenda.

Porro ejusmodi eſt ſecandi methodus *Fratris Coſmi.* Quod ne precario aſſeruiſſe videar, hujus methodi hiſtoriam paucis adornabo.

Aderat hac hyeme cum *Regia Principe Lotharingia* ejusdem Conſiliarius & Chirurgus *Cambon*, vir in omnibus fere, quæ perfectum Chirurgum formant, inſtructiſſimus, ſcientia, peritia, dexteritate, probitate. Narra-

rabat mihi ſe hanc normam ſecandi primo *Pariſiis* ſub auſpiciis Reverendi Authoris feliciter exercuiſſe, poſteaque alibi frequentius. Exhibebat mihi famoſum illum, quem *abſconditum* vocant, cultrum Authoris examinandum. Noveram autem contradictiones, quas *Coſmus* a parte haud incelebrium in Arte Magiſtrorum, ac, ſi ars ejusdem perniciofiſſima foret, perferendas habuerit. Extat in hanc rem liber, cui titulus: *Recueil de Pieces importantes ſur l'Operation de la Taille, faite par le Litotome caché, Paris* 1751. in quo de hac re utrinque diſceptatur. Porro experimenta, in vivis facta, eo tempore pauciora extabant, quam ut Autor methodum ſuam contra vehementes Adverſariorum clamores ſartam tectam præſtaret. Verum curæ, quas ſane numeroſas egregius *Cambon* feliciter perfe-

ce-

cerat, convincebant me de methodi præſtantia. Unde humaniter ab ipſo petivi, ut ſuam in Noſocomio noſtro dexteritatem vellet exercere; id quod cum lubenter annuiſſet, operam dedi, ut in urbe, in ſuburbiis, in vicinioribus pagis, ſufficiens Calculoſorum numerus colligeretur, quorum hiſtoriæ ordine ſequuntur. Præſentia ſua operationes iſtas cohoneſtarunt ſæpe celeberrimi in Arte Viri, Magnificus Rector de Fetzer, Ill. Præſes L. B. Van Swieten, Spectabilis Decanus Dietmann, omnes Magnifici D[ni] Archiatri, ſemel quoque SS. MM. Oculiſta dexterrimus Wincel, ac multi alii Medici, & Chirurgi.

HISTORIA I.

N. Keller, biennis infans, ſtranguriam dudum jam paſſus, 26. Aug. 1757. ad me adductus eſt. Cum

Dno *Leber* illum examinans aſperum calculum detexi. Dedi Uvam Urſi a granis 4. de die incipiendo, & augendo ſenſim ad grana 40. interpoſitis ob miſerandos infantis ejulatus paregoricis: exiguum initio levamen fuit, deinceps vero inſigne; ita ut annos 1758. 1759. tolerabiliſſime transegerit, modo remedium aliquando non negligeret. Contigit autem ut Autumno 1760. quotidiana febre, & anxietate pectoris laborans, ſpatio 10. dierum in Noſocomio detineretur, eoque tempore Uvam Urſi minime aſſumens, urinam tamen ſanorum more optime, crebriorem tamen & pauciorem, redderet; idque poſthac, parentibus eum repetentibus redditus, integro menſis ſpatio continuaret. Exinde vero malum remedio haud ultra obedivit. Unde degenerationem partium jam præſen-

tem,

tem, & ni caveretur, futuram demum irreparabilem metuens, obtuli hunc puerum, nunc quinquennem, ſecandum D. *Cambon*, id præfatus, quod metuerem, ne forſitan malum jam incurabile eſſet; quod tamen, cum & tuta adeo & blanda ejus methodus eſſet, nihil nos periclitaremur, efficiundo, ut minus miſer, tardiusque puer moreretur.

Igitur purgatione prægreſſa, & ventre etiam paucis ante operationem horis enemate eluto, D. *Cambon* operationem fecit 15. Dec. 1760. En autem methodum.

Operator in pulvinari menſæ impoſito locat puerum, capite paulum elato, manuum carpis laqueo cifram arabicam 8. referente, cum tibiis molliter ligatis, & femoribus verſus abdomen, ſed extrorſum, utrinque ab apto famulo detentis; ſic ut anus tan-

gat marginem tabellæ. Inducit primo Itinerarium dictum, crena in dorſo ſuo excavatum, & adhuc, pro more, ejusdem apice ſe facit de calculi præſentia certiorem. Verſus ſiniſtrum latus tunc inclinat Itinerarium, quaſi tuber oſſis iſchii ſiniſtri quæſiturus. Deinde dat perito Aſſiſtenti illud ſic firmatum, & dorſo ſuo ad ſiniſtrum perinæi latus oblique appreſſum, manu firma tenendum. Notandum tamen os iſchii præter propter tantum dirigere itinerarium: nam non diverſo modo in ſexu, ſed in ſexu virili etiam tuber iſchii nunc remotius, nunc propius, abeſt a media pube, vel coxyge.

Rebus ſic præparatis digito quærit locum itinerarii, digitoque ſupra illud poſito operator facit cultello communi aperturam in elevatiore parte, donec cultello ſuo tangat nudam iti-

ne-

nerarii crenam, & apice cultri in crena firmato, ducit cultrum per integumenta per aliquot lineas, oblique deorſum, quo viam paret ſequenti inſtrumento.

Repoſito primo cultro, apprehendit cultrum, lithotomum occultum vocatum, qui prius adaptatus eſt ad anguſtiorem, amplioremve ſectionem, prout major minorve calculus judicatur, aut junior eſt, adultiorve is, cui operatio fit. Numeri ſunt notati in ambitu hexagoni manubrii illius inſtrumenti, quod in hoc cultro occulto vice vaginæ fungitur. Numeri hi deſignant, 5. lineas, 7. lineas, 9. lineas, 11. lineas, 15. lineas longitudinis faciendi vulneris. Manubrium Gladioli, in vagina recluſi, tunc adaptatur ad numerum requiſitum, & notatum in manubrio inſtrumenti vaginalis.

Hoc facto, apex cultri lithotomi occulti per factam aperturam adplicatur ad crenam itinerarii. Operator cum cultro Lithotomo quærit apicem itinerarii, ubi crena ejus repagulum, ſive aggerem habet, impedientem, ne cultri lithotomi apex, aut exeat ultra, aut elabatur ex crena. Jam igitur habens ſuum punctum certitudinis, quod in veſica ſit, eoque ejus, quo oportet loco, educit itinerarium ex veſica. Dirigit tunc cultrum lithotomum in vulnere, ut gibbum ejus dorſum ad inferiora ſpectet, & ut anterior cultri, ſeu potius ejusdem vaginæ, pars, ſuum punctum fixum ad os pubis habeat. Hæcque omnia ita dirigit, ut ſimul manubrium circiter horizontaliter ponatur. Et ubi primo totum cultrum ita tenet, ut dorſi acuties recta deorſum vertatur, tunc lineæ latitudinem circi-

ter

ter leniter inflectit manubrium ſuperiore ſua parte introrſum, verſus medium pubis, ut culter ſciſſurus ſit in illa obliqua linea, in qua prior ſectio viam jam monſtrat, quæque ſic oblique verſus tuber Iſchii dirigitur. Firmiter tunc manubrium majus ſeu vaginæ, tenens, premit manubrium gladioli, qui gladiolus, dum operator inſtrumentum ad ſe trahit, exacte tot linearum vulnus facit, quam antea definitum fuerat, ſcindendo ſic ab interioribus extrorſum verſus.

Via igitur ampla jam patet. Per illam forceps inducitur, digito in vulnus miſſo viam monſtrante, vel inducto Conductore, & calculus quæritur. A principio operationis, id eſt, ab inductione itinerarii, tria minuta elapſa erant, quartumque minutum calculi expleviſſet eductio, ni adeo friabilis is fuiſſet, ut in grumos fa-

ceſceret. Hinc grumis quærendis, educendisque, adhuc quatuor minuta præterlabebantur. Cum vix ſe moveret tota operatione, vix clamaret infans, exemplum dedit inſenſibilitatis in parte ſenſibiliſſima, absque concluſione, quod veſica, muſculi, nervi, cutis, non ſentiant. Pro more fomentum olei roſacei ventri imponebatur; ſed venter unquam nec tumuit, nec doluit. Nulla facta eſt vulneris deligatio, ut eſſet liberum ſtillicidium urinæ, liber exitus relictorum forſitan ramentorum calculi. Suaſi aliquoties fieri injectiones olei lini cum aq. hord. quo ea ramenta certius eximerentur. Emulſa paregorica dedi per plures dies. Suaſu quoque Operatoris dedi quavis hora unc iij. aq. hord. & omni rihorio totidem juris carnis ſine pa- e, poſt diem tertium panadellam. Hæ in omnibus ægris noſtris exacte

ob-

obſervavimus, cum optimus Operator ſæpe aſſereret ſine multo admodum potu, & tali diluto nutrimento, non raro ſymptomata prava obſervari, quæ alioqui non obſervarentur. Si res pro votis cedat, ſenſim dantur poſt 8. diem carnes teneriores, & legumina.

Interim febris continua remittens perpetuo aderat: quæ cum die 10. adhuc continuaret, imo augeſceret, communi conſilio cortex peruvianus dabatur, cui ob vermium ſymptomata ſemen ſantonici additum eſt. Et vermes quidem teretes tres excrevit, febrim autem jugiter habuit. Reſpiratio nunquam ipſi aut ante operationem, niſi ante tres menſes in morbo, aut poſt operationem, impedita fuit; nec ulla unquam tuſſis. Verum per urethram non minxit unquam, niſi bis pauxillum, ex quo

operatio facta fuit. Febre demum totus conſumebatur, & quatuor ultimis vitæ diebus reſpirationem cum roncho habebat, anxius maxime erat, ita ut quovis momento alium corporis ſitum quæreret, tandem 60. ab operatione die obiit.

Cum Operatore, Chirurgo noſtro, aliisque præſentibus, Anatomen feci. Cicatrix formata vulneris ſex ſeptem lineas æquabat; punctulum modo in cicatrice apertum erat, per quod juge fuerat urinæ ſtillicidium. Patuit tunc evidenter factam eſſe ſectionem per totum veſicæ collum, ita ut ſuperior ejus pars leviter tangeret veſicæ cavum, inferior pars principium urethræ prope collum. Sit mihi fas nunc in ſupino cadavere ſecundum ſitum naturalem loqui, & inferiorem vocare urethram, ſuperiorem veſicam; quamquam paullo ante inverſo

ſo ordine has partes nominaverim, dum jacente ægro in menſa, femoribus ad abdomen reflexis, operationem explicarem.

Igitur cultellus ordinarius facit ſectionem ſupra crenam itinerarii in principio urethræ, principioque colli veſicæ. Culter lithotomus in hanc aperturam inductus, perſcindit collum totum, & in hoc puero, cum culter lithotomus ad vulnus ſeptem modo linearum adaptatus eſſet, portionem duntaxat parvam veſicæ. Porro dum idem culter lithotomus in veſica poſitus, ab interioribus exteriora verſus omnia æquabiliter perſcindit, ſimul æquabiliſſime tranſcindit totam Proſtatam.

In veſica porro ne grumulus quidem calculi ſupererat. Quia vero impoſſibile fuit in operatione omne grumoſum ſimul & ſemel cochleari

au-

auferre, fateri oportet hanc methodum, qua poſt ſectionem vulnus ſibi dimittatur, ea ſaltem de cauſa laudandam eſſe, quod, libero per vulnus urinæ effluxu, quævis calculi diffracti ramenta, imo & alter, ſi affuerit, calculus, commode integreque, exeant. Eandemque ob cauſam repetitas in veſicam injectiones utiles eſſe.

Obliquitas ſectionis, prout expoſita eſt, ſi in cadavere examinatur, evitat exacte Rectum inteſtinum, modo id non turgeat. Hinc recte cura habenda ante operationem, ut illud purgatione, enematibusque, a fæcibus & flatibus rite expurgetur, adeoque ut flaccidum ſit. Alioqui fatendum eſt, hac ſecandi norma Rectum rariſſimo caſu poſſe lædi. Cum ſæpius ex Noſocomio Civico nobis cadavera compararemus, ut in iisdem

hanc

hanc methodum exercentes, videremus ejusdem effectus, ſemel nobis hicce caſus contigit. *Franconiana* methodo veſicam ſupra pubem incidentes, calculum duos pollices in majori, unum in minori diametro habentem, eidem impoſuimus, vulnus conſuimus. Operationem cultro Lithotomo occulto ſecundum exactas regulas perfecimus. Erat corpus adulti, & magnus calculus: hinc gladiolum aptavimus ad 15. lineas. At minus foramen fuit, quam ut tantæ molis calculus, una cum forcipe tranſiret. Apertura cultello tribus lineis producta, lapis educebatur. Curatiſſime tunc effectum ſectionis per omnes diſciſſas partes examinantes, invenimus Rectum, quod antea evacuatum non eſſet, perſciſſum fuiſſe. Quare Recti inteſtini probe evacuandi cura religioſiſſime ſemper eſt obſer-

van-

vanda. Equidem aſſeverabat operator id ſe necdum vidiſſe unquam, qui hanc operationem tam in mortuis, quam in vivis, octuageſies & quater jam peregiſſet. Attamen quod nobis in hoc cadavere contigit, contingere pluries poteſt, ſi cura evacuandi negligatur.

Iteratis cadaverum experimentis, & tunc, & poſtea ſæpius didicimus eos, qui in operatione femora dirigant, multum poſſe ad faciliorem, difficilioremque calculi eductionem facere. Si crus ſic gubernent, ut genu ducatur multum extrorſum, ſpatium inter tuber iſchii & oſſa pubis, anguſtatur; ſin vero genu introrſum magis ducatur, hoc ſpatium ampliatur. Obſervatio hæc videtur attentionem in operando mereri.

Veſica urinaria tam parva erat, ut duarum unciarum calculum vix po-

tuiſ-

tuiſſet comprehendere, craſſitudinem ceterum trium linearum fere ubique habebat, unde etiam compactiſſima fuit. Similes calculoſorum veſicas prioribus Tomis plures deſcripſi. Nunquid dudum tam parva ac craſſa veſica fuit? aut demum poſt operationem ſic reddita eſt? Utrique ſententiæ militant rationes. Ita eam dudum fuiſſe, ut negemus, operatio videtur ſuadere, in qua varia inſtrumenta vix moveri potuiſſe apparet, ſi adeo & contracta, & præ craſſitie vix dilatanda veſica fuiſſet. Attamen cum veſica calculum unciarum duarum fere potuerit continere, parvusque adeo hic calculus fuerit, ut omnia collecta ramenta pondus 71. gran. non excederent, ſpatium utique ad admittendum Itinerarium, & cultrum Lithotomum, iisque eductis forcipem, qui certe leviter modo intravit, adfuiſſe

vi-

videtur. Potuit ergo veſica fuiſſe tam parva ante operationem ; ſed reapſe tam parvam, contractamque eandem ante operationem jam fuiſſe, arguunt ſequentia. 1mo. Quod calculi ſectio non ſoleat ſic reddere veſicam. 2do. Quod veſicas ita contractiſſimas invenerimus in calculoſis non ſectis. 3tio. Quod in morbo ante tres menſes in Noſocomio obſervato, commode quidem puer, ſed exigua tamen copia, urinam redderet. 4to. Quod injectio poſt operationem illico facta, copiæ licet pauciſſimæ, ex parvo ſiphunculo, & tunc, & ſemper, ac tutum exſiliret. Unde ſi puer in vivis manſiſſet, habuiſſet profecto ſemper id vitium, ut non diu retinuiſſet urinam, etiamſi externum vulnus probe claudi potuiſſet. Sed quoque veſica adeo & contracta, & craſſa, inepta videtur fuiſſe ad bonam cica-

tri-

tricem formandam ; unde etiam videtur perpetuo fiſtuloſus futurus fuiſſe, ſi vixiſſet.

Ad reliquam Anatomen quod ſpectat, erant glandulæ meſenterii numeroſiſſimæ, duriſſimæ. Ingens Pancreas unus ſcirrhus. Hepar cum multis tuberculis ſiccum ac durum. Parvis ſcirrhis Lien plenus. Pulmo dexter non niſi unus ſcirrhus ; ſiniſter in quadam mollitudine innumeros ſcirrhos geſſit. Ad Trachææ dichotomiam glandulæ ſcirrhoſæ caſtaneæ magnitudinis. Itidem Thymus. Exſangue & macilentiſſimum corpus univerſum.

Ut ex Anamneſi conſtitit, tuſſi ac febre ante operationem non laboravit, niſi quando per paucos dies ante tres menſes ægrotaverat. Inter operationem pueri toroſitatem omnes mirabamur. Ergo ſpatio 60. dierum,

quibus ab operatione vixit, degeneratio hæc videtur probabiliter nata. Utique in ſano etiam corpore Febris diuturnior omnia ſolida fluidaque pervertendo, letales facit obſtructiones, ſcirrhos, &c. An veſicæ vulnus, ob calloſitatem in integrum incurabile, ab acrimonia exſtillantis urinæ alcalinæ continuo irritatum? imo an acris hæc urina ad celluloſa vulneris labia reſorpta, hanc non potuerit generare febrim? maxime primo menſe, quando magna erant labia vulneris?

HISTORIA II.

Puer decennis in *Laxemburgo* calculi ſymptomatibus a quadriennio laboraverat. Præſtantiſſimus *Lauter* loci Medicus, quem optimæ ſpei virum immatura mors hisce diebus ſuſtulit, Uvam Urſi ipſi dedit. Negligentiſſime ea æger uſus, vix levamen inde

per-

percepit. 22. Dec. 1760. D. *Cambon* ſua methodo ſecuit illum. Tria minuta effluxere a principio, usque ad forcipis inductionem. Verum calculus tum levis (pondus enim 52. gran. modo fuit) & echinatus, hirtus innumeris pinnis 2. 3. lineas longis, vix forcipe tenendus, undecim minutorum operationem fecit. Ejulavit, & vociferatus eſt hicce eo vehementius, quo minus prior. Sed & vociferabatur, jam ad inductionem Itinerarii, ut vix quatuor hominibus eſſet continendus. Primis quatuor ab operatione horis dolores acerbos conquerebatur, exinde vero ſemper ſe doloris cujuscumque expertem eſſe teſtabatur. Venter nunquam intumuit, non induruit, non doluit. Tota ejus cura fuit, ut prioris. 25. Dec. nonnihil ſanguinis vulnere, urethra, & naribus ſimul effluxit, at brevi ſiluit.

 Opti-

Optime jugiter habuit, optime dormivit, appetiit, egeſſit. Vulnus diu apertum manſit; licet operator a 3. Jan. 1761. ſuaſiſſet puerum, vulnere manu clauſo ad mingendum per urethram adjuvare; deinde finiente Jan. & ineunte Febr. labia vulneris lapide infernali tangi, puerumque ligatis ad ſe femoribus ſedere juſſiſſet. Febr. 6. demum clauſum fuit. Toto autem tempore, quo ante & poſt clauſum vulnus minxit, urinam ſemper pallidam, ac fœtentem, ſæpe opacam, ſæpe ſimul cum glutine calculoſorum onuſtam, reddidit. Tandem gluten, & fœtor urinæ defuit, ſed copiam ejus non niſi unc. j. ſimul emiſit. Triduo Diarrhæam paſſus, uſu Rhei cum Myrobalano, & veſpertina Theriaca, convaluit. 21. Febr. perfecte ſanus ac toroſus puer domum rediit, & perfecte etiamnum valet.

HI-

HISTORIA III.

Ignatius Stigler 10. ann. ex quo meminit, ſemper plus minus in mictu doluit. Septem anni nunc ſunt, quod Parentes ad auctos dolores ipſi aquam Petroſelini longo tempore bibendam dederint, quod primo aliquid, poſtmodum nihil attulit opis. Exinde in Orphanotrophio ſuſceptus, integroque inibi moratus quinquennio, delatus eſt ad Noſocomium *S. Marci*, curandus. Vim uvæ urſi fruſtra ibidem ſpatio 9. menſium expertus eſt. Tandem illum a me petitum, ad noſtrum Noſocomium optimus *Reichberger* miſit, mox ineunte hoc, quo vivimus, anno.

Secandum hunc D. *Cambon* propoſuit, curam licet veritus ſive incertam, ſive inutilem. Quippe augmentum diuturni mali mortem demum illaturum; hinc methodum ejus blan-

dam poſſe inſtitui, cum ex ejusdem frequenti experientia mortis periculum non augeatur, niſi forte in rariore caſu, quemadmodum ille Hiſtoriæ primæ: ceterum inde mortem fere præſentem procraſtinari, hominumque tormenta tolli, plurimumve mitigari. Non juvantem autem operationem non methodo, ſed degeneribus oportere tribui partibus. Annuit igitur ille, & 7. Jan. 1761. illum ſpatio quatuor minutorum perfectiſſime ſecuit. Suſpicione majoris calculi culter Lithotomus ad vulnus undecim linearum adaptabatur. Verum neque hoc ſufficiens, ad 2. 3. lineas inter extractionem calculi ultra dilatatum eſt. Calculus fuit ponderis unc. 2. & 5½. dragm.

Nullus quidem tumor, aut dolor ventris, ſed febris continua mox poſt operationem adfuit; impedita valde de-

deglutitione comitata, quæ demum die 5. critice ſoluta per Diarrhæam. Octiduo integro bene habuit. Sequuta tunc eſt febris continua remittens, veſpere ſemper ingraveſcens, quam demum Cortice oportuit moderari. Poſt 18. ab operatione diem hæc febris ceſſavit. Cum vulnus crudiſſimum maneret, continuavi uſum Corticis; ea ſpe ut, quemadmodum alibi, ita quoque hic, bonam ſuppurationem in vulnere generaret. At incaſſum. Nec tamen deſtiti a Cortice, ne urina putridiſſima, in plicis labiorum vulneris ſtagnans, atque reſorpta, febrim novam generaret, & ut contra hanc putredinem ſanguinem condirem.

Nihilominus bene valente puero, vulnus hiavit ſemper, & fiſtulam in perinæo produxit; quæ penitus perfecta menſis dein ſpatio perfecte cu-

rata eſt. Supereſt autem ſemper parva in vulnere apertura, per quam urina perpetuo exſtillat. Scarificationes, pulveres Sarcotici, lapis infernalis, faſciis femora juncta, quæ auxilia in Hiſt. 2. juverant, hic fruſtra fuerunt; tandem vero ineunte Sept. ulcus claudi cepit, jamque Septimana ſexta, qua hæc ſcribo, clauſum manet.

HISTORIA IV.

Joannes Georgius Sick 14. annorum, a Parentibus reſcit, ſe ab incunabulis minxiſſe arenas. Ipſe quoque ab 8. vel 9. retro annis meminit doloris lumborum, magnique in mejendo ardoris & doloris. Calculus detectus eſt. Jan. 12. idem Operator eum ſpatio ſeptem minutorum calculo ſecuit. Paſſim obſervavimus ad tertium, quartumve minutum forci-

pem

pem jam in veſica eſſe, reliquum temporis quærendo, tenendoque calculo, impendi. Calculus parvus, oblongus, aſper, granuloſus, ponderis granorum 50.

Vix per horam doluit, febre caruit, ventrem nec durum, nec dolentem unquam habuit. Ab ipſo die operationis per urethram minxit, primo libram ſanguinis, ſequentibus diebus ſanguinem dilutum, octavo die urinam ſine ullo ſanguine, cum albo ſedimine, & rubra, aut flava arena, nunquam vero mucum calculoſorum. Intra 14. dies vulnus clauſum fuit. Febr. 7. ſanus repetivit domum.

HISTORIA V.

Carolus Heigner 20. annos natus, acceſſit me 3. Jan. 1761. narrans ſe, ex quo meminerit, cum ardore & dolore minxiſſe, frequenter veras ha-

buiſſe ſtrangurias, ab intenſiore motu corporis urinas reddidiſſe rubras, ceterum pallidas, ac glutinoſas. Explorando calculum deteximus. Quamvis in morbo fere congenito vix quid a medicamentis ſperarem, animus tamen fuit, quid uva urſi præſtaret explorare. Ad irrita 14. dierum conamina, juvenem in Noſocomium demum recepi. Jan. 19. Operator ſpatio trium minutorum integram perfecit operationem. Calculus ovalis fuit, planus, ponderis unc. 1½. dr. 1½. Hæmorrhagia magna ſucceſſit. Conus ex Agarico formatus vulneri immiſſus & affixus, opium largiter datum, hæmorrhagiam ſenſim ſic ſtiterunt, ut intra 24. horas plane ſileret, nec ad remotum poſt 48. horas apparatum rediret. Die 23. Jan. cum dolore expreſſit vulnere fragmenta duo, quæ in operatione ſoluta a calculo

fue-

ſuerant. Minxitque per urethram unc. 2. urinæ, gluten tenaciſſimum, fœtidiſſimumque habentis. Eodem hoc die, & ſequentibus, de moleſto admodum in inguine dolore conqueritur, quem quidem ante operationem adſuiſſe, jam vero multo validiorem eſſe, teſtatur. Parva in inguine glandula indurata adparuit. Jan. 25. plura ramenta vulnere emiſit, veluti calculi externa putamina, cum dolore, & tantilla hæmorrhagia. Poſtea pectus tuſſicula cepit quati; ſed dato decocto pectorali tuſſis ceſſit. Incepit a 29. Jan. libras 2. urinæ per urethram mittere, minus fœtidam, minus glutinoſam. Prima Febr. tumor ac dolor in inferiore ſcrot parte, a latere Sectionis, altera die magna inflammatio. Cataplaſma adhibetur. 3. Febr. Abſceſſus maturus adparet. Aperitur. Effluit

pus

pus per decem dies. 14. Febr. totum curatum eſt. Urina copioſa tunc urethra prodiit, vix gluten, niſi diu ſtetiſſet, habens. Vulnus ad 20. ab operatione diem clauſum fuit. 21. Febr. ſanus abivit, ſeque poſtea bene valentem aliquoties exhibuit.

HISTORIA VI.

Mathias Kolb 57. annor. ſutor, primum adiit me 21. Jul. 1760. Stranguriose minxerat a 2½. annis, ſubinde ſanguinem excreverat, albumque ſabuloſum, ac tenax admodum ſedimentum; quibus teneſmi atque prolapſus inteſtini adjunxerant ſe ſe. Calculum explorando non invenimus. Uva urſi malum tollerabile geſſit, uſque ad finem Octobris. Ex eo ultra non juvit. Magnum atque ſcabrum nunc deteximus calculum. Uſque ad 7. Jan. 1761. nunc cum levamine, nunc

nunc ſine eo, varia aſſumpſit: Uvam urſi in decocto, in pulvere, Emulſa, Mucagines, Opium. Tunc, conſilio cujusdam cepit uti ſemicochleare Raphani hortenſis raſi, miſti cum oleo olivarum, quotidie. Triduo hoc uſus, convenit me, ſolamen narraturus. Continuaret, ſuaſi. Binorum menſium ſpatio tolerabiliter inde ſe habens, demum in priores incidit miſerias, vires amiſit, ac facie ex pallido lividus fiebat. Idem hic vir a 22. retro annis cæcas, ut vocant, hemorrhoidas paſſus, ab ultimo biennio habuit easdem fluentes, hocque jam tempore a continuis veſicæ teneſmis fere perpetuas. Concluſi ex omnibus, quod toties Auditoribus de eo monueram, ſyſtema urinoſum peſſime in illo degeneraſſe a ſtatu ſano, & demum lenta morte conſumendum videri; unicum, ſed anceps admodum,

ſu-

ſupereſſe remedium, ſectionem. Hanc methodo enarrata peractam vix quid habere periculi, imo potius dare ſpem palliandi egregiam, quemadmodum caſus docuerat. His ſub conditionibus operationem D. *Cambon* propoſui. 24. Martii calculum extraxit 4. minutorum ſpatio, Lithotomi gladiolo ad 15. gradum adaptato. Calculus, circularis, planus, gibbus ab una parte, ab altera leviter excavatus, ruber, granuloſus, pondere unc. j. & ſcrup. ij. Sub operatione hæmorrhagia, intruſo cono Agarici mox quidem ceſſavit, ſed bihorio poſt rediit copioſa. Arteriam intercipere animus erat, at vero invenire eam impoſſibile fuit. An quod nimis interna? Mictus tum urinæ, tum ſanguinis, æque per urethram, quam per vulnus, eo ac ſequenti die animadverſus, forte id innueret. Fecimus

pro-

proinde quod potuimus, & tandem intruſo, ac bene affirmato, vulneri cono Agarici, & liberaliter per epicraſim dato opio, hæmorrhagiam brevi ſtitimus, eamque penitus curatam eſſe, dum quarto die propter fœtorem immanem urinæ apparatus ſolvebatur, læti vidimus. Verum quod dolebamus, jam per vulnus omnis, nulla per urethram urina fluxit. Unde quoque inflammatio, & continua excoriatio ſcroti, interfeminei, natiumque, quamcunque curam diu noctuque nos, ægrorumque adhiberent cuſtodes. Hinc naſcentibus ubique gangrænis oportuit continuo mederi. Diatheſis ad calculum in hoc homine terribilis! gluten putridiſſimum ad plicas angulosque vulneris crudi adhærens, ſpatio nucthemeri in veros abiverat lapillos; quemadmodum etiam collectum gluten in charta

em-

emporetica in craſſam abibat ac calcaream materiem. Cum demum averruncandæ Gangrænæ ultra non eſſemus, Corticem peruvianum dedimus, malum ſuperavimus, & diu poſt curationem continuavimus, cum hoc remedium tam belle ferret, eoque cacochymiam fædam pulchre ſuperaret. Cum cortice fiebant quoque detergentes in veſicam injectiones. Labiis vulneris Digeſtivum, aut Mel roſaceum, cortice peruviano miſta, adplicabantur. Præter varia autem unguenta ad vicinarum partium Gangrænam præcavendam, plurimum profuit lotio ex aq. Samb. libr. j. & una uncia aceti Lythargyrii. Tandem poſt continuas curas & ſollicitudines noſtras vulnus minui cepit, Urina putridiſſima per urethram reddi, Maji 4. vulnus coire veſicæ, & paucis poſtea diebus vulnus integrum. Domum

mum rediit 14. Maji. Sæpius poſthæc me convenit, corticem repetiturus, quod inde adeo mirifice ſe refici & roborari perciperet, ſanitatem ſat bonam teſtatus, niſi quod crebro cogeretur mingere. Stranguriam poſtea conquærenti uvam urſi dedi.

Palliatio mali ſane tam pulcra eſt, & fortunata, quam potuiſſet unquam expectari. Præcipue ſi conſideremus etiam fluentes hæmorrhoidas, Rectique prolapſum, nunc quoque non amplius obſervari.

HISTORIA VII.

Sebaſtianus Niedermayer, quintum annum agens, die 28. Martii in Noſocomium illatus eſt. Narraverunt parentes hunc ſuum filium ſigna in mejendo doloris ab ipſa nativitate dediſſe, deinde, biennem illum, piſi magnitudine minxiſſe calculum; exinde

duobus circiter annis liberum fuiſſe a quocunque ſymptomate, verum jam ab anni ſpatio ſe tam miſere habere, ut urinam redderet uno tempore ſanguineam, alio tempore plane glutinoſam, ac putridiſſimam, tandemque a continuis mejendi conatibus, & teneſmis, Inteſtini Recti pateretur ab octiduo prolapſum. Examine conſtitit calculum adeſſe.

Cum optimus *Cambon* abitum meditaretur, petivi, ut liceret Chirurgis noſtris, ejusdem ſub auſpicio, calculum ſecare. Quod ille, pro eo, quo eſt, candore, mox mihi annuit. D. *Leber* hunc puerum perfecte ſecuit. Calculus quidem magnus erat, ſed pumicoſiſſimus, intra forcipem grumeſcens. Collecta fragmenta una cum corpore calculi ſeptem ſcrup. pondere æquabant.

Puer

Puer a prima hora operationis nec doluit, nec ægrotavit, optime appetivit, tota die in lecto luſit, urinam brevi per urethram miſit, quæ primo glutine multo, eoque fœtente, deinde pauco, prodibat. Vulnus 20. die clauſum eſt. Die 25. ſanus ſuis tradebatur parentibus.

HISTORIA VIII.

N. Osfeld anno 1760. Maji 26. in noſtro Noſocomio feliciter calculum ſectus fuerat a *D. Leber*; prout tota ſectionis hiſtoria Tom. 5. a pag. 151. ad 162. data eſt. Abundantia muci & puris perpetua urinarum, Nephritica pueri diſpoſitio, me coegerunt, ut 4. menſibus illi, in Noſocomio ſervato, Uvam Urſi darem. Tandem cum perfecte ab hisce liber Patri redderetur, adhuc monui, eo medicamento uteretur perpetuo. Hinc per

omnia ſanus vixit uſque ad Martium 1761. quando poſt neglectum medicamenti hujus denuo pati inciperet, peteretque eosdem ſibi pulveres dari. Incaſſum ſumſit. Aprilis 10. cathetere eum explorantes, nihil deteximus præ ſumma veſicæ conſtrictione: Qua altero die laxata, calculum invenimus. Aprilis 13. *D. Homburg* Chirurgus SS. MM. ſub auſpiciis *D. Cambon* ſectionem egregie fecit. Cicatrix antiqua ſponte viam monſtrabat. Iterum hic diſſiliens calculus cum collectis Grumis grana 71. pependit. Puer a fine primi diei optime ſe habuit, nullum eorum ſymptomatum paſſus, quæ in prima Sectione eum perpeſſum eſſe Tomo V. narravi. Pro more veſicam quotidie eluimus. Cumque jam ab octiduo nihil grumorum ultra exiret, & injectionis materies redeuns puram doceret

ret veſicam, tentare Chirurgus voluit, an ſicco plumaceolo, emplaſtroque deſuper, clauſum, curatumque demum vulnus, nos non eximeret ab ærumnis, quas in ægro N. 2. N. 3. & maxime N. 6. ob calculoſam diatheſin antiquam obſervaveramus. Res pro votis ſucceſſit. Vulnus 13. die coaluit. Nulla ſymptomata ſuperfuere.

Notari meretur in priore ſectione vulnus ilico clauſum fuiſſe plumaceolo & emplaſtro, & demum 21. die coaluiſſe; nunc vero 5. die ab impoſito emplaſtro. Interim Curatus denuo lumborum conqueritur dolorem.

Hinc quia metus erat, ne brevi novus ex Rene deſcenderet calculus, dedi Uvam Urſi, ſed menſe Julio rediit ad nos, præſentis in veſica calculi quæſturus ſymptomata. Examine facto calculus in veſica deprehen-

ſus eſt 18. Auguſti. Verum ajebat puer, quod nunquam antea, ſe ab omni prorſum lumborum dolore nunc liberum eſſe. Quia nunc ſpes major integræ curæ affulgebat, die Aug. 21. purgante, & 22. enemate alvus ipſi eluta eſt, & eodem die Chirurgus noſter eum methodo eadem calculo liberavit. Trium minutorum ſpatio omnia perfeciſſet, ſed primo retardabat calculi fragmentum cochleari detectum, ſecundo alter calculus. Unde decem minuta inſumta ſunt. Via jam bis aperta proderat inventione ſua facili, oberat valde duriore cicatrice. Calculus prior rubellus dr. j. & gr. 4. pependit; alter 52. grana.

Per octo horas ab operatione doluit, poſtea autem nox tranquilla ſucceſſit. Sequente die modica febris duntaxat, & quisquam vulneris ardor adfuit, ceterum bene ſe habuit, &

ap-

appetitum teſtatus eſt. A die tertia nulla amplius febris. Die 5. & 6. multa urina per urethram reddita eſt, quæ glutinis quid perpetuo habebat; tandem vero gluten fere defecit. Die 8. cum omnia in veſica nitida eſſe injectio teſtaretur, vulnus emplaſtro clauſum eſt. Die 12. id conſolidatum fuit, & puer domum potuit repetere.

HISTORIA IX.

Franciſcus Comijanitſch 9. annos & 4. menſes natus, 21. Apr. 1761. allatus eſt nobis, a biennio ſtranguurioſus, poſtquam Calculum piſi magnitudinis minxiſſet. Calculum eum nunc habere cathetere mox deprehendimus. Cum *D. Cambon* cum *Sua Regia Celſitudine* profectus in *Belgium* eſſet, *D. Leber* hunc puerum eadem methodo feliciſſime ſecuit, ſpatio 5.

minutorum; licet calculum longitudine primo arreptum, dimittere, latitudineque deinde capiendum, quærere deberet. Ponderis fuit unc. ½. & gr. 45. Febricitavit puer parumper ſudavitque prima die, noctem optimam habuit, ſequenti die poterat ſanus dici, veſicam Chirurgus bis die probe eluit, & quarto die plumaceolo ſicco, & emplaſtro texit; unde factum eſt, ut octava poſt ſectionem die penitus clauſum eſſet. Pallida quidem toto eo tempore urina fuit, purulentique quidquam ſæpe habuit, nunquam vero gluten calculoſorum. Intra duas ſeptimanas potuit abire.

HISTORIA X.

Simon Senis annor. 4., totidemque menſium, 27, Aprilis 1761. adducitur. Biennium erat, quod cum do-

lo-

lore mingere cepiſſet; annus, quod tolerabiliter habuiſſet. Quippe anno abhinc elapſo Mater eum ad ædes *D. Leber* adduxerat, qui calculum explorans, invenit illum in veſicæ ſphinctere, principioque hærentem urethræ, catheteris autem apice repulit in veſicam. Matri propoſuit ſectionem, ſed cum repulſo calculo puer nulla calculi ſigna fere unquam haberet, riſit Mater poſthac Chirurgi conſilium. Jam vero 27. Aprilis eum ad Noſocomium duxit, utpote quem ab octiduo antiquæ vexarent ærumnæ.

Calculo invento, 29. April. ſectus eſt conſueta methodo, ea tantum differentia, ut primo vulnere facto jam non culter occultus adhiberetur, ſed prior culter integram perficeret ſectionem, perinde atque in communi ſectione laterali fit. Calculus granorum 35. ſpatio ſeptem modo minuto-

rum exſectus eſt. Aſt plus inde, quam a cultro occulto, videtur perpeſſus. Dolor, inflatum ſcrotum, inflammatumque, febris magna, valida deinde ſcroti ſuppuratio, eum octiduo vexarunt. Eo vero elapſo cito convaluit, & vulnus tunc linteo carpto, & emplaſtro, tegi ceptum, quatriduo poſtea conſolidatum fuit. Pallida quidem ſed vix glutinoſa urina. Poſt 3. ſeptimanas abivit.

§. III. Qui attenta mente conſiderat enarratas hasce undecim ſectiones, is legendo Diſſertationem Gallicam ſupra laudatam, quæ hinc vituperat, illinc laudat, *Fratris Coſmi* methodum, haud ultra, arbitror, hæſitabit, an illam ſit laudaturus. Equidem poterat exemplorum raritas ante 10. annos lectores fluctuantes reddere, præſens vero eorundem crebritas, tum egregii *Cambon* experientia,

tum

tum frequenti noſtri Noſocomii exemplo demonſtrata, omnem hæſitantem animam firmat, & de præſtantia hujus methodi præ omnibus aliis ſecandi modis, abunde convincit. Si enim ſine præjudicio omnes conſideremus effectus aliarum methodorum, adeoque etiam *ultimæ correctæ lateralis*, eosque cum effectibus hujusce conferamus, vix ultra exſtiturum quempiam credimus, qui hanc non præferat illis, qui hanc non ſemper adhibeat.

1. Enim præparatio brevis eſt. Haud inſumimus menſes ad humores immutandos, ad reparanda ſolida. Hæc namque vitia, manente cauſa, non curantur, imo temporis lapſu pejorantur; cauſa autem ablata, vel ceſſant, ſi cura integra eſt, vel ſaltem mitigantur, ſi vita brevi alioquin collapſura, nunc prolongetur. Plethora vix unquam hic venæ ſectionem

ſua-

ſuadet, raro quippe præſens: Remedium purgans, & unum, alterumve enema, totam præparationem faciunt.

2. Breve, quo fit, tempus eam commendat cum maxume. In quacunque methodo remoratur operationem calculi friabilitas; in omni methodo calculum extrahere difficile eſt, quando oblongioris figuræ illæ, juxta longitudinem arripitur, quando nimia levitate vix uno loco conſiſtit, quando figura hirta ac echinea, ut in Hiſt. 2., vix ſe ſinit capi, quando major eſt, quam ut per factum vulnus educatur, quando ad fundum trianguli, quem forcipes faciunt, dilabens, prehenſusque, apices forficum ita a ſe mutuo dimoveat, ut educi tanta nequeant latitudine, denique quando hæmorrhagia notabilior contigit. Sed hæc ut communia omnibus methodis, nihil contra noſtram faciunt.

Un-

Unde hisce exceptis, certum eſt hanc methodum Itinerario, Cultello, Lithotomo occulto, Conductore, & Forcipe, 3. 4. 5. minutorum ſpatio paſſim abſolvi. Quin & ipſa infortunia nonniſi duplum exegiſſe ſpatium enarratæ convicere hiſtoriæ. Certe vel ideo ſua ſe ſe brevitate hæc methodus commendat, & ad illam amplectendam cogit, quia 1mo vitæ, commodique, mortalium arbitri non ſumus, ſed miniſtri, & promotores, & conſervatores, adeoque conſcientia & humanitate conſtringimur, ad dolores illorum tum mitigandos, tum abbreviandos. 2do Quia quo & gravius & diutius hi dolent, eo graviores febres, eo tetriora ſymptomata, metuenda habemus. Ita ut ſi hæc methodus aliis modo par foret, dictas ob cauſas ceteris eſſet præferenda.

3. Nec

3. Nec in ſuis *D. Cambon*, nec nos in noſtris, unquam vel minimum ventris dolorem, duritiem, tumorem, invenimus; quod tamen adeo frequens in aliis methodis eſt, & poſt inflammationem Veſicæ, Vulneris, Integumentorum, Muſculorum, morte haud raro terminatur.

4. Febrem pauci notabilem, aut durabilem, habuere; iique modo, qui non ſimpliciter calculo, ſed degenere viſcerum fabrica laborabant. Ceterum per aliquot horas leviſſime duntaxat febricitarunt.

5. Bis in hac methodo hæmorrhagiam habuimus; verum 1mo nulla methodus eſt, maxime lateralis, in qua hæc non contingat aliquando. 2do Levi negotio eandem ſtitimus: laudandus iterum hic Agaricus.

6. In his, qui ſimpliciter calculo laborarunt, urina cito, copioſeque,

per

per urethram fluxit 1. 2. 3. die, vulnere quamvis aperto.

7. Methodus vulnus apertum ſervandi præſtantiſſima videtur, ne quid aut calculoſi, aut grumoſi ſanguinis, remaneat in veſica, quod novo calculo baſim præſtaret. Juvenis Hiſt. 5. ſic per vices calculi veluti putamina vulnere expulit, alioqui permanſura. Et veſica illius, qui N°. 1. ſectus, ac mortuus eſt, tam nitida a morte reperta eſt, ut quamvis calculus in illa penitus diffractus fuiſſet, ne minimum tamen ejusdem ſupereſſet.

8. Poſſe nihilominus vulnus, quando per octiduum veſica quotidie probe eluta eſt, adeoque ita expurgata, ut heterogenei nihil ſupereſſe poſſit, ſicco plumaceolo, & emplaſtro tegi; tum ut eo citius omnis per urethram urina reddatur, tum ut vulnus

ma-

maturius coëat, hominesque citius convaleſcant.

9. Nunquam vidimus cannula opus fuiſſe, qua vulneri immiſſa urina tranſiret. Effluxit quippe illa in noſtris jugiter ſine cannula. Equidem acris admodum urina, aſſiduoque his effluens gluten, metum quibusdam incutere calloſorum labiorum poſſunt; ſed an continua cannulæ frictio idem quoque non faciat? Urina acris hæmorrhagiae facit formidinem; at vero an mechanica cannulæ frictio eidem producendæ non eſt apta nata? Utique quod in his, quibus totus morbus calculus eſſet, nec calloſitas, neque poſt primum diem animadverſa hæmorhagia fuerit, modo labia vulneris melle roſaceo ſæpe inungerentur, cannula in illis opus non eſſe judicavimus.

10. Li-

10. Ligatura mollis genuum ne divaricent, in omnibus noſtris adhibita, urinæ fluxum, ac ramentorum calculi exitum, nunquam impedivit: ut merito vanus eorum metus ſit, qui id ligatis impediri cruribus ſuſpicati ſint.

11. Non modo inſtrumentorum paucitas, temporisque brevitas, tormenta operationis abbreviant, ſed etiam eadem reddunt longe mitiora. Culter lithotomus occultus bene inductus, & ad os pubis, ut ad punctum fixum affirmatus, dum uno, eodemque momento incipit perſcindere cervicem veſicæ, veſicæ ipſius partem, proſtatam, muſculum transverſalem penis, ſeu transverſum Perinæi, pinguedinem, cutem, epidermidem, tam æquabiliter, & haud interrupte, omnia tranſcindit, ut totum vulnus duo æquabiliſſima plana habeat, &

nullam fibram trahat, dilaceretve. Præſtat ſane hac ſola de cauſa omnibus aliis inſtrumentis, ut ut ſubtiliter, ingenioſeque, a magnis in arte viris, excogitatis. Præſtat experimento in hiſt. 10. inſtituto, ut ibidem patuit. Quippe effectus docent vulnus (ceteris paribus) ſufficienter ampliatum, citius curari, minus doloris in operatione, minus ſymptomatum poſt eandem creare, quam vulnera, quæ quod exiliora ſint, magnam extenſionem ac dilacerationem pati debent: id quod in *apparatu magno ac laterali* paſſim obſervatur, dum calculus utcunque major eſt. Et licet in *apparatu parvo* idque in pueris, calculus facile in Perinæo ſecatur, dum ille digitis in Inteſtino Recto impoſitis ad interfemineum adprimitur; tamen quia nonnunquam aſperior calculus (ut v. g. ille Hiſt. 2.) inæqualem ac dilaceran-

tem

tem Integumentorum ac Veſicæ ſectionem facit, unde prava ſymptomata naſci debent; quia denique blanda tutaque per ſeſe *Fratris Coſmi* Methodus, hisce exempta incommodis eſt, erit etiam in pueris præferenda *apparatui parvo*, ſeu dictæ *Celſi methodo*.

12. Pag. 188. monui rariſſimi caſus Inteſtini Recti, Lithotomo occulto tranſciſſi, quo infortunio adverſarii hanc methodum criminantur. Verum id nobis in cadavere contingebat, haud elutis primo Inteſtinis, intruſoque in veſicam ſupra pubem tantæ molis ſilice, ut vulnus 15. linearum adhuc dilatandum fuerit. Quotiescunque autem ſive in vivis, ſive in cadaveribus, cum iſta præcautione, hanc operationem fecimus, nunquam id contigit nobis. Ut proinde tot experimentis ſuffulti audacter pronuntiemus inanem eorum formidinem eſ-

ſe, qui inſtrumento hoc aut non uſi, aut perperam uſi, illud veluti rectum facile perſcindens, dum hoc proba elutione flacceſcit, criminati ſunt.

13. In moderandis in tabula ſecandorum cruribus, notabilis obſervatio, quam in cadaveribus didicimus, prodeſſe poteſt, prout pag. 190. enarrata habetur. Quod in cadavere, hoc in nobis poſſumus examinare dum lecto jacentes, femore in ventrem reflexo, varios edimus motus: experimur mox utcumque anguſtius eſſe ſpatium inter pubem & tuber iſchii, genu multum extrorſum flexo; ſpatium vero mox lateſcere utcumque, dum genu verſus umbilicum ducitur.

14. Poſitio horizontalis Calculoſorum, cum exiguo tantum ſub capite pulvinari, dum ſecantur, ſemiverticali videtur præferenda; quamvis

vis hæc, præſertim in *apparatu magno*, eligitur, & a pluribus in *ſectione laterali*, commendatur. Moles inteſtinorum *magis* in ſpinam, *minus* in peritonæi expanſionem, quæ veſicam tegit, incumbere videtur: quin & ſplenis, ventriculi, jecorisque pondus, minus in inteſtina premit. Hinc eandem poſitionem in noſtris perpetuo ſervavimus.

15. Errorem fateri debeo, in quo olim verſabar. Tom. 4. Cap. 7. pag. 236. Inteſtini Recti prolapſum, veluti unam de cauſis, ſectionem procraſtinantibus, conſiderabam, notabam: at vero jam ægrorum frequentia me convicit, etiam graves Inteſtini prolapſus teneſmis a calculo excitatis deberi, impedimento in ſectione non eſſe; educta autem calculo brevi ceſſare, & nullo ferme auxilio curari, quo tempore ægri propter

ſectionem jacent, & blande nutriti, alternoque aut tertio die enemate expurgati, fœces duras minime coacervant.

16. Nunquam approbare potuimus ſcrupuloſam plurimorum tum Autorum, tum Operatorum timiditatem, qua, calculo olim quidem detecto, jam vero, dum itinerarium immittitur, neutiquam percepto, operationem conficere nolunt. Si enim ab una parte frequentem illam experientiam conſideremus, qua uno die invenitur, altero non invenitur, calculus; ſi ab altera parte noſcamus eundem ſemel bene, manifeſtoque, repertum, non poſſe aut deliqueſcere, aut aliorſum aufugere; non eſt, cur totam hanc lugubrem ſcenam repetere velimus, ægrum minus forſian diſpoſitum, ad ſubeundam ſectionem, poſtliminio inventuri. Profecto

ſe-

ſemel de eo certi, operationem non diſtulimus, etiamſi illum paulo ante non perciperemus.

Equidem, fateor, contingere nobis poſſet, ut calculus perceptus quidem olim, ſed vel poſtica parte in uretere detentus (ut caſus habet *Tom.* 3. *Cap.* 4. *pag.* 159.) vel ex ſacculo privato tantum leviter eminens, ſuaque mole majore, ſic illo in ſacco incluſus, ut extrahi inde non poſſet; qualis viri militaris calculus, de quo *Tom.* 3. *Cap.* 4. *pag.* 159. ſed quia id antea certo ſciri nequit, & quia ſi calculus in operatione percipitur, operatio ſemper inſtituitur, hinc obſervationes illæ extraordinariæ nihil hic immutare poſſunt. Frequenti exploratione didicimus eſſe calculos liberos, qui, quotiescunque explorantur, eodem fere loco perpetuo detegantur; eſſe alios pariter liberos, qui

 nunc

nunc altius, nunc depreſſius locati deprehendantur. Ut poſtremi hi, ita calculi firmiter adhærentes, in expanſiore veſica remotius, in contractiore propius, detegentur, ſine ullo ſigno adhæſionem teſtante. Ergo, ut dixi, regula certa id detegendi non adeſt, & habet hic caſus extraordinarius eandem quavis in methodo difficultatem.

17. Urinam Calculoſorum pallidam eſſe paſſim obſervavimus. An id ab alcali calculi? Utique urinæ ſanæ acida foſſilia rubedinem conciliant; ſal, aut liquor, alcalinus, pallorem: Dixi *ſanæ urinæ*: nam ſi homo prius quædam medicamenta ſumpſerit, poteſt color ab affuſſis ad urinam rebus mire variari. Sed calculo ſectione educto, in omnibus noſtris urina pallida perpetuo fuit, etiam curato dudum vulnere. An igitur id a glutine, quod in veſica cum calculo co-

pio-

pioſum aderat, & adhuc dudum adeſt? Attamen is qui (Hiſt. 1.) a morte examinatus eſt, & glutinis nihil in veſica habebat, & urinam ſemper pallidam, fœtidamque, reddiderat. Suſpicabitur forte quisquam a Renum calculis urinas nota alcalina imbui: ſed ille idem, de quo nunc ſermo eſt, cum nitida veſica nitidos, liberosque a calculo, aut pure, renes habuit.

18. Quod *Tom. V.* de glutine Calculoſorum in calcaream abeunte materiem dixi, id hoc anno conſtanter novis vidi experimentis confirmatum: imo ut ex Hiſt. 6. pag. 207. patuit, in labiis vulneris ſtagnans gluten, maxime circa labiorum commiſſuram, in lapillos calcareos abiverat. Quid autem proprie illud gluten eſt? In Charta Emporetica liqueſcit, tranſitque, ut concreta Calx fere ſola ſu-

perſit, Si aëri hoc gluten exponatur in vitro, diſparet quoque omne humidum ſola calce ſuperſtite. Ergo non eſt de natura muci, quod colli inſtar indureſcit. Fors eſt aliquid, quod ex veſica ſecretum ſe unit cum ramentis terreſtribus, quæ a ſolidis abraſa noſtris, urina continentur; quodque dein calculo in ambitum adplicatum, putamina illa format, quæ toties calculis humanis, alia aliis incumbentia, circumcreta inveniuntur, quæque etiam toties in ſectione calculi ab eodem inter forcipes ſeparantur. An pulveres, qui falſo dictum Lithontripticon Stepfenianum ingrediuntur, apti quoque ſunt, qui cum humoribus, ipſa in veſica ſecretis, in laminas calcareas abeant, calculo accreſcant, putaminumque in morem ad uncias & libras excernantur, dum interea ipſe calculus perſiſtens ut erat,

edu-

educendus ſectione eſt? vide Tom. 5. Cap. 5. pag. 163. hujus exemplum.

19. Cur dantur Calculoſi, quibus vix ullum adpareat in urina gluten? Videtur hic impedita humoris de quo N° 19. in veſica ſecretio; ita ut abraſa ſolidorum ramenta partim cum calculo concreſcant, partim urinis expellantur. Si qua datur in Phyſicis adtractio, liquor veſicæ ſecretus haberet tunc fortem vim hæc ramenta attrahendi, quam calculus quoque tunc per ſe haberet: abſente illo liquore, calculus ſolus attraheret, quantum poſſet.

An omnium Calculoſorum Gluten in calcem abit? Tom. 5. non auſus fui id aſſerere. Hoc anno innumera experimenta mihi conſtanter hoc phænomenon dedere; uno alterove excepto, ubi parum admodum ejus adfuit. Hinc hucusque reſpondeo, in mul-

multiplicibus meis experimentis omnium calculoſorum mucum plus minus calcis exhibuiſſe; id tamen contingere poſſe, ut quis multorum experimentorum occaſione gaudens, incideret in nonnullos calculoſos, quibus hoc phænomenon forte deeſſet. Experimenta mea multiplicia obſervationis frequentiam docent; contrariam forte aliorum obſervationem non explodunt.

20. Quam eſt obſervationum fertilis hiſtoria calculi? Cernimus ex omnibus antedictis majores calculos nonnunquam ſibi viam per urethram pandere, hominemque ad tempus notabile exemptum vivere dolore; minores e contrario in hanc viam nunquam impelli, & perpetuo cruciare. Advertimus exiles admodum calculos tam vehementes, diuturnosque creare dolores, teneſmos, Recti prolapſus,

pſus, mucum calcareum, urinam & putridiſſimam & pallidiſſimam, ſummamque vitæ intolerabilitatem, quam unquam producere queunt calculi majores.

21. Si calculus, ut in *Hiſt.* 10. ex collo veſicæ intra eandem repulſus, anno integro ita latuit, ut vix ulla ſui ſigna dederit; ſi idem anno illo elapſo, tormenta calculi reſuſcitet, jam non iterum in collum pulſus, ſed manens in veſica; nonne veriſimilitudo creſcit problematis, quod *Tom. V.* ſub ipſum capitis 5. finem, pag. 184. & 185. propoſui?

22. Dictus *Osfeld* Hiſt. 8. intra ſeptemdecim menſes ter calculo a nobis ſectus eſt, & ultima vice gemino calculo. Abſentia doloris ad lumbos, qui olim illi familiaris, integram forſitan ſalutem promittit; fors fallax hæc ſpes, novos calculos dabit. Eo

in

in caſu hiſtoriam renovare poterit Mercatoris, qui narrante *Volkammero* M. N. C. Dec. 2. Obſ. 177. jam quater a peritiſſimo Lithotomo ſectus, ſingulo anno novum calculum ſecandum afferret. Porro hoc incommodum eſt cuique methodo commune. Nos ſaltem certi ſumus, enarrato hoc noſtro agendi modo, nihil in veſica reſtitare poſſe calculoſi; adeoque ſi novus iterum adſit, eum vel novam plane creaturam eſſe, vel ex renibus fuiſſe delapſum. Hinc non mirarer, quod decies & ultra idem homo indigeret ſectione. Simile quid ſubolfaciens *Aretæus* Lib. 2. Cur. Chron. Cap. 3. „ Calculorum, inquit, pro-
„ creationem e fœcunda ſterilem red-
„ dere nemo poteſt: ῥηΐτερον μεν γαρ
„ μητρην ἄτοκον θέμεναι, ἢ νεφρȣς λι-
„ θιῶντας ἀλίθȣς. Facilius eſt enim
„ uterum ſterilem efficere, quam cal-

„ cu-

„ culiferos renes ita diſponere, ut „ eosdem haud generent ultra. „ Igitur ter quaterque beatum genus humanum, quod nunc, quotieſcumque opus fuerit, adeo facile eo hoſte queat liberari!

CAPUT VI.
DE CRANII USTIONE IN PERTINACIORIBUS CAPITIS VITIIS.

§. I. *Diverſus quidem modus admovendi ferri candentis, tam veterum, quam poſteriorum, univerſorum tamen calculo expers periculo creditus.* §. II. *Experimentum primum hujus infeliciſſime in Noſocomio inſtitutum. Mors inopina inde. Reſpirationis modus juxta communes humani corporis leges vix explicandus. Exemplum inflammati & gangrænoſi majorem partem ventriculi, ſine febre, ſine dolore, & cum bono appetitu. Examen Anatomicum nullas in Cranio, Oculisve, Amauroſeos cauſas detexit.* §. III *Alter*

ter infauſtiſſimus Cauterii Cranii effectus. Hiſtoria morbi antecedentis datur, ideo notabilis, quod plurima, & exquiſita remedia, ordine adhibita, effectu plane caruerint. Conamina noſtra, ad imminens a Cauterio diſcrimen Trepano averruncandum, enarrantur, & inutilia demonſtrantur. Hydrops Ventriculi ſuperioris cerebri. Portentoſum infundibulum, ejusque mira ægritudo, ut cauſa inventa Guttæ ſerenæ. Reſpirandi modus, æque parum, quam in priore Hiſtoria intelligendus. §. IV. Experimenta multa, in Craniis facta, enarrantur, quæ hanc operationem nunquam, niſi cum ſummo vitæ diſcrimine, inſtitui poſſe evidenter arguant. §. V. Ex omnibus hiſce Ratiocinium medicum, & ſeria formatur concluſio. §. VI. Quædam de Trepano in Epilepſia, Cephalæa, &c. admovendo.

§. I. AB ipſo *Hippocrate*, in hodiernum usque diem, Cauterii actualis in arte dicti applicatio ad Cranium, ita omnium ore laudatur, ut neſciam ullum eſſe Artis auxilium, quod plurimorum ſuffragiis fulciatur. Si enim *Zechium*, & qui *Zechii* autoritate permotus fuit,

Sen-

Sennertum, pauciſſimosque forte alios exceperitis, uno omnes ore hanc operationem commendant.

Haud idem tamen cunctis inurendi modus. Quantum ex *Hippocratis* Textibus concludere licet, Libr. 2. de morbis, & libr. de locis in hom. Ferrum quidem candens capitis pluribus, imo octo diverſis locis, ſed ad integumenta duntaxat, admovit: nihilominus vim uſtionis ad oſſa penetraſſe credibile ſit, quia quam uſtionem juxta naſum, in cantho oculi interno, ita fieri jubet, ut cruſta ibidem inuratur, ea ſane ſine oſſis uſtione vix peragi poſſe videtur. Quin & ubi] ſic loca circa aures inuri præcipit, ut deſinant a pulſando Arteriæ, profunde ſatis videtur uſſiſſe.

Aretæus Cappadox non explicat libr. 1. de cura Chron. Cap. 4. *de Epilepſ.* quo velit uri modo, paucis tantum

„ opus eſt, ait, etiam ignem capi-
„ ti inferre; proficit enim.

Cælius Aurelianus Libr. 1. Chron. Cap. 4. refert: „ *Temiſonem* conſu-
„ luiſſe cutis capitis uſturam, qua
„ teſta ſquammulis deſpumatur.

Celſus Lib. 7. Cap. 7. §. 15. in oculorum pituita: „ Quidam atra-
„ mento duas lineas duxerunt a me-
„ dia aure, ad mediam alteram au-
„ rem, deinde a naribus ad verti-
„ cem; tum ubi lineæ committeban-
„ tur, ſcalpello inciderunt, & poſt
„ ſanguinem effuſum os ibidem aduſ-
„ ſerunt. Nihilominus autem & in
„ temporibus, & inter frontem, at-
„ que verticem, eminentibus venis
„ idem ferrum candens admoverunt.
„ Frequens curatio eſt venas in tem-
„ poribus adurere. . . . valentior
„ tamen Medicina eſt . . . . venas
„ incidere, & ſanguinem mittere:

„ ubi

„ ubi ſatis fluxit, tenuibus ferramen-
„ tis adurere. Contra tempora qui-
„ dem timide, ne ſubjecti muſculi,
„ qui maxillas tenent, ſentiant: in-
„ ter frontem vero & verticem ve-
„ hementer ſic, ut ſquama ab oſſe
„ recedat. Efficaciter tamen etiam-
„ num eſt Afrorum curatio, qui ver-
„ ticem usque ad os adurunt ſic, ut
„ ſquamam remittat.

Traditionem omnium ſæculorum de hujus curæ præſtantia collegit nobis *M. A. Severinus*, in ſuis libris *de efficaci Medicina*, Pyrotechn. Chir. Lib. 2. pag. 1. teſtimoniis *Pauli Æginetæ*, *Aëtii*, *Actuarii*, *Meſues*, *Rhaſes*, *Albucaſis*, *Arnoldi Villanovani*, *Andreæ Cæſalpini*, *Petri Salii*, *Paræi*, *Gualtheri Bruelis*, *Theodorici*, *Fumanelli*, *Rondeletii*, *L. Mercati*, *Lanfranci*, *Jacobi Sylvii*, *Nicolai Piſonis*, *Gariopon-ti*, *Betrucii Bononienſis*, *Cæſaris Ma-*

chæ, *Joannis Heurnii*, *Epiphanii Fernandez*, *Fontani*, *J. B. Theodoſii*. Ipſusque ille *Severinus* maximus extitit hujus curæ promotor.

Si ordine laudatos omnes hos Scriptores evolvimus, patet nonnullos quidem prope ſuturas, plerosque vero in ipſis ſuturis, & maxime in commiſſura Sagittalis cum Coronali, candens ferrum impoſuiſſe; plures inſuper monuiſſe, ut uſtio deberet ad ipſam penetrare diploën; omnes autem curas admirandas plane & ſtupendas inde a ſe ſe perpetratas gloriari. Ex multis pauca attuliſſe ſufficiat. „ Quod meo quidem experi-
„ mento, inquit *Sevérinus*, confir-
„ mare poſſum. Suturæ ſagittalis, co-
„ ronalisque confinio peruſto, *Fran-*
„ *ciſcus ab Angelo*, *Caſtrinovenſis*, ab
„ ingenti cephalæa liberatus eſt.

Et

Et *Epiphanius*: „ Mirum eſt, ait, „ quam his Cauteriis refrigeretur cerebrum, & pravi, tetrique vapores diſſipentur: & licet primis diebus ſoleant concitare aliquem gradum caloris, tamen majus eſt emolumentum, quod poſtmodum inde ſequitur, quam puſillum aliquod damnum, ex impreſſo igne. Nos quoque quinque, quandoque ſeptem Cauteria, amentibus admovemus, qui fuere curati, maxime ubi non viget capitis tanta caliditas; ob quam quidem in hac muliere (cujus hiſtoriam dederat) tantum unum fieri curavimus. Eſt & e noviſſimis *Cæſar Macha*, Principum ſubalpinorum Medicus, qui conſil. 140. feminam inde reſtitutam teſtatur, ſeptem jam menſes inſanientem.

Idem *Fernandez* Hiſt. Medicinal. 47. „ Teſtor Deum Cauteriis in capite „ quandoque tribus, quandoque qua- „ tuor & quinque factis, ad loca ſu- „ turarum, curaſſe annis elapſis ſo- „ crum *Magiſtri Gentilis*, cui jam erat „ memoria abolita, & duos alios ſto- „ lidos & inſanientes juvenes.

J. Heurnius, primus Med. Pract. Profeſſor, in condita anno 1575. Univerſitate Lugduno-Batava, ait Chirurgum Ultrajectinum a ſe curatum Cauterio ab immedicabili cephalæa, in determinata capitis plaga ſæviente. Et in *Aphor.* 2. *Sect.* 7. „ Vir, cui „ erat caput totum tuberoſum, Cau- „ terio id ad os usque aperuimus; „ quod exeſum erat fere usque ad „ diploën, abraſimus ſenſim, iterum- „ que aliam partem aperiebamus ad „ os, ita ſenſim totum fere caput „ abraſimus. Evaſit.

Pla-

Platerus Lib. I. pag. 61. „ Quo-
„ pacto modo natis *Florentiæ*, ut fer-
„ tur, verticem perurentes, Epile-
„ pſiam, quæ iis in locis infantibus
„ conſueta eſt, ſolent avertere. Qui-
„ bus de cauſis, & experientia moti,
„ ferro candenti uſtionem moliri....
„ non inconſultum eſſe putamus. „
Scilicet ut ante monuerat, „ ſi per-
„ tinacis mali cauſa in capite la-
„ teat.

Hier. Faber ab Aquapendente pro
inurendo Fonticulo in ſutura Corona-
li, peculiare Cauterium excogitavit;
quod apud ipſum, & apud *Scultetum*,
qui hanc methodum quoque laudat,
videas.

Hollerius in ſcholio ad ſuum pri-
mum caput *de morb. intern.* „ Ap-
„ plicatur, inquit, Cauterium actua-
„ le in media parte capitis prope ſu-
„ turas. „ *Duretus* in ſua in hunc

Hollerii textum enarratione, etiam candens ferrum comendat.

Fallopius de Cauteriis, pag. 340. ipſis quidem in ſuturis non ſuadet, „ cæterum, ait, capiti Cauterium „ tute imponere poſſumus.

Riverius Cap. de Mania pag. 227. „ Denique Cauterium ſuturæ corona„ li adplicatum maxime probatur a „ *Gordonio*, ejusque utilitatem con„ firmat Hiſtoria cujusdam Maniaci, „ cui cum eſſet vulnus inflictum ca„ piti, cum cranii fractura, quam„ diu vulnus apertum, tam diu be„ ne habuit; vulnere curato, rever„ ſa eſt Mania. „ Et Cap. de dol. cap. pag. 236. „ Cauterium ſuturæ co„ ronali admotum, dolorem capitis „ contumacem aliquando radicitus „ abſtulit. Multo majoris eſt effica„ ciæ, ſi temporibus admoveatur, „ de qua vide *Poterium* Obſ. cent. 3.

„ Cap.

„ Cap. 8. & Obſervationes noſtras
„ publico communicatas.„ Porro
in Obſ. cent. 2. N. 93. idem *Rive-*
„ *rius.* Ad puerum epilepticum vo-
„ catus, præſcribo apozema ex Ce-
„ phalicis, & Epilepſiæ ſpecificis, cum
„ purgantibus ad quatuor doſes. De-
„ inde inuritur Cauſticum ſuturæ co-
„ ronali. Et his duobus remediis a
„ morbo liberatus eſt.

Lambswerde in Tom. 2. *Sculteti* Obſ. 9. Cephaleam veneream curat cauterio actuali in ſutura Coronali. & Obſ. 11. Epilepticam puellam curavit cute primum transverſim ſecta, actuali cauterio ſuturarum coronalis & ſagittalis concurſum, *ſatis profunde* inurendo.

Nuckius Operat. & exp. chir. N. 1.
„ Facili, inquit, negotio operatio
„ hæc ſequenti inſtituitur modo: in-
„ uratur loco modo notato (per fi-

„ la in medio capite ſe decuſſantia,
„ (ut ante ex *Celſo* vidimus) profun-
„ dum ſatis foramen cauterio quo-
„ dam actuali.

Fred. Deckers, Exercit. pract. pag. 109. Puellæ cæcæ hiſtoriam refert, cui Chirurgus fonticulum in ſutura coronali & ſagittali inuſſit, ad primam calvariæ laminam usque urendo, quod cum inſtabile daret levamen, alius Chirurgus inuſſit ad diploën uſque, unde magna, rotunda portio ſeparata fuit; ſeparatam hanc portionem figura exhibet autor, habentem diametrum decem linearum: imo cum auxilium eſſet inconſtans, tertium cauterium ſuſtinuit, & tunc recte vidit. Etiam Guttam ſerenam, & Epilepſiam, ſic curatas ſe vidiſſe affirmat.

Clariſſ. *Viennenſis* Profeſſor P. *de Sorbait*, prax. pag. 286. Cap. de Cata-

ra-

racta & Amaur. „ Setaceum quoque „ multis fuit auxilio: loco cujus in „ Delicatulis (videtur tamen operatio longe crudelior ſetaceo) ſubrogari poteſt. Cauterium, quod „ non tantum Nuchæ, ſed etiam ſuturæ Coronali impoſitum plurimos „ juvit. „ Et pag. 598. 599. Cauteria adplicanda ſunt . . . in capite ſupra ſuturam coronalem, longitudine digiti extenſi ſupra naſum, „ contra Phtiſim. Cauterium autem quo magis eſt candens, eo minorem affert dolorem.

Cl. *Hoffmannus*, Tom. 4. Part. 4. med. Syſt. Rat. pag. 118. Edit. in 4. de Amauroſi: „ Magnum profecto „ præſidium eſt in cauterio actuali, „ ſyncipiti vel nuchæ inuſto.

M.G. Purmann, famoſus multos per annos apud *Breslavienſes* Chirurgus primarius, in *curioſis obſervationibus*

bus Invictiſs. Imp. *Joſepho* dicatis, hiſtoriam puellæ *Breslavienſis* refert, quam invincibili ceterum Epilepſia curavit cauterio actuali, in confinio toties dictarum ſuturarum; quorum commiſſuram ſtatuit contra omnes, qui id negent, conſtanter reperiri in puncto, quo fila, *Celſi* modo ducta, decuſſant ſe ſe. Videturque ſæpius eandem operationem peregiſſe, cum aſſerat uſtionem eo in puncto ſe ſemper feciſſe. Et in ſcholio ſuo. „ Der „ Wund-Artzt hat auch keine Ge„ fahr zu ſcheuen, und der Patient „ ſtehet dis gern, und noch ein „ mehreres aus. Und wer wolte „ dis nicht auch gerne thun, um „ der groſſen, und der böſen Krank„ heit wegen, und um der groſſen „ Hofnung, daß man ſolche miſe„ rable Plage verliehret? wäre „ auch zu wünſchen, daß dieſes

„ edle

„ edle Hülfs-Mittel mehr in uſu
„ wäre, als es jetzo iſt, und die-
„ ſe Krankheit leider! in unſeren
„ Hoſpitalern ſo einreißt, daß es zu
„ erbarmen.

Quadraginta igitur & ultra Autores tum Medici, tum Chirurgi, eosque inter plurimi ſua in arte celebres, & famoſi, hanc operationem & ſuaſerunt, & exemplis utiliſſimam demonſtrarunt, nullius unquam infortunii meminerunt; quidam audacter omnis dixerunt periculi expertem: operationem porro laudavere ſic, ut vel integumenta, ſimul cum oſſe adurerentur, vel integumentis, ac pericranio primum perſciſſis, ſeparatisque, os ſolum adureretur, idque aut prope ſuturas, quod quibusdam placuit, aut in ipſo ſuturarum contactu, quod plerisque viſum: hancque ſic

in-

inſtitutam operationem plane innocuam eſſe plurimi aſſeverarunt.

Proinde cum nullum exiſteret ſive Medicinæ, ſive Chirurgiæ caput, quod gravioribus autoritatibus ac teſtimoniis fulciretur, piaculum fore credidi in difficilioribus ac incurabilibus caſibus idem omittere. Tres porro morbi videbantur mihi præcipue hanc curam poſcere, Cephalæa pertinax cum Hemicrania, inemendabilis Epilepſia, Gutta ſerena. Erantque nobis tales ægri præſentes, in quibus curam horum morborum hac lege exerceremus. Sed præcipue nos miſerebat duorum, quos Gutta ſerena ad Mercurium, ad Corticem, ad Machinam electrinam, ad cujuscunque generis Evacuantia, ad varia capitis Epithemata, ad Veſicantia, ad Setacea &c. omnino rebellis & pertinax, miſere affligebat.

§. II.

§. II. Igitur 3. Junii proxime elapſi, operationem fecimus in Adoleſcente 12. annorum, ruſtico, robuſto, toto quadrato, quem Amauroſis affligebat, probabiliter nata ex contuſo capite, poſtquam ſex menſium ſpatio in periodicos vomitus, quos cephalæa ſemper pronunciabat, inciderat. Amauroſis porro ejusmodi erat, ut noctem inter diemque nihil diſtingueret, ſummam tamen, agilemque pupillæ utriusque conſtrictionem, & dilatationem ad majus, minusve lumen haberet. Unde contra Eruditiſſimi *Halleri* opinionem ſenſilitas pupillæ demonſtrari videtur; Retinam enim plane inertem fuiſſe, perfectiſſima cæcitas evicit.

Quia & ſine integumentorum inciſione, & cum eadem, hæc operatio ſit, ultimum modum prætulit D. *Leber*; cum eandem didiciſſet, for-

tu-

tunatoque adplicatam a ſuo Magiſtro, dexterrimo, dum viveret, Chirurgo *Laudes*, vidiſſet, qui idem Magiſter Diſcipulos, adſtantesque Chirurgos, ſerio hortatus erat, hanc ſimplici uſtioni ſemper præferrent, metu convulſionum, quas uſtio ſine ſectione generare ſtatuebat.

Integumentorum hæc ſeparatio, validum dolorem excitabat; leviorem, pericranii abraſio; maximum vero, uſtio; quam valide urentem ajebat, licet nihil eorum, quæ circum ſe gerebantur, ſciret. Examinabam, an vagina, intra quam Cauterium, ne labiis perſciſſis noceat, capiti imponitur, a Cauterio candeſceret, & uſtionis dolor potius ab integumentis uſtis, quam a peruſto cranio pigneretur; verum vaginam illam ego, adſtantesque tangentes, vix calentem deprehendimus.

Do-

Dolor primis horis magnus, poſtea modicus, bonus appetitus, ſemel modo levis vomitus, qui ceterum ipſi conſuetus, obſervabatur. Utebatur jure carnium, aqua hordei mellita, & emulſo leviter paregorico. Altero die optime habuit. Die tertio, fumo aromatico prunis ardentibus, injecto, ac capiti admoto, apparatum examinavimus, lintea carpta ſanguine imbuta amovimus, inſperſoque vulneri pulvere Maſtiches, labia ſuis ſingula locis adpoſuimus. Bona hæc, ſed contracta ita, ut inuſtum oſſi locum exacte liberum & nudum ſervarent. Tenaci emplaſtro ea ad ſe mutuo jungebamus; omnia deligabamus ſicce, ac raro deligandum locum poſtmodum eſſe, *Cæſaris Magati* conſilio decernebamus. Nox optima, alvus ab enemate bona. Die 6. Junii, ſcilicet ab operatione quarto, pulſus ſanus,

nus, naturalis, bonus appetitus, nullus capitis, niſi ab ejusdem motitatione, dolor. Hora octava veſpertina cum illo locutus ſum, affirmantemque palam audivi, ſe nullibi in toto corpore, imo ne in capite quidem, dolere, ſuumque jus eadem veſpera egregie ſibi ſapuiſſe. Tandem bonam illi noctem apprecatus, pulſum adhuc tetigi ſcrupuloſe, eumque tam bonum inveni, quam unquam ſanus homo habere poteſt. Idem teſtati mihi ſunt Medicinæ & Chirurgiæ Aſſiſtentes, qui poſt me pulſum examinarunt. Interim viſus emendationem obſervare ſe nullam æger conquærebatur. Solabamur illum ea ſpe, quam optimæ operationis tolerantia merito dabat. Sed, o ſpem fallacem! mox a media nocte vomere cepit; quod quia ipſi familiare, cuſtos neglexit primo, verum ronchum in re-

ſpi-

ſpiratione advertens, Aſſiſtentes Noſocomii vocavit. Qui morientem viderunt hora ſecunda prope finem diei quarti.

Quod me, nosque omnes, nec opinatus caſus perculerit, & attonitos reddiderit, nemo dubitabit. Nec reticebo me ſuſpicantem, ne forte vomitus violentia in ſyncopen lapſus eſſet, curaviſſe, ut pectus ipſi valide agitaretur, & bis injecto Enemate Fumi Tabaci inteſtina irritarentur. Sed mortuus erat hac vice non reſurrecturus.

Cadaver examinantes, nihil mali externo in cranio deteximus. Labia quippe vulneris bona, ſuppurantia, ſe jam cum pericranio unire ceperant in loco ab inuſtione remotiore. Olla cranii ablata, videbamus cranium adeo leviter igne tactum fuiſſe, ut facta uſti abraſione, vix

quid de oſſea periiſſe videretur ſubſtantia.

Igitur uſtio non erat aut profunda, aut etiam ad usque diploën producta, quemadmodum Autores jubent, ſed vix tangens, adeoque inſufficiens. Attamen quis credat! Dura mater inuſtæ plagæ ſubjecta, jam ab externa ſui parte, qua os tangit, ſuppurari leviter inceperat; Arachnoidæa videbatur ibidem loci cum pia matre corrugata: cerebrum autem integerrimum. Ceterum per univerſum cranium ambæ Meninges admodum inflammatæ.

Igitur, quod hic præprimis notandum, uſtio vix leviter externum cranium tetigerat, & nihilominus effectum in omnibus ediderat cerebri membranis. Et quidni? Cranium internum ipſum ad diſtantiam duarum linearum a loco uſto leviter fiſ-

ſum

ſum fuit. Tantane vis ignis, effectusque leviore tactu? Quid ſi ad diploën penetraſſet? Præſtitit ſane nos in urendo meticuloſiores fuiſſe, cum hocce cranium, craſſi licet ruſtici, adeo tenue & tranſparens eſſet, ut vix mediam ſolitæ craſſitudinis partem haberet.

Præter hæc nullum in cranio vitium, ne in opticis quidem nervis, cui Guttæ ſerenæ adſcriberemus cauſam.

Dum vomitus a ſemianno periodicus fuerat, operæ pretium erat cauſas indagare. Ventriculus ore ſuperiore ſuo, initioque Oeſophagi, ſolito multo amplior, ita ſanguine omnibus ſuis in vaſis turgens, ut hæc in nonnullis locis duarum, in aliis trium linearum diametrum haberent; purpureus ceterum toto fundo ſuo, binisque in plagis tam interne, quam

externe, gangrænoſus; circa Pylorum bonus.

Univerſi Pulmones lateribus undique, Mediaſtino, Diaphragmati, Pericardio, Spinæ dorſi lateri, Jugulo, quolibet in puncto adeo indiſſolubiliter accreti erant, ut ſine alterutrius deſtructione impoſſibile eſſet eosdem ſolvere; utque ubique, potiſſimum vero in toto dextro latere, lacerati pulmonis reliquiæ thoracem inveſtirent. Qemadmodum porro Pulmones cum vicinis partibus, ita quoque mutuis inter ſe ſe lobis coaleſcebant.

Quod autem maxime mirabile, Adoleſcens nunquam in noſtro Noſocomio difficilem aut læſam Reſpirationem oſtendit, neque hujus quidpiam Matris habuit Anamneſis. Unice affirmare poſſumus ſesquihora modo ante mortem Reſpirationis, pulſusque, vitia adparuiſſe.

Nec

Nec minus mirabilis Ventriculi & obſtructi, & perquam inflammati, & gangrænoſi, contemplatio, ubi ad mortem fere usque nec ſigna febris, aut gangrænæ in pulſu, nec ſigna doloris in hoc viſcere, nec ſigna alicujus in ejusdem functione defectus, apparuerunt. Igitur obſtructio adeo notabilis, inflammatio adeo ſæva, gangræna adeo vehemens, ut penetret totam ventriculi ſubſtantiam, citra dolorem, citraque febrem contingunt? bono cum appetitu formantur? cum integra viſceris perficiuntur functione? Neque enim fore crediderim, qui ſtatuat, omnia hæc ſesqui horæ ſpatio nata & perfecta fuiſſe. Nunquid etiam illæſam ſemper reſpirationem facile intelligimus cum univerſali adeo, cum indiſſolubili concretione Pulmonum? Cordisque expediti motum perennem, cujus peri-

cardium dictis de cauſis immobile fuiſſe videatur? Merito videor hunc caſum ad *Cap.* 4 *de Problematibus* referre, adeoque ut *Problema* 11. ad pag. 170. adjungere.

Sed ut e bivio in viam; futuros prævideo, qui ex integra hac hiſtoria concludant, levem hanc uſtionem cauſam mortis neutiquam extitiſſe, ſed in corpore adeo vitioſo mortem aliunde duxiſſe originem. Hos obſecro, velint ſequentem perpendere caſum.

§. III. Die 4. Junii Cauterium eodem modo juvenculæ 20. annorum admovimus, altera ſcilicet die ab eodem adplicito Adoleſcenti. Hæc Gutta ſerena laboraverat a fine anni 1759. poſt vomitum ſpontaneum 14. dierum, poſtque trimeſtrem defectum catameniorum. Datis purgantibus, vomitus ceſſaverat, redierant

men-

menſes, viſusque. Toto anno optime valuit. Sub finem anni 1760. menſes deficiunt, vomitus redit, perit viſus. Eo in ſtatu noſtrum in Noſocomium infertur. Video Amauroſin, quæ cum immobili utraque pupilla, inter diem noctemque, imo poſthac de die album inter nigrumque, diſtingueret: contra quam in Adoleſcente, cui cum mobiliſſimis a luce pupillis perfectiſſima cæcitas fuerit. Cum anno elapſo purgantibus ſanitatem & viſionem recuperaſſet, eadem ipſi, ſed jam incaſſum, præſcripſi. Cumque demum purgantibus opio interpoſito vomitum ſuperaſſem, menſes & viſus deficere pergebant. Amauroſis jam bis vomitum diuturnum, eumque violentum; vomitus jam bis retardatos inſequebatur menſes: unde in menſium defectum, ſi non omnis, ſaltem aliqua

cauſa vomitus videretur refundenda. Quare poſtquam appetitus bonus ceſſante vomitu rediiſſet, methodica ad menſes revocandos cura exactiſſime; eaque non juvante, quævis empyrica, prudenter adhibita fuit. Cum demum nihil juvaret, niſi quod ſemel iterumque leve quoddam initium menſium videretur conſpici, tandem quod *Tract. de Hæmorrhoidibus* pag. 73. ex *Anglicis Obſerv.* laudavi auxilium, Machinæ tortilis ad arterias crurales admotæ, poſt Aloëticum purgans, Balneaque Vaporis; hoc, inquam auxilium ad tres varias usque vices adhibui, circa id tempus, quo menſes, ni turbatus naturæ ordo fuiſſet, redire debuiſſent. Sed & hoc fruſtra fuit. Diu demum poſt menſes rediere, ſed irregulariter ſemper; vomitus non niſi raro rediit, paſſim adhuc bonus Appetitus, bona digeſtio,

ege-

egeſtio commoda, virium, toroſitatisque incrementum. Aſt vero omnia hæc cum perſeverante Amauroſi, & continuo repetentibus capitis, atque oculorum, doloribus.

Videbatur ex hisce concludi oportere, quod viſus olim rediiſſet ad Catameniorum reſtitutionem, quia necdum quid notabiliter aut læſi, aut impacti, obſtructique in Encephalo erat; jam vero ex vomituum tum repetitione, tum diuturnitate, vitium topicum in cranio foret, propter quod Gutta ſerena ad reſtitutos menſes perennaſſet: quodque proinde occaſio opportuna adeſſet ejus curam Cauterio tentandi, id quod tutum, quod ſecurum, quod nunquam noxium, ſæpe vero efficaciſſimum, hucusque credideramus.

Altera ergo die, ut monui, qua in puero, operationem eodem modo in

in hac puella fecimus. Symptomata dolorum ad varias operationis partes, confuſe primo; ſedatis vero doloribus, eodem ſe percepiſſe modo, quo Adoleſcens narraverat, declaravit. Appetitu gaudentem eodem, quo puerum, modo ſuſtentavimus. Prima nocte vix dormivit, & dolorem in utroque cervicis latere conqueſta eſt; altera die melius: tertia die bene ſe habuit, excepta febricula; quarta die pejus. Sanguinem tunc miſimus, qui peſſime phlogiſticus. Jamque vox deficere incepit, & caput hebes fieri.

Igitur inopina morte pueri perculſi, mortem puellæ triſtes quoque prævidimus. De *Trepano* interea cogitatum. Ne vero illud fruſtra periclitaremur, plura crania primum cauterio inuſſimus, trepanumque adhibuimus; & primo quidem ipſo uſtionis loco. Sed mox ſtylus Trepani in

adu-

aduſto fundo vacillabat, deinde plus adhuc ſtylus Trepani maris; ita ut veſtigium ſufficiens haud potuerit imprimi, quo Trepanum femina dictum tuto ageret. Quapropter idem eo tentavimus loco, qui ad uſtionem proximus, ut circulus Trepani eam una tangeret, eoque modo ad affectum in Cranio locum quoque deveniremus. Etenim tam proxime ad uſtam plagam Trepanum adhibendum eſſe ſuadebat hac ipſa hora facta pueri Anatome, quæ ambas meningas ibidem affectas oſtendebat. Verum & hoc impoſſibile. Dum enim in pertenui Cranio (quod ad tutius experimentum eligebamus) corona Trepani partem Cranii non uſtam vix tetigerat, profundius jam aduſtam partem penetrabat; & bis, ter adhuc, licet prudentiſſime, ſuſpenſiſſimeque, modiolum agitando, oſſis feſtucæ, ab uſtione fragiliores,

in

in cerebri membranas inſigebantur, interea dum diu adhuc perterebranda ea eſſet portio oſſis, quæ aduſta non fuerat, ut totum fruſtulum eximi poſſet: unde concluſimus evidens mortis periculum periculoſiſſima & incertiſſima operatione averti non oportere. Medio die quinto periit, cum leviore faciei convulſione.

In externo cranio omnia ut in bono vulnere. Oſſa cranii reſecta uſtionem non modo multum non penetraſſe, ſed craſſum hoc cranium vix attigiſſe patebat; parte enim aduſta, abraſa, vix de oſſis ſubſtantia quidquam ablatum apparebat. Nihilominus ſub hoc craſſo, vixque ab igne tacto cranio, dura mater ſuppurata inventa eſt, ac totum ſiniſtrum cerebri hemiſphærium, in quo (ut mox patebit) uſtio erat, magna copia puris inter utramque meninga ſcatebat. Et, ut

in

in priore, in utrique cerebri latere utraque Meninx vehementer inflammata erat. Aër autem copioſus, ubique ſe movens, ſeparatim a ſanguine in harum membranarum vaſis ſanguineis, potiſſimum in hemiſphærio ſiniſtro, miro ſane ſpectaculo, inventus eſt. Ventriculus ſuperior in ſiniſtro latere Hydropicus tria plena cochlearia lymphæ geſſit, dexter ſolitam copiam. Cerebrum pone locum uſtionis flavum, & ſolito mollius, ac fere liquidum.

Notabile autem maxime Infundibulum. 1mo Maximum fuit, octo vel novem linearum diametrum habens. 2do Repletum fuit materia griſea, quæ partim pultacea, partim calcaria fuit. 3tio Concretum erat cum pia matre opticos involvente. 4to Inſidebat, premebatque ipſum Opticorum coalitum; non quidem

ita

ita, ut Optici nervi poſt coalitum marceſcerent, ſed ſaltem ſic, ut videretur illorum actio interturbata fuiſſe, puellaque cæca fuiſſe manſura, etiam ſi male haud ſucceſſiſſet operatio.

Pulmones, ut in puero præcedente, ubique, ne minima quidem plaga excepta, indiſſolubiliter cum omnibus in Thorace partibus, mutuisque inter ſe lobis, connati erant. Oeſophagus, & Orificium ſuperioris ventriculi, duplo, quam ſolent, ampliores; Pylorus tam arctus, ut calamum ſcriptorium haud admitteret, in craſtinam autem demonſtrationem reſervatus, hac conſtrictione, an ſpaſmo evanido? caruit. Ex præcedentibus quippe patuit ſpaſmos a morte non raro ſupereſſe.

§. IV. His ita enarratis, ſeria & tranquilla mente examen doctrinæ de

adu-

adurendo cranio inſtituendum eſt. Collato lugubri utroque hoc caſu, cum allata 40. & ultra Doctorum doctrina, dico 1mo. minime verum eſſe, quod operatio hæc quovis periculo vacet. Et periculoſiſſimam eſſe, & utriſque noſtris letalem fuiſſe, Hiſtoria utraque palam facit.

2do. Cauterium in noſtris leviſſime modo crania tetigit, letum induxit: quid non ſequatur, neceſſe eſt, ſi uratur profundius?

3^{tio}. Si cauterium juſſu Autorum, tam profunde adactum fuiſſet, ut probabiliter ad Diploën penetraſſet, ipſum cerebrum immediate aduſtum fuiſſet; nam eximiæ tenuitatis cranium fuit. An non ea de cauſa plures, hac ita inſtituta operatione, perierint cito, neceſſe eſt?

Sed. 4to. Etiam leviſſimo cauterii attactu validiſſima, nocentiſſimaque

uſtio fit. In primo noſtro caſu levior, gravior longe in ſecundo, ſuppuratio inventa eſt, in utrisque univerſi capitis inflammatio, tum & aëris perceptibilis intra vaſa ſanguinea collectio magna, varia, in omni loco membranarum, ut ignis in liquoribus aërem, antea non ut talem, jam vero ut aërem exiſtentem, bullisque manifeſtantem ſe ſe, gignere ſolet. Hoc experti nos a leviuſcula aduſtione, quid illi a penetrantiore experti non fuerint?

5to. Crania quævis, graviſſima æque quam tenuiſſima, ſuſpenſo tacta cauterio, intus ardent ſic, ut digitus ſuppoſitus uratur, & ni retraxeris, ejusdem ſolvatur cuticula. Hoc experimentum pluries in publico Collegio iteravi, ut plusquam 20. homines digitum ſupponentes, ilico eundem retrahere deberent. Eum in finem

nem ſumſi varias veteres calvas, tenuiores, craſſiores, interque easdem unam, cujus Bregmatum craſſities lineas quatuor æquabat. Vix per tres minuti horæ ſecundas candens ferrum os tetigerat, quin chirurgus digitum, eo tempore admotum, in bullas elevatum doleret. Ergo dura mater, & reliquæ ſubjectæ partes, plus minus adurantur, neceſſe eſt. Igiturne adeo mirum fuit, quod ambo noſtri ad uſtionem vix tenuem oſſis ſuperficiem conſumentem, ſe aduri lamentarentur, licet nec ignem videre poſſent, nec ejusdem adplicandi moniti eſſent?

6to. Omnes poſtmodum experimentorum occaſiones captantes, in quovis recenter oblato cranio varia exploravimus. Ubi vix tangit cauterium os; jam ab interna parte bullæ naſcuntur fervidæ, veluti quid ebulliret. Ergo in quacumque etiam le-

viſſima aduſtione ingens fervor ad interiora percipiatur oportet.

7mo. Et maximus, & perniencioſiſſimus ille caloris gradus eſt, qui ab ebulliente oleo, quod fervente aqua fere triplo calidius eſt, gignitur. Varium experimentum id nos docuit. In homine recenter mortuo quatuor diverſis in plagis cranium cauterio leviter tetigimus. Inverſa tunc olla cranii flava macula in his ipſis quatuor locis inuſta erat. Inuſſimus idem alio loco $\frac{1}{3}$ minuti, id eſt 20. ſecundarum ſpatio: vix os externum uſtum erat, quin interiora bullis flavis, fœtidisque, excoquerentur, & digitus ſuppoſitus valide exureretur.

8vo. Si ad Diploën inurere usque ut plures Autores jubent, oportet, indigebat ferrum candens tribus, imo pluribus horæ minutis, pro diverſa craniorum craſſitudine; prout in recen-

centioribus craniis deprehendebamus, loca aduſta poſtmodum abradendo. At vero in vivis ab uſtione in uno cranio unius minuti, ſesqui minuti in altero, transſudans fervidum oleum uſſit jam, corrugavitque omnes meningas, & albam cætera cerebri medullam in flavam convertit. Monitos autem eos velim, qui hæc mea experimenta repetituri ſint, ut ſumant conſuetum Artificum Cauterium, ut *Aquapendens*, *Paræus*, *Hildanus*, *Scultetus &c.* deſcribunt; alioque nollem de experimenti effectu reſpondere, ſi v. g. clavo, vel alio ferro candefacto, vel ſi non penitus ignito, cranium inurerent.

9no. Inconſtantius quoque nihil decurſu ſuturarum. Sumſimus plura vetera, plura deinde ad ſingulas oblatas occaſiones crania recentia, & numeroſa inter illa deprehendimus,

 in

in quibus ſutura coronalis pollice inferior ad frontem, vel ſuperior verſus ſuturam Lambdoidem inveniebatur. Intra hoc pollicis ſpatium ſuturæ coronales inter ſe ſe $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$. altitudinis differunt. Neque conſtanti lege ſagittalis ſutura in medio eſt. In puero mortuo os parietale ſiniſtrum longe amplius dextro. Unde cum ipſi in media linea uſtio facta eſſet, invenimus illam $\frac{1}{4}$. pollicis a ſutura ſagittali diſtantem. Nonnullis ſuturæ omnes, vel quædam deſunt, imperfecteve adſunt. In puella mortua totum os frontis, & parietale dextrum, nonniſi unicum ſolidum os fuit, ſine vel minimo ſuturæ veſtigio. Quare quod plurimi diſertis verbis ſic rem conſtanter ſe habere affirment, operationemque oportere ſemper in ipſo decuſſantium ſe ſe filorum puncto fieri, ut in ſuturarum commiſſuram

ca-

cadat, inania verba ſunt, experientiæ contraria. Equidem poſſe quemquam in decem ac plures incidere calvas, quarum ejusmodi commiſſura ſit ſuturarum, inficias haud ivero ſed concedere demum mihi debebit, quo plures Calvarias examinaverit, eo numeroſiores inter illas ſe invenire diſſimilitudines.

10mo. Fateri oportet laudatorum Scriptorum hinc inde unum reperiri, qui operationem quidem commendans, eandem tamen remotius a ſuturis eſſe velit; ita quippe *Fallopius*: vel alium æque meticuloſum, qui ſuturas quidem, ſed non confinium ipſum binarum ſuturarum, ſuaſerit aduri. Sed priori ſatisfecimus in puero, in quo uſtio ab utraque ſutura multum diſtabat: alteri caſu auſcultavimus in puella, ubi uſtio fuit pollice altius ſutura coronali. Et nihi-

hilominus utrisque hisce meticuloſis caſu ſatisfacientes, ægros utrosque morte amiſimus.

§. V. Candide ergo omnibus ſic expoſitis, quid demum conſequitur? 1mo. Veterum recentiorumque complures haud ea, quæ viderint, expertique fuerint, verum ea duntaxat, quæ alibi audiverint, legerintve, ſcripſiſſe; Artem proinde iſtos non experientia, ſed oneroſis auxiſſe voluminibus.

2. Fuiſſe dubio procul, qui forte ſemel operationem viderint, eamque (ſive quod inflammatio Meningum reſoluta fuerit, ſive quod meticuloſior Artifex aut non penitus candefecerit ferrum, aut cranium vix tetigerit) letiferam non fuiſſe; imo, quod fonticulus inde excitatus morbum levaverit, profuiſſe obſervaverint: peſſime vero ex rariore obſervatione

ge-

generaliſſimas regulas poſteris tradidiſſe.

3. Qui vero pluries hanc cranii aduſtionem perfecerint, & non niſi fauſtiſſimam deſcripſerint eandem, hos ſuos paucos fortunatos caſus enarraſſe modo, plures reticuiſſe infauſtos. Eundem quippe ignem, qui nobis eſt, ipſis fuiſſe; eadem ipſis, quæ nobis, crania: effectus proinde ejusdem ignis, in conſimilia crania, fuiſſe conſimiles. Cum igitur demonſtratum ſit a mitiore, quam juſſerint illi, inuſtione mortem contigiſſe, quid non ſæpius illos letiferi obſervaſſe neceſſe eſt, qui aduſſerint altius?

4. Hos præprimis culpandos eſſe, fraudisque notandos, eo quod infortunia ſua celaverint, ſuppreſſerint, conticuerint. Dum enim nihil niſi fauſta cecinerint, alios ad imitandum audaces ſuo reddidere exemplo, eos-

demque, ut nos, ſero imprudentis imitationis pœnitentes.

5. Solam proinde, ac genuinam Artis promovendæ eam eſſe normam, qua ſolius amore veritatis, qua unico opitulandi ſtudio, ſummo cum candore, & Chriſtiana ſimplicitate, ſic facta enarrentur, ut non minus infauſta, quam fauſta, innoteſcant. Quo demum efficitur id, ut, qui hos Autores conſulant, maturius & ſecum, & cum aliis, deliberent, incertamque forment Prognoſim, antequam neceſſitas forſitan cogeret ad ſimiles operationes, curasve, confugere.

6. Quam triſte eſt mores Circumforaneorum & Agyrtarum lucripetos, vaniloquos, ambitioſos, adeo multis Medicorum atque Chirurgorum inhærere animis, ut id, quod haud verbis modo, ſed etiam factis vilipendunt, deteſtanturque, nonnunquam

ta-

tamen nimio ſyſtematis ardore excæcati, turpiſſime imitentur! Profecto non poſſumus ſufficienter nobis invigilare, ne proprio præoccupati amore, aut vana illecti gloriola & coævis imponamus, & poſteris. Ad pondus Sanctuarii omnes in Medicina & Chirurgia appendendæ ſunt obſervationes, priusquam in lucem prodeant, ut ars inde capiat augmentum. Etenim dicente veridico *Hippocrate*: „ Vita brevis, ars longa; occaſio „ celeris, experimentum periculo- „ ſum, judicium difficile. „ hinc utimur vere demonſtratis aliorum, ut tempori parcamus, hisque inſtructi, ad ulteriora invenienda, & demonſtranda annitamur. Et hisce noſtris ſuffulti Nepotes nova adjicient. At vero ſi non artis amore, ſed potius turpis lucri, immeritæ famæ, deteſtabilis in bonos invidiæ, ſtudio du-

ci-

cimur; ſi Peregrinatorum complurium ſimiles, mirandarum rerum magis, quam verarum, cupimus ſcriptores eſſe; turpiter incautos decipimus in detrimentum Artis, in damnum, perniciemque mortalium, cautos vero animabimus, ut malam noſtram fidem orbi patefaciant; quod antequam iteratis experimentis effecerint, millenos errores ii committent, qui nobis, ut candidis veritatis præconibus, fidem adhibuerint.

§. VI. Igiturne hæc operatio ex arte proſcribenda? Et in deſperatis, aut difficillimis morbis, quorum cauſa probabiliter in capite hæret, an nihil ultra tentandum eſt?

Ad primum reſpondeo, quia operatio multo levius inſtituta in noſtris binis ægris, quam Autores jubent, mortem utrique intulit; quia experimenta in cadaveribus, & in ſeparatis

cra-

craniis evicere, nunquam ſine ingenti diſcrimine vitæ eam inſtitui poſſe; merito concludi poſſe, ac debere id, quod ſit ex arte proſcribenda. Etenim rarior operationis hujus felicitas plurimorum interitum non compenſat.

Ad alterum dico *Trepanon* in hisce ſupereſſe caſibus. Eſt equidem & illud, quod ultro fatendum eſt, anceps ſæpe auxilium; eo quod Cephalearum, Epilepſiarumque cauſas, nonniſi conjecturemus in capite præſentes eſſe, vel in ea, quam ſuſpicamur, capitis plaga. Attamen incertitudinis facta prognoſi, ſi ægri velint extrema tentari, novimus per certa experimenta *Trepanon*, erudita manu adplicatum, per ſe lethale nunquam eſſe; etiamſi prima terebratione irrita, altera vice, pluribusve, ad aliam cranii plagam adplicetur. Hinc, quia

non

non ſola Autorum fide, ſed quotidiana, in contuſis, ac vulneratis, experientia diſcimus non eſſe per ſe periculoſum Trepanum, ſponte admittimus, quæ *Ballonius Paradig.* N°. 19. quæ *Hollerius* libro Obſerv. quæ *Duretus* in Annotatione in ſuam enarrationem in Cap. 1. *Holl.* de morbis internis pag. 27. quæ *Rhodius.* Cent. 1. Obſerv. 69. quæ *P. Foreſtus*, Libr. 9. Cap. 2. in Scholio, aliique, tum docuerunt, tum exemplis confirmarunt. Quare perperam *Williſius* de An. Brut. Lib. 2. Cap. 2. pag. 75. Edit. in fol. ait. „ Laudari aperturam capitis a multis, ſed a nemine, quod ſciam, tentatam. Ingentem *Harvæum* Nobili feminæ ob invincibilem Cephalæam propoſuiſſe, & ſpem exinde feciſſe, ſed neminem facere operationem voluiſſe. „ Utique ex allatis Scripto-

ptoribus patet ſæpius fuiſſe eandem ſummo cum effectu inſtitutam.

CAPUT VII.

DE PECULIARI QUORUNDAM MEDICAMENTORUM VIRTUTE.

§. I. *Ratio cur hoc anno minora numero experimenta circa Aquam Calcis, & Uvam Urſinam, deſcribantur.* §. II. *Examen an Ononis proſit calculoſis? Anatome. Eadem quæſtio de Raphano hortenſi.* §. III. *Laus Verbenæ: eaque occaſione enarratio diræ cephalææ, ad quam curandam fruſtra Artis fere omnis exhauſta ſuppellex.* §. IV. *Præſtantia Foliorum Aurantiorum in Pulvere, & in Decocto. Admonitio de Prudentia, quæ in Viribus Medicamentorum detegendis, determinandis, limitandisque, neceſſario adhibenda ſit.* §. V. *De communibus dictis Anti-Epilepticis.*

§. I.

§. I. DE Aquæ Calcis. & *Uvæ Urſi* viribus, minus hoc anno dicendum habeo, 1mo. quia hominum calculo Laborantium numerus longe minor ad Noſocomium acceſſit. 2do. Quia ad facilem ſecandi methodum demonſtrandam, & amplificandam, plures eorum, quibus ceteroqui alterutrum horum dediſſem, calculo ſecari curavi. 3^tio^. Quoniam in his morbis etiam aliorum ſimplicium vires explorare animus fuit. Cæterum plures eorum, quorum, his remediis curatorum, hiſtoriam Tomis præcedentibus dedi, denuo videre contigit, & perfecte ſanos, omnibusque calculi ſymptomatibus liberos eſſe, conſtitit. Inutilia quoque hæc remedia eſſe, in quibus degeneres admodum ſyſtematis ouropæi partes erant, novis conſtitit obſervatis; attamen educto calculo iisdem

dem levamen hinc multum ſæpe contingere.

§. II. Caſu hiſtoriam notabilem didici effectus *Ononidis*, dictæ C. B. P. *Reſtæ Bovis*; quam Autores Medico-Botanici ab omni tempore in variis obſtructionibus, & calculo, laudarunt. Senator ille, (quem antea Cap. 3. §. 2. Hydrope pectoris extinctum conſideravimus,) longis ab annis calculi martyr, & plures minores aliquando excernens, demum a Peregrino Patre *Franciſcano* id conſilii accepit, ut pugillum herbæ *Ononidis*, cum ſemilibra aquæ pauxillum coctum, quovis mane biberet; ac primo quidem ſpatio longiore; deinde, levamine inſigni inde percepto, repeteret quater in anno idem remedium, ſpatio 14. dierum. Conſilio parens, levamen primo incredibile habuit, deinde liber ab omni calculi ſympto-

mate, per aliquot ante mortem annos, ſic fuit, ac ſi eodem laboraſſet nunquam; niſi ſemel iterumque, repetitionem remedii aut neglectu, aut ſtudio, procraſtinando.

Inſpiciendi hujus cadaveris facultatem, ut Cap. 3. jam monui, omni modo quærebam. 1mo. Ob dubia quæpiam, quæ in Hydrope pectoris ejus occurrebant, ut Cap. 3. §. 2. monui. 2do. Ob vires indagandas *Ononidis*, utrum nempe egiſſet modo, ut Uva Urſi, ſymptomata auferendo, an vero tollendo ipſam Diatheſim. 3tio. An, quia ceſſantibus calculi doloribus, pulmo ægrotare cepit, calculoſa Diatheſis pulmonem obſideret, ibidemque primo Aſthma, deinde Hydropem pectoris, creaviſſet. Eximius Medicus Aulicus Nobilis ab *Hentſchel*, qui tanta cum laude inclytæ Facultatis Decanatu integro triennio functus eſt, &

quo-

quocum aliquoties ſuper hoc morbo in conſilium vocatus fueram, venam incidi procuravit.

Ad prima dubia circa Hydropem pectoris reſpondi cap. 3. pag. 89.

Quoad alterum, nihil aut calculoſi, aut degeneris, in toto ſyſtemate urinario invenimus; id modo notabamus, quod Ren dexter quadruplo major, cum naturali uretere, ſiniſter Ren quadruplo minor mole eſſet. Ad tertium dubium quod ſpectat, pulmones flaccidi quidem, lividique erant; at vero quacumque in plaga examinati, nihil gerebant calculoſi, aut calcarei; neque unquam in vita quid ſimile ſputis reddiderat.

An ergo *Ononis* Diatheſim calculoſam, expulſis jam antea, qui aderant, calculis, penitus emendavit? ſuſtulit? Nunquid repullulantem, eandem Diatheſin ad remedii neglectum, idem

mox ſuppreſſit? Multiplico experimenta, ſed nondum certi quidquam determinare poſſum.

Raphani hortenſis ſuccum cum oleo ſumtum pag. 205. vidimus bimeſtre tempus tolerabile reddidiſſe calculoſo. Erit & hoc in aliis tentandum.

§. III. Laudanda hic *Verbena* venit, ſeu *Verbenaga* dicta, *Verbena communis flore ceruleo*, *Verbena recta* C. B. P. 246. **Eiſen-Kraut, Stal-Kraut.**

Galenus de comp. med. ſec. loc. Libr. 2. Cap. 2. „ Omnium porro
„ maxime diſcutit, & perfecte robo-
„ rat, *Verbena recta* περιςερεὼν ὁ ὀρθος,
„ maxime viridis, imo & arida, cum
„ Radicibus, & ſimul cum ſerpillo
„ oleo incocto . . . . quin & ipſam
„ per ſe *Verbenacam*, ſi oleo incoxe-
„ ris, caputque inde rigaveris, om-
„ ni capitis dolori antiquo, ex fri-

„ gi-

„ giditate, aut ex craſſis humoribus
„ oborto, medeberis.

Archigenes inter περιάπτα hanc herbam recenſuit, quod & poſteriores; Galenus vero improbavit id. „ Liberat, ait, a capitis dolore, dicit
„ *Archigenes*, *Verbenaca herba*, quam
„ aliqui *ſacram* vocant, tum coronæ
„ modo circumpoſita, tum illita ex
„ Roſaceo & aceto: hoc auxilium
„ oportebat eum non nunc inter A-
„ muleta, ſed prius inter medicamen-
„ ta referre; ſiquidem revera ei con-
„ fidit, per longam experientiam cog-
„ nito & probato.

Dioſcorides Libr. 4. Cap. 50. 51. *Herbam ſacram*, quam Amuleti vice adhibent, aliam *Verbenacam*, ſive περιστερεὼν intelligit, non illam *Rectam*.

Cæterum *Dodonæus Verbenam* ſive *Verbenacam Rectam* ſtatuit illam eſſe,

quæ capiti applicata, ejuſdem medeatur doloribus.

Platerus Libr. 2. Cap. 3. pag. 243. edit. in 4°. eodem modo quo *Dodonæus* loquitur.

Foreſtus L. 9. in Schol. ad Obſ. 52.
„ Famulus quidam capite ſupra modum dolebat. Cum nulla remedia juvarent, tandem ad collum *Verbenam* viridem aliquo modo tritam, ut ab adſtantibus non cognoſceretur, appendebam, idque nocte, dormienti, & inſcio, antequam malum invaderet: & adſtantibus mandabam, ne æger, a ſomno ſolutus, herbam collo ſuſpenſam dimoveret: qua hujus herbæ ſolius ſuſpenſione, miraculi inſtar hic æger curatus eſt. *Verbena* a collo ſuſpenſa amoveri non debet, niſi exſiccata tandem per ſe cadat.

Et

Et in prax. Chymiatr. *Joan. Hartmannus.* „ In omni dolore capitis „ tanquam Arcanum appropriatum, „ Aqua *Verbenæ* deſtillata commendatur, ſæpe aſſumpta ad unc. IV. „ cum gtt. IV. Spir. Vitriol. juvat „ etiam *Verbena* tota contuſa, & capiti impoſita.

J. B. *Montagnanus* Conſil. 20. *Verbenam* quoque inter cephalica laudat. Cum hæc de *Verbena* inveniſſem, adplicui eandem juvenculæ, cujus caſus paulo altius repetendus eſt, ut medicamenti hujus pateat efficacia.

Hæc femina 25. annos nata, venit ad me 2. Jullii 1760. præ diuturno & intolerabili capitis dolore petitura conſilium. Mater narrabat, hanc ſuam filiam ex brachio ancillæ cecidiſſe, capite in terram alliſo, natum inde apoſtema, & copioſum pus auribus effluxiſſe. Deinde ſexto vi-

tæ anno variolis eam decubuiſſe adeo malignis, ut tota fere cutis capillata capitis ſuppurando ſeceſſerit. Non recte memoria ſuggerit matri, utrum lapſui memorato, an remedio ignoto, quo cito caput infantis ſuppurans poſt variolas exſiccaverit, cauſam, originemque cephalææ tribuere debeat; cum infantes minus ſoleant conqueri, & an tunc aliquando puella conquereretur, penitus oblita ſit. Cæterum, poſt variolas meminit mater, poſt ſuum decimum annum meminit juvencula, dolores capitis frequentes dirosque adfuiſſe, verum usque ad 19. ætatis annum eosdem tantum unico ſæviiſſe die, nocte ſiluiſſe, diebusque inſequentibus pluribus, numero incertis; eodemque annorum ſpatio frequentiſſimos vomitus ac narium hæmorrhagias, capitis doloribus junctas fuiſſe, eadem forſan de cauſa

bre-

brevioribus, rarioribus. Ab anno vero ætatis 19. graviores capitis dolores diuturnioresque ſæviiſſe, cum longe rariore vomitu ac hæmorrhagia. Ab elapſo biennio incepiſſe vomitus fieri violentos, æruginoſos, quos emetico ac purgantibus & tunc ſuſtulerit, & ſemianno deinde, cum rediiſſent. Modus porro doloris ſic ſe habebat nunc: Cephalæa totum quidem caput obſidebat; ſiniſtro vero in latere vehementius; cum auditu gravi, & tinnitu auris ſiniſtræ, cum colli dolentis, pulſantisque, Emproſtotono, quando erecta eſt capite, haud ita quando decumbit. Tuſſim quoque ſiccam conquerebatur, cor palpitans, inſomnes præ doloribus noctes, in quartum & quintum diem retardantem alvum; menſes a 19. anno ætatis regulares quidem paſſim, ſpatioque 6. 7. 8. dierum fluentes, at

paucos eosdem, pallidosque; ceterum non dolentes fere; quamvis caput ſub idem tempus gravius doleret. Poſt ultimos æruginoſos vomitus a menſe Novemb. 1759. ad Apr. 1760. lecto hæſit, acerbitate dolorum, affixa. Paulo ante, quam ad me accederet, dolores vehementer poſt venæ ſectionem increverant.

Hac Anamneſi ſic adornata, & tempore meo elapſo, dedi ipſi purgans, quo præ alvo obſtructiſſima egebat, & juſſi poſthac rediret, ut adæquatam, ſi fieri poſſet, indicationem formaremus.

Non rediit porro, niſi quatuor elapſis integris poſtliminio menſibus, eo quod præ doloris perſeverantia domo exire haud potuiſſet. Hinc eam de ſalute deſperabundam blande erexi, in Noſocomio ſervavi, ejusque occaſione Diſſertationem coram Medici-

cinæ Studioſis feci, in qua a nata Medicina, in noſtra usque tempora, hujus morbi cauſas, Symptomata, Diagnoſin, Prognoſin, & Curationem, expiſcatus, proſequutusque ſum; & circa quam ab ipſo Januario usque ad Ferias majores iidem Domini Studioſi hebdomadali Diſputatione inter ſe ſe diſceptarunt.

Applicatis quibuscumque cauſis morbi, quas Anatome unquam, obſervatioque detexit, ad caſum datum, concluſimus Cephalæam protopathicam eſſe, eandemque vel ex Encephali ſuppuratione poſt lapſum, vel ex maturiore capitis poſt cutem capillatam ſuppurando ablatam exſiccatione, trahere originem. Equidem in Ventriculum nonnulla, fateor, ſuſpicio cadebat, quia toties vomitus contigerat, isque poſt emetica cephalæam ſæpius ſedaſſe viſus

erat;

erat; verum contra, ventriculus inſons ab Encephalo affecto in conſenſum rapitur, docentibus id manifeſto capitis contuſionibus, & vulneribus. Præterquam quod haud raro contingat, ut cauſa in capite hærente proritetur ventriculus in vomitus bilis flavæ, porraceæ, iſatodis, æruginoſæ, (quemadmodum etiam noſtra ægra aliquoties vomitu reddiderat,) a qua, inter plicas reſidua, ventriculus poſthac leviter expurgandus ſit, ni velimus eum ægrotare.

Prognoſin ambiguam feci, ob morbi diuturnitatem, atque altius irradicatam ejus cauſam. Quum tamen Artis induſtria ejusmodi deſperatas fere cephalæas aut egregie mitigatas, aut etiam penitus curatas fuiſſe conſtabat, varia auxilia vario ordine admovi.

Ac primo quidem arridebat Setaceum ad Nucham, quo quandam revulſionem procuraremus; eundemque in finem data ſunt purgantia Hydragoga bis in ſeptimana, dum interea Spir. Frumenti cum ſublimato, & larga Bardanæ decocta cum lacte, ad humores veteres emendandos, novosque regenerandos, perpetuo darentur. Primis 20. diebus, nihil inde, poſtmodum vero tantopere lucrata eſt, ut primo integro, dein binis, ternis, pluribusve diebus, cephalæa vacaret, ac tandem integris 5. ſeptimanis prorſum libera, ac ſaniſſima eſſet. Petivit dimitti, & remedia ſibi dari, quibus domi continuatis, corpus contra recidivam muniret. Juſſa igitur eadem continuare, & bonam ſetacei curam habere, 24. Jan. 1761. dimiſſa eſt.

Do-

Domi ſana, horum uſu, ſex ſeptimanis vixit, ſed dein in cæphalæam diram remittentem quidem, ſed nunquam intermittentem, relapſa, ad 3. Martii denuo intra Noſocomium recepta eſt. Cum antiquis remediis minus feliciter continuantes, cetera Artis auxilia ordine admovimus.

Ac primo quidem Hirudines plures ad tempora frontemque adhiberi curavi, quæ cruoris quidem ſufficientem copiam, iterato ad 4. uſque diem in pleno Auditorio experimento, eduxere, haud juvarunt tamen. Unde 2do. Cucurbitas tum ſiccas, tum ſcarificatas, adpoſui, fronti, vertici, temporibus; idque ad tres vices, cum debita cruoris evacuatione. Nihil inde opis. Igitur 3tio. auxilium a Vena jugulari ſecta expetivimus. Etiam hinc ſpe fruſtratus 4to. caput raſum emolliente Cataplaſmate totum fovi

qua-

quatriduo; quod practici jubent eo conſilio, ut ajunt, ut apertis ſuturarum poris via panderetur, qua prava de Encephalo exhalarent. Arteriotomen non feci, quia ea & per Hirudines, & ſcarificatas Cucurbitas, ſufficienter facta erat. Quinto Empl. de Meliloto cum ¼ Empl. Veſic. miſtum univerſo capiti octiduo ſpatio admotum eſt; quo inde madente, ac ſtillante, pauxillum principio, nihil levaminis poſtliminio, percepit. Sexto *Bartholini* conſilii memor, qui in *Anglia* didicerat antiquas cephalæas curari, datis quotidie aliquot guttis liquoris, qui adulta hyeme de vulnerata radice arboris *Juglandis* exſtillans, appenſa excipitur lagena, etiam hunc ſuccum Puellæ non ad guttulas, ſed ad duas de die uncias ſpatio 14. dierum dedi.

Ni-

Nihil ergo tot tantisque proficiens, tandem *Verbenam* adhibui. Hæc 13. Aprilis ſicca appenſa collo eſt, & a 25. Aprilis recens collecta; tum & aqua ejusdem ſtillatitia ad unc. IV. de die cum gtt. IV. Spir. Vitrioli, data eſt. Subitum ſane inde levamen habuit, ſubitoque integram doloris abſentiam, ſine ulla vel unius diei recidiva, ſpatio primum duorum menſium. Tumque ipſi, indicanti mihi, quod ſemper ad ſiniſtrum oculum punctum dolens ſupereſſet, quem olim Spir. Frumenti cum ſublimato ſublatum meminiſſet, internum Verbenæ uſum detraxi, ſpiritumque hunc ſubſtitui. Continuavit domi ſuæ Spiritum, & Verbenæ Amuletum, ad diem 6. Julii, quo cephalæa rediit, dira adjuncta Cardialgia, & vomitu frequenti, cum brachiorum introtorſione inter vomendum. Purgantibus, ſcuto ſtomachico,

co, paregorico, nervinis, roborantibus, & Verbena capiti adpenſa, integre convaluit ſub finem Julii, & bene hucusque habet.

§. IV. *Aurantiorum folia* uſum in Medicina pulcrum habent. Eximius Medicus, vetus meus candidiſſimusque amicus, *Haganus* Poliater, *Abr. Weſterhoff*, plusquam elapſo abhinc anno, coactus fuerat ſplendidarum perſonarum hortatu, remedium quoddam arcanum ſuſcipere, ea oneroſa lege, ut quid eſſet, id, niſi conſentiente Autore, nemini patefaceret. Cum Amicorum omnia communia ſint, mihi aliquam ejusdem copiam fecit, ut data oportunitate in morbis convulſivis, in quibus non ſemper, ſed ſæpe, mirifice prodeſt, nocet vero nunquam, ut expertus teſtabatur, vim ejusdem explorarem. Offerebat ſe ſe menſe Januario cur-

rentis anni apta occaſio. Puella 18. ann. quam Materna AUGUSTISSIMÆ liberalitas, ut multos alios centenos pueros, puellasque, clam alit, convulſiones patiebatur adeo miras, adeo horrendas, ut rariſſimi ſane exempli eſſent, utque nullum genus convulſionum notum ſit, quod hic non adeſſet, nulla pars corporis libera manſit, & nova atque inſueta Symptomata ſcenam hanc terribilem fere quotidie mutabant: projectumque in altum corpus fuit ſic, ac ſi fortiſſimi viri illud in ſublime projicerent. Spatio 3. ſeptimanarum quidquid Artis, quidquid experientiæ eſſet, indefeſſa opera adplicaverat Veteranus Medicus, expertiſſimus Practicus, Dominus *ab Hentſchel*, ſed fruſtra. Cum AUGUSTISSIMÆ mandato optimo huic viro jungerer, totamque pene Artem exhauſtam fruſtra cernerem, ſu-

ſubit ilico Arcani memoria. Collegæ narro innocuum per ſe, at ſtupendum quandoque medicamentum. Annuit. Damus. Quid plura? Scrupuli unius doſi cum potu Chocoladæ miſta primo die, quæ 12. horis integris perſeveraverant convulſiones, trihorio finiuntur; altero die ſemihora, tertio vix umbra levis malorum, prætereaque nihil; cito autem vires rediere, corpori ſua mentique alacritas. Scrupulum tamen pulveris quotidie dedi ad 15. diem usque. Exinde ſemper ſana fuit.

Induſtria ac dexteritate ſua celeber, Ocularius *Wincel*, dum hac hyeme ſuam cataractas extrahendi artem, tanta cum laude *Viennæ* exerceret, ajebat Arcanum illud *Haganum* nonniſi folia *Aurantiorum* continere, & decocti quidem forma ad Chocoladam componendam adhiberi,

at vero pulverem e foliis hisce paratum quoque ſimili potui admiſceri poſſe, ac prodeſſe. Cum id tot rationibus aſſeveraret, curavit Ill. D. *Præſes* magnam copiam foliorum ubique colligi, & ad omnia Noſocomia, Orphanotrophia, Gerotrophia, Ptochotrophia mitti, ad experimenta capienda. Dedi pulverem deſperato Epileptico ultra menſis ſpatio, ſed incaſſum. Itidem puellæ, choreæ *S. Viti* reliquiis adhuc laboranti, pulverem hunc fruſtra longo tempore dedi; poſthac vero, cum *Hagani* pulveris decem ſuperſtites ſcrupulos eidem decem diebus dediſſem, penitus convaluit. An ergo in *Hagano* pulvere quid admiſtum aliud? Nunquid ex tot *Aurantiorum* ſpeciebus determinatam ſpeciem *Haganus* habet, quæ veluti præ reliquis *Aurantiis* ſpecifica eſſet? An vero, ſi idem ſit,

hic

hic contigit, quod ſæpe, ut principio vix quid Medicina præſtet, in fine autem juvet egregie? Uſus docebit.

Decoctum illud, unde Chocolada paratur, dictante nobis egregio *Wincel*, ſic & fit, & datur. Fol. 30. 36. *Aurantiorum* cum libra aquæ coquuntur ad ⅓ conſumtionem, potumque Chocoladam inde formatum ægri bibunt, repetendo poſt 4. aut 5. dies idem. Præparata autem corpora volunt, triduo uſu aquæ mellitæ, & dein purgante: altera tunc die poſt purgans exhibent hoc medicamentum. Alii deſcripti decocti tertiam partem tribus ſubſequentibus diebus dant cum Chocolada, quam ſine adjunctis calidis eſſe jubent. Suadentque illi in lecto hunc potum ſumere, & bihorio deinde quieſcere. Porro & ternos hos potus matutinos, &

prævias purgationes, toties eſſe repetendas, quoties id exigit pertinacia morbi.

Optimus Medicus, integerrimus Amicus, Senator & Poliater *Haganus C. H. Velſe*, communicavit mecum hanc Decocti formam. ℞. Fol. Aurantior. N°. 120., (id eſt circiter unc. j. & dr. vj.) in Aq. pluv. unc. xx. decoque ſpatio 2. vel 3. horarum, vaſe clauſo; colato adde vini rubr. unc. x. Sacchar. cononid. q. ſ. ad gratiam. Sumat æger bis, ter, quater, prout neceſſitas jubet, unc. iij. iv. quotidie, aut ſolas, aut miſtas cum levi Chocolada. Teſtatur idem hocce remedium mire reficere, & roborare ægros; egregie aliquando *Colicam Pictonum* mitigare; Colicæ hujus ſedare vomitus; & quæ Purgantia, atque Opiata hactenus operata non eſſent, ope decocti nunc

ope-

operari. In Hyſtericis convulſionibus necdum multa experimenta ſe habere, reticere ſe tamen non poſſe notabilem caſum biennis Infantis, fatui, ut videbatur, futuri: qui anni ab illinc ſpatio levioribus Convulſionibus quotidie vexatus: a ſemianno clamoribus convulſivis, nonnunquam Epilepſiæ, quandoque Catalepſeos, contortus ſymptomatibus; ſumſerat ter die quid hujus decocti ſpatio 20. dierum citra levamen notabile, poſthac vero eo cum effectu, ut elapſo demum menſe ne umbram quidem morbi amplius haberet, hilarisque idem, atque ingenuus adpareret.

Profecto hujus efficaciam decocti mirificam, & ego expertus fui in viro quinquagenario, qui poſt hemicraniam in horridas faciei convulſiones 20. 30. una die repetentes, inci-

deret. Junxeratque ie ſe ea memoriæ labes, ut noſcens, qui accederent, omnes, noſcens omnia, quæ videret, tangeretque, tamen nomina indere propria ipſis non poſſet, paſſimque per omnia ball..tiret: & quamvis gallice, aut italice, interrogatus, ſi quid utcumque intelligibile reſponderet, id germanice duntaxat, præter omnem ſane morem, fuit. Unc. ij. quovis bihorio decocti datæ, ſenſim notabiliter mutarunt, tandem ſpatio ſex dierum integre ſuſtulerunt hunc morbum, cum omnibus ſuis ſtupendis ſymptomatibus, omnesque reſtituerunt functiones.

Puella 16. annorum febre ſcarlatina correpta menſe Septembri anno 1760.; dein convulſione 7. Octobr. latere dextro paralytica facta eſt, & perfecte aphona. Cum nihil conſueta Artis auxilia juvarent, miſit eam Ill.

Præ-

Præſes ad meam Machinam electream. Pauxillum quidem ſpatio 6. menſium lucrabatur, ut articulare voces quasdam potuerit, ut etiam paralyſis minueretur; verum pauca illa emendatio, cum non augeretur, dedi tria decocta Aurantiorum, poſteaque pulveres, interea dum ad Machinam diligenter quotidie accederet. Menſis ſpatio ſic pergens, lucratur voce incredibiliter, ut nunc ſpes ſit ejusdem reſtituendæ, paralyſeos penitus curandæ. Obſervatio hæc incitavit me, ut cunctis, quibus vim electrinam nunc adplico, ſimul pulveres fol. aurant. darem, viſurus an plura exempla colligere queam felicioris ſucceſſus vis electrinæ ope horum.

In Epilepticis nec decocto, nec pulvere foliorum, aliquid hucusque profeci; data tamen occaſione repe-

tam experimentum, cum audio id aliis ſuccedere. In tremore poſt terrorem ſuperſtite videbar primo victor morbi futurus, deinceps vero minime, tandem vero iterum multum. Vidi a laudatiſſimo Phyſico Noſocomii civici *Schreibers* homini, choream *S. Viti* ab annis peſſime habenti, idem ultra menſis ſpatium dari, cum aliqua duntaxat emendatione in principio, ita ut levior illa emendatio non augeretur, licet idem decoctum longo temporis ſpatio continuaretur: fatendum eſt tamen inceptam illam emendationem conſtanter permanere.

Porro indigebit remedium iſtud, ut & *Verbena*, pluraque alia, maturiore ac diuturniore examine, priusquam quid certi circa idem concludatur. Nunquam enim in ſimilibus tentandis, evulgandisque, ſufficienter

ter cauti eſſe poſſumus. Coævis ſcribimus, & poſteris. Hi, inſtitutis iisdem experimentis, aut eadem, quæ nos; aut aliter, quam nos; aut nihil omnino, quod nos; videbunt. Si nos rite, caſteque & prudenter, noſtra notaverimus; tam fauſta, quam adverſa, quam inutilia, quam imperfecta; profecto dum coætanei, ſerique Nepotes, eadem prudentia experimenta noſtra repetiverint, idem, quod nos, ſemper adnotabunt.

Hoc demum modo Canones formabuntur practici, qui limitent morbos, gradusque morborum, in quibus proſit, non proſit, noceatve, medicamentum. Sin vero aut perfunctorie, aut nimis glorianter, aut immeritæ cupidine famæ, experimenta evulgaverimus, conſequetur neceſſario id, ut nos, & præſens ætas, & poſteritas, jure condemnent.

nent. Remedium ſuſtuliſſe morbum videri poteſt, nec forte ſuſtulit: ut ſi alia ſimul data fuerint, quæ emendare morbum potuerint; aut ſi periodici morbi ſint, ut plures Cardialgiæ, Cephalææ, Hemicraniæ, Arthritides, Rheumatiſmi, &c. qui vel ſponte, vel mutatis aëre, vitæ genere, alimentis, vel naturæ opera, aut mitigentur, aut ſileant, aut penitus ſæpe ſuperentur. Securos quoque nos eſſe oportet, quod ægri ſumma accuratione remedium adhibuerint; quodque non clam alia aut prætulerint, aut intermiſcuerint ſaltem, & tamen ne forte iraſcamur, neve illi careant noſtra amicitia, gratia, patrocinio, tribuant nocis g oriam curæ. Hæc ut mihi contigere, contingunt & ceteris.

Hinc monitos Lectores meos volo, ut quæ obſervata communico, ea no-

vis

vis dignentur experimentis urgere, ſi que forſitan violaſſe hinc inde prudentiæ regulas videar, ut id publico, meo etiam expreſſo nomine, palam faciant. Erit profecto; unde gratias illis perpetuas agam. DEO vivimus, & proximo; vivimus veritati, non patri fallaciæ & mendacii, diabolo.

§. V. Quæ Priſcis Anti-Epileptica dicta, *Pœonia mas*, *Valeriaua Sylveſtris*, *Viſcus quercinum*, pluribus experimentis etiam hoc anno factis, vere Anti-Epileptica eſſe novi, docui, demonſtravi; at vero aut modicæ, aut nullius omnino efficaciæ eſſe, in multis, imo forte crebrioribus in caſibus, quoque expertus dolui. Hi tamen caſus non derogant illis, modo ſuos intra limites ſinguli coerceantur. *Valerianæ Sylveſtris* in *Fabio* efficacia effecit forſitan, ut debi-

bito celebrior illa incaleſceret; utque fallax ſæpius, vileſceret multis. Manſit tamen, æternumque Anti-Epileptica Planta manebit, ſuis determinatis in caſibus. Suſpicor ſimile quid fore de *Aurantiorum* foliis.

ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAJESTATIS CONSILIARII
ET ARCHIATRI,
NEC NON MEDICINÆ IN HAC ALMA ET ANTIQUISSIMA
UNIVERSITATE PROFESSORIS PRIMARII,
SOCIETATIS HAARLEMENSIS SOCII,

PARS SEPTIMA

RATIONIS MEDENDI

IN NOSOCOMIO PRACTICO;

QUOD IN GRATIAM ET EMOLUMENTUM
MEDICINÆ STUDIOSORUM
CONDIDIT

MARIA THERESIA,

AUGUSTISSIMA ROMANORUM
IMPERATRIX,
HUNG. BOHEM. &c. REGINA &c. &c.

VIENNÆ AUSTRIAE,
SUMPTIBUS HERMANNI JOSEPHI KRÜCHTEN.

M. DCC. LXII.

SACRÆ, CÆSAREÆ, REGIÆ, APOSTOLICÆ
MAJESTATI,
AUGUSTISSIMÆ ROMANORUM

IMPERATRICI,

HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ,
CROATIÆ, SCLAVONIÆ, &c. &c.

REGINÆ,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ, &c. &c.

MARIÆ THERESIÆ,

DOMINÆ
SUÆ CLEMENTISSIMÆ,

ANTONIUS DE HAEN.

Pro innumeris beneficiis, quibus MAJESTATI TUÆ

placuit me in nonum jam annum, potiſſimumque hoc ultimo elapſo, gratioſiſſime cumulare, cum, quod rependam, non habeam, id, quod præter memetipſum TIBI *dicatum totum*

tum

tum, habeo, gratus rependo, deponendo ad pedes Throni TUI *ſeptimum annui laboris Tomum; qui, quantos ad excolendam, ditandamque, cum Medicinam, tum Chirurgiam, ani-*

mos adhibuerim, addiſcendique utramque Medicinæ ſtudioſis copiam longe uberrimam fecerim, ſponte patefacturus eſt. TUA *ejusdem*, AUGUSTISSIMA IMPERATRIX,

ap-

approbatio efficiet, ut in poſterum eandem adhuc, ſi tamen id poſſibile ſit, merear auctiorem.

Dabam 9. Novembris
1762.

EIEN.

ELENCHUS CAPITUM.

CAPUT I.

De Aneurysmate externo Spurio. Pag. 1.

CAPUT II.

De Aneurysmate vero. Pag. 70.

CAPUT III.

De Hydrope Cyſtico, & de Hydatibus. Pag. 110.

CAPUT IV.

De Inteſtino in Inguine perforato, excrementisque inde foras expulſis. Pag. 159.

CAPUT V.

Varia. Pag. 203.

CA-

CAPUT I.

DE ANEURYSMATE EXTERNO, SPURIO.

§. I. *Aneuryſma ſpurium in Brachio, a Miſſione ſanguinis natum,* Compreſſione *curatum. Biga obſervationum adjungitur, quæ quantumvis per ſe ſimplices, & cuique obviæ cenſeri poſſint, ob frequentem nihilominus earundem in Clinicis neglectum, nova commendatione indigent.* §. II. *Aneuryſmatis Spurii Trunci ipſius Arteriæ Femoralis, inflicto vulnere nati,* Interceptio. *Gangrænæ, & Sphaceli, aſſiduo, diuturno, copioſo, ac, ni fallor, citra Exem-*

Exemplum hucuſque interne, externeque dato, Cortice Peruviano, feliciſſima curatio. §. III. *Apologia Corticis adverſus ejusdem detrectatores, audaciorisque noſtræ eundem exhibendi doſis.* §. IV. *In Urinam plurimo curæ tempore a noſtro vulnerato redditam, quædam obſervationes, ea intentione collectæ, ut conſtaret, an in Diagnoſi ac Prognoſi quid lucis afferrent, nec ne?* §. V. *Disquiſitio num Fungi Agarici ad arteriæ vulnus non modo lamellatim facta adplicatio, verum etiam ejusdem pulveris per totum vulnus conſperſio, laudanda ſit?*

§. I. PEriculoſiſſimi hujus, frequentisque Chirurgici morbi, plura exempla dedi in hujus Operis *Tomo IV. cap. 2. Tom. V. cap. 6. & Tom. VI. cap. 4.* Fauſtaque ſimul & infauſta noſtra conamina communicavi. Septimum hunc Tomum ab eodem argumento, quod Annus Academicus nova eidem argumenta ſuppeditarit, auſpicabor.

Anno

Anno 1761. Nov. 10. Inſtrumento reſiliente Balneator Pictori 25. annorum, pectoris ardorem & raucedinem conquerenti, venam tudit; mirante ægro quod momento temporis tria vaſa replerentur, vimque proſilientis cruoris Chirurgus ægre retunderet. Tumens porro præ validiore compreſſione brachium, ſpiritu quopiam fricare ille juſſit, effecitque inde ut artum, a tribus retro ſeptimanis immobilem, ſauciatus iterum flectere, artemque pictoriam, quamvis non expedite, tamen exercere poſſet. Quem interea Balneator ſolabatur integræ ſpe curæ, quidquid ſupererat impedimenti a Lympha duntaxat, quæ ad Venæ, Cutisque vulnus afflueret, oriri ratus.

At vero contrarium expertus eſt homo infelix, tumore intra 7. aut 8. ſeptimanarum ſpatium ovum gallina-

ceum mole referente. De eventu ſollicitus, adiit 5. Jan. hujus, quem vivimus, anni, Exp. D. *Reutter*, Chirurgiæ Doctorem, Virum curis experientiaque clarum; qui poſtquam in decimum diem Machinam comprimentem externam fruſtra adplicuiſſet, hominem demum meis curis commendavit.

Origo mali, ac progrediendi modus, Aneuryſma ſpurium eſſe declarabant. Carebat tamen pulſatione, nec non motu illo tremulo, de quo Tomo IV. egi: verum nos, ab effuſo cruore, eodemque coagulato, per brachii celluloſitatem, pulſuum perceptionem, tremulumque motum, ſuffocari conjecimus.

Die Jan. 16. dexterrimus Chirurgiæ Profeſſor *Leber*, operationem pergit; præſentibus Magnifico Domino Archiatro, & inclytæ Facultatis Medi-

dicæ Vice-Præſide *Keſtler*, egregio Medico, & ſollertiſſimo Noſocomii Civici Phyſico, *Schreibers*, Chirurgo S. S. M. M. *ab Hombourg*, Chirurgiæ Doctore *Reutter*, Aulico Chirurgo *Fiſcher*, Doctiſſimo, ac plurimæ ſpei Chirurgo, *Scherer*, aliisque pluribus Medicinæ, Chirurgiæque cultoribus.

Dilatato ſurſum, deorſumque vulnere, globoſum corpus apparuit, ambiguum utrum tendo Bicipitis brachii eſſet, an membrana fortis, quam validior brachii compreſſio ex membrana celluloſa formaſſet? Non eſſe tendinem, ſed compreſſione natam membranam, plura mox evincebant. 1mo Tendo ſi fuiſſet, oportuiſſet illum a cohæſione ſua naturali cum cute, ope celluloſitatis genita, ſolvere: verum ſtylus libere intrabat ſurſum, deorſumque. 2do Amotis integumentis, debuiſſet brachium extentum quoque

 ten-

tendinis extenti rigiditatem oſtendere; verum id neutiquam. 3^{tio} Amotis integumentis figura rotunda erat, hemisphærii, extrorſum verſi, inſtar, atque ad ſuperiorem partem ſubito declivis; ut evidenter adpareret de tendinea expanſione nihil ſupereſſe. 4to Si tendo fuiſſet cruori coagulato ſuperextentus, tumorem utique, dum brachium extendebamus, comprimere debuiſſet; at vero tumor æque globoſus eſſe perſeveravit. 5to Facta levi tumoris inciſione, & vulnere dilatato in longitudine, neceſſum fuiſſet ut porrecto in longitudinem brachio apertura clauderetur; verum ea manſit æque aperta. 6to Educto cruore, nulla tenſio partis aderat, dum arteriam vulneratam quærentes, brachium vario modo extendebamus: porro ſi Aponeuroſis incluſiſſet tumorem, aperturam longitudinalem a nobis

bis factam, extento brachio, claudere debuiſſet.

Igitur tumor ipſe cum ſua membrana exacte ſic ſe habuit, quemadmodum *Rat. Med. Tom. IV. pag.* 52. 53. 54. expoſui. Nempe ſanguis arterioſus in celluloſitatem illam, quæ Arteriam, Venam, Nervumque, laxe colligit, effuſus, eandem dilatat, extendit, expandit, in craſſiorem compingit membranam; eoque facilius, quo Chirurgus tum diutius, tum fortius, brachium compreſſerit. Scilicet vis cruoris, arteriæ vulnere pulſi, locum foramini proximum ampliat, celluloſitatem removendo, & cavum quoddam format, quod ideo hemisphærium refert, quia celluloſitas in extremo circulo tumoris ad arteriam arcte adpreſſa & agglutinata, coïvit cum eadem. Saccus proinde ſic producitur clauſus. Si vis ſanguinis non

ſolvat hanc in ambitu cohæſionem, durum trumbum formare cogitur, arteriæ foramen ita demum obturantem, ut effluere queat nihil. Atque ita ſola compreſſio externa, citra ullam loci aperturam factam, perfecte Aneuryſma curat, ut *Tomo IV. pag.* 50. & 51. exemplis demonſtravi. Sin vero proſilientis de vulnere ſanguinis vis tanta eſt, ut ſacci celluloſi, per ambitum cum arteria accreti, plagam forte debiliorem ſolvat, aut laceret, ſanguis effunditur per adipoſam membranam, inter, ſub, ſupraque muſculos, cutem elevat, citoque ita putreſcit ſæpe, ut brachium, imo aliquando totus homo, ſphacelo pereat. Unde cita operatione tunc opus eſſe intelligitur. Ita femina *Tomo IV. pag.* 40., ut & *Tomo V. pag.* 201., ſic etiam pictor noſter.

Igi-

Igitur inciſa globoſæ hujus maſſæ membrana, prodiit ſanguis congrumatus, isque haud de ſacco duntaxat, verum ex lacerato ambitu ſacci verſus brachium ſuperius & inferius olim effuſus.

Eluto vulnere, & laxata tortili machina, videbamur videre Arteriam mox ſupra bifurcationem ſauciatam, & quidem ab interno ſuo latere. Utique Reſiliente Chirurgorum inſtrumento vas ſic vulnerari poteſt.

Videbamur, inquam, videre: nam cum arteria & ante bifurcationem ſuam, & poſt eandem, emittat ramos plures, decipere nos poſſet ramus oriundus ex Arteria cubitæa, ſi ille forte adpareret ſolito amplior. Hinc in Aneuryſmate cum plurimo ſanguine effuſo, ubi longiore inciſione opus, accuratius rem hanc definimus, minus accurate in inciſione breviore; ut

in caſu præſenti: quatuor enim pondere uncias eductus non ſuperabat cruor. Fatendum tamen eſt a magnitudine arteriarum, trunco quodam prodeuntium, conjecturam probabiliorem ſæpius reddi.

Laterale arteriæ vulnus ſuſpenſos tenuit animos, utrum Agarico, & Compreſſione artificioſa, in vaſis latus forte minus premente, hac comprimendi methodo uteremur: an vero tutius Interceptione? Attamen mira Agarici virtus, qui etiam in pulverem verſus adplicari ubique poſſit, atque cum vaſe veluti conglutinetur, vota Adſtantium in conſuetam compreſſionem noſtram vertit: ea tamen lege, ut filo munitæ acus perpetuo ad manus forent, ad arteriæ interceptionem, minus proſperante compreſſione, faciendam.

Chi-

Chirurgus igitur parva, eademque rite complanata Agarici lamella, vulneri impoſita, me ſuadente vicina per ambitum loca ejusdem pulvere contexit, nec non etiam vulneris ambitum omnis; ſiquidem alias ea vaſa, quæ ex Arteria, vulneri ſuperiore, naſcuntur, hæmorrhagia haud raro turbant, labefactantque apparatum. Poſtmodum ſtratum, ut ajunt, ſuper ſtratum, ampliores ſenſim Agarici lamellas impoſuit, donec, quæ impoſita duodecima erat, debitam monſtraret altitudinem, quam deinde plumaceolis ſiccis, compreſſisque admotis, idonea ligatura firmabat.

Manus friguerat ſub operatione: at vero illa poſt operationem mox fota calido vino & aqua, intra horam calere cepit. Bihorio elapſo teſtabatur æger admodum leve ſibi toto in brachio eſſe, doloremque perquam tole-

tolerabilem. Caluit bene manus, pulſusque percipi in carpo ceptus. Nemo ſane horum, quos in noſocomio ſimiles curavi, tolerabilius ab hac operatione habuit; nunquam inquietus, vix unquam febricitans, noctibus gaviſus tranquillis, adpetitu pollens, contentum perpetuo & tranquillum teſtatus animum.

Ad 5. diem, (hyems quippe erat,) prima deligatio facta eſt. Sanguis ex ambitu vulneris transſudans, adparatum parumper maculaverat, & etiamnum, amotis plumaceolis, effluebat aliquantillum: Agaricus vero ſuo fixus in loco inventus eſt. Hinc vulnus, ut prius, deligavimus. Excoriatio tamen cum exulceratione nata a tortili machina, ſolvere hanc, proſpicere illi, aliamque machinam admovere, ſuadebat. Quo in opere læti deprehendebamus quod ablato per

ali-

aliquot minuta toto hoc vinculo, vulneri ita inhæreret Agaricus, ut nihil de vulnere effluxiſſe apparatus doceret.

Die ab operatione octavo altera, die undecima tertia deligatio facta, Fungi optimam adhæſionem, laxata etiam machina tortili, oſtendit.

Die 15. incipiente, nempe 30. Jan. in quarta deligatione totus cecidit Agarici acervus, laxataque machina nihil de vulnere exiit. Novas tamen lamellas eidem, majoris ſecuritatis gratia, impoſuimus.

Biduo exinde elapſo novus excidit de vulnere Agaricus. Vulnus optimum undecumque. Agaricus alius impoſitus. Laxata machina tortili ne gutta ſanguinis effluxiſſe viſa. Exin quovis die deligatio. Agarico jam tertium elapſo, novum non ſubſtituimus; inchoantem undique incarna-

tio-

tionem, ita dictam, impediturum rati. Ineunte Martio optima Cicatrix. Martio circiter medio domum ſanus repetiit, ſerio monitus ne integro biennio hoc brachium ad gravius aliquod onus tollendum, laboresve validiores perferendos, adhiberet; prætereaque quovis 14. die me conveniret examinandi cauſa. Redeuntem ſæpius in ſanitate perſeverantem deprehendimus.

Obſervationem practicam hic oportet geminam adjungere. 1mo Licet, qui hanc operationem ſubierint, longiore tempore lecto affixi, alvum, vix egerant, non eſt tamen, quod nos ſollicitos reddat; eo quod ſolo jure carnium cum optimo pane nutriti vix ſibi coacervent fæces. Fracto crure citra detrimentum homines menſis, & ultra, ſpatio, alvo inculpate carent. Imo præſtat raram habere eandem, ne frequentiore corporis ad egeren-

dum

dum motu ſolvatur adparatus, artusque flectatur. Utique noſter homo, ad 13. diem uſque, nec natura ad alvum ſollicitatus, nec per artem admotus fuit. Cum autem ad 13. diem nonnulla deſidendi conamina adverteret, ſuppoſitorio immiſſo poſuit alvum ſiccam, copioſam; non in excipulum, ſellamve perforatam, ſed in ſuppoſita linteamina, ne motu facto deligatio brachii quid pateretur. Alteram alvum ſeptimo poſtea die, ſuppoſitorio iterum adjutus, reddidit; ex quo vero plenius nutriebatur, ſponte & quotidie.

Altera obſervatio practica circa cautelam verſatur, quæ in ægris, diuturniore tempore lecto affixis, excoriationem, gangrænam, & ſphacelum averruncet; cautelam, quam hinc inde obſervo in ægrorum damna haud ſatis adhiberi. Toto Octennio, & quod plus

plus eſt, ex quo ægrorum publicam geſſi in Noſocomio curam, nulla unquam viſa eſt partium excoriatio; eo quod diutius decumbentibus, ſive Acuto morbo, ſive Chronico, ſive Vulnere detentis, tota corporis, qua incumbunt, pars, bis die, unguento molli lavetur; compoſito ex albumine binorum ovorum, quod primo bene conquaſſatum, dein modico igni, quo leviter incaleſcat, impoſitum, continuoque motum, ſenſim, ac guttatim fere, cum unciis vj. ſpir. vini commiſcetur. Prudentes ægrorum noſtrorum Cuſtodes norunt etiam his, qui citra piaculum verti in latera nequeant, poſtica corporis innocue inungere.

§. II. Ordine ſecundus, qui ſequitur æger, multam ſuppeditat tum medicam doctrinam, tum chirurgicam: ac præterea docet quantum-

cum-

cumque veteranos practicos diſcendi occaſionem quotidie nanciſci.

Juvenis 24. annorum, procerus, robuſtus, braxator, anno 1761. Nov. 15. in femoris ſiniſtri media, eademque interiore plaga, vulnus accipit valde profundum quidem, ſed anguſtum admodum, plurimum ſanguinis principio fundens, intra octiduum autem ſponte coaleſcens. Deinde ambitus cicatriculæ tumere cepit, poſthac autem totum femur, quin & integrum crus œdematoſum, frigidumque redditum fuit; ut 27. poſt acceptum vulnus die, ad nos delatus, exhibuit. Horrebamus collapſam hominis pallidamque faciem, febrim cum debili pulſu, tuſſiculam continuam, pectoris anxitudinem. Adornando anamneſin, intelleximus Chirurgum bis venam tudiſſe, ut ſanguinis arterioſi impetum compeſceret; Aneu-

ryſma pronuntiaſſe; verum nec per ſe, nec per alios, quod ſaltem debuiſſet, ſi aptus ipſe non eſſet, requiſita auxilia adhibuiſſe. Cum vel ſorti ſuæ, adeoque certæ morti, homo miſerrime emaciatus ac debilitatus, committendus eſſet, vel anceps auxilium ilico tentandum, operationem ſequenti die, ſcilicet 12. Dec. ſequenti modo inſtituimus.

Admoto primum tortili inſtrumento, vulnus per longitudinem ſurſum, deorſumque dilatatum eſt, eoque eductæ ferme quinque libræ grumoſi cruoris. Ipſa Cruralis (Femoralis dicenda potius) Arteria perfoſſa deprehendebatur; id quod proſiliens, laxata machina, ſanguis demonſtrabat evidenter. Cum vulnus quatuor & ultra pollicum profunditatem haberet, dilatandum ſurſum ac deorſum ultra fuit, ut in fundo operaremur; tum-

que

que tandem arteriam ipſam maſſa partim fibroſa, partim calloſa, informi, digitum hinc inde craſſa, circumvolutam, ac connatam, deprehendimus. Si locus compreſſioni, priore in homine inſtitutæ, aptus fuiſſet, minus de hoc alieno corpore ſolliciti fuiſſemus, utpote illi ejus loco, unde cruor exſiliret, admoturi Agaricum, vimque compreſſionis maximam; jam vero ad ingentem adeo Arteriam, ad profundiſſimam adeo plagam, tantæque magnitudinis vulnus, veriti ut firmus, ut in latera haud vacillans, vix figeretur Agaricus, compreſſionem ſolitam periclitari auſi non fuimus, ſed interceptionem prætulimus.

Equidem, fateor, Cl. Vir *L. Heiſterus*, curam felicem ſola comprimendi methodo perfecit arteriæ femoralis, at vero ille hominem mox a vulnere ſuſcepto, hominem cætera ſanum ac

vegetum; nos autem ſemimortuum, a 27. retro diebus neglectum, in quo nil liceret periclitari, ſed omnium tutiſſimum illico adhibendum foret, in cura ſuſcepimus, Vid. *Diſput. Chirurg.* ab eximio *Hall. coll. Tom. 5. N.* 132.

Tentata igitur Interceptio fuit. Sed in eadem facienda jubet Ars Nervum ſeparare, ne comprehenſus ille atque conſtrictus, convulſiones, tetanos, mortemque producat. Id vero hic viſum impoſſibile, cum neque circumcretam maſſam, ſupra deſcriptam, ab arteria ſolvere, neque in eadem maſſa confuſa, calloſa, informi tota, nervum invenire poſſemus. Cum tamen neceſſaria omnino interceptio viſa eſſet, tria nos utcumque conſolabantur. Ac 1mo quidem quod Nervus, ſi arteriæ propinquus, unaque cum illa in maſſa informi involutus, cum arteria

liga-

ligaretur, minus ob eandem hanc maſſam a filo conſtringeretur, ideoque tantas haud generaret convulſiones. 2do Quod Nervus ſubito cum Arteria ligatus haud in ſingulis operationibus convulſiones faceret; experientia illorum, qui Nervum nunquam ſeparent, id confirmante. 3^tio Cum aliquando Nervos majores, digiti, imo pollicis, latitudine ab arteria femorali in cadaveribus deprehendiſſemus remotos, ſpes blandiebatur fore, ut hic quoque remotior locaretur. Vid. *Diſp. Chir. Hall. Tom. 5. N. 140.*, in qua cautela hæc a *Dionis*, aliisque adeo inculcata, minus neceſſaria eſſe judicatur. Saltem hic adhiberi non poterat.

Eloto igitur probe vulnere Cl. Chir. Profeſſor acu longiſſima atque incurva, filis pluribus bene ceratis inſtructa, arteriam ſubiit, tenaculo acum, poſt arteriam poſitam, indeque leviter

ter emergentem, ad ſe adduxit, atque ita arteriam, interpoſito ſplenio-lo, ne ligando perſcinderetur, intercepit, conſtrixit. Laxata machina tortili, vulnus vaſis egregie clauſum eſſe apparuit, ſanguine non niſi lateralibus de vaſis ſaltu profluente; unde vulnus linteo carpto oppletum, factaque ligatura eſt.

His peractis multorum animos dubitatio ſubiit, an ligata arteria tanta, crus invitabili gangræna haud periret, adeoque & homo totus? Et num propterea amputatio, cujus apparatus omnis ad manum erat, non eſſet inſtituenda? Sed ab eadem omnino dehortabar validas, ni fallor, ob cauſas. Primo, quod hujus Arteriæ interceptionem *primi* non tentaremus. Secundo, quod Anatome abunde nos convincat pluribus in locis, ligata Arteria ſuperioribus, laterales arterias dari

dari, quæ *anaſtomizando*, cum arteriis lateralibus, infra ligatam arteriam oriundis, ita ſenſim cum illis dilatantur, ut defectum intercepti trunci ſuppleant abunde, quemadmodum ſola contemplatio Tab. 23. *Euſtachii* docet. Tandem, quod in ægro hoc amputatio non niſi ſummo in femore inſtitui poſſet, ubi paſſim letalis; eoque magis hic, quod quatuor ſeptimanarum ſpatio res neglecta vires ægri, ſanguinemque, dilapidaſſet; ut haud inanis ille metus eſſet ne inevitabili inter amputandum hæmorrhagia, noſtris ſub manibus expiraret. Amputationem autem rebar, ſi reparatis viribus propter enarratam cauſam adhuc indicaretur, tutius deinceps poſſe inſtitui.

Sed alter ſcrupulus mentes aliorum invaſit, ſcilicet ne ſanguis, qui inter operandum multus effluxerat, adeo-

que in tam magno vulnere, inter muſculos, dudum ante a ſe mutuo disjunctos, copioſus hærebat, nec propter hominis, ſub operatione fere deficientis, languorem, eximi vix poterat, ne, inquam, ille putrefactionem ſummam excitaret, reſorptusque mortem; dum non niſi pluribus poſthac diebus prima deligatio fieret: adeoque prudentiæ eſſe, ut quiete aliquot horarum conceſſa, vulnus circumſpecte aperiretur, & grumoſus educeretur cruor. Nimis forte facilis, conceſſi. Verum enormis adeo hæmorrhagia aderat, ut veriti ne, non modo ex lateralibus vaſis diſciſſis, ſed etiam forte ex vaſis lateralibus integris, communicantibus anaſtomoſi cum trunco ſub ejusdem ligatura, de vulnere arteriæ efflueret, (neque enim ligaturam, niſi ſupra ejusdem vulnus unicam, fecerant,) ut, inquam,

quam, binas Agarici lamellas vulneratæ arteriæ adplicuerimus, linteo carpto cuncta repleverimus, & firmiſſima ligatura muniverimus univerſam plagam.

Facile hanc hiſtoriam, quippe ad rem ipſam nihil facientem, omiſiſſe potuiſſem, ni nonnullæ rationes candidam ejusdem relationem poſtulaſſent. 1mo Ut pateat in morbis Indicantia & Contra-indicantia nonnunquam ita urgere utrinque, ut, utra ſequaris, plane ambigas. 2do Ut mature examinemus an illorum methodus, qui tam infra, quam ſupra vulnus, arteriam intercipiunt, præ ſimplici ligatura non præſtet: ne id, quod noſtro in caſu verebamur, aliis in caſibus re vera contingens, operationem redderet infelicem; cum vel hinc, vel tam forti e contrario arteriæ con-

ſtrictione, ut gangræna inferiorum ſequeretur, homo periret?

Atque hæc de ipſa operatione dicta ſunto. Emulſionis Libræ 4. cum unc. ij. Syr. Diac. dabantur ſpatio 24. horarum, intermedioque tempore ſæpius juris carnis pauxillum. Integro hoc die pectoris anxietas, tuſſis, ſitis, parvus idemque frequens pulſus, agrypnia, obſervabantur; & ut pridie operationis, ita jam, prodiit urina jumentoſa, niſi quod exactis 24. horis nonnihil deponeret incraſſamenti.

Cruri porro univerſo, œdematoſo eidem ac frigido, mox ab operatione calidum fomentum circumdedimus, compoſitum ex Scordio, Abſinthio, Alliaria, Abrotano, Floribus Chamom. & Samb. aqua, vinoque incoctis, quavis hora, &, ſi opus, quavis dimidia hora renovandum:

dum: cum autem ad frigidiorem partem fomenta mox frigeant, calefactum eidem ex Lana Stragulum circumvolvimus. Effectum hinc, ut femur, crus, ac pes, modice calerent perpetuo.

Dec. 13. Sudor mane, pleniore paulo cum pulſu. Jus, & Emulſio, ut die prima. Aqua hordei ſitim ſedavit. Jus ipſi placuit præprimis. Lingua humida & alba. Urina poſt meridiem naturalis. Poſt ſudorem pulſus melior, anxietas tolerabilior. Nunquid ſecundum egregium *La Motte* poſt puerperium, nunquid poſt magnas cruoris evacuationes, ſudor laudandus? Laudandusque veluti indicium retuſi ad apertas arterias impetus ſanguinis, ejusdemque ad Cutem derivati?

Dec. 14. ab hora poſt mediam noctem tertia, ad decimam, breves habuit,

buit, bonosque ſomnos. Pes probe calet, etiamſi fomentum ad horam renovetur duntaxat, ubi heri vix ſuffecerat ejusdem ad mediam horam renovatio. Pauca febris, exigua anxietas, pulſus non parvus, appetitus. Fœtor ad vulneris adparatum multus, cui forte ſymbolam contulit ſanguis, qui brevi poſt deligationem transſudando univerſum maculaverat adparatum.

Dec. 15. ſomni mediæ horæ, iique frequentes, adfuere, dummodo Machina tortilis pauxillum relaxaretur. Appetitus. Deligatio prima, aut ſi mavis altera, facta eſt; ea tamen cautione, ut & lintea carpta verſus arteriam, & Agaricus, loco linquerentur ſuo. Planta pedis, quod fomento eſſet corrugata, magno gaudio noſtro dolebat.

Dec. 16. in deligatione ob fœtorem iterata, pus comparuit. Somni meliores. Pedis naturalis calor.

Dec. 17. fœtor immanis matutinam ſuaſit, veſpertinamque deligationem. Veſpere quid ſanguinis prodiit, binæque cecidere Agarici lamellæ. Fluor autem cruoris lentus erat, isque omni vulneris in ambitu. Qui porro, ſive venoſus, ſive etiam arterioſus, ſufficienter docuit ab inſtrumento tortili haud ita comprimi arteriam, quin tranſitus ſanguini concederetur. Docuit præterea anaſtomoſes a longo forte tempore, (dum & copioſo, eoque coagulato cruore, & valido Balneatoris apparatu, compreſſa arteria eſſet,) fieri ceptas, officio jam fungi ſuo: vel ſi quis id eo tempore necdum concedere vellet, ſaltem ſanguinem ad femur advehi per alias arterias, quam quæ ab inter-

ter-

tercepta, interceptæve ramis: *Euſtach. Alb.* Tab. 24. Lit. A.D.E. Dolor cum in pede, tum in vulnere; in vulnere autem nunc magis. Hac veſpera primam alvum reddidit ſponte. Nocte utcumque dormivit.

Decembris 18. deligatio utraque quid ſanguinis oſtendit, per lintea carpta transſudantis, nonnihilque puris. Vix ultra febrilis pulſus, ac cætera bonus. Hucuſque Urinæ, unica ea 13. Dec. excepta, vel jumentoſæ redditæ, vel, quæ limpidæ redditæ, hæ tum rubicundiores fuere, tum cito factæ jumentoſæ. Sedimen. porro poſuere tarde, imo ſæpe altero modo die.

Dec. 19. omnia ut heri, ſed ſordidius vulnus.

Dec. 20. univerſa vulneris facies gangrænoſa. Unde ad externum Corticis Peruviani uſum, internumque de-

deventum eſt. Aſſumſit quotidie Extr. Cort. unciam mediam, miſtam cum unc. iv. Aq. Samb. & unc. ij. Mellis. Fomentum parabatur ex unc. iv. pulv. Cort. bihorio cum aqua coctis, ita ut ſupereſſent modo Libræ duæ. Hinc involvebatur femur univerſum, interea dum crus & pes ſolito tegerentur fomento. Decoctum idem corticis, cui inditum tantillum ſpiritus thereb., vulneri imponebatur plumaceolis exceptum. Senſim hinc omne gangrænoſum, factis hinc inde ſcarificationibus levioribus, ſeparabatur, partim emendabatur, mutabaturque in ſanum.

Urinas ad uſque nonum diem deſcripſi: ab illo vero die hæ minus jumentoſæ prodiere, citiusque deponentes, omnes vero naturali rubicundiores. Neque febrilis pulſus ab 8. vel 9. die obſervatus amplius eſt.

Emul-

Emulſio cum cortice, de nocte potiſſimum, ſemper aſſumta eſt. Spiritum thereb. nunc parciorem Fomento, nunc copioſiorem addidimus, prout major, minorve eſſet gangrænæ metus, aut prout nonnulla vulneris vaſcula plus minus ſanguinis funderent. Reſiſtit enim potenter hic ſpiritus putredini, & oſcula vaſorum conſtringit. Cum doſis corticis extracti ſufficere non videbatur, cumque alias experientia nos docuerat ejusmodi dari hominum, morborumque naturas, quibus ille in decocto, quam in extracto aut pulvere, efficacior eſſet, curavi ejusdem triti uncias ij. bihorio cum aqua coqui, atque colati liquidi libris duabus uncias mellis tres admiſceri, ſinguloque abſumi nycthemeri ſpatio.

Atque ſic ſat proſpere peracta res eſt ad uſque 26. Decembris. Hoc

vero

vero die æger denuo conqueſtus eſt anxietates, proſtratum penitus appetitum, vehementem a cortice horrorem. Vulnus quod purum eſſet, corticis uſui 24. horis ſuperſedi. Inde nunc minui anxietates, reddique ſibi appetitum teſtabatur æger. Monitus autem, convictus immo de corticis peruviani neceſſitate, denuo aſſumſit illum, vique ſe cogens, eidem aſſumendo aſſuevit tandem.

28. Dec. moderatior hucusque tuſſis, atque notabilem tenacis glutinis copiam quotidie ejiciens, nunc laborioſior fiebat, acriorque. Lenivit autem eandem oleoſus, idemque paregoricus, linctus. Digitos pedis belle movit.

1762. Jan. 2. & 3. urinæ naturales; at vero Jan. 4. 5. 6. 7. eædem quæ priores, pag. 31. deſcriptæ. Ab 8. Jan. rubicundiores cum craſſo, eo-

demque ſubalbido, citoque adparente, ſedimento; cum tenuioribus per univerſam urinam furfuribus ad ſuperficiem usque diſperſis, cumque pellicula in ſuperficie, ad certos luminis adſpectus varios referente colores, & pingui quidem adparente, ſed examine inſtituto pingui non reperta. Microſcopio enim pellicula hæc exhibebat nihil, niſi opacam hinc inde, informemque maſſam, nullibi pellucidam, nulla ſpicula ſalina gerentem. Combuſta vero in carbonem mutabatur, qui microſcopio conſpectus longa gerebat, eademque alba, atque ſplendentia corpuſcula: hæc examine chemico ulterius explorare me tunc neglexiſſe, eſt quod nunc doleam. Singulo biduo, triduove, alvus commode ſoluta eſt.

Pus interim ad ſingulam duodecimam deligationis horam bonam quidem,

dem, at vero ſuperans vulneris rationem. Tandem 11. Jan. comperiimus, ad variam partium preſſionem pus fœtidum, & a profundiore plaga ea, in qua filum hærebat, & ab inferiore vulneris angulo, in cavum vulnus effluere; ſpecillo interim magnam utriusque hujus loci altitudinem non monſtrante. Poſthac preſſum internum externumque femur vulneris cavum pure replevit, quod ſanguine miſtum perquam fœtebat. Neque id mirabamur valdopere: etenim ingens effuſi, ejusdemque congrumati ſanguinis, copia, longiore ante operationem tempore, varios inter muſculos ſibi ſinus foderat; unde a ſemiconſumta celluloſitate, ipſoque corrupto cruore, pus hoc ſanioſum, ac fœtidum, oriri neceſſum fuit.

Notandum eſt urinas mox deſcriptas, cum puris primo copioſioris, deinde ſanioſi, in vulnus affluxu, una comparuiſſe. An ab ejusdem portione intra ſanguinem reſorpta?

His igitur ita viſis, vulnus perluimus, & in omnes ejusdem ſinus, anfractusque, injecimus decoctum ſaturatum corticis ſpiritu therebinthinæ miſtum.

Jan. 15. & 16. pure & modico, & vix fœtido, in vulnus affluente, urinæ vix ultra id craſſum ſedimen habuere, vix in ſuperficie pellem, vix præternaturalem ultra colorem.

Necdum ligatæ filum arteriæ vacillat, licet jam ſit dies ab operatione peracta quintus & trigeſimus. Egregius *Monroo* Tom. 2. *Act. Edimb.* narrat in Arteriæ Brachialis interceptione, poſt elapſos demum binos cum dimidio menſes, filum cecidiſſe: in no-

noſtro igitur homine, conſiderato craſſo illo, quod involvit Arteriam, corpore, tarditatem ſolutionis fili non mirabamur.

Feliciter aliquantiſper progreſſi, 8. Febr. iterum vidimus, quid in vulnere ſubnaſci gangrænoſi, indiesque idem augeri, nec non vagam oriri ſebriculam, cum horrore ingenti. Patiens percepit horrorem febrilem de ipſo vulneris ſuboriri cavo, inde ad dorſum, univerſumque tandem corpus invadere; durare autem illum uno tempore per bihorium, per horam alio, nonnunquam media hora, vel & horæ quadrante, aut & minus. Longiores principio horrores inſequutus calor eſt; horrores vero illi, qui multo breviores, nec cavo de vulnere oriebantur, nec excipientem ſeſe habuere calorem.

Cortex igitur hucusque quamvis maxime indicatus, ſcopo non ſatisfaciebat tamen : doſi proinde, eadem indicatione non manente duntaxat, ſed multum aucta, augendus erat. Dedimus quotidie decoctum 3. unciarum, triduoque poſt unc. 4. idque, ut patebit, tempore longiſſimo.

Urinas durante gangræna denuo tum craſſas vidimus, ſive jumentoſas, tum oleoſa tectas craſſaque pelle, tum tandem craſſum ſedimen ponentes.

Ad 16. Febr. liquefacto omni gangrænoſo, vulnus adparuit triplo amplius. In eoque ſinum verſus locum ſuſceptionis ampliorem deprehendentes, & exacte ibidem omnia perquirentes, anſam fili deteximus laxam circum arteriam, mobilemque, ac proinde inutilem; imo mole & irritatione noxiam. Docebatque amplitu-

tudo anſæ conſumtum jam eſſe, quod arteriæ circumcretum fuerat, corpus informe; nec non arteriam ipſam dudum in ligamentum converſam eſſe, cum alioqui hæmorrhagiæ exortæ fuiſſent: confirmabat idem defectus eo in loco pulſationis, confirmabat etiam Machinæ tortilis citra vel minimam ſanguinis guttulam integra relaxatio. Filum igitur hoc craſſum, quippe octuplex, pure putrido turgens, ob idque noxium, abſcidimus.

Ab hoc die obſervata multa emendatio eſt. Febr. 17. vagi horrores ceſſarunt, gangrænaque victa ſic, ut ad 21. Februar. vix ſupereſſet quidquam. Ceſſante gangræna, Urinæ per aliquot horas jumentoſæ, brevi craſſum depoſuere ac farinaceum ſedimen, cum pellicula leviore, vixque pingui viſa: a 25. vero Febr. colore naturales vix ultra ſedimen po-

nebant. Purum jam vulnus, ſuperſtite tamen ſinu, quo in loco filum hæſerat, cujus in fundum ſtylus ad $\frac{2}{3}$ pollicis intrabat : cæterum bonus adpetitus, ſomnus, alvus. Aeger in lecto ſæpius ſedet.

28. Febr. veſpertina ſeptima horruit valde, ac deſuper incaluit; Martii 1. ad 8. matutinam pariter. In vulnere tamen eouſque nil obſervabamus ſiniſtri. Hora nona febris cum horrore modico. Siccius veſpere vulnus, novusque horror. Vulneris majores de nocte dolores. Martii 2. bis & horruit, & caluit. Craſſa eſt urina, & cum pellis variegato, ut olim, colore.

Die demum 3. Martii gangræna iterum in vulnere viſa. Die 4. magis, & quidem ſic, ut undique ſtigmata nigra conſpicerentur, ut fundus verſus arteriam totus eſſet, pro-

fun-

ſundeque, ſphacelatus, & ut ſanies fœtida cavum repleret univerſum. Inutilisne hinc cortex? An copioſior dandus? Utique ejusdem indicatio, ſi unquam, ſi ullibi, hic ſaltem maxima. Igitur cum dec. Cort. unc. iv. quotidie evacuando unciam pulveris ejusdem commiſcui; ſextoque exin die uncias pulveris duas. Etiam digeſtivo plurimum ſpiritus Therebinthinæ adjectum eſt.

Mirabamur toto Octiduo hoc urinas, non ut olim, ſed naturales præter propter prodire. Copioſiorne corticis hic quid contulit uſus?

Interim ſuperandæ gangrænæ non eramus. Doctiſſ. *Schreibers* narrabat egregios in bello ſe vidiſſe effectus in ſimilibus a Theriaca Andromachi, cum æquali copia ſpiritus therebintinæ miſta. Quo remedio non, niſi in principio, ſatisfaciente, im-

poſuit Cl. Chirurgiæ Profeſſor Unguentum de ſtyrace cum $\frac{1}{4}$ ung. ægyptiaci. Juvante neque illo, imo ſequente deligatione cuncta ſphacelata exhibente, ſuaſi corticem peruv. primum toti inſpergere vulneri, deinde cum digeſtivo eundem miſceri; hinc tridui ſpatio elapſo mirum quam purum vulnus adpareret.

Oportet autem exacte nihil non notare. Cum æger a vulneris mundatione doleret, ſolatio ipſi magno fuit pus, vel ſaniem, ſiphonis ope educi. Gangræna igitur toties redeunte, ſubdubitare cepimus an ſuctio ſiphonis, auferendo toties, ac valide, athmosphæræ compreſſionem, has carnes fungioſiores non redderet, adeoque in gangrænam proniores? Imo, quandoquidem adverſis in rebus undecumque petatur nocumentorum ſuſpicio, etiam ab injectione ad vul-

vulneris depurationem, ſiphone facienda, abſtinendum eſſe decrevimus, ne aër cum injecta materie ad nudas has fungoſasque ac ſemimortuas carnes vi repetita adpreſſus, noceret iisdem. Saltem ex quo ad 22. Martii plumaceolæ molliſſimæ vulnus expurgarunt, ſimilesque injectionis materia madentes cuncta perluere, gangræna ſiſti, pedetentimque minui viſa eſt, amplius non reditura.

Quo toto porro tempore cum eadem hucuſque pugnaveramus, urinæ fere naturales fuere, unico eo ab ea ſanorum diſcrepantes, quod nubeculam paululo craſſiorem, ac veluti farina craſſiuscula refertam, gererent: ex quo vero malum ſuperari ceptum, urinæ tum parciores fuere, tum fuſcorubræ, tum etiam per integras 12. horas aliquoties jumentoſæ, idque craſſiore, partim oroboidæo, partim

furfu-

furfureo, cum ſedimento. Horrores autem cum, vel absque, inſequente calore, quales ante anteriores gangrænas, æger ante hanc poſtremam, eamque vehementem, perpeſſus non eſt. An quod plus nunc aſſumſerit Corticis?

Hac igitur methodo Corticem tum aſſumendi, tum adplicandi, citra vel minimam adverſitatem, Aprilem, Majumque menſem, transegit æger. Majo finiente vulnus penitus clauſum fuit, vires auctæ, cruris immanis tumor ſenſim concidit, ejusdemque ſic eſt reſtitutus uſus, ut binis primo ſcipionibus, poſtmodum unico, demum ſine ullius ope, ambulare diſceret. Cum vero toto flacceſſeret corpore, ac crure penitus non detumeſceret, Corticis uſum ſenſim quidem parciorem, integrum autem non detraxi, niſi Auguſto menſe finiente;

cru-

crure interea probe fricto, & genu curvi immobilitate unguentis molliſſimis, frictionibusque, emendata.

Sumtuum, quos Noſocomium pro homine, ſeptem cum dimidio menſium ſpatio, profudit, rationem ineuntes, comperiimus eum aſſumſiſſe in Extracto uncias Corticis 7. in pulvere Libras $6\frac{1}{2}$ in Decoctis Libras $34\frac{1}{2}$ præter Libras 11. in fomentis. Ita ut ſolvere debuerimus, pro Libris Corticis 52. & 7. unc. Extracti ejuſdem, Aureos præterpropter quadraginta.

Rariora exempla, arbitror, ſunt dati, adplicitique, enormi hac quantitate, Corticis; unde expediet ſuper eodem paucis diſſerere: ſepoſitis tamen, & intactis perpetuo iis obſervationibus, quas a *Revelatione* habemus, in tot SS. Scripturarum locis docente DEUM, quas ſive nutri-

cias

cias vires, ſive medicatas, creatis inſeverit rebus, ſæpe easdem illis auferre, & e contrario ipſas illas vires hisce infundere, quæ prius inde deſtituerentur. Hisce, inquam, ſepoſitis, ſic ratiocinor: Corticem peruvianum, ut anti-gangrænoſum, practici multis ab annis, quidquid contra muſſitarent nonnulli, ſalutarunt. Haud raro tamen aut vis morbi ſuperior, aut alia cauſa quæcumque, omnem ejusdem eluſit efficaciam. Sed hoc etiam quævis cum Specifica habent, tum Methodica remedia. Hinc fauſtorum eventuum inquirendæ nobis ſunt, infauſtorumque cauſæ.

Harum prima in ipſo remedio invenitur, quod circumſcriptum limitibus eſt, quos ultra citraque progredi nefas.

Secundo, in corpore aſſumentis latere illa poteſt. Ut ab una parte

Ali-

Alimenta, inſtituto CREATORIS, corpora nutriunt, longosque ſuſtentant in annos; utque ab altera parte ejusmodi homines dari advertimus, qui ſive a morbo noto, ſive a nulla nobis manifeſta cauſa, minime inde nutriantur, imo debita cum alimentorum copia decreſcant; contabeſcantque, & pereant; ita Medicamenta ſæpius quidem organa corporis aſſumentis apta inveniunt, a quibus per quoscumque corporis anfractus, per genus humorum omne, adeoque per locos quoscumque, ubi latet origo mali, circumſerantur, viresque ſic ſuas exerceant; attamen diffiteri non poſſumus ſelectiſſima Medicamina aliquando ejusmodi adplicari corporibus, quorum organicæ partes prorſum ineptæ ſint, quæ illud circumducant, præparent, ſubigant, cauſisque admoveant morboſis. Itaque in-

iners hac lege cum ſit, ut in nutritione inepta alimenta conſiderabamus, morbus pergit, donec vita in auras fatiſcat.

Tertio erit & aliunde derivanda cauſa. Poteſt ad agendum quam optimum cum Alimentum, tum Medicamentum eſſe; poteſt etiam ad circumferendum, ad ſubigendum, ad adplicandum, corpus Aſſumentis validum eſſe; dum interea nec illo corpus reficiatur, neque hoc tollatur morbus. Cuivis id manifeſtum puto Quicumque Medici Legis Hippocraticæ de nutriendis ægris ignari, diætam tenuiſſimam a primordiis, perque omnem decurſum Acutorum, obſervant, neque fere mutant reconvaleſcentibus, hi neque morbum integre debellant, nec firmam revocant ſanitatem: nocentque eo magis, quo pleniore diæta homo uſus in ſanitate ſuerat.

Ut

Ut hic alimenta, ita ſæpe ſe medicamenta habent. Bona hæc quidem, & ſelecta, haud magis emendabunt morbum, debito parcius ſi exhibueris, quam alimenta parcius data non reſtituunt vires reconvaleſcentium: tum quod ad morbi magnitudinem, ac violentiam, exhibendi auxilii juſta requiritur proportio, tum quod medicamentorum multorum ea ſæpe natura ſit, ut parcius data plus noceant, quam proſint. Nonne purgans pharmacum, perparce datum, ſæpe torminum atque anxietatum autor, cum alvo clauſa? Et reſtrictius exhibita Nepenthe, an non ſæpe inſomnia pro ſomnis, pro dolorum lenimine anxietates, caloresque conciliet? Nunquid, *Sydenhamo* autore, præſtat quibusdam ſanguinem non, quam haud ſufficienter, miſiſſe?

Tandem quarto, inertiæ ſive alimenti, ſive medelæ, ea merito cauſa eſt, quod, viribus illa mutandi dudum dilapidatis, exhibeantur, provecto ſcilicet ſic morbo, ut homo certa & inevitabili lege in mortem tendat.

Porro ſi quatuor has conſiderationes ad energiam Medicamentorum adplicuerimus, &, de quo potiſſimum agitur, ad Corticem peruvianum, mox manifeſtam, cur ſæpe hic nil operetur, rationem capiemus. Ponatur ille, ubi non indicetur, datus, fruſtra expectabitur ab eo morbi ſanatio. Detur rite indicatus, ſed inepto ad cooperandum corpori, ſed ægro irreparabiliter exhauſto, neque vires exſeret ſuas. Dederis optima cum indicatione corpori aptiſſimo, haud id, quod intenderis, obtinebis, apta ni dederis doſi. At vero aptam quam demum vocabimus doſin?

Qui

Qui rite indicatum Corticem noverit, rite inventurus doſin ejusdem eſt, prudenter augendo, donec cernat agentem. Neque pondus hic quidquam, aut menſura, determinat, ſed morbi levamen. Nunquid eandem obſervationem alia quæcumque medicamenta non demonſtrent? Corpora dantur, quæ alvo purgare difficillimum; ne dicam impoſſibile: purgans ſextuplo fortius ſolito, ſed forma liquida, ſed per epicraſin datum donec operetur, optatum ferit ſcopum. Admirandus per omnia *Sydenham* inanem excuſſit nobis de Opio formidinem, tum univerſis in morbis, tum in Variolis. An non aucta vehementer opii doſi letalem alioqui Ileum ſolutum vidimus, *Rat. Med. Tom. III. pag.* 104. 105. 106.? Quindecim forte anni ſunt, cum feminæ, intolerabilibus uterini cancri

doloribus deſperabundæ ac furibundæ, unicum poſſem ab opio afferre ſolamen. Granis paucioribus deluſus, adſcendi ſenſim, donec ſeptuaginta ac duobus granis ſpatio 24. hor. datis, ſedamen dolorum, virium refectionem, citra vel minimum tamen ſomnum, aliquot horarum ſpatio, cernerem.

Quæ ſi ita ſe habent, nonne audacioris doſis Corticis adornata Apologia eſt? Effectusque egregius, ab interno ejusdem externoque uſu obſervatus, an hanc non approbet, non tueatur, non laudet audaciam? Nunquid etiam tum hoc notabile exemplum, tum complura alia, non demonſtrent inanem eorum metum prorſum ridiculum eſſe, qui vel a mediocri Corticis uſu meticuloſi, vel cum purgantibus illum ſocient, vel purgantia exhibeant poſt eundem; quibus demum innocui remedii

ima-

imaginariam malignitatem, obſtructionum genitricem, ſe eliminare arbitrentur?

Novi equidem, audioque, optimos hos viros ad experientiam provocare, qua a peruviano Cortice Lienis, Hepatis, Meſenterii, &c. obſtructiones, & cum maxime Hydropem ac Scorbutum, innuente jam dudum *Sydenhamo*, productos fuiſſe, evincere conentur. Sed pace horum, quos veneror, Virorum, parumper ſubdubitare fas ſit, an experientia decantata illa rite capta, adeoque an valida ſit? Quid enim? Febres intermittentes, dimiſſæ ſibi, generant obſtructiones Viſcerum, & Icterum, & Cachexiam, & Scorbutum, & Hydropa: quique letalis per ſe morbus non eſt, hoc demum modo homini letalis fit. Fiunt porro hæc Febre penitus ſibi, etiam citra ullam medi-

cinam, dimiſſa; omnium ſæculorum experientiam, id teſtantem, magno *Boerhaavio* colligente & deſcribente *Cap. de Febr. in gen. & de Febr. Interm.*

Si proinde ejusmodi eſſe queat febrium ſibi dimiſſarum funeſtus effectus, quo demum jure effectus dicatur Corticis? Opponentes quidem expecto autoritatem *Sydenhami*, *Boerhaavii*, Illuſtriſſimique noſtri Præſidis *B. van Zwieten*, uno id ore affirmantium; fateorque lubens tres hosce Celeberrimos Autores ita ſcripſiſſe; verum ſimul reperio ita mitigatam a poſteriore priorum binorum ſententiam fuiſſe, ut deeſſe non potuerit quin *Comm. Tom. III. pag. 599.* hæc ſcriberet: „ Antea - - - notatum „ fuit quod poſt has (intermittentes) „ Febres, imprimis ſi diuturnæ & „ validæ fuerint, humores craſſi & „ acres reddantur, ſimulque ſolidæ

„ par-

„ partes corporis debilitentur ; unde
„ ob laxa vaſa, & liquida craſſa, at-
„ que acria ſimul, Febres intermit-
„ tentes aliquando terminarentur in
„ Scorbutum, & alios morbos Chro-
„ nicos. *Ubi autem pertinacibus tali-*
„ *bus Febribus curandis adhibetur Cor-*
„ *tex Peruvianus, tunc mutationes hu-*
„ *morum & ſolidarum partium corporis,*
„ *per ipſam Febrim prægreſſam factæ,*
„ *male adſcribuntur uſui Corticis Peru-*
„ *viani.*

Et quantum ad noſtros ægros, qui per octo annos in noſocomio noſtro copioſiſſimo uſi Cortice fuerint, nondum ulla Chronica inde mala notare potuimus : neque in Viro, quo de agitur, nulla ſcorbuti ſigna nobis aut oculi exhibent, aut gingivæ, aut artus ; imo cachecticum habitum, inchoantemque hydropem, largo Corticis uſu ſublatum eſſe læti conſpicimus.

Ut proinde rariores videantur, qui id innuant, arguantve, caſus.

Imo ſi vera promere datur, Chronica mala inde orta experti in Noſomio fuimus, quod vel meticuloſiores Medici, vel præparci, aut egeni ægri, Corticem nec ſat magna doſi, nec ſufficiente poſt morbum devictum tempore, aſſumerent. Unde nos neutiquam contenti quod ægri quovis 14. die a curata Febre doſin Corticis ſumerent, ſemper binarum, trium, pluriumque ſeptimanarum ſpatio, continuavimus ejusdem uſum, donec integram reſtitutam cerneremus ſtabilemque ſanitatem.

Interim vix poſſibile creditu, quantum detrimenti humano generi afferat præjudicata hæc opinio. Utique centenos ægros perdit quotannis. Neque juvat quidquam aliorum experimentis convinci, ſiquidem præjudici-

ci-

cium, alta mente repoſitum, contraria experimenta admittit quidem, laudatque, non ſequitur tamen. Clarorum Virorum Epiſtolas poſſideo, qui ad lecta mea opuſcula me laudibus accumulantes, curam Febrium malignarum abundantiore Cortice peractam, vehementer quidem admirabantur, atque laudabant, at vero nunquam imitaturos ſeſe profitebantur, eo quod Hydropem, aliaque infortunia, a Corticis liberaliore exhibitione obſervaſſe ſe autumarent. Feminam a frequentiore abortu, atque enormibus Hæmorrhagiis ferme enectam, frequentiore Corticis uſu reviviſcentem ſalutaveram; at vero brevi in veteres ærumnas relapſam dolui, poſtquam cum medentium, tum matronarum turba, lamentabili voce pernicioſos diuturnioris Corticis peruviani effectus enarrarent, auribus-

que ejuſdem tandiu obſtreperent, ut tandem ipſis infelix auſcultaret.

Verum demus tandem id contingere nonnunquam, quod magni in Arte viri tantopere formidarint, ego vero necdum potuerim obſervare. An ergo, quod Scorbutus, quod Hydrops, quod Obſtructiones, liberaliori Corticis doſi naſcantur nonnunquam, eo demum adigere nos debeat, ut miſeros Mortales, aut ſine Cortice, aut ſine eodem copioſiſſimo, certiſſime perituros, cumque eodem largiſſimo ſervandos, iniquæ ipſorum ſorti dimittamus potius, quam ut concedamus illos in vitam Cortice revocatos diſcrimen ſubire Scorbuti, Hydropis, aliusve cujuscumque morbi chronici? Profecto aut nihil in Medicis intelligo, aut ſententia hæc mea veris ac genuinis Artis præceptis innititur, qua ſtatuo vitali indicatione

me-

merito nos urgeri, ut vitam ſervemus præprimis, proſpecturi poſtliminio ſymptomatibus pravis, hic, ut creditur, inevitabilibus, mox ubi vel leviſſima eorundem primordia advertemus.

Atque hæc de Cortice dicta ſunto. Verbo nunc urinas commemorem, quarum varia phænomena in univerſo morbi decurſu exacte, ſæpiusque de die, in chartas conjeci. Craſſas eas, inque craſſitudine perſeverantes, & pridie operationis, & ſpatio 10. dierum poſt illam, conſpeximus. Dein a principio dati, doſi moderata, Corticis, minus jumentoſas, citiusque deponentes, quasvis autem naturali urina tinctiores.

Januarii 2. & 3. rebus bene ſatis ſe habentibus urinæ fere naturales; quatuor vero deinde ſubſequis diebus, prioribus iterum ſimiles. Demum

vero

vero ab 8. Jan. rubicundiores cum craſſo, ſubalbido, eoque cito apparente, ſedimento, cum furfuribus tenuioribus, ad ſuperficiem uſque disperſis, cumque pellicula pingui, eademque craſſa, in ſuperficie, ad varios luminis adſpectus rubellis, flavis, purpureis, viridibus, donata coloribus. Quo porro tempore ejusmodi urina erat, pus ratione vulneris copioſius fuit, ſimulque quod in ſinubus deliteſcebat, fœtidum. Januarii 14. & 15. pure modico iterum, vixque fœtido, urina pariter vix ultra ſedimen habuit, vix pelliculam, vix alium a naturali colorem. Gangræna poſthac adparente cum Febribus horrificis, craſſæ iterum urinæ, jumentoſæ, eadem, qua antea, pelle tectæ, craſſum, poſtquam diutius ſtetiſſent, deponentes ſedimen: Gangræna devicta, jumentoſæ quidem, aſt brevi

ſub-

ſubſidentes, pelle tenuiore vix tectæ, tandem fere naturales. Febre vaga horrifica magnam gangrænam 28. Febr. denunciante, urinæ craſſæ iterum ac returbatæ, furfureæ, pelle eadem, qua olim, tectæ. Sub hac gangræna, quacum diu incaſſum luctabamur, aucta multum Corticis doſi, mirabamur urinas prope naturales eſſe, exceptis toto hoc 3. ſeptimanarum tempore binis tantummodo vicibus. Prope naturales eas ideo voco, quia eo ſolo a naturalibus differebant, quod nubeculam paulo craſſiorem, in eaque pauxillum craſſioris gererent farinæ.

Sphacelo ſtante, imminuente, ſuperato, urinæ tum parciores fuerunt, tum fuſco rubræ, per ſemidiem nonnunquam turbatæ, cum ſedimine partim furfureo, partim oroboïdeo. Tandem poſt ſuperatum morbum coëunte ſenſim

vul-

vulnere, varietatem multam exhibuerunt, aliquando penitus naturales, alio tempore ſere naturales, haud raro etiam cum oroboïdeo, craſſoque ſedimento.

Doctrina implicata ſatis de urinis num forſean hinc illuſtraretur, hujus excurſionis cauſa eſt. Sed quam obſcura ſæpe, quam abdita, quam inexplicabilis illa! Ordinem ſervabant urinæ aliquem, ad explicationem aptum, uſque ad poſterioris gangrænæ finem; nullum vero obſervarunt poſtea. Corticis ope videbantur in prioribus gangrænis in melius mutatæ; poſt gangrænam ultimam, Corticis doſi eadem data, miras continuo exhibuere varietates. Et cur urinæ hic toties turbatæ ac jumentoſæ? In Acutis adparentes notant pertinacem fere cruditatem cum inchoante, ſed inani ad coctionem niſu; hic vero gangrænam imo ſphacelum: „ pellicula, qualis

„ hic,

„ hic, notant in morbis Acutis abun-
„ dantiam terræ & ſalis hebetioris in
„ ſanguine, hinc ſcorbuti, calculi-
„ que præſaga; hi morbi poſt cu-
ram obſervati non ſunt, & pellis hæc
comitata perpetuo gangrænam fuit.
Habuimus ſæpius urinas fere rubras,
cum ſedimine aut ruffo, aut furfura-
ceo, aut orobo toſto, tritoque ſimi-
li, aut ſquamoſo: deſignat illa „ 1.
„ antegreſſum eſſe motum attritus ve-
„ hementem. 2. Vaſa laxa. 3.
„ Cruorem acrem, ſalinum, ſolu-
„ tum, nutritioni ineptum. 4. Fe-
„ bres intermittentes valido paroxyſ-
„ mo defunctas. 5. In oris ſepten-
„ trionalibus his ſcorbutum. Præ-
„ ſagit 1. longitudinem morbi. 2.
„ Vaſculorum attritionem, debilita-
„ tionem, deſtructionem. 3. Su-
„ dores, urinas, ſalivam, diarrhœas,
„ colliquativas. 4. Atrophiam. 5.
„ Hy-

„ Hydropes quoscumque. Ita magnus *Boerhaave* in incomparabili capite *de Urinis*. Attamen urinæ ejusmodi neque in Diagnoſi, neque in Prognoſi, horum vix quidquam habuere, quin contraria potius. Quid enim attritui valido magis contrarium languore perpetuo ?

Non ea porro mente hæc ſcribo, ut doctrinæ de urinis detraham quidquam. Magnifacio quippe eandem, & in Noſocomio, ad Diagnoſin atque Prognoſin inſtruendam, oportunam judico, doceoque. Nihilominus hanc ipſam doctrinam necdum eſſe ad perfectionem deductam, tum me præſens caſus, tum aliæ multæ obſervationes, convincunt. Interim hæc nos, quo certiorem illam reddamus, potenter exſtimulant.

Super Fungo Agarici quæſtionem proponendo, hoc Caput terminabo.

Rat.

Rat. Med. Tom. IV. pag. 48. & in præſentis Capitis *caſu priore*, enarravi nos & Agarici lamellas vulneri ſolius Arteriæ, & pulverem ejusdem toti quanto vulneri admoviſſe; hosque tres homines, SUMMO NUMINE AUSPICANTE, integræ reddidiſſe ſanitati. At vero cum idem fecerimus in homine de quo *Tom. IV. pag.* 205. & in femina, de qua *Tom. VI. pag.* 106. eosque morte amiſerimus ambos; quæritur, Laudandane ſit Agarici pulveris inſperſio, an vituperanda?

Reſpondeo 1mo Hominem *Tom. IV. pag.* 205. hæmorrhagia haud compeſcenda poſt crus amputatum periiſſe, mortis proinde cauſam citra Agaricum manifeſtam eſſe.

2do Feminæ, de qua *Tom. VI. pag.* 106. adeo eſſe miram hiſtoriam, adeo quasvis Phyſiologiæ regulas ex-

cedentem, ut plane inexplicabilis cunctis ſuis in partibus adpareat, utque hinc examen Agarici pulveris faciat nihil.

3[tio] Tres noſtras fortunatas curas id manifeſto docuiſſe, quod aut vulneri, aut vulneratis, ſiniſtri nihil inde contigerit: imo in duobus viris, toto curæ tempore, ſanitatem ejusmodi adfuiſſe, ut, niſi oculis contuiti, vix credere potuiſſemus.

4to Neque me capere, cur noceret, rationem. Ignoramus forte veram ejusdem agendi rationem: ſed ſive agat vulnus arteriæ conſtringendo; ſive cruorem de vulnere proſilientem mox condenſando, ſolidumque in trumbum, qui vaſis aperturam indiſſolubiliter conſolidet, coagmentetque, cogendo; ſive denique utroque modo; utique alios ab his effectus in aperta reliquorum vulneris

va-

vaſorum oſcula, inque illum, qui vel in his vaſis continetur, vel ex vaſis profluit, ſanguinem, non producet. Hoc ſi verum, tunc hæmorrhagiam impediet cunctorum in toto vulnere vaſorum; quæ alioquin vaſa ipſa, quandiu Machina tortilis aliquem admittit, quem admittere debet, circulum ſanguinis, fundere cruorem poſſunt, effuſo cruore Agaricum ab arteriæ vulnere ſolvere, generare in vulnere putredinem, purisque impedire generationem. Unde jure concludere videor hanc pulveris inſperſionem omnibus de cauſis utilem, neceſſariamque eſſe.

At vero reſorbeaturne Agaricus? Reſorptusque ſitne ſanguini, ceterisque Venenum humoribus?

Qualitatem venenatam Agaricum, qua Agaricum, poſſidere, necdum demonſtratum eſt: nihilominus mechanice

id forte verum erit, quod tenuis ejusdem pulvis, qua pulvis, reſorptus, cum humoribus circumductus, minimisque vaſis impulſus, generare obſtructiones poſſit, easdemque in Corticis cerebri, cerebellique vaſis pernicioſas & letales. Quæritur proinde num reſorbetur? Minime, neque etiam reſorberi videtur poſſe. Conſtringendo enim coagulandoque, prohibet toto vulneris in ambitu reſorptionem; id quod cum ceteris tum adſtringentibus, tum coagulantibus, commune habet. Quid enim? An pulveres ad hæmorrhagias ſive compeſcendas, ſive averruncandas; pulveres, inquam, rebus compoſitis ejusmodi, quæ tam qualitate propria, quam mechanica rigiditate, venena ſunt, vulneribus inculpate non inſperguntur? Vitriola puta, Alumen, Aeruginem Aeris? An decoctum Colcotharis Vitrioli, quod, quamvis

vis colatum, millenas in ſe continet venenatas particulas, tuto non applicatur crudis tum vulneribus, tum ulceribus? Et ſpiritum Therebinthinæ, præſentaneum, ſi humoribus noſtris admiſceatur, venenum, nonne citra metum reſorptionis adplicamus audacter? Quantumne emolumenti vulnera & ulcera ab unguento ægyptiaco non capiunt, quod ejusmodi tamen continet, quæ miſta humoribus, veneno ſint? Unde in femoris gangræna ac Sphacelo, prout in hac ipſa morbi hiſtoria patuit, ſine ullo reſorptionis metu tum ſpiritum Therebinthinæ, tum unguentum ægyptiacum, Chirurgi adplicuerunt.

CAPUT II.

DE ANEURYSMATE VERO.

§. I. *Reſumitur Hiſtoria mulieris data* Tomo V. pag. 193. *eo quod nunc Cadavere ſuo præteriti noſtri erroris nos convicerit. Conjectura ſuper cauſis, quæ Aneuryſmatis veri ideam nobis olim creaverant, & Confirmatio repetitæ toties difficultatis dijudicandorum Aneuryſmatum.* §. II. *Aneurysma ſpatio 40. annorum citra noxam, citraque incrementum, geſtatum.* §. III. *Aneuryſmatis veri, nec non Aſthmatis, ceterorumque Chronicorum pectoris morborum, Apoplexiæ præterea, ac variarum capitis ægritudinum, cauſas ſufficientes, easdemque ſuperabundantes, in ſe homo, dum viveret, geſſit, citra effectum, inde phyſice expectandum.* §. IV. *Alia Hiſtoria priori perquam ſimilis.* §. V. *Degreſſio occaſione hac facta, circa cauſam morborum*

borum petendam aut non petendam, a pulmonum cum vicinis ſibi partibus coalitu.

§. I. DE Aneuryſmate interno novas, quas adjiciam, obſervationes habeo. Feminæ binæ, de quibus *Tom. V. & VI.* eadem methodo, quam ibidem deſcripſi, vitam miſeram pergunt tolerabiliter agere, licet in una Aneuryſma ſupra claviculam jam extet binorum pollicum diametro, quod ipſum forte non niſi continuatio ſit illius, quod dudum intra pectus geſſit. Verum ea femina, cujus ampla hiſtoria data eſt *Tomo V. pag. 193.* §. 2. poſt abceſſum in externo pectore apertum aneuryſmatica viſa nobis, ſic quidem ut internum pectoris aneuryſma nunc inter cartilagines coſtarum extrorſum verti crederetur, hæc, inquam, femina, cum morte ſua veram mali na-

turam exhibuerit nobis , Lectorum poſcit attentionem.

Miſeranda hæc femina, poſtquam ea contigerant, quæ relata *Tomo V.*, vitam perpetuo ærumnoſam duxit, tum Aneuryſmatis, tum pulmonis partim obſtructi , partimque nonnihil ſuppurati, ſymptomatibus; ſic nihilominus, ut alio atque alio tempore tolerabiliora hæcce, vehementiorave, eſſent. Qui in pectore apertus a nobis tumor fuerat, vehementerque pulſans in fundo ſuo tuberculum exhibuerat, ad finem Octobris 1760. haud pulſavit amplius; at vero ejusdem viciniæ toto in ambitu pulſatio talis, ut viderentur inde attolli coſtæ. Ineunte Decembri ne veſtigium quidem tumoris ſuperfuit, at vero toto ſcrobis cordis in ambitu perennis pulſatio; quo autem loco inſederat tumor, perpetua obſervabatur

Lym-

Lymphæ ſtillicidium, conſolidationem aperturæ prohibens; nec exſiccatum, niſi cum Hydrops intercus ante mortem medio præterpropter anno, corpore inferiore oboriretur. Sputa pauca ejecit mucoſa, aut perulenta, aut ſanguine tincta, purum imo ſanguinem nonnunquam. Quæ aberat nunquam anxietas, ſic demum crevit, ut tribus ultimis vitæ menſibus ſedere erecta dies debuerit noctesque, idque in ſedili duntaxat, pendulis perpetuo cruribus, ob idque etiam indies tumidioribus. Decimo quarto die ante mortem, crura ſponte aperta copioſo ſero fluxere, nec ſine ingenti labore, ſaturatoque Corticis Peruviani fomento, præſervari a Sphacelo potuere. Animi deliquia leviora a dimidio ante mortem anno pati ceperat; pulſationes autem conſueto in loco per totum id tempus nullas, ſed

internas tam validas, ut haud ipſa tantummodo, verum & adſtantes easdem oculis, auribusque perciperent. Ita demum 23. Febr. 1762. vita miſerrima functa eſt.

In Cadaveris luſtratione prima noſtra ſollicitudo erat illius plagæ in thorace examinandæ, quam olim abſceſſum, poſtmodum Aneuryſma, idque evanidum tandem, arbitrati eramus. Rimati hunc locum, & ſupra coſtas, & poſt illas, intraque easdem, Aneuryſmatis, aliusve tumoris veſtigium, fruſtra quæſivimus. Unde ad alia converſi, Pericardium univerſum tenue quidem vidimus, at verſus baſin Cordis præ tenuitate omnino pellucidum. Cor totum tactu durum, ac dextrum quidem cum duritie depreſſum, ſiniſtrum autem rotundius. Auricula dextra cum ſinu diſtentiſſima erat a polypoſo corpore, quod ultra duos

in

in diametro pollices habens, conſtansque idem externa alba, neutiquam vaſculoſa, membrana, interne copioſo coagulato ſanguine, tandem utroque ſuo latere quædam veluti ligamenta craſſa, albaque emittebat, quibuscum ſeſe columnis plicisque auriculæ, ut & inter columnas, affigebat. Erant porro columnæ ac plicæ auriculæ hujus eadem proportione quoad molem auctæ, qua moles totius aucta auriculæ eſſet. Polypoſo hoc corpore in ſinum dextrum maxime extenſo ſinus hic ampliſſimus ita replebatur, ut ſanguis non niſi furtim poſt polypum in cor dextrum potuerit illabi. Arteria pulmonalis longum habuit fortemque polypum, accretum uni Mitralium valvularum. Cor dextrum conſuetæ quidem in pariete craſſitudinis fuit, columnas muſculoſas autem tum numeroſas valde,

tum

tum craſſas adeo duraſque, ut nulla earum carnem, veram omnes cartilaginem, referrent. Adeo ampla hujus cavitas, ut junctos meos tres digitos commode caperet. Lævus vero Ventriculus & durus erat, & digitum pariete craſſius, anguſtus autem ita, ut indicem digitum meum vix locaret, pauciſſimis demum columnis inſtructus, hiſque non liberis, ſed ipſo cum pariete intime nexis. Liberi in thorace pulmones, excepta levi cum jugulo, & utrinque cum Diaphragmate cohæſione, pleni utrique plurimis, iiſdemque duris, ac ſanioſo pure refertis, tuberculis. Tuberculorumque diverſa moles; ſic, ut majora ſemicochleare puris continerent. In Abdomine nihil inventum, quod ad morbum referri poſſet. Coli enim ac Ventriculi forma, & decurſus præternaturales hujus ſub-

ſellii

ſellii non ſunt, ſed ad alia reſervandi.

Sub Anatome, poſtque eandem, alii alios intuebamur, hæſitabundi quærebamus num olim decepti eſſemus? Et ſi decepti, quamnam ob cauſam? Equidem Aneuryſma verum adeſſe poſſe, idemque manifeſto deprehenſum eſſe, poſteaque prorſum evanuiſſe, notabili exemplo in *Tomo IV. Cap.* 2. *pag.* 15. & 23. conſtiterat. Verumtamen id ipſum Aneuryſma a coſtis quidem, quas inter ſe penetraverat olim, remotius, & ad coſtas ſuperiores nunc proximius, nihilominus a morte inveniebatur, loco mutatum duntaxat; hic vero nullum Aneurysmatis tota in Vicinia veſtigium. Undenam ergo perceptio manifeſtiſſima pulſantis tumoris? Eaque integro percepta biennio? Deinde tumor cur evanidus? Et cui cauſæ adſcribun-

bunda eſt totius circa ſcrobem cordis plagæ pulſatio? Quid, quod internæ pulſationis violentia tanta fuerit, ut viſu, audituque etiam ab Adſtantibus perciperetur?

Tuberculorum pulmonis ſigna, ordine priora, Hiſtoria morbi notavit, & ſigna Aneuryſmatis illis poſteriora. Igitur a natis, ſenſimque creſcentibus, hisce tuberculis, capimus facile cordi dextro naſci demum reſiſtentiam, augerique, quo ſuum ſanguinem difficilius transmittere potuerit per pulmonem. Utique ſubito hujus reſiſtentiæ incremento cor brevi ſuffocatum, enectaque femina fuiſſet; ſed malorum lento adeo, ut vix advertatur, incremento, Vitalia aſſueſcere, ex tot exemplis in variis *Rat. Med.* Tomis allatis concluſimus, ut hic faciles idem admittamus. Cor igitur dextrum tota fabrica ſua, cum

ſinu

ſinu atque auricula extenſum, columnis craſſioribus, durioribus, numeroſioribusque inſtructum; cor ſiniſtrum, forte quod minus ſanguinis a pulmone reciperet, anguſtum, liberis columnis muſculoſis deſtitutum, in parietibus vehementer incraſſatum, rigidumque, nec ultra fere contractile; cor, inquam, hoc non niſi vitioſiſſimas actiones edere debuit, & baſi ſua, auricula, ſinuque vario tempore variis impleri, deplerique, modis. Adeone inepte ſuſpicaremur hoc mirabile cor degeneraſcentes ſuas, extentasque partes, certo quodam tempore ad coſtas ac latera ſterni admoviſſe; alioque tempore ab illis removiſſe, quemadmodum *Tomo IV. pag. 15. & 23.* totum Aneuryſma & coſtis admoverat ſeſe, & removerat?

Hæc porro ſi probabilia videantur, ponatur tandem, quo tempore hoc

cor

cor cum ſuis tumidis appendicibus hærebat coſtis proximius, ponatur, inquam, a communi quacumque alia cauſa tumorum, natus hoc eodem loco tumor quisquam, qui primo durus, dein pro parte purulentus, effuſoque pure fundum adhuc durum, ſuppurari necdum aptum, habens; numquid ille a pulſu vehementi Cartilaginum coſtarum etiam pulſare non debuerit? & ſi ſub illo tumore veluti centrum pulſationis hujus degeneraſcentis, coſtisque admoti cordis fuit, an ſimilitudo cum vero Aneuryſmate magna non fuerit?

Interim jure merito videor jam toties monuiſſe quam incerta ſæpe erroneave ſit vera Aneuryſmatum Diagnoſis! Quamque ridiculum ſit in hisce incertitudinibus, & errorum diſcrimine, Medicorum ac Chirurgorum chorum inter ſeſe mutuo altercari;

cari;

cari; dum ſæpe Anatome neminem rem acu tetigiſſe, manifeſtat! Juvat proinde noſſe varios Naturæ errores, ut ſæpius, quid eſſe dato in caſu poſſit, quam quid ſit, ſententiam ſuper eo rogati, reſpondere queamus. Quæ ſequuntur proxime, hoc meum monitum confirmabunt.

§. II. Quantumvis periculo plena res Aneuryſma, inculpate poteſt 30. 40. annorum ſpatio Aneuryſma externum geri. Femina quadragenaria habet a quo tempore meminit, & ut putat, a nativitate, parvum Aneuryſma ad ſuperiorem, eamque lateralem cartilaginis Thyroidææ partem dextram, piſi magnitudine, nec majus unquam, nec minus; nunc magis conſpicuum, quod ex biennio, cum primum me adiret, a diuturniore lactatione vehementer emacruerit. Videtur Aneuryſma Carotidis exter-

næ rami primi ; quem *Winslow* anteriorem, ſive internum Carotidis externæ ramum, vocat.

§. III. Dantur in corpore humano cauſæ Aneuryſmatum validæ, imo Aneuryſmata ipſa interna valida, citra ſui indicia, alios potius morbos, quam hæc, mentita.

Homo ille, qui *Tom. VI. cap. ult.* foliis Aurantiorum a terrificis ſuis convulſionibus liberatus, ac ſaneſcere inde viſus erat, perfectam non recuperavit ſanitatem, aut ſaltem non conſtantem, ex quo ejus hiſtoriam dedi. Cum ſanitatem anni abhinc ſpatio recuperaſſe videbatur, ſervavit ſemper pulſum, qui ipſi a triennio perpetuus fuerat, tum naturali omnium hominum pulſu, tum ſuo ipſius priſtino, celeriorem, fortiorem; &, quotiescumque per diem explorabatur, ſemper miram exhibentem in ipſa illa cele-

rita-

ritate, ac fortitudine varietatem, imo remiſſiones quandoque & duritiem. Hic, inquam, pulſus, ipſi a triennio ante morbum familiaris, eundem a morbo perpetuo concomitatus eſt. Deinde quæ a biennio eum vexaverat moleſta tuſſis, a morbo rediit, ſputa educens aut ſeroſa, aut glutinoſa, nunquam vero, niſi ſub vitæ finem, idque tum raro, tum parce, purulenta. Hæc igitur bina, quorum alterum a triennio, alterum a biennio, affuerat, ſanus nunc iterum viſus æger, pati denuo cepit.

Reſolventia, attenuantia, humectantia, emollientia, cujusvis generis longe tempore ipſi præſcripta ſunt, nonnihilque profuerunt: at vero ſive morbus arte ſuperior, ſive negligentia in aſſumendo, ſive notabiles in uſu VI. rer. non nat. exceſſus, emendationem nec nota-

bilem ægro produxerunt, nec conſtantem.

Senſim ſymptomata acceſſere, quæ vias dictas primas affectas eſſe innuerent. Flatuum quippe incredibile prorſum quantam vim maxime ore, nonnunquam etiam ano, redderet. Vix unquam ſimile vidi. Equidem ipſi id fuerat ab adoleſcentia familiare, ut ſi quis ipſi, ſcienti quantumvis, ac videnti, manum brachiumve rudius attingebat, copioſos mox ore dimitteret flatus; ita ut miris nervorum affectionibus obnoxius jam tum haberetur: at vero nunc citra ejusmodi cauſas, flatus aut erupere, aut ſi non erumperent, continuo anxietates in ventre vel ad præcordia, ipſosve colicos generarunt dolores; evanida mox iterum ſymptomata, dum frequentes, fortes, ac ſonori ructus, flatusque, explodebantur.

Do-

Docebant hæc, inquam, primarum viarum affectionem. Verum a quibusnam affectis partibus? Sane totius abdominis externe tacti naturalis mollitudo, optima alvus, bilis præſentia laudabilis, appetitus egregius, ſumma viarum primarum, dum flatus non urgerent, libertas atque integritas; notabile viarum primarum vitium non admittebant.

Hiſtoria morbi, præcedenti tomo relata, veroſimile id ponebat, quod convulſionum ſedes in capite eſſet. Dolor ſiquidem capitis ſupra oculum fixus, vertigo, tinnitus aurium, ſæpius longe ante convulſiones, interque easdem percepti, id inſinuabant: at vero ne illis viæ primæ ſymbolam conferrent, flatus poſt ſingulam convulſionem emiſſi, eandemque terminantes, haud levem dabant ſuſpicionem.

Quin & aliud quid confuſionem formandæ diagnoſeos peperit. Febris ante natas convulſiones Tomo VI. deſcriptas, quatuor menſium ſpatio ægrum tenuerat. Eodemque tempore pulſus de die fortis, ac frequens, ſæpiusque durus, obſervabatur ad veſperas debilis, ac celer; cum frigore non horrifico, trihorii, aut quadrihorii ſpatio, durante: Aegro interim nec ſitiente veſpere, nec lectum petente, imo exeunte, ſpectaculis ſe recreante, hominumque domi, forisque, frequentante ſocietatem. Convulſionibus porro curatis, continuatoque poſt easdem curatas Aurantiorum foliorum ultra menſem decocto, exulavit penitus hæc Febris, nec niſi ultimo vitæ menſe poſt quartam pomeridianam frigore ac calore conſpicua, 10. 12. horarum ſpatio ægrum vexavit: ſed de iis, quæ prope

pe mortem contigere, mox acturus, ea, quæ diu antea obſervata, modo proſequar.

Igitur dum tuſſis pluribus ſilebat horis, dum incommodo flatus non erant, dum Febris vel penitus aberat, vel veſpere vexabat duntaxat, dum denique frequens, ac fortis, ſæpeque durus pulſus, in ceteris hominibus febrilis vocandus, homini perſeverabat; nemo ſane, qui multi affuere, Medicorum toto ejus in corpore accuſare aut culpare quidquam potuit. Caput ſerenum; Reſpiratio, etiam valido in motu, fortis, conſtans, profunda; validus appetitus; naturalis, debitoque tempore reddita alvus; lingua perpetuo pura; molle abdomen; videbantur iterum omnem viarum primarum affectarum, affectorum primario Thoracis viſcerum, ſuſpicionem abegere.

Hæc cum ſic ſe haberent, frequenter convocata Medicorum conſilia non niſi palliative, ut vocant, agendum eſſe concluſerunt; notabile quid latere ſeſe conſtanter faſſi. Remedia igitur hoc ſcopo data, etiam poſthac ſumta, quam olim, accuratius, nunquam emendationem genuere conſtantem. Quæ glutini ac tuſſi dicata, nullius erant frugis. Quæ ad flatus diſſipandos laudamus, apta, multa, ac varia, & efficaciſſima, uſu paſſim caſſa fuere. Ipſeque Peruvianus Cortex imminuit quidem, ſed non ſuſtulit Febrem; isque alias & debilioris pulſus animator, & frequentioris moderator, nnllam unquam in conſueto ægri pulſu mutationem produxit. Egregius *Boerhaave* cenſebat in ejusmodi pulſu Acre adeſſe, quod moveret validius, & craſſum quod minora vaſa obſtrueret. Acrimoniæ ſin-

ſingularis ſpecies nullis unquam ſignis determinanda fuit, ſed ſuſpicionem ejusdem latentis nonnulli tum juvenilis vitæ, tum virilis, formabant errores: Verum nec Mercurius, nec ſaturata Sarſæ parillæ decocta, quidquam profuerunt.

Atque ita ad vitæ terminum properabatur. Crurum tumor ſenſim ad genua, femoraque conſcendens, prioribus ſe junxit ærumnis. Sponte ſæpe ſua, Medicorum hortatu nonnunquam, Sedlicenſibus aquis abundanter ſe purgantibus, depellere has aquas, ſed fruſtra, anniſus eſt. Demum ultimo vitæ menſe anxietates, interno in pectore dolores, reſpiratio nonnihil debilis, appetitus proſtratus, exploſio flatuum continua; dolor brachiorum vagus, ac tumor; tuſſis per ſemihoram & ultra continuans, cum ſputis aut ſeroſis, aut mucoſis, aut,

quod rarius tamen, purulentis; decumbendi impoſſibilitas, inſomnia, vitam fere intolerabilem reddiderunt, metumque, ne forſitan Hydrops pectoris, aut tetrius quid in thorace generaretur, incuſſerunt. Gravis per ultimum octiduum Peripneumonia denſum ac phlogiſticum ſanguinem iterato pertuſa vena oſtendit. Tandem anxietatibus auctis, jamque perpetuis, expiravit.

Invenimus in Cadavere cranium craſſum cum copioſa diploë; ſinum longitudinalem vacuum fere; in cranio, ſupra orbitam dextram, plagam denarii magnitudine carioſam, cui meninges accretæ, ipſumque eodem in loco cerebrum leviter inde mutatum. Sub pia Matre toto quidem in cerebro, ſed in ſiniſtro hemisphærio plus, effuſum ſerum. Piæ Matris vaſa turgidiora ſanguine, in hemisphærio

dex-

dextro. Ventriculi ſuperiores fere vacui ; plexus choroidæi exſangues, ac veluti repleti muco. Aëris nonnihil cum pauco admodum cruore in Arteria Cervicali *Williſii.* Et quos in ventriculo quarto plexus choroidæos ſolemus invenire, horum hic ne reliquias quidem. Nervos opticos ante coalitum quidem æquales, poſt eundem vero ita inæquales reperiimus, ut ſiniſter ab ipſo coalitu, ad uſque orbitam, craſſitudine dextrum longe ſuperaret. In thorace nullus hydrops, neque pus ; pulmones obſcure rubri, hinc inde lividi, flaccidi ita, ut hinc inde inter attactum diffluerent fere, at vero nihil omnino purulenti. Aſperæ arteriæ annuli cartilaginei plane oſſei erant ; oſſei & illi Bronchiorum : horum priores ad Bronchiorum initia, diviſioneſque, ſua oſſea extremitate, ſed interna Bron-

Bronchiorum membrana tecta, intra cavum aereum, idque pluribus in locis, utrinque prominebant. Cor magnum, ſed flaccidum, coagulato cruore utroque in cavo plenum, parietibus ſuis, ac potiſſimum ſiniſtris, extenuatum valde, columnis carneis in utraque civitate inſtructum exilibus, debilibusque. Valvularum mitralium margines ſiniſtri cordis duræ, fereque oſſeæ, ex ſeſe genuerunt quandam penitus oſſeam ſubſtantiam, oblongamque eandem, & phalangi primæ digiti minimi magnitudine parem, in cor ipſum ſua pendulam gravitate. In Abdomine Ventriculus decem librarum, capta menſura, capax, non craſſus. Magnum Omentum. Jecur, Splen, Pancreas, Renes, maxime dexter, debito longe flaccidiores. Copioſa, fuſco-flava, Bilis. Ad Genitalia nihil repertum vitioſi.

Oſten-

Oſtendit hæc, ni fallor, Hiſtoria anatomica abunde id, quod dixeram, poſſe ſcilicet eſſe præſentes in corpore Aneuryſmatum cauſas, citra eorundem ſymptomata. Cor utroque in cavo flaccidum, extenuatum, extenuatius in ſiniſtro, oportuiſſet aneuryſmaticum fieri. Corpus oſſeum mole adeo magnum ad mitrales Venæ pulmonalis valvulas intime, lataque baſi, nexum, cum ſanguine a pulmonibus omni momento in ſiniſtrum cor pulſum, ac proinde hoc cor præternaturaliter irritans, viciſſimque contrahente ſe corde ad valvulas repulſum; corpus, inquam hoc, & cor, & venam pulmonalem, perpetuo irritans, ſanguinisque tranſitum turbans, debuiſſet neceſſario hoc cor extenuatum reddere aneuryſmaticum, & Venarum pulmonalium communem alveum vehementer varicoſum.

Ut

Ut cauſa Aneuryſmatis ſine effectu, ita Aſthmatis, Dyſpnœæ, Orthopnœæ, manifeſtiſſimas cauſas, citra horum morborum in vita præſentiam in cadavere experti ſumus. Non enim annuli Aſperæ arteriæ tantummodo, verum & Bronchiorum, vel, ſi mavis, intimorum Bronchiorum fruſtra cartilaginea, plane oſſea erant, quæ ad majorum Bronchiorum diviſiones intra cavum aëreum notabiliter prominula, cum inſpirato, tum expirato aëri, impedimento & offendiculo eſſe eminentia ſua, & cavi coarctatione, debuerunt. Attamen non niſi brevi ante mortem, ab hisce cauſis, quas longa modo dies generat, quidquam Aſthmati, affinibusque illi ſymptomatibus ſimile pertulit æger. Interim non advertimus in quinquagenario homine cartilagineorum horum annulorum naturam in oſſeam mutari,

ri, ſed ſolummodo, & nonnunquam, in decrepito ſenio; ut bene notat incomparabilis *Morgagni lib.* 2. *Epiſt. Anat. Med.* 15. *Artic.* 18. *pag.* 133. Nihilominus obſervavimus in ægro noſtro Reſpirationem illibatam, profundam, fortem, lentam, non mutatam a motu & loquela, conſtantem; verbo talem, qua meliorem habere nemo mortalium poſſit. Ergone oſſea hæc degeneratio ſolius invincibilis tuſſis, non aliorum morborum cauſa fuit? In hoc homine ſic videtur ſaltem.

Verum & Apoplexiæ variorumque capitis morborum cauſſas idem geſſit, quos habuit nunquam. Pauculum ſeri ſupra cerebrum effuſum, quod integris ejus membranis & craſſum eſſe, & pelluciditate vitreum, videtur; quodque perfectis membranis, tenuis modo lympha eſt; Apoplexiam,

xiam, Mortes ſubitaneas, Paralyſes, Convulſiones, ſæpe producit, ut me toties Anatome docuit, ut caſuum anatomicorum Collectores referunt, ut evidentiſſimis exemplis, tum *Valſalvæ*, tum ſuis, *Morgagni* demonſtravit, *Lib.* 1. *Epiſt. Anat. Med.* 4. Equidem affuere ex hisce Convulſiones; ſed an hæ inde? Dubitatum fuiſſe, innui ſupra, num a viis primis haud oriundæ, quod flatus, ore pulſi, harum paroxyſmos conſtanti lege terminarent. Sed demus neque hinc easdem ortas eſſe; demus a cauſis in encephalo agentibus, id quod tam ſæpe obſervamus, Ventriculum fuiſſe ſpasmodice affectum; nonne ex Anatome conſtitit binas notabiles cauſas, convulſionibus generandis aptas natas, in cranio repertas eſſe? Serum ſcilicet effuſum pauculum, & caries cranii cum concretione membra-

na-

narum, & cerebri degeneratione, ad locum carioſum: quarum poſterior ad id longe potentior priore adparet.

Interim utravis harum ortas convulſiones crediderіs, mirari mecum debebis, quod cauſæ hæ mechanicæ ultimis octo vitæ menſibus integre ſiluerint. Nunquid vis Fol. Aurant. adeo energica, ut cauſas tales mechanicas liget, ne queant ultra effectus producere ſuos?

Quam ardua aliquando res, morborum diagnoſis! Quam indignum honori artis, velle in ejusmodi conſultationibus ob fallaces ſimilitudines aliquid ita propugnare, ut haud ita ſentientium famæ inde detrahatur! Mortui ſæpe veriora, quam vivi, loquuntur.

§. IV. Sed en haud abſimilem caſum! Juvenis 28. annorum ſicci, &, ut videbatur, ſpasmodici Aſthmatis,

paroxyſmis a biennio affligebatur, cauſæ, præter nimias forte Lucubrationes, ignarus. Conſuluerat me morbum per annum paſſus, dein alios, tandem me convenit iterum die 17. Septembris proxime elapſi. Contigit porro ut eo tempore coram me, pluribusque Studioſis, paroxyſmo invaderetur. Sederet ſuaſi; renuit, mitius ſibi eſſe, citiusque ſtanti paroxyſmum terminari, ratus. Reſpiratio anheloſa, cita, brevis; niſi ipſo eam ita cohibente, & retinente, ut cuncti horreremus. Unicum in reſpiratione cohibenda ſolatium ſitum eſſe teſtabatur. Pulſus eodem tempore parvus, tempore rythmoque inæqualis. Spatio 5. aut 6. minutorum terminabatur acceſſus; poſt quem rite valentem ſe ſemper ajebat. Quandoquidem ſelectiſſimis remediis a variis Medicis præſcriptis tanto tempore

pore fruſtra uſus eſſet, autor fui, ut quovis trihorio aut etiam bihorio ſumeret guttulas 5. 6. 7. cum aqua ſpiritus ſalis ammon. cui ad perfectam ſaturationem additus eſſet ſal ſuccini volatilis; ſumeret autem ſpiritum hunc ſine calce viva paratum, ſiquidem paratus cum illa, non efferveſceret, adeoque perfectum non indicaret ſaturationis punctum; notante ita in Chemia ſua *Hofmanno*. Bene inde habuit, uſque ad 21. Sept. cum perfecte ſanum ſe perhibens, circa horam 10. veſpertinam paroxyſmo correptus, ad horam dimidiam poſt mediam noctem expiraret.

Die 24. Sept. Anatomen feci, præſente Viro Illuſtriſſimo *Mac-neven ô Kelli*, inclytæ Facultatis Medicæ *Pragenſis* Directore per univerſum *Bohemiæ* Regnum, ac Profeſſore, Clariſſimo Domino *Pachner*, Fundationis

Windbagianæ Phyſico laudatiſſimo & circumſtante magna Studioſorum corona.

Pulmo dexter univerſus pleuræ, diaphragmati, ac jugulo accretus; anterius ad Sternum quidem levius, ad poſteriorem autem inferioremque thoracis partem firmius, indiſſolubiliter vero ad jugulum; quin & ipſi inter ſe mutuo coaluerant lobi. Notabamus autem qua parte lobus ſuperior jugulo cohærebat, inæqualem duritiem, ac tubercula fere cartilaginea, continentia partim pus ſanioſum, partim duram ac ferme caſeoſam materiem. Pulmo ſiniſter perfecte ſanus, undique liber.

Annuli aſperæ arteriæ, Bronchiorumque tum annuli, tum fruſta cartilaginea, rigiditate oſſeam æmulabantur naturam; ut mecum clari, qui adſtabant, Viri, ſtudioſorumque ſeniores, judicabant.

Cor

Cor magnum valde. In pericardio aqua modica. In corde utroque, inque vaſis majoribus, imo & perſciſſis multis minoribus, fluidiſſimus, absque vel minima alicubi concretione polypoſa, ſanguis; contra quam in iteratis toties luctis, & animæ retentionibus, expectari poterat. Cor dextrum tenue valde in parietibus, ſiniſtrum valde craſſum, durum, ac rigidum. Capax ſatis cor dextrum, ut tres digitos junctos, eosdemque fere medios, capere poſſet; capaciſſimum adeo ſiniſtrum, ut totus pugnus in eo absconderetur, vertereturque. Copia in utroque fluidi ſanguinis, in dextro major.

Aorta arteria ampla valde a baſi cordis uſque ultra ſuum ita vocatum angulum; inde parum anguſtior, ſenſim denuo dilatabatur in amplitudinem duplo majorem, ad iliacas fere uſ-

 que;

que; ita quidem, ut ibidem primo longitudine ſex latorum digitorum dilatata, tandem ſolitam capacitatem, Iliacas datura, affectaret.

Ventriculus magnus, altitudinis quidem ſolitæ, ſed duplo majoris latitudinis. Ingens hepar, ponderoſum, compactum, lobo ſiniſtro ſuo magnam ſiniſtri Epigaſtrii plagam explens. In veſicula fellea bilis tenuiſſima, colore ichoris, aut loturæ carnium rubicundioris. Splen durus admodum, figuræ triangularis, angulo acutiore ventriculum contegens. Colon totum contractiſſimum & vacuum.

Igitur cor dextrum, ratione ſiniſtri, parvum, ac debile; cor ſiniſtrum duritie ac denſitate non modo robuſtum, ſed non ſufficienter flexile atque obſequioſum, capacitate autem aneuryſmaticum. Aneuryſmatica ma-

gna

gna ſui portione Aorta. Pulmo in toto latere dextro vicinis partibus concretus, in lobo ſuperiore intime connatus, & tuberculis duriſſimis ultra medium obſeſſus. Hæc, inquam, & multa, & capitalia, vitia deteximus, interea dum nulla in vita ſigna Aneuryſmatis ſive cordis, ſive Aortæ; nulla ſigna affecti primario a cohæſione, a corruptione, ab annulorum cartilagineorum rigiditate, pulmonis, comparerent. Et cum cauſis adeo valentibus morborum tum graviſſimorum, tum perpetuorum, non adfuit integro biennio niſi periodicus morbus cum intermedia ſanitate, qui ſimilitudinem geſſit affectionis ſpasmodicæ meſochondriacorum forte muſculorum; quam detento, dilatato, calefacto, rarefactoque aëre, ſolvere conabatur.

§. V. Terminarem hanc hiſtoriam, niſi obviam eundem foret iis, qui forte mirabuntur, minus verſati in Anatomicis, quod inter cauſas majorum morborum hic videar cohæſionem cum pleura pulmonum collocare. Imitatus fui varios *Sepulcreti anatomici*, ac *Medicinæ ſeptentrionalis* Autores; imitatus etiam *Boerhavium Inſtit. §. 835.* Sano autem ſenſu hæc intelligenda ſunt.

In cadaveribus ſecandis raro deprehendimus liberos ab omni cohæſione pulmones; ut haud inepte *Diemerbroeckius* tertiam aut quartam mortalium partem, hac cohæſione minore majoreve laborantem, ſuſpicatus fuerit; idque ſæpenumero ſic, ut nulla ejusdem in vita ſigna, aut ſuſpicio, affuerint. E contrario, in graviſſimis, iisdemque annoſis pectoris, pulmonisque morbis, nullam,

aut

aut vix memorabilem adhæſionem detegimus, ut hoc ipſo capite bina obſervatione conſtitit. An nihilominus his poſitis nulli ab hac cauſa aut poſſibiles morbi, aut invitabiles? Difficilius admittunt, qui pulmones pleuræ perpetuo contiguos eſſe ſtatuunt. Demus autem verius hoc ſyſtema eſſe eo, quod id neget, an ideo cohæſio hæc nunquam morbifica eſt? An ſufficienter conſiderant illi, quanta interſit differentia inter pulmones pleuræ, exhalante rore intermedio, ſemper admotos, liberos tamen ſanosque; & pulmones ſive totos, ſive medios, cum pleura unitos, & non raro, eodem rore deficiente, induratos? Equidem ad experimentum provocant, quo toties a morte inventa cohæſio integra, ſine ejusdem in vita notato indicio. Sed quærant primo hi diligentius apud caſuum collectores num

vera narrent? Examinent, num frequentes ſint caſus connatorum undique pulmonum, cum reſpiratione in viventibus illibata? Aſſerere auſim vix paucos inveniendos fore. Hinc 2do dico unico pulmone connato, altero libero; vel datis minoribus utriusque, alterutriusve pulmonis adhæſionibus, videri nonnunquam ſic aſſueſcere naturam, ut homines quidem initio male habeant, quales utique novi, deinceps vero aſſueſcant, nec multo ante obitum tempore notas ejusdem exhibeant. Verum an ideo nulli, qui inde male habeant? Et cognoviſſe me tales puto; & deſcriptos ab obſervatoribus ejusmodi caſus lego, qui nullam aliam notam læſæ reſpirationis cauſam, præter hanc, notent; & magnum *Boerhaavium* hanc etiam morbi recenſentem cauſam deprehendo. Sed tertio, demus tandem inventos in cada-

daveribus pulmones undique connatos utrosque, respiratione in vita neutiquam læſa, qualem unum, alterumve caſum ipſe deſcripſi, an ideo integra hæc concretio ex morborum erit expungenda cauſis? Anatome detexit cerebrum cum membranis ſuis æque exacte implere calvariam, quam pulmones, ſecundum multorum ſententiam, exacte ſemper repleant thoracem: Ergone connata pia meninx cum dura, arctiusque hæc cum illa concreta, nunquam venient inter cauſas recenſendæ morborum? Præſertim cum ex Anatomicis conſtet hæc ſic geſta in vita fuiſſe, nullis comparentibus ſignis? Certe & inculpate hæc tolerata fuiſſe novi; ſed ſimul, aut Apoplexiæ, aut Epilepſiæ, aut Convulſionis, aut Maniæ, aliorumve Capitis Nervorumque morborum, unicam extitiſſe detexi a morte cauſam.

Pe-

Pericardium ſecundum *Halleri* in *Addendis* ad *Tom. I. Elem. Phyſ.* ſententiam, exacte tegitur perpetuo a ſuperficie cordis, „ niſi quantum te-„ nuis aquula intercedat; an ideo pericardium cum corde concretum nunquam. extiterit cordis palpitantis, aliorumve morborum, origo? Experientia mea in cadaveribus propria, notisque a Scriptoribus caſibus, novi & inculpate quandoque hunc cordis cum pericardio coalitum toleratum, at ſæpius non, niſi cum vita penitus miſeranda, geſtum.

Si tamen quis a me petierit quid cauſæ credam, cur hos pulmonum, cerebri meningum, pericardii, coalitus, hi inculpate ferant, graviter illi? reſpondeo quidem in genere, ut ſupra, videri nonnullos ſic ærumnarum aſſueſcere cauſis, ut validis vitæ viribus easdem ſuperent: alios vero

eſſe

eſſe, quibus vita imbecillior nequeat earundem cauſarum ſuffocare activitatem; attamen inſufficientem ad plures caſus ſolvendos hanc reſponſionem eſſe facile quisque perſpicit, qui mecum conſiderat Hiſtorias ab Autoribus, & etiam a me *Tom. II. & VI.* hujus operis, communicatas, quæ pro omni reſponſione doceant noſtram craſſam vitæ humanæ, ejusdemque latitudinis, ignorantiam. Videantur in hanc rem *Vindiciæ* meæ contra *Hallerum*, a pag. 232. ad 236.

Tandem ex hisce & innumeris tum in Tomis prioribus, tum a caſuum Collectoribus recenſitis, ſectionibus anatomicis, evidenter capimus cauſas mechanicas, ſixas, validas, diuturnas, perennium morborum, in corpore humano latere, quæ vel nunquam in actum ducantur, vel per paroxysmos duntaxat, vel etiam perpetuos

ge-

generent morbos : unde qui malo non perpetuo perpetuas negaret cauſas, ſæpe vehementer falleretur. Cauſæ hæ perpetuæ, ſi morbum continuant, proœgumenæ ſimul & procatarcticæ cauſæ vicem gerunt ; ſin vero intermittentem, videntur proœgumenæ præſentibus ſæpe carere procatarcticis. Cur autem cauſæ completæ & proximæ, vere exiſtentes, morbum non generent, ad hoc ſupra reſpondi.

CAPUT III.

DE HYDROPE CYSTICO, ET HYDATIDIBUS.

§. I. *Repetitur mirus feminæ morbus, qui longe lateque deſcriptus* Tomo IV. cap. 3. pag. 67. & Tomo V. cap. 2. §. 4. *ac tandem ejusdem additur per mortem finis. Stupenda Anatome, doctrinam illuſtrans de*

de Hydatibus. Quæſtio de uſu ac natura Ventriculorum ſuperiorum Cerebri. §. II. *Jecur ſcirrhoſum in vita viſum, a morte inventum eſt mirifice hydaticum.* §. III. *Binæ Hydatides Mammarum, quas ſcirrhi in cancrum vergentis larva nobis impoſuiſſe, ipſa chirurgica enucleatio nos docuit.* §. IV. *Glandula ingens Thyroidæa, præter quodcumque fere genus tumorum, exhibuit nobis quoque ingentes Hydatidas, aquoſas, ichoroſas, ſanioſas, ſanguineas.* §. V. *Induratos glandularum, partiumque glanduloſarum, tumores, haud raro mentiri naturam ſcrophuloſam, ſcirrhoſamve, variis exemplis, tum a Clariſſimo* Morgagni, *tum a propria experientia petitis, demonſtratur.* §. VI. *Miranda origo Hydatidum in Viro, quæ ſpecie Herniæ inguinalis incompletæ, ſcirrhoſorumve in ventre tumorum, nos luſerat, Anatome detecta.* §. VII. *Examen universæ de Hydatidibus doctrinæ, quæ tandem apparet potius quid non ſit Hydatis, quam quid ſit, expoſuiſſe.* §. VIII. *Cuduntur ex cunctis hucusque enarratis Theoremata decem pathologica, & practica.*

§. I.

§. I. IN variis hujus operis tomis multus fui, longusque, in hoc articulo; talis denuo futurus, eo quod ſimilium obſervationum finis nunquam detur.

Inchoabo a retexendo filo, quod abruptum fuit *Tomo V. cap. 2. §. 4.* quandoquidem feminæ hujus calamitatibus mors finem impoſuit, adeoque cauſas morbi obſcurioris rimandi fecit copiam.

Anni 1760. autumnum, maximamque hyemis partem, incommode ac miſere citra auxilium transegit, quia auxilium noluit. Anno 1761. Febr. 3. me iterum convenit, monſtroſo plane, ac veluti in acumen prominulo ventre, citra vel minimam, excepta exigua ſiniſtri Epigaſtrii plaga, fluctuationem.

Tertiam Paracenteſin petivit. Diu ſuper illa inter nos deliberantes, dubii

bii pependimus. Conſtabat enim ex prioribus & Abdominis laborare, & Cyſtidis hydrope. Hydrops Abdominis autem nunc, ut dixi, fluctuatione vix percipiendus erat. Interim urſit adeo vitalis indicatio, adeo proxime ſuffocanda mulier nobis viſa eſt, adeo anxietates arcebant ſomnum, ut integris ſeptem ſeptimanis oculis non vidiſſet illum, adeo denique citam operationem a nobis per DEUM flagitabat, ut paracenteſin demum eo epigaſtrii a latere umbilici loco, in quo levem fluctuationem nos percepiſſe ſupra monui, inſtituerimus; ea videlicet ſpe, ut aquæ hydropicæ abdominis certo quodam corporis poſitu, lenique abdominis ab inferioribus eo ducta directaque preſſione, hinc totæ effluerent.

Spes autem hæc fefellit nos. Qui locus fluctuare nobis viſus, is verus

ſaccus fuit, plenus humore glutinoſo, tres pollices profundus, nec fere quidquam, præ tenacitate effundens.

Porro infelix noſtrum conamen incuſſit nobis metum, ne ad aperturam, id quod in ſimilibus ſolemne, Gangræna fieret. Hinc tuſſi quidem miſtura cum Oxym. ſq. proſpexi, Gangrænæ autem Cortice. Unde ſola Gangræna averruncabatur, cetera vero ſymptomata increvere, nauſeæque ac vomitus frequentiſſimi, pertinaciſſimique, una cum deleto penitus appetitu, ſe prioribus adjunxerunt.

Quod hanc calamitatem unice moderabatur, vinum fuit. Unde per aliquot dies nihil ipſi dedi, quam ovorum vitellos cum vino & aqua conquaſſatos, pauxilloque toſti panis. Præterea Enema injectum quotidie

eſt.

eſt. Mirum ſane quantopere hinc refocillaretur mulier, quam blando ſomno inde recrearetur, quamque bonum appetitum, ac digeſtionem etiam aliorum ciborum inde nanciſceretur! Unde lares ſuos repetere avida, noſocomio dimitti petivit. Abiit 5. Martii.

Tandem, ultimoque, ad 10. Junii reducebatur, ventre tumidiſſimo, cum ejusdem leviore fluctuantis liquidi veriſimilitudine, cum vaginæ prolapſu, oculis ac facie collapſis, pulſu vix percipiundo, jamque in tertium diem continuato vomitu. Vomitu ad ſextum diem ſuperato, calamitates reliquæ auctæ ſunt; ipſaque inſomnis, delira, & integro triduo cum morte luctata, expiravit Junii 17.

Factu difficilis anatome fuit, eademque adhuc difficilior explicatu. Ita ut qui præſens eandem non vide-

rit, ejusdem legitimam ideam vix formare ſibi poſſit.

Ut in vita, ita in cadavere nihil non extenuatiſſimum, ſolo ventre excepto. Animus erat, ablatis integumentis ac muſculis, Peritonæum prudentiſſime aperire; quo in ſitu immutato & acuminatum tumorem, & totum contemplaremur abdomen. Conamen vero hoc noſtrum eluſit idem Peritonæum, indiſſolubiliter, ac frequentiſſime, cum contentis in ventre partibus, connatum. Pertundendum ergo ubique fuit, eoque facto Gelatum flavum, ſeparatis in loculis incluſum, prodiit undecumque. Digitus ſingulos intruſus in loculos, aliorum loculorum ſepimenta detexit; e quibus pertuſis, preſſisque, liquor priori ſimilis, præ tenacitate vix fluens, prodiit.

Lento demum, ac tædioſo, ſordidoque plane examine, conſtitit degeneraſcentem uterum non eſſe, qui corpus adeo prominens in abdomine produceret, ut forte ſuſpicati *Tom. V. pag. 65.* eramus. Uterum enim invenimus mole naturali minorem, vaginam autem ejus elongatam & productam ad altitudinem illam, quæ quatuor digitis latis altior pelvi eſſet. In latere ſiniſtro Ovarium durius quidem, ſed mole non majus, parvaque cum tuba. Uterus apertus facultatem dabat ſtylo prudenter ſubeundi orificium Tubæ dextræ, atque ita docuit hanc tubam ad latum ab utero digitum mox abire in ſaccum ingentem ſic, ut totum hoc monſtroſum abdomen tam in ſiniſtro hypogaſtrio, ac ventre, quam in dextro, expleret. Craſſius præterea hic ſaccus erat, informis, interne

ne politus, ac glutinoſiſſima ſanie repletus.

Deprehendebatur autem idem duos includere tumores; alterum ſuo in fundo prope uterum, ovalem, depreſſum, palmæ manus magnitudine parem, polita membrana veſtitum, aſt loculis ſimili glutinoſa ſanie refertis diviſum; alterum in ſuo dextro latere, rotundum, rubrum, tuberoſum, biennis pueri pugnum æquantem.

Cum Ovarium dextrum non inveniremus, alterutrum horum tumorum ſuſpicabamur Ovarium eſſe, veroſimilius autem eum, qui utero propior; idque ita contigiſſe, ut tuba primo Ovario extenſo accreviſſet, ac poſtmodum inferiora Ovarii præternaturaliter circumplexa, idem demum intra ſuum cavum locaſſet.

At-

Atque hi quidem tumores ii erant, qui in cavo ſacco prominebant: ceterum plures cernere erat, minores, majores, unum pugno majorem, intra craſſam ſacci ſubſtantiam locatos, ob idque internam ejusdem externamque ſuperficiem inæqualem admodum ac tuberoſam efficientes. Erant & hi, haud ſecus, quam priores, ſanioſo glutine repleti.

Porro in Epigaſtrio erat ſacci fundus. Dixeram ſaccum replere cum dextrum ſiniſtrumque hypogaſtrium, tum ventrem: non replebat tamen ſpatium anterius circa umbilicum, infraque eundem; ſpatium, inquam, illud, in quo venter quondam adparens acuminatus, graviditatem mentitus erat, ut *pag. 65. Tomi V.* relatum eſt. Erat igitur in ſpatio deſcripto alius peculiaris tumor, magno ſacco anterius adnatus, capitis

humani magnitudinem æquans, poſterius planus, anterius protuberans, compoſitus quoque numeroſiſſimis Hydatidibus, per ſua latera mutuo accretis, hincque referens totidem ſeparatos loculos, hic tenues, ibi denſos, membranis tuberoſos, omnes autem tenaciſſimo glutine, in alio fuſceſcente, in alio flaveſcente, alio iterum virideſcente, repletos.

Jamque Peritonæum aliud ſpectaculum dabat. Concreverat ſiquidem id cum ſacco magno, in toto ejusdem ambitu, quo contiguum illi erat; verum ita, ut Peritonæum eſſe crederet nemo noſtrum. Etenim, & qua parte ſaccum magnum contingebat, & qua reliquum cingebat abdomen, & qua viſcera abdominis includebat, gerebat ubique tubercula plurima, quæ in loculos diviſa, eandem glutinoſam materiem continebant;

bant: eorundemque loculorum ope etiam Hydatidibus cum magno illo ac glomerato ad umbilicum tumore intime & commiſtum, & confuſum, deprehendimus.

Vix Inteſtina cognovimus. Ea quippe, tam craſſa, quam tenuia, adeo inter ſeſe commiſta erant, adeo concreta & connata, ut primo intuitu nihil minus quam inteſtina referrent. Vera horum ratio erat quod Hydatides in univerſo Inteſtinorum ambitu, & in utraque Meſenterii ac Meſocoli ſuperficie excreviſſent, inter ſeſe coiviſſent, ob idque ita omnia inteſtina inter ſe mutuo adunaſſent, conglomeraſſent, contraxiſſentque, ut nihil inteſtinis ſimile referrent. Sed & Hydatidas easdem glutinoſiſſimus ichor, ſaniesve, expleverat. Interea mirabamur veſicam urinariam loco locatam ſuo, ita ut a

peritonæo ſuo in loco ſervata illa, vagina & ſurſum excreviſſet, uti antea dictum, & deorſum relaxata eſſet, cum prolapſum formaſſet; ſuo tamen cum veſica nexu manſiſſet immobilis. Forte pondus incumbentis ſacci impedivit veſicam ſurſum pergere, & vaginam ſequi: dum e contrario in hiſtoria relata *Tomo VI. cap. 4. pag. 138.* degeneraſcens teſticulus dexter, recto inteſtino immoto, veſicam urinariam viri in criſtam Ilei ſiniſtri usque dimoviſſet, adeoque urethram elongaſſet.

Thoracis anguſta valde capacitas. In dextra Camera Gibbum Diaphraginatis diſtabat a ſummo jugulo digitis latis quatuor, quinque digitis in ſiniſtra. Pulmones nec mali, nec compacti, nec ullibi pleuræ, niſi verſus jugulum, accreti. Cor in dextro ventriculo Polypum gerebat magnum,

at-

atque album, adſcendentem in Arteriam Pulmonalem; in ſiniſtro ſuo ventriculo duplo minorem, eumque cum alio, qui in Auricula, polypo, connatum.

Vaſa Piæ Matris ſanguine turgida. Ventriculi laterales, ſive ſuperiores cerebri, vix guttulas lymphæ paucas gerebant; egregie licet diſtenti, magni, fornicati. Quid cauſæ, cur, ubi omnia in cranio tam plena, ut mox a compreſſione externa ablata cerebrum excreſcat in fungos, tamen vacuos toties a nobis repertos hos ventriculos non comprimat, non deleat, vis reliqua molis cerebri, ſanguinisque appellentis? Cur in vacuis ventriculis Plexus Choroidæus non perpetuo aneuryſmaticus, varicoſus, hydaticus?

Si totam anatomen reſpiciamus, quid monſtri Mortales ſæpe ſinu alunt ſuo!

ſuo! Quam frequens mutatio exiguæ tubæ fallopianæ in maſſam enormem, informem, ac prope incognitam! Sed cauſa, origoque, tot millenarum in quovis viſcere, in quavis membranacea parte, Hydatidum, quæ aſſignanda demum? Confer cum hisce Hiſtoriam Hydatidum in ventre feminæ, *Tomo IV. cap. 3. pag. 98*. Obſcuram totam hanc Medicinæ partem eſſe ſequentes confirmabunt Hiſtoriæ.

§. II. Eruditiſſimus Medicus, Noſocomii Hiſpanici vigilantiſſimus Phyſicus, *Hazenobrl*, ejusque ſolertiſſimus Aſſiſtens *Laſcowitz*, 14. Febr. hujus anni, copiam mihi fecere hepatis hominis, pridie ibidem denati, una cum morbi hiſtoria.

Juvenis 24. annorum, tumido Epigaſtrio quidem toto, in medio autem ac dextro longe tumidiore, a quadriennio laboraverat. Impedimen-

to

to id tamen non erat, quo minus Chirurgiam addiſceret, jamque in Noſocomio Hiſpanico Aſſiſtentis Chirurgiæ munere fungeretur, donec 4. Febr. acute decumbere ceperit. Die febris quinto delirare cepit, inque nonum delirans, obiit.

Nihil lymphæ in tumido ventre, ſed jecur monſtroſæ molis, ac pluribus veluti ſcirrhis videbatur obſeſſum. Horum unum Vir præſtantiſſimus cum ſuo Aſſiſtente aperuerat, cumque inſoliti quid ibidem detegeret, Hepar cum reliquis tumoribus intactum ad me mittere decrevit. Igitur ille aperto iſto tumore magno, in viſceris hujus Lobi dextri anteriore parte, utcumque verſum lobum minorem ſito, mox erumpentem, inque ſeſe inſilientem Lympham ad plures, ut putat, menſuras, (inopinato quippe in caſu vas ad manum haud erat) ſtupens

vi-

vidit. Elapſa autem Lympha, invenit membranam albam, craſſam, multis in plagis diaphanam, excavatum in jecinore locum exacte quidem contingentem, verum nullibi adhærentem illi, cum eove connexam. Hanc loco repoſitam, una cum Hepate toto ad me miſit.

Membranam dixi, quod, qua alia eam voce nominem, non habeo; verum quo ſenſu alias membranam vocamus, eo ſane membrana vocanda non erat. Alba quidem craſſaque erat; ſed ſive bono nudoque oculo, ſive microſcopio intuebaris, nullis omnino ſive vaſis, ſive fibris apparebat compoſita; ovi albumini ad latam patinam effuſo, atque coagulato, quam ſimillima; lacerabilis ita, ac ſi cultro quis eam perſcidiſſet. Erat etiam lævis, politiſſimaque excavati jecoris ſuperficies.

Jam-

Jamque alterum eodem in lobo tumorem aperiens, deprehendi Hydatidas, non, ut in priore, quæ totum cavum exacte expleret, unicam, ſed numeroſas, libere fluctuantes, citra vel minimam alicubi adhæſionem, citra ullius pedunculi veſtigia, ejus molis inter ſeſe differentiæ, ut minimæ vix lineam in diametro haberent, deinde creſcente ordine majores pollicis eſſent, imo & ſesquipollicis diametri.

Cavum tertium in lobo ſiniſtro ſimiles omnino Hydatidas gerebat.

Deinde quarto ſimiles reperii non in cavo hepatis, ſed in magno eoque oblongo corpore, quod ad lateris extremi ſiniſtri lobi ſuperiora accretum, figura Lienem referret, quodque tamen Lien non eſſet; eo quod is, in cadavere, ſeparatus ab illo tumore, inventus fuiſſet. Aquam con-

continuit cum omnis generis Hydatidibus.

Quintus locus erat a latere dextro prioris maximique cavi, hepar tam profunde excavans, ut pugnus in eo locari poſſet; isque non, quemadmodum omnes præcedentes, aqua limpida, verum amurca nigra, tactuque arenacea, repletus: membrana porro unica, explens totum cavum, hanc amurcam continebat, lacera hinc inde ac complicata, & ab aſpera amurca adhærente valde indurata.

Pars dextra ſuperiorque lobi dextri continebat *Sextum* cavum, priore majus, biloculare, craſſa itidem ac pingui amurca plenum.

Veſicula fellea paucam quidem, attamen flavam bilem habuit. Pararuntne Hepatis non excavati portiones hanc bilem? An vero ipſius Cyſtidis felleæ parata fabrica fuit?

In

In altero, tertioque, ac quarto cavo, multas hydatidas confractas reperire fuit, unde forte aqua illa, in qua reliquæ integræ libere fluctuarunt. In quinto & ſexto nulla aqua, ſed amurca.

§. III. Scirrhum in Cancrum vergentem olim cum dexterrimo Chirurgo in *Hollandia* enucleaturus, obſtupui, ablatis integumentis, inchoatoque enucleationis opere, tumorem ſubito frangi, & effluente aqua copioſa, totam concidere mammam. Curato vulnere recrevit tumor, qui magnos excitans dolores, ablatus non fuit; femina, neſcio a quo morbo, brevi extincta.

Contigit mihi idem *Viennæ*. Doctiſſimus Chirurgiæ Profeſſor *Leber*, egoque, certo ſtatuebamus verum in Mamma ſcirrhum adeſſe, liberumque eundem, & enucleandum. Sub ope-

 ra-

ratione conſtitit pugni magnitudinis Hydatida eſſe, quæ a circumcreta, compreſſuque indurata celluloſitate inæquali, ſcirrhi inæqualitatem referret. Habebat pellem externam albam craſſam, lacerabilem, nihil omnino aut fibroſam, aut vaſculoſam; ea de cauſa non fractam duntaxat, quantumvis debilem, quod ab integumentis & circumcreta indurataque celluloſitate æqualiter premeretur. Præter Lympham, qua turgebat, continuit quatuor exiguas hydatidas, liberrimas, pedunculi veſtigio omnino carentes.

§. IV. Glandulam Thyroidæam tumentem nonnulli *Auſtriacorum* habent, plus *Styri*, his magis *Carinthi*, omnium autem minime *Tyrolenſes*, ampliſſimæ, ſalubrisque Provinciæ incolæ; quibus tamen ab Autoribus familiariſſima dici ſolet: hos, inquam,

om-

omnium minime eidem obnoxios eſſe, bis beatam hanc provinciam peragratus, attentus in rem, expertus ſum.

In cadavere horrendam mole Thyrodæam glandulam nactus, publice diſſecui. Mecum Auditores mirabantur nullum fere genus tumorum dari, quin in hac ſola Thyroidæa inveniretur. Hic enim Steatoma, ibi Atheroma, alio in loco Purulentus tumor, in alio Hydaticus, in alio erat coagulatus ſanguis, fluidus fere in alio, imo hinc glutine loculus plenus erat, alibi calce cum ſebo miſta, &c. Hæc autem omnia in una eademque Thyroidæa glandula.

§. V. Anno 1757. in *Tomo II. Rat. Med. cap. 11.* varia exempla attuli ſimilium tumorum, maxime in cadavere pueri decennis *pag. ibid. 178. — 182.* addidique *pag. 178. & 191.*

quosdam ſimilium tumorum plane incurabiles eſſe; alios curari quidem, ſed redire; nonnullos vero perfecte curari, non redituros. Curabiliores profecto hydaticos tumores pronuntiabimus, cum fracta aut conſumta pellicula, reſorberi lympha poſſit, & membrana hydatica fundi, indurataque celluloſitas inflammando, ſuppurandoque conſumi. Sed & omnis ſorbilis materia, ut puta ſanguis, ichor, pus, ſanies, aqua, ſerum, cum ſorberi a maſſa humorum poſſit, collabentes ſuos tumores exhibere ſæpe debet. Unde hi vel ſponte, vel poſt data remedia non raro evaneſcunt, iterum, vel minime, redituri.

Uxori optimi *Morgagni*, *Epiſt.* 50. tumor nuci avellanæ par, forma, duritie, magnitudine, ſubito de nocte evaneſcit; redit; repente iterum diſparet, non rediturus.

Et

Et ejusd. *Epiſt. n.* 27. „ Ipſam
„ vero glandulam, Febri nulla præ-
„ via, ſenſim intumeſcere, & du-
„ ram fieri, non ſecus, ac alias in
„ collo ſubjectas, cum in ſtrumas
„ grandeſcunt, nimis omnibus no-
„ tum eſt, quibus magnum plerum-
„ que negotium faceſſant, Medicis
„ & Chirurgis. Nonnunquam tamen
„ longe facilius, quam ſperari poſ-
„ ſet, reſolvuntur. Sic in ſeptenni
„ Puella *Veneta* Parotidem memini
„ duram factam, ac valde tumen-
„ tem, nec ſine dolore jam tangen-
„ dam, omni quæ ſubſtiterat, pau-
„ latim quidem, ſed penitus, diſcuſ-
„ ſa materie, ad naturæ modum re-
„ diiſſe, uno, ut vidi, inunctionis
„ ex *Oleo Philoſophorum* auxilio.

Pergit ille porro: „ De Strumis
„ autem *Valisnerium* noſtrum audivi
„ haud ſemel teſtantem, cum ruſti-

„ ca mulier filiolam ad ipſum addu-
„ xiſſet ſtrumoſam, ipſe autem ut
„ pauperculæ, & puellulæ, nihil niſi
„ vinum tenue ſumendum imperaſ-
„ ſet, in quo inſecta, quæ Aſellos
„ vocant, eſſent macerata, mulier-
„ que ex iisdem vel plura, quam
„ ipſe dixerat, in vinum ſemper in-
„ jeciſſet, plurimasque urinas ſic mo-
„ viſſet, exacto menſe cum filia re-
„ diiſſe, non ſine ſui admiratione
„ perſanata.

Idem *Morgagni Epiſt. 50. a n. 31. ad 36.* plura exempla habet durorum tumorum, a ſola materie liquida eosdem extendente. Omnium vero notabiliſſimum *Epiſt. 29. n. 12.*

Similem & nos, hoc ipſo ineunte anno, in Noſocomio habuimus. Mulier quadragenaria, biennio antea enixa, ſuum primo infantem, deinde cum eodem & alium lactat. Viſa

ali-

aliquantiſper id ſerre inculpate, demum medio Martio 1761. dolore lateris affici cepit, idque in æſtatem usque. Ablactato tunc infante utroque, venaque tunſa, ſenſim quidem lateris dolorem abiviſſe ajebat; ambas vero mammas in tumores duros, a ſe mutuo ſeparatos, mammamque vehementer extendentes, ac valide demum dolentes, permutatas eſſe.

Conſilium empiricum adplicandi ad dorſum Nuciſtæ folia, ea ſpe, fore ut inde mammæ emolleſcerent, ſcrupuloſe ſequitur; ita ut trium ſeptimanarum ſpatio, quinquies die, integrum horum foliorum manipulum dorſo admoveat. Ceſſanti demum ab hac adplicatione, tumor in dorſo obſervatur Avellanæ magnitudine, quo mole ſenſim aucto, dolentes tumidæque mammæ pedetentim minuebantur; dorſique tumore, binos vi-

riles pugnos exſuperante, ita conciciſſe mammas, ut quæ toroſas easdem, formoſaſque habere ſolebat, vix nunc earum exhibere nobis reliquias poſſet.

Pauperrima cum eſſet, & publicæ inſtructioni apta cenſeretur, a Viro Exp. & Practico feliciſſimo *J. Schreibers* ad Noſocomium noſtrum miſſa eſt, 9. Jan. hujus quem vivimus anni. Acceſſerat prioribus ærumnis, quod a 14. diebus ſingultu, tuſſi, ac meri cruoris ſputo frequenter laboraret. Igitur capitis inſtar tumorem video, eumque a metaſtatica mammarum materie natum ratus, fluctuantemque in eo deprehendens materiem, pertundi curavi. Copioſo pure cum ſanguine effluente, vix imminuta apparebat tumoris moles. Plurima celluloſitas ſemilacera indies magnis ſolvebatur laciniis, concidebatque

que ſic demum tumor, ut ſeſquimenſis ſpatio curaretur.

Quæſtio eſt utrum ſponte Naturæ facta ſit materiæ ad dorſum transmigratio, an vi foliorum Nuciſtæ? Vis aromatica, ac proinde ſtimulans, his foliis ineſt: vim ſolventem, diſſipantem, roborantem, legimus iisdem adſcriptam eſſe. Et egregius *Fr. Hoffman* laudat oleum Nuciſtæ ut paregoricum; & *Eſſentiam Nuciſtæ*, cum ea *Croci*, & *Aqua Anhaltina*, pro linimento loci ſpaſmo affecti.

Experimentis iteratis quæſtio hæc determinanda eſt. Interim quod ſupra relatum, & a *Morgagni* obſervatum, denuo hic confirmatur: materiem liquidam duras reddentem tumidasque partes, poſſe vel integre, vel pro parte; ad tempus, vel perpetuo; deſerere has partes, & vel novas ſibi vias tumoresve forma-

re, vel conſuetis corporis viis eliminari.

§. VI. Anno 1744. ineunte, Vir procerus, euſarcos, tenebricoſa nocte cadit de Promontorio *Delphenſi* in flumen præceps, undaque ægre ereptus, & per ſumma frigora iter plurium dierum, publicus Reipublicæ Nuntius, proſequutus, tumorem percepit in inguine lævo: quem, quod moleſtus non eſſet, celavit integro anni ſpatio. Anno 1745. inchoante, tumor pollices fere quatuor in majore diametro, duos in minore, habens, levem ſiniſtri cruris cum ſtuporem creare, tum dolorem, cepit. Cumque jam prava, ut mox patebit, ſymptomata ſe jungerent, me cum binis Chirurgis in Conſilium vocavit. Tumor ipſe inveniebatur durus, inæqualis, indolens, ſub expanſione Aponeurotica obliqui externi muſculi ve-

veluti ex Abdomine natus; ac partim ſurſum, partimque deorſum ſeſe extendens. Attactu tumoris vix doluit homo, ſed vagas imo in ventre anxietates, (ſic enim ajebat) paſſus ſæpius eſt, easque nocte adeo moleſtas, ut lectum relinquere pluries cogeretur: Alvus vix, niſi vi, mota unquam, urina parca, nauſea frequens, vomitus ſed parcus idem rarusque; una cum cruris ſiniſtri œdemate. Ambigua primum Herniæ femoralis ſigna, ambigua deinde ſigna tumoris ſcirrhoſæ prope duritiei; tumoris, qui longa radice intra pelvim productus, Inteſtinum Rectum, & Veſicam urinariam premere videbatur, animos noſtros in varia auxilia fruſtra convertiſſe facile quisque per ſe videt. Levia denique animi deliquia acceſſere, quæ ægrum 25. die, ex quo affueram ipſi, ſuſtulerunt.

In

In Cadavere invenimus tumorem illum intus cavum, plenum ichore, muco, & puriformi quadam materia, ex inguine continuatum per ſiniſtram pelvis partem, rectumque inter ac veſicam interponentem ſe; & , ut in inguine, ita quoque in pelvi, tumoribus cavis muco, ichore, pure, repletis, conſtantem. Hydatides præterea duas in ſiniſtro, eodemque admodum magno, Rene, alteram diametri ſemipollicis, alteram pollicis integri; ambas autem non ad Renem, ſed intra ipſius magni Renis corticalem ſubſtantiam reconditas. Cætera omnia in corpore bona.

Igitur terror, violentia præcipitis caſus, frigusque & tunc, & in itinere deinceps perceptum, Hydatidas in Peritonæo generarunt, quæ ſenſim durioribus calloſisque involucris inſtru-

ſtructæ, nervos, & inguinalia vaſa, inteſtinum rectum, veſicam, ſuis in functionibus turbarunt; quæque, lege conſueta, anxietates, nauſeas, vomitus, vigilias, leipothymias, ipſamque mortem, demum genuerunt.

Multis igitur obſervationibus ſic collectis atque enarratis, operæ pretium fore videtur in naturam tumorum Cyſticorum, præprimis autem Hydatidum, pathologice inquirere.

§. VII. De Hydatidum, non quo ſenſu *Hippocrates* veterumque plures, ſed quo nos eas intelligimus, origine, fabrica, progreſſu, fuit dudum ab Anatomicis, Medicisque diſceptatum; certi tamen quid nunquam adhuc prolatum. Scripſere de Hydatide in *Sepulcreti* Tom. II. *Spigelius*, *Th. Bartholinus*, *Diemerbroeck*, *Etmuller*: in *Actis Acad. Reg. Se. Paris.* Viri egregii *Maloet*, & *Morand*;

in

in *Actis Edimb.* egregius *Monroo* ; Comment. Literaria *Norimbergenſia* ; & ſparſim plures, ut *Warthon*, peculiari tractatu *Bidloo*, *Hofmannus* quoque, & egregius *Boerhaave* in *Epiſt. de Glandulis* ad *Ruiſchium*, ut etiam diſſertatione peculiari doctiſſimus *Grasbuis*: præterquam quod nonnulli Græcorum Medicinæ parentum earundem meminerint.

Collectis horum omnium ſententiis, fuere I^{mo}, qui a degeneraſcentibus ipſis glandulis Hydatidum deduxerint originem. Non ſufficienter hæc ſententia experimentis fulcitur. Dum in glanduloſa fabrica humor contentus eſt, degenerem fabricam glandulæ detegimus, & in cadavere maxime : in plerisque autem Hydatidibus, quarum data hiſtoria a nobis fuit, nihil ſimilis fabricæ detectum eſt, imo prorſus contrarium. Id

por-

porro huic ſententiæ concedemus, quod glandulæ ſæpius inventæ fuerunt a materia aquoſa, ichoroſa, ſanguinea, purulenta, ſanioſa, diſtentæ, atque induratæ; haud vero id, quod omnis tumor, quem aqua, aliusve enarratorum humorum implet, distenditque, glandula ſit.

II[da] Sententia illorum eſt, qui naſci hydatidas in vaſis Lymphaticis credant ſic generari, ut tale vas inter ſingulas quasque, quibus ſcatet, valvulas, in globum extendatur; dum nempe ab obſtaculo quocumque Lympha oppoſito motu remeat, ſicque ipſa ſibi viam claudit. Cenſeo hoc modo non niſi unicam poſſe Hydatidem naſci, & non ingentes illos, ſive Hydatidum racemos, quales uterus non raro format, emittitque, ſive innumeras illas ſolitarias Hydatidas. Etenim reflua contrario ſenſu

Lym-

Lympha, dum unam erigit valvulam, ſimul ſibi viam ad reliquas valvulas præcludit.

III^{tia} Sententia Vermes ad Hydatidas fabricandas neceſſarios credit. Verminoſa Pathologia, luxuriantis ingenii fætus, Hypotheſibus innumeris nixa, probata nunquam, niſi paucis experimentis, quæ, ut recte monet *Morgagni*, ad caſus peculiares, haud vero ad univerſam Pathologiam ſpectent; hæc, inquam, toties reſuſcitata, & ſponte corruens, etiam hic ejusmodi ſortem nacta eſt, ut fere nemo poſthac fuerit, qui Hypotheſin hanc, de origine Hydatidum ab uno, alterove aut fictam, aut reſuſcitatam, tueri auſus fuerit.

IV^{ta} Sententia fert valvulas Lymphaticorum vaſorum, dum Lympha contrario niſu per illa fluere cogitur, impleri ab eadem, & turgere: Lym-

pham

pham hanc ſtagnantem lentiores, tenacioresque partes, a ſuo centro ad circumferentiam pellere; naſci ſic membranam externam illam: præterea vero ab inteſtino motu ejusdem Lymphæ, in hoc ſemel formato cavo, produci a loco quopiam, ceu centro, quemdam motum, qui motus, dum ab illo, ceu centro, ducit craſſiora, ſimul ad aliquam ab illo centro diſtantiam format novam rotundamque pellem; adeoque ſic rationem ſe dare credunt Hydatidum minorum, in majore libere fluctuantium.

Ingenioſe ſane hi: utinam tam vere! Ac primo quidem tria, quatuorve, ſimul ſupponunt, absque ullo argumento, quo vel unum ſuppoſitum firment. Deinde Hydatidas credunt inter quasque Lymphaticorum vaſorum valvulas, eo, quo ex-

plicuere modo, formari. Ergo haberent ſemper degeneraſcentem membranam, in eaque fibras, vaſaque, pro extremo involucro. Cur ergo toties & libere fluctantes Hydatidas, & Hydatidas majores, in quibus cæteræ innatent, invenimus haud alio involucro donatas, quam illi ſimili, quod a coagulante ſe ovi albumine, album, ſciſſile, minime vaſculoſum, fibroſumve, formatur? Si hoc pro ſe aſſumſerint, aſſeruerintque id inde probari, quod ſupra de generatione mira involucrorum Hydatidum dixerant; unicum modo, quod regeram, habeo: Demus pauliſper illis hanc involucri nativitatem; vel ipſum vas lymphaticum, in quo hydatis eo modo formatur, conſtanti lege involucrum hydaticum circumdabit; vel hydatis formata findet ſuum vas lymphaticum, & cadet: Si hoc

ulti-

ultimum ſtatuunt, rogo 1. cur nunquam ibidem, ubi hydatides in viſcere excavato invenimus, ſimul invenimus, vaſorum Lyphaticorum, præternaturaliter & extenſorum, & diffractorum, exuvias? reliquias? veſtigia aliqua? Rogo 2. ſi hydatis frangendo vas ſuum lymphaticum ſe liberat, quomodo demum millenos hydatidum explicabunt racemos? Et tandem quod ad 2. ſententiam dixi, id hic convenit: ſi a retrogrado Lymphæ motu, preſſaque valvula, hydatis fit, non fiet unquam in toto illo vaſe niſi unica: via ad cæteras valvulas præcluſa, erecta una.

V[ta] Sententia, ob ineluctabiles priorum Sententiarum difficultates, in cellulis membranæ adipoſæ aut celluloſæ hydatidum ponit originem. Et graves quidem in arte Viri hanc ſententiam amplectuntur. Tum quod cel-

lulaſitas major minorve ubique reperiatur, ubi inventæ hydatides. Tum quod videantur in cellulоſa ſubſtantia nonnunquam cellulæ, quarum aliæ pus, aliæ aquam, aliæ ſebum, gelatum, &c. gerunt, ſicque hydatidum intellectum facilitare videntur. Tum denique, quod cellulæ adipoſæ videantur habere in ſeſe minores cellulas, ac veluti ſepimenta, ad explicandas hydatidas, in hydatide inventas, apta nata.

Verum & maximis hæc ſententia eſt implicita difficultatibus. Sumamus generata in hac membrana Hordeola dicta, ſumamus Atheromata, Steatomata, Melicerides, &c. an unquam quis vidit involucra horum, quemadmodum ea, quæ deſcripſi, Hydatidum, cocto albumini ovi ſimilia colore, conſiſtentia, craſſitie, dilacerabilitate facili & abrupta?

Quam-

Quamvis igitur a ſex mille ferme annis occaſiones videndi Hydatidas mortales habuerint; & quidem primo in pecore, quod ab origine mundi DEO offerendum, primo, num quid morboſi non haberet, luſtrandum eſſet; deinde tum in pecore ad uſus philoſophicos adhibito; tum in hominibus, qui vel ad durabilem condituram poſt mortem præbarabantur, vel ad uſus anatomicos, pathologicosque luſtrabantur: quamvis, inquam, gens humana per numeroſa adeo ſæcula Hydatidas frequentiſſimas viderit, nihil tamen certi, quam certas obſervationes, habet; meliusque, quid non ſint, quam quid ſint, docere poteſt. Ita ut in Theoretica contemplatione Hydatidum nos doctiores non reperiamus, quam ante mille pluresque præterea centenos annos ſe fatebatur *Aretæus Cappadox Lib.* 2. *de*

cauſ. diut. morb. Cap. 1. ubi hiſtoria Hydatidum in abdomine repertarum relata. „ Unde, inquit, id genus
„ veſiculæ eruperint, via haud faci-
„ le reperitur. - - - & qualis ſit
„ ipſarum generationis modus, quid
„ dicam, nihil certi habeo.

§. VIII. Nihilominus ea quæ certa obſervando novimus, hæc Pathologicos in uſus nos multa docent.

Ac primo quidem Hydatidas plerumque ab ejusmodi continente materia formari, quæ ni undique partibus ſive ſolidis, ſive fluidis, fulciretur æqualiter, diſſiliret, contentumque effunderet humorem.

2do Generari ſic in corpore humano corpora organica morboſa, quæ ſive fibroſæ, ſive vaſculoſæ naturæ, ne vel minimam quidem umbram habent. Bis modo *Morgagni* vaſa videre ſibi viſus eſt; raro & in paucis, vaſa detexi

texi ego: in centenis millenisque nulla vidi. Vicina celluloſitas degeneraſcens, atque adhærens, imponere poteſt, ut falſo habeatur pro vero Hydatidis involucro.

3^{tio} Non ſemper pellucidam in hydatide inveniri materiem, ſed quoque haud raro glutinoſam, vix fluidam, vix ductilem, deinde ichoroſam, ſanioſam, purulentam, imo terreſtrem, ut continentem ſuam tunicam incruſtet, induret; colore denique albam aut flavam, aut fuſcam, aut plane viridem, aut etiam nigram.

4to Hydatidas vel racematim inter ſeſe, diviſim tamen, cohærere, pedunculo pendulas, haud raro oblongas, atque pyriformes; vel ſolitarias, liberasque hærentes, ſive in majori Hydatide in viſcere aliquo, ſive in cavo abdominis; vel denique complures Hydatidas mutuis concreſcere

lateribus, ut favo apum, quam Hydatidibus, ſimiliores ſint.

5to Inertem bullam aquoſam, levi digiti attactu deſtruendam, ejus eſſe potentiæ, ut, creſcendo, a ſeſe removeat compactam viſcerum maſſam, & quidem duram adeo, ut illa Hepatis eſt. An pro dilatatrice cauſa neceſſariam fingemus animam, quemadmodum eam neceſſariam eſſe, ut uterus, ovulo in eodem hærente, diſtendatur, *Stablianorum* quibusdam placuit? Utique noſtro in caſu petulans hæc anima condemnanda valde, & caſtiganda foret. Sufficiat nobis obſervata phyſica alia haberi, quæ a *Mariotte*, *Boerhaave*, *S' Gravezande*, *Muſſchenbroek*, exculta, a nonnullis vero male intellecta, pejusque adplicata, egregiam ſuppeditent hujus phænomeni explicationem.

6to Nullam omnino noſtro in corpore partem, plagamve, dari, quæ ab hoc morbo immunis præſtari queat. In Utero, in Ovario, in Tuba, in Inteſtinis, in Hepate, in Renibus, in Peritonæo, in Omento, in Pulmonibus, in Plexu Choroideo, in Mammis, in Genu, in Glandula thyroidæa, in Glandulis colli, vidi ipſe: in longe numeroſioribus partibus, imo in ipſa cordis ſubſtantia, optimus vidit *Morgagni*.

7mo Non modo in partibus cæterum naturaliter conſtitutis, verum etiam ita degeneraſcentibus, ut monſtra potius, quam partem corporis referant, Hydatidas inveniri, ut abunde docuit hujus capitis §. I.

8vo Sponte ſæpe easdem rumpi, ruptasque demum in viſcerum ſuperficie cicatricem adeo naturalem relinquere, ut quisque facile juraret vul-

nere olim ibidem inflicto natam hanc cicatricem eſſe : quemadmodum in cadaveribus rem invenit *Morgagni.* Unde ſerio animadvertit in Medicos & Chirurgos, qui, inventa cicatricula, publice teſtati ſint cor gravi vulnere quondam laboraſſe, aut Uterum, aut Jecur, &c. Hinc prudentiæ eſſe, ſi quis ſimile quidpiam in *contenta* parte deprehendat, ut ſimul cicatricis veſtigia quærat in parte *continente*, antequam contentam illam partem vulnere quondam affectam fuiſſe aſſeveret.

9no Cum ſimilitudo tanta ſit inter Hydatidas, Atheromata, Steatomata, Scirrhos, & Cancros, tum quod durities ſæpe æqualis ſit; tum quod degeneraſcens celluloſitas inæqualitate & duritie tumores duros & inæquales, & aſperos referat, qui tamen minime ſcirhoſi ſint; tum denique

quod

quod tumor quiscumque, premendo nervos, dolores excitet: hinc ab una parte prudenter & caute procedendum eſſe in definienda, determinandaque natura tumoris, ab altera parte nihil certius eſſe, quam quod vel errantem noſtram vel dubiam ſententiam, dies corrigat vivo adhuc homine, qui tumorem habet, aut denato ſaltem.

10mo Hydropas, cum multis hydatidibus junctos, ſi ex caſuum, morte alias detectorum, ſimilitudine, ſuſpicamur adeſſe, nec remediis internis, nec paracenteſi, curabiles eſſe; excepto forte uno alterove, qui narratur, caſu: hinc cum vitalis indicatio præprimis hic urgeat, cavendum eſſe a remediis draſticis, ne vires concidant; & evacuantibus paucis, maximeque Regimine roborante, vitam quoad ejus fieri poſſit, pro-

protrahendam eſſe. Hinc forte haud penitus ineptam hanc Regulam eſſe : „ Is Hydrops omnium maxime curabilis eſt, qui omnibus ſuis ſignis manifeſtus ab *Hippocrate Libro* 2. *Prorrhetic. Edit. Foës. pag.* 89. deſcribitur: ſignis, inquam, perfectæ atque illibatæ ſanitatis, excepto ſolo Hydrope. Novi equidem durum, quinimo ridiculum nonnullis videri *Hippocratem*, ſibi tot illæſas functiones reſervantem, ad bonam formandam in Hydrope prognoſin, ut rari profecto dentur, de quibus bene augurari liceret, Hydropici: neque me latet vel ideo pluribus *Hippocratem* vituperari, quod ipſi horum complures vel tuto, jucunde, brevique, vel etiam nonnullos laborioſe, ab hoc morbo reſtituerint, quibus vix media affuiſſet pars earum, quas requiſiverat Cous, conditionum: novi, inquam, hæc om-

omnia; nihilominus velint, nolintque illi, tandem mecum fateantur neceſſe eſt, nunquam fere turpius auguria noſtra ab eventu derideri, quam in Hydrope: adeoque nihil eo eſſe certius, quam Hydropicos eo eſſe curabiliores, quo pluribus functionibus gaudeant illibatis; & vice verſa, eosdem eo plus ſubire diſcriminis, quo illarum plures læſas habeant. Atque hoc totum, hoc unicum, quod magnus ſibi voluerit *Hippocrates.* Quapropter ſi Hydrops hominem multum lædat; ſi neque remediis, neque auxilio paracenteſeos obaudiat; ſi redeat, curatus quantumvis viſus; ſi poſt punctionem æger ventrem tumidulum ſervet, idque maxime inæqualiter; ſi vires haud conſtanter emendentur; &c. juſtus Medicorum metus eſt, ne palliativa tota fuerit, quæ facta ſit, cura; ne

vi-

viſcera ſive valdopere, ſive irreparabiliter, obſtructa, indurata, ſcirrhoſave ſint; ne ſaccati tumores, ne præprimis legio adſit Hydatidum. Cumque in his omnibus aut magnum in curando laborem in nonnullis, aut curam abſolutam in pluribus nullam, Medici experiantur, jure utique merito *Hippocrates*, quo fauſta caneret, tot requiſivit conditiones.

Proderit profecto hæc nobis obſervatio, ut haud illos imitemur, qui continuo in Hydrope pertinaciore nihil non tentantes, debiles aliunde ægrorum vires ultra projiciant, atque eosdem, ut ita dicam, ante fata necent; ſed meliora ab *Hippocrate*, Viriſque *Hippocraticis*, edocti, eam in dandis, adplicandisque auxiliis prudentiam adhibeamus, qua viribus, præprimisque Vitalibus, religioſiſſime parcamus.

CA-

CAPUT IV.

DE INTESTINO IN INGUINE PERFORATO, ET EXCREMENTIS INDE FORAS EXPULSIS.

§. I. *Vulnera aut Sphaceli Inteſtinorum tam ſimplicia, quam cum jactura ſubſtantiæ, ſæpe letalia, non raro curabilia, ſive cum labefactata deinceps ſanitate, ſive cum eadem præterpropter integra. Caſus enarratur feminæ, quæ inflammatione, dein Sphacelo Inguinis laborans, omnia Ilei morbi ſymptomata patitur; apertoque deinde Inguine fæces, ac ſemicocta alimenta, inde emiſit. Circa triborium a comeſtione elapſum, ſolidiora alimenta colore ac conſiſtentia ſua ad ulcus manifeſtant ſe. Ipſum inteſtinum Ileum apertum eſſe veroſimile eſt. Demonſtratur Ileum ad magnam a*

Co-

Colo diſtantiam ſtercora gerere, ita quidem, ut Libram Mercurii vivi, pridie epoti, ſtercorum ſuſtineat obſtaculo. Vis valvulæ Tulpianæ *aboletur nonnunquam ſic, ut ſtercora & clyſmata ore expellantur, & ut nihilominus in vivis maneat homo, integreque convaleſcat. Diagnoſis morbi. Prognoſis ſequitur; ſed ad eandem formandam* Hippocrates *conſulitur. Ad* Hippocratis *ſententiam examinandam, in opem vocatur experientia Medicorum.* §. II. *Unde primum referuntur ex* Vatero *tres caſus, quorum unum Coli, duos Ilei eſſe, ſuſpicio eſt, integra tribus redeunte ſanitate.* §. III. *Deinde caſus* Faſchii *apud* Juch *in Colo obtinens, cum curatione imperfecta.* §. IV. Malavallus *binos refert caſus, alterum affecti inteſtini tenuis, alterum craſſi, cum perfecta cura: meminitque audacis Agyrtæ, ad faciliorem herniæ introductionem inteſtina incidentis.* §. V. Seidelius *a* Schenckio *laudatur, ut morbi ſimilis, Ileum forte occupantis, curam integram referens.* §. VI. Ramdohr *apud* Heiſterum *hominem integre curat, latam portionem Gangrænoſi Inteſtini abſcindendo, & abſciſſas utrimque oras ad*

ſe

ſe mutuo adducendo, uniendoque. §. VII. Albini *miles 20. annis a vulnerato Colo elapſis, apertum id in Epigaſtrio ſiniſtro exhibet.* §. VIII. *Idemque monſtrat miles* Bouchardi, *tertio anno a ſuſcepto vulnere.* §. IX. Kalſchmidii *homo a gangræna Ilei curatur cum ano adſcititia.* §. X. *Notabilis per omnia caſus* Pfaſſii, *cum integra cura, quamvis Ileum variis vicibus peſſime affectum viſum.* §. XI. Maichanquez *ſingulari arte curat Ilei vulnus.* §. XII. Mangetus *integram curam deſcribit Inteſtini ſclopeti majoris globo perfoſſi.* §. XIII. *Idem* N. C. *referunt a globis tribus.* §. XIV. Mangetus *narrat ex Ileo hernioſo*, pro Bubonocele *aperto, alterum periiſſe, alterum integre curatum fuiſſe.* §. XV. Wagnerus *quadruplicem curam refert, Ileo inteſtino in 2. vel 3. vulnerato viſo.* §. XVI. Roſen *ſimiliter.* §. XVII. *In* Acad. Reg. Sc. Par. *integra cura fit, partim exciſſo, partim a natura ſeparato Inteſtino tenui, ad* octo *latos digitos.* §. XVIII. *Mira hiſtoria ſeparatæ magnæ Coli portionis, valetudine integra ſuccedente, Autore Magnifico* Keſtler. §. XIX. *Ex neglecta Hernia inguinali per,*

foratio, & tranſſudatio fæcalis, vita ſalva, ſed imperfecta. §. XX. *Modus exponitur, quo ejusmodi aperturæ ſolent in inguine naſci.* §. XXI. *Dilata hucuſque prognoſis ægræ noſtræ tandem fit, &* Hippocrates *vindicatur.* §. XXII. *Indicatio, & cura.* §. XXIII. *Mira circa tuſſim.* §. XXIV. *Multi ægri in Noſocomio pingueſcunt.*

§. I. VUlnera Inteſtinorum ſimplicia perſæpe letalia eſſe, certiſſimis conſtat omnium ſæculorum teſtimoniis : at vero eadem hæc, ſimplicia non modo, verum etiam cum notabiliore eorundem portionis jactura, ſive integre curabilia eſſe, ſive cum labefactata plus minus ſanitate, experimentis comperimus.

Latus diſſerendi ſe hic nobis aperit, ſpatioſusque campus ! Porro ut commode atque utiliter ſpatiemur, Duce utamur notabili caſu, quem noſtrum nobis Noſocomium ſuppeditavit.

Femi-

Femina 37. annorum, rarioribus, hisque levioribus, hyſtericis paſſionibus exceptis, illibata valetudine perpetuo uſa, beato partu ter felix, & a quinquennio, ex quo non peperit, rite menſtruans, ſecundo die Februarii, ultimo elapſi, enarrando nunc morbo corripitur.

Scilicet ſana ſurrexit, elapſa autem una alterave hora ſubito Hypogaſtrii dolore corripitur; cujus cauſam errore quopiam ſe poſuiſſe negat: neque enim ſuillas carnes, pridie moderate captas, una cum ſale conditis Rapis, edulii genus utique haud inſuetum ſibi, tanti cauſam doloris credere ſe poſſe. Dolori ſe calor junxit, clauſaque integro quatriduo alvus. Quarto morbi die vomitus, isque aſſumtorum, acceſſit. Vocatus tunc demum Medicus, venam illico jubet in pede tundi, potumque

purgantem, tribus vicibus exhauriendum, præſcripſit: at vero hunc revomuit actutum; moxque dein ſtercorea vomuit. Interim cum tempus menſtruum adeſſet, menſes ſuos ſolitis ſuis ſex diebus hoc tempore paſſa eſt.

Vomitum ſtercoris deteſtabilem, tum ore percepit continuo ægra, tum horruit in excipulo ſæpius evacuando maritus. Porro nunc primum advertit parvum inguinis dextri tumorem.

Febr. 8. alvus pauca, exhibito pulvere, ſucceſſit; & bis iterum ſecta vena auctus in inguine tumor eſt, quem herniam eſſe Medicus cenſet. Vocati autem duo Balneatores herniam eſſe negant, ſed alius, incerti ſcilicet, generis, tumorem declarantes, emolliens cataplaſma, ſæpe renovandum, ſuadent.

Cum

Cum a ſecundo cataplaſmate, nimium calente, inguen veluti ureretur, credit in pejus actum cum tumore eſſe. Saltem pergentibus cunctis ſymptomatibus, ipſoque vomitu ſtercoreo, tumor inguinis 14. Febr. nocte ruptus eſt, ſuditque primo oleum lini, quod enemate injectum ad unc. iv. fuerat, deinde materiem fœtore ſtercoream. Atque ab hoc tempore vomitus penitus ceſſavit. Conati ſunt injectis enematibus materiem tam ſtercoream, quam ſemicoctam, alimentoſamque, ad alvum determinare, ſed incaſſo ſæpe labore. Tandem 25. Febr. alvus ſponte prodiit, quemadmodum & 26. & 28. Febr.

Hucuſque res, me inſcio, perrexerat, quando egregius Medicus *Schreibers* miſerrimam hanc primum inviſens, ejusdemque miſertus, tum

& de publica Studioſorum utilitate ſollicitus, me convenerit, num intra Noſocomium ſuſcipere illam vellem, proponens? Extemplo afferendam juſſi; ita ut 28. Febr. ante veſperas allatam jam examinarem, deprehenderemque viribus ac pulſu debilem, cætera bene valentem, & appetitu gaudentem. Aderantque ad vulneris labia cibi ſemicocti. Digiti porro a vulnere ſpatio, vulvam verſus, aliud vulnus detego, quod ipſa mulier ignorabat adeſſe. Explorando detego hoc vulnus ſub muſculis communicare cum vulnere primario, haud vero in cavum ſe penetrare abdominis: vulnus autem primarium, externe pollicis latitudine, oblongum, ſenſim brevius, anguſtiusque, in cavum Inteſtini penetrare; ſtylumque ab ejusdem externo latere, longitudine digiti, & ultra, ad extremam

oſſis

oſſis Ilei criſtam pergere, ita ut inter expanſionem tendineam, & peritonæum fiſtula ibidem formata eſſet.

Vidimus 1. Martii trihorio poſtquam jus cum farinaceis coctum comediſſet, totam vulneris aperturam oppletam his farinaceis; ita tamen, ut pars hæc eſſet aſſumtorum exigua, & alvus prodiret naturalis, bene compacta, fæcalis, colore utcumque griſea.

2. Martii dura copioſaque alvus. Quæ brevi poſt undecimam comeſta Braſſica fuerat, in vulnere primum adparuit ad horam pomeridianam ſecundam. Ita & Radices Dauci 3. Martii. Defuit hoc die alvus. Ad 4. Martii immiſſum enema, inincredibilem produxit copiam fæcum, colore griſeam, partim pultis inſtar, partim ingentes compactam in maſſas. Martii 5. & 7. alvus nulla.

Ad 6. & 8. clyſma immiſſum eduxit copioſam.

Braſſicam, & Daucum, & Farinacea juri incocta, vidimus intra trihorium ad vulnus adparere, nunquam autem maturius, quantumvis ſæpius vulnus intra id tempus detegeremus. Dubitamus tamen aliquando an non nonnihil prius? Dubio eximendus, dedi ipſi ruberrime tingentem miſturam; verum nihil inde ad vulnus. An quod ſaliva, ſuccis gaſtrico & enterico, jure carnium, epota aqua, diluta nimis? Hinc alio die poſt Braſſicam dedi elixa Ceraſa. Verum & hoc die exacto fere trihorio, non prius, primum Braſſica, & elapſo præter propter ab aſſumtione quadrihorio, una cum Braſſica exuviæ Ceraſorum. Sex ab aſſumtione elapſis horis denuo pelles Ceraſorum.

Quærebatur nunc, quodnam Inteſtinum vulneratum eſſet? Tenuene, an Craſſum? Ab una parte, Colum perforatum eſſe excrementa ſuadebant, quæ a principio de vulnere copioſa, parciora dein, prodierant: ſuadebat præterea olei lini, in anum injecti, per inguen elapſus.

Verum ab altera parte, breve illud trihorii tempus, quo aſſumta in vulnere comparebant, Ileum penetratum eſſe videbatur innuere. Objici poteſt continua ad vulnus irritatione, eademque forſitan per Inteſtinorum tractum continuata, res deglutitas veluti ſollicitari, quo maturius deſcenderent. Reſpondeo me negare minime ab irritamento hoc deglutita citius forte ad hunc locum adparere, adeoque me nihil inde ad phyſiologiam in ſano corpore concludere: ſed ſimul adverto præter cele-

ritatem, etiam deglutitorum immutatam naturam Ilei vulnus potius indicare, idque a Bauhiniana Valvula remotius: præſertim quod ea, quæ alvo reddebantur, bene coćta eſſent. Etenim demonſtravi *Tomo II. pag.* 91. & 92. nonnunquam Inteſtinum Ileum, ad 2. ad 3. imo fere ad 4. pedum a valvula Coli diſtantiam, fæcalem colligere materiem. Igitur non repugnat vomitui ſtercoreo probabilis alias Ilei perforatio: potuit enim is ex materia in Ileo contenta exortus fuiſſe. Similisque omnino noſtra doćtiſſimi *Kalſchmidii* ægroto eſſe videtur, qui in 15. diem Ilei morbi ſymptomata paſſus, demum periit, atque a morte exhibuit Inteſtinum Ileum, ulnæ a Colo diſtantia, ſtercore repletum, ſic quidem, ut integram Mercurii vivi libram, pridie hauſtam, exaćte ſuſtineret.

Si

Si quis opponat veroſimile non videri, ut noſtræ feminæ in caſu, quæ fæcalis materies in Ileo adfuiſſe ſupponitur, copioſum vomitum ſtercoreum per integros novem dies continuaſſet; tum quod ſtercoris in Ileo præſentia rarior ſit, tum quod inveniatur, ſi adſit, parcius: reſpondeo primo ad caſum præſentem exponendum ſufficere, ut ejusmodi materies nonnunquam in Ileo adſit; ſecundo ignorare nos quamnam fæcum copiam Ileum quandoque poſſit continere. Inveni aliquoties ſcybala pauca, alia vice ſtercus liquidum copioſius: *Kalſchmidius* vero ad ulnæ a colo diſtantiam usque repletum Ileum; quæ profecto quantitas vomitum fæcalem pluribus continuare diebus poſſet.

Sed contra; ſi cum quantitate & diuturnitate vomitus ſtercoracei, junga-

gamus olei Lini, enemate injecti, per Vulnus exitum, videmur vix poſſe, niſi in Colo, vulnus locare.

Imo videmur poſſe. Demonſtravi enim Tom. II. III. IV. in morbis Iliacis Coli valvulam enormi Inteſtini dilatatione ſic aboleri, ut vix reliquias ſui ſuperſtites exhibeat; quemadmodum in conſervatis Tympanitici inteſtinis ſæpe ſoleo Medicinæ Studioſis demonſtrare. Hinc ſi habeamus exempla deletæ ita valvulæ, ut e Colo patula in Ileum via ſit; ſi deinde habeamus exempla reſtitutæ ſanitatis etiam poſt certiſſimum argumentum deletæ vis valvulæ, quemadmodum Hiſtoria pueri *Tomo III. pag. 95.* ſuppeditat, nulla eſt in caſu præſenti explicando difficultas, ſi ſtatuamus inchoante morbo viam hanc præternaturaliter patulam fuiſſe, per eandemque oleum Lini vulnere effluxiſſe.

DIA-

DIAGNOSIS proinde patet. Inflammatio valida Inteſtini Ilei, Peritonæi, Aponeuroſeos Muſculorum obliqui interni, obliqui externi, forſitan etiam Transverſalis, peſſimum Ileum genuit; Inflammatione autem in ſphacelum verſa, portio inteſtini Ilei, Peritonæi, Aponeuroſeos, Integumentorum, corrupta excidit, reliquitque hoc foramen.

Dubia PROGNOSIS, imo valde prava; tum propter graviſſimam in Medicina autoritatem, tum propter evidentiſſimam experientiam.

Ac primum quidem magni *Hippocratis* autoritas prognoſin admodum pravam dare jubet. Sed mitigant hanc Autores quamplurimi, eosque inter haud pauci, qui *Hippocratem* hic, ſi ullibi, inſimulent falſi. Neque defendam *Hippocratem* ego, neque condemnabo. Hiſtoria medica candide

tra-

tradita num forſitam quod in Illo obſcurum, quod dubium, quod contrarium, adparet, illuſtratura ſit, legitimumque converſura in ſenſum, ſequentia docebunt.

Hippocratis igitur *Aphoriſmus* 18. & 21. *Sect.* 6. ſic habent: „ Cui perſecta eſt Veſica, aut Cerebrum, „ aut Cor, aut Septum transverſum, „ aut aliquod ex Inteſtinis tenuibus, „ aut Ventriculus, aut Hepar, letale. Si ex Inteſtinis tenuibus aliquod diſſectum fuerit, non coaleſcit.

Lindenianam interpretationem ſequutus, monendum habeo *Perſectionem*, Διακοπὴν, hic *Hippocrati* ſignificare, interprete in hunc locum *Galeno*, Inteſtini tenuis magnum vulnus, id ad extrema usque dividens, abſcindens, integram ejusdem continuitatis ſolutionem faciens, ἐς τὸ πέρας, ad ex-

extremum usque: & quemadmodum *Philothæus*, autor, ut *Lindanus* cenſet, ſecundi ſæculi, in Comm. ad hunc locum, διὰ βάθος τομὴν, ſectionem ad profunda, aut per fundum, penetrantem. 2do Θανατῶδες, & θανάσιμον, haud innuere ſemper abſolutam morbi, vulnerisque, letalitatem, ſed etiam non raro eorum aut pravitatem, aut majus minusve periculum. Confer *Aph.* 4. *N.* 16. cum 5. *N.* 1. & 4. & 2. *N.* 1. *cum* 4. *N.* 67. Cui lubet multos Aphoriſmos conferre cum variis *Coacarum*, *Prorrheticorum*, *Epidemicorum*, aliorumque *Hippocratis* operum textibus, is de eo, quod hic aſſero, brevi convincetur.

Ne longus ſim, ob idque tædioſus, referendis iis, quæ multi Interpretes, alios alii transſcribentes, in hos textus commentati ſunt, facta producam duntaxat, quæ Prognoſin longe firmiorem formabunt, quam

om-

omnia illa Opinionum commenta; quæque forſan veritatem, *Hippocratis* ſtantem a parte, demonſtrabunt. Nec referam, quippe ad rem nihil facientia, quæ multiplices enarrantur, Cultrivororum, Inſectivororumque hiſtorias; cum ſuſpecta ſit fides multorum: uti neque caſus illos, qui numeroſi & apud Autores extant, & quotidiana experientia confirmantur, mortis poſt vulnerata inteſtina, maxime tenuia, obſervatæ; ſiquidem id genus vulnera periculi plena eſſe apud omnes in confeſſo eſt.

§. II. Eximius *Vaterus*, merito ab incomparabili *Morgagni* in hanc rem laudatus, refert 28. annorum hominem, qui & multa ſæpe devoraſſet, & æſtuante corpore gelidam bibere copioſam ſolitus eſſet, inguinis tumorem advertiſſe, quem Medicus & Chirurgus Herniam rati, Bra-

chie-

chierio atque Emplaſtris curare anniterentur. Aucto cum peſſimis Ilei ſymptomatibus tumore, *Vaterus*, in opem vocatus, abſceſſum deprehendit, qui, adhibitis biduo maturantibus, ruptus, primo copioſum pus ingenti cum levamine fudit, ſequentibus vero diebus cubitum longos lumbricos, & ſemicocta alimenta. Spem tamen haud abjiciens *Vaterus*, datis remediis traumaticis, balſamicis, ac roborantibus, vidit demum hominem integræ redditum, conſtantique ſanitati.

Ob rationes antea datas Inteſtinum Ileum apertum fuiſſe ſit veriſimile: addit *Vaterus* integre a ſe curatam mulierem, cui Colon in inguine apertum eſſe arbitrabatur: itidem ſanatum virum a ſe fuiſſe, cui Hernia ſuppurata, extrorſumque rupta eſſet.

§. III. In Diſſertatione, qua D. *Juch* haſce *Vateri* obſervationes propugnavit, obſervatio ex *Cl. Faſchio* habetur hominis, qui, in Bubonocele ſphacelata, excrementa alvina, una cum inteſtini Coli portione, per inguen excrevit, in vivisque, licet imperfectius, manſit. An cum Ano factitia?

§. IV. Diſſertationum inauguralium de Chirurgia, a ſolertiſſimo *Hallero* collectarum, Tomo V. ea *Adriani Malaval* ob binos eſt memoranda caſus.

1mo Feminæ, in Bubonoceles operatione, *Inteſtinum tenue* de Gangræna ſuſpectum, vino, ejusque ſpiritu, calefactis irroratur, reponitur. Primo ſedantur, tandem ſilent prorſum prava quæque ſymptomata, proditque alvus. Decimo vero die, inguine rupto, exeunt continuis 6. vel

7.

7. ſeptimanis excrementa. Attamen conſolidatum vulnus eſt, poſtque menſes binos ſat firma reſtituta valetudo.

2do Mulieri in eadem operatione, eodem cum felici in principio eventu, rumpitur ad 7. diem Inteſtinum foras, & continuis 15. diebus ſtercora fudit. Die 20. alvus prodiit, & *Octidui* ſpatio conſolidata apertura, ſanitatem optimam adduxit. Cum nulla ante diem 20. alvus, totoque illo tempore excrementa inguine proflua, perforatum videtur Colon fuiſſe.

Ad confirmandam ejusmodi vulneris letalitatis negationem, herniaria methodus cujusquam *Circulatoris* enarratur, qua ille ad faciliorem Inteſtini elapſi introductionem, illud larga inciſione aperire ſolebat.

§. V. Affertur etiam ex *Schenckii* Libro tertio *Seidelius*, feminam producens, quæ octavo tumoris ingui-

nalis die primum potum, idque intra *horæ ſpatium ab eodem aſſumto*; deinde etiam portiones carnium, ac panis, aliasque alimenti ſolidioris reliquias, aperto de inguine miſit: aſſumtis autem medicamentis adſtringentibus, conſolidantibusque, nec non adhibitis vulneri Sarcoticis, primo cibos, tandem & potus, retinuit, *ſexque hebdomadum ſpatio elapſo* penitus conſolidata apertura, convaluit. *Ileum* penetratum fuiſſe videtur.

§. VI. Celeberrimus *Heiſterus*, ut rem certiſſimam, narrat in Chirurgiæ Cap. 116. *Guelpherbyti* contigiſſe, ut in incarcerata Hernia Chirurgus Ducalis *Ramdohr* partem notabilem Gangrænoſi Inteſtini exſcinderet, utraque extrema ad ſe adduceret, quo exciperent ſe mutuo, eaque tunc leviter circumligaret: effectum hinc, ut bina hæc extrema coïrent, alvus-

alvusque deinceps naturaliter ſemper flueret.

§. VII. Celeberrimi ac nobiliſſimi *Albini* miles, *Adn. Acad. Libr.* 2. *cap.* 8. *pag.* 31. cui *Colon* in prælio *Ramelienſi* vulneratum, manſit quidem vivus, verum elapſis deinceps 20. annis *Albino* adhuc oſtendit in ſiniſtra Epigaſtrii Regione ſuam factitiam alvum, cum tunicæ villoſæ prolapſu tam ſuperioris quam inferioris vulnerati Inteſtini portionis.

§. VIII. Similem prorſus Hiſtoriam *Mangetus* in *Bibl. Med. Tom. II. pag.* 1156. ex *Bouchardo* refert, ea differentia, ut poſt tres annos ab inflicto vulnere ſuum virum is viderit; ſuum vero militem poſt 20. annos *Albinus*.

§. IX. Doctiſſimus *Kalſchmidius* in *Act. N. C. Vol.* 9. *N.* 4. Vetulam profert, quæ antiquæ Herniæ incar-

cerationem paſſa, ejusdem operationem octavo demum die ſubiret; Inteſtino, (& ut ipſe dicit, Ileo,) ita corrupto, ut intolerabili cum fœtore proſilirent fæces. Ubi alvus diu nunc podice, nunc inguine prodiiſſet, demum poſt bimeſtre ſpatium elapſum, tantummodo quid ſanguinis ulcere exiviſſe; at vero utrum perfecte conſolidatum inguen fuerit, an manſerit in inguine anus, ex enarratione colligi certo non poteſt.

§. X. Doctiſſimus *Pfaffius Nov. Act. N. C. Vol. 2. Obſ.* 12. hunc notabilem caſum refert. Homo 28. annorum biennis herniæ oſcheoceles incarcerationem præ nimio meſſis labore patitur. Binorum Balneatorum laboribus Hernia, quo die morbi non additur, reponitur quidem, verum non ceſſant Ilei morbi ſymptomata, atque tunc primum accedens Autor,

ſter-

ſtercora reperit vomentem. Petitis auxiliis undecumque, mitigat quidem ſymptomata, alvumque copioſam ſolvit, verum adeo non tollit morbum, ut tumor, dolorque ſcroti, & redeuns intolerabilis abdominis cruciatus, quo morbi die non adjungit, oriatur. Gangræna nata, jubet, aperiant tumidum ſcrotum; e quo mox flatus & excrementa prorumpunt. Balneator altera die plura in parte foraminula per ſondam explorans, invenit in Inteſtino prope teſtem nucleos Ceraſorum, quorum quadraginta eduxit, ſequenti autem die multo plures. Notat porro Hiſtoria ægrum, repoſita primum hernia, copioſa Ceraſa una cum nucleis deglutiiſſe; notat quoque violentam adeo tuſſim adfuiſſe, ut prodirent cruenta ſputa. Cognito Inteſtini vulnere, enemata ultra non injecit, omnibus Chirurgis,

ut ipſe putat, ea tunc condemnantibus, ſed Suppoſitorium immiſit, advertitque craſſiora alvo, inguine vero tenuiora, prodire. Jamque, neſcimus quo die, novus in inguine tumor natus, ſuppuratus, & arte apertus, tum pus dedit, tum fæces liquidiores: inguine nunc hæc ejiciente, ſcroti apertura ſenſim coivit. Novus tandem, isque priore altior, abſceſſus in inguine obſervatur, qui apertus, pus, non fæces, fudit: tandem & hoc, & illo, ſenſim conſolidatis, ſanitas completa ſucceſſit.

§. XI. Apud *Mangetum Bibl. Med. Tom. II. pag.* 524. 525. *D. Maichanquez* narrat ex vulnere anguſtiore, quod uxori inflixerat maritus, demum excrementa prodiiſſe „ dilatato parumper vulnere adparet *Inteſtinum* „ *Ileum læſum.* (Digito forte explorando deprehendere potuit canalem

lem anguſtiorem, Cellulis carentem,)
„ placuit in caſu deſperato periculum
„ facere, nec ægra 25. annorum
„ dolores recuſabat, modo vita do-
„ naretur. Inteſtinum caute acu al-
„ ligari curo cuti, recentisque lari-
„ di lamella interpoſita, ut fæcibus
„ alvinis pateret transitus, cutem
„ jungere jubeo; quod & factum;
„ potiones præſcribo vulnerarias, qui-
„ bus ad ſtuporem curata eſt, bi-
„ nosque enixa eſt liberos annis ſe-
„ quentibus.

§. XII. *Mangetus* ibid. pag. 523. ex *Carolo Patino* refert fuiſſe hominem, cui globo ſclopeti majoris abdomine perfoſſo, prope umbilicum, demum die quinto globus ano ejectus fuerit, & perfecta cura, *exacto menſis ſpatio*, ſucceſſerit.

§. XIII. *N. C. Decad. 3. ann. 4.* referunt curam ſimilem globis tribus

ano ejectis; aliamque Ruſtici, poſtquam una cum fæcibus nucleos Ceraſorum foramine inguinis, ſponte aperto, ejeciſſet.

§. XIV. Et de duobus, quibus Chirurgi pro Bubone aperuerant ipſam Bubonocelem, unus quidem intra paucos dies obiit, alter autem, cui per 14. dies excrementa exierant, *ſex ſeptimanarum ſpatio* integram vulneris conſolidationem nactus eſt: tandemque & tertius, cui ex *cæſo punctim Ileo* chylus effluxerat, curatus integre fuit; referente *Hardero* apud *Mang.* ibid.

§. XV. Idemque pag. 530. ex *Wagnero*, qui ex variis id refert autoribus, narrat *Ileum transverſim perſciſſum*, & extra vulnus prolapſum, ſutura cum vulnere intercedente, penitus coiviſſe: in alio integram curam obſervatam eſſe, poſt aperturam vermi-

mibus erodentibus factam ; tandem *Hafniæ* quemdam, eroſione etiam a vermibus facta, integre eſſe curatum ; alterumque cui ex ſphacelata hernia umbil. nuclei prunorum, jam carioſi exiviſſent.

§. XVI. In *Actis Suecicis Stockh. an. 1746.* notiſſima mulieris hiſtoria eſt, cui venter rodente & erumpente Tenia ſæpius apertus, iterumque ad tempus conſolidatus fuerit.

§. XVII. In Hiſt. *Acad. Reg. Sc. Par. anni* 1723. ex ſuppurata Hernia Chirurgus ſuſcepit oſſa pedis ovilli N. 16. exciditque gangrænoſi inteſtini portionem latorum quatuor digitorum ; ſimilemque circiter portionem, poſthac a natura ſeparatam, invenit. Expectabat porro, ni moreretur homo, anum factitiam ; verumtamen obſervans ſenſim minus inde exire, dedit ipſi alimenta ſolidiora, & vidit *ſpatio 33. dierum* inguen clauſum.

§. XVIII.

§. XVIII. Et quid demum de caſu cogitandum, obſervato a Magnifico Archiatro *de Keſtler*, anno hujus ſæculi 1729. feminæ ſcilicet, cui in incarcerata Hernia viſa eſſet periiſſe integra portio, ſemipedem longa, Inteſtini Coli: claudente nihilominus accurate ſe apertura, alvoque totis, quibus deinceps vixit, annis naturaliter fluente? Profecto totam a ſphacelo ſeparatam Coli portionem, cum exſiccatam eandem, intusque linteo carpto infarctam, ſollicite Vir magnificus reſervaſſet, ad me examinandi, ac Studioſis demonſtrandi, cauſa miſerat. Ipſum Colon eſſe, & tota ejusdem ſubſtantia, & Ligamenti veſtigia, ſaltem illius Tertii, a *Morgagni* & *Winslow* deſcripti, Meſocolo tecti, & quæ aderat adhuc Meſocoli portio, evidenter docebant. Igitur ſollicite ſcrutabamur

mur qua demum lege notabilis adeo Inteſtini portio ſphacelo ſolvi, apertoque excidere inguine potuiſſet, intereaque temporis, non adductis ad ſe mutuo, ut alibi factum notavimus, utrisque extremis, excrementa a Cœco ſic perveniſſent ad anum, ut neque anus naſceretur in inguine, neque intra cavum abdomen decideret quidquam?

Res ſane nobis incomprehenſibilis viſa eſt, niſi concederetur, quæ exciderit, Inteſtini partem, ejusdem vel tunicam externam eſſe, remanente interna; vel tunicam eſſe internam, ſuperſtite externa: ut ſic, reſervata quadam tubi continuitate, excrementa tuto verſus anum devolverentur. Verum mox hujus Dilemmatis falſitas apparebat, cum ſola interna pars Inteſtini non habeat ad ſe accreta ligamenta, nec connatum

Me-

Meſocolon ; cumque externa Inteſtini portio integra ſolvi minime potuiſſe , manente continuitate Coli ope tunicæ internæ : neque enim portio hæc ſeparata lata & per medium fiſſa membrana erat , ſed clauſum inteſtinum ; quod utique hac forma minime ſeparari potuiſſet , continuitate tubi inteſtinalis permanente ope tunicæ internæ.

Tandem veram totius phenomeni rationem & cauſam ſic videbamur intelligere : Inteſtinum inflammatum, qua parte Meſocolo hæret, accubuit Peritonæo in inguine, eidemque accrevit : gangræna incipiente, tunicæ Inteſtini variæ a ſe mutuo disſolvebantur : gangræna pergente, lata in inguine facta apertura eſt : ita ſoluta interna pars inteſtini, cum *totius* inteſtini anterioris parte, cum peritonæo, cum expanſione tendinea, &

in-

integumentis, foras prolapſa eſt. Habet ergo prolapſa portio cavum integrum, a cujus anteriore parte hæret Meſocolon, ligamentum tertium, omniumque Inteſtini tunicarum portio, & cujus reliqua pars interioribus Inteſtini tunicis tantummodo componitur.

Sed ſtatuimus antea tempore inflammationis diræ Inteſtinum Colon, qua parte Meſocolon habet, accubuiſſe & late concreviſſe, cum peritonæo. Neceſſe igitur fuit ut, prolabente extra inguen interna Inteſtini parte, cum omnibus concretis partibus a facie ejusdem anteriore, ut, inquam, Colon externa ſua parte in ventre integrum, firmiter ſuæ aperturæ oris cum peritonæo cohæſerit, ita ut nihil in cavum ventrem dilabi potuerit eorum, quæ a Cæci ſacco aut Inteſtinis tenuibus deorſum, anum verſus, deſcendunt.

§. XIX.

§. XIX. Sub finem anni 1745. negligens herniam femina, incidit in ſymptomata morbi Ilei, quæ demum aperta alvo brevi evanuerunt. Attamen dum morbum curaſſe videbamur, aperuit ſe inguen, fuditque paucam, ſeroſam, flavam, ac ſubinde vere ſtercoream materiem. Capto Clariſſ. *Albini* conſilio, laboravi cum Chirurgo novem menſium ſpatio antequam locus clauſus eſſet; optima interea vigente ſanitate. Locus molliore quidem, ſed apto admodum Brachierio firmabatur, ne rediret malum. Attamen ſex cum dimidio elapſis annis, denuo aperitur, citra ſymptomata ulla prava, citra ſtercoream materiem. Neſcio, quem finem res habuerit, quum ad ultimam aperturam, illam, cum Patria, reliquerim.

§. XX. Docent omnia hæc exempla ſiccatis ab inflammatione partibus, alte-

alterius cum altera cohæſionem fieri, antequam inguen aperiatur : ſic quidem ſæpe ut nihil in cavum ventrem, ſed per inguinis aperturam ; eave clauſa, per podicem ; cuncta exeant.

Haud tamen eodem ubique modo. Vulnera inſtrumento in Abdomen inflicta, plus periculi habent effundendi cavum in ventrem ſtercoris, & ſemicocti chyli. Docet id notabile exemplum a *Mangeto*, ut teſte autopte, relatum hominis, qui ſic triangulari inſtrumento ſauciatus, ut vermes excrementaque ſiniſtro inguine exirent, ſexto demum poſt decimum die moriebatur ; idque exhibebat præprimis memorandum, quod Inteſtini Coli labia jam tum undique, firmiterque, & exacte, cum vulneris labiis coïviſſent : unde mors unice inde ipſi contigerat, quod fæces intra ventrem pulſæ eſſent, priusquam

perſiceretur expoſitus mox coalitus, ſæpe ſat cito, ut datis exemplis conſtitit, contingens.

§. XXI. Atque ita Prognoſis, pagina 173. petita, & dilata hucuſque, formari demum potuit.

Prognoſis igitur primo fert ſummo ſemper in periculo eos verſari, quibus inteſtina, potiſſimumque tenuia, aut vulnerentur, aut gangræna aperiantur: cum, vel integra aperti Inteſtini cohæſione cum Peritonæo nondum facta, fæces, crudusve chylus, intra cavum abdomen dilabi, certumque proinde efficere interitum queant; vel etiam, fæcibus quidem extra Inguinis aperturam prorumpentibus, gangræna vero in ſphacelum jam converſa, late nimis diffuſa per Inteſtinum corruptio ſit. Hacque lege veridicus agnoſcitur *Hippocrates*, qui morbum non indiſcrimina-

na-

natim Inteſtini cujusque, ſed Inteſtini *tenuis*, ut determinate utroque in Aphoriſmo loquitur, θανάσιμον, vel θανατῶδεν, appellans, eum valde periculoſum eſſe indicavit. Confirmant hanc Strages, quas adeo multiplices omni tempore ſolet deſcriptus hucusque morbus edere. Et ſi per Διακοπὴν intelligere debemus vulnus uſque ad fundum omnia penetrans, & dividens, ut ſupra conſtitit, etiam vere pronuntiavit Inteſtinum ipſum poſt διακοπὴν non coaleſcere libero, ut antea, modo; cùm illud facie anteriore uniri cum Peritonæo, & reliquis læſis in vulnere partibus, iisdemque firmari, obturari, ſupplerique, ex obſervatis chirurgicis & anatomicis conſtet. Ut profecto inique admodum in *Hippocratem* ii Autores declamarint, qui numeroſi, illum hac aſſertione vehementer erraſſe, aſſeverarint.

2do Eorum, qui inde non pereunt, multos dari, quibus ſanitas omnino integra non redeat, aperta manente inguinis, ventrisve, alicubi apertura, per quam, ceu anum, natura ſuas ſpurcities, fœtore abominabiles, hominemque per omnem vitam humana ſocietate fere privantes, de corpore eliminet.

3tio Horum nonnullis alvum nunquam ultra per anum emitti, imo in Inteſtinum Rectum & Colum, utpote collapſum, enemata immitti amplius non poſſe; ut *Vaterus*, *Bleigni*, &c. habent: nonnullis vero manere aliquam ſive fœcum, ſive materiæ mucoſæ, tenacisve, per Inteſtinum Rectum excretionem; ut *Acad. Reg. Sc. anni* 1701. *Platerus*, *Hildanus*, *Bleigni*, *Palſinus*, *Cheſeldenus*, *Albinus*, viderunt.

4to

4to Reperiri etiam, quos Artifices peritiſſimi, adductis ad aperturam vulneris ambabus ſeparati Inteſtini oris, invicemque unitis, atque ad vulnus alligatis, ita percurarunt, ut continuaretur canalis inteſtinalis a ſummis ad infima uſque, & alvus lege naturali deinceps ſemper proceſſerit.

5to Paſſim his, qui integre curati, adeoque ad perfectam ſanitatem rediiſſe perhibentur, Inteſtinum manere loco læſionis anguſtius, prætereaque ad locum vulneris adfixum & connatum, ob idque cauſam pravorum quandoque ſymptomatum, imo leti ipſius exiſtere: conſtare quippe ex Hiſtoria Medica, & confirmari notabiliſſimis exemplis, anatome demonſtratis, ab egregio *De la Peyronie Tom. I. Act. Acad. Chir. Par.* truculentiſſimos dolores Colicos hinc naſci, dum Inteſtina materie aut fla-

tibus nimium turgeant, ſpasmisque torqueantur; imo vi ſpasmorum, aut impletione nimia rerum indigeſtilium, Inteſtinum ad locum adhæſionis dilacerari, & abdomen fæcum impletione letali turgere. Accretionem hanc Inteſtini cum abdominis partibus confirmatam *Heiſter* vidit, in femina eadem, quæ integre ſana ab operatione *Ramdhorii*, (vid. pag. 180.) anno poſthac pleuritide occubuit. Unde id hominum genus ſemper de hisce præmonendum eſt. Atque hisce omnibus ita conſideratis, clare patebat in femina noſtra Prognoſis. Vel enim morituram gangræna partis affectæ; vel gangræna abdominis, ſi forte inteſtinum in toto vulneris ambitu necdum hæreret exacte cum Peritonæo, ita ut in cavum ventrem fœces a ſuperioribus deſcendentes, facile & ſubdole dilaberentur; vel victuram

qui-

quidem, ſed cum moleſta in inguine ano: vel curandam integre quidem, attamen cum proœgumena permanente cauſſa variorum morborum, ni caveret ſibi, imo & mortis. Videatur ſuper his omnibus Ill. Præſes, *Cap. de Vuln. Abd.*

§. XXII. Indicatio fuit vires conſervare, auferre impedimenta conſolidationis, vulnus purum, atque ab aëre tutum, molle & humidum conſervando, alimenta eligendo ea, quæ quotidiana experientia docebat omnium minime per aperturam exire, & alvum propterea liberam clyſmatum ope perpetuo ſervare. Enemata enim, formidanda, ut ſupra vidimus, quando Colum apertum, necdum agglutinatum eſt, ne in cavum abdominis cadant, hic tuto injecimus, eo, quod Ileum læſum crederemus.

Vidimus his ſcopis conferre alimenta facilis digeſtionis, & cum conſuetudine plebejorum convenientia. Jus carnium præprimis indicatum, omnium maxime vulnere diffluebat; uti &, quæ ſiti ſedandæ neceſſaria, aqua. Hinc Cerealia, ac Farinacea varia, incocta juribus proderant, & aquæ potus ita moderatus, ut parva admodum copia ſumeretur, & ſitis potius emulſis ſedaretur ſpiſſioribus. Uſus demum docuit alimenta ſolidiora, pauca quidem copia ſimul, ſed repetita, omnium maxime ad conſolidationem facere. Præſertim ſi jaceret mulier tota fere die in lecto. Ulcus interea tectum primo fuit Cataplaſmate emolliente; deinde Emplaſtro Diachyli cum gummi, ſuperpoſito Cataplaſmate, poſtea Emplaſtro defenſivo rubro, tandem eo, quod dicitur *Fernelii ad rupturas*. Ter-

tio

tio menſe potuit ſine nocumento aliquantum ſedere, tandem & ſurgere, ambulare; operari, ſine incommodo. Advertimus porro haud ſimul & ſemel ulcus clauſum; ſed ita, ut primo per 1. 2. dies, dein per 4. vel 7. clauſum eſſe videretur, ac poſthac denuo aliquot extillantibus guttulis humeſceret. Contigit ſic, ut mulier hæc intra binos menſes curata dici potuerit, excepto hoc repetente aliquoties ſtillicidio; curata vero integre perhiberi non potuerit niſi menſe inchoante ſexto, quando levis hæc ulceris veluti ſudatiuncula ceſſavit, non reditura. Juvit ad integram conſolidationem vinum marte & cortice peruviano medicatum.

§. XXIII. Symptomata aliena nulla ſe junxerunt morbo, toto curæ tempore, niſi tuſſis, cujus nulla indagari cauſa potuit, morigera tamen

demulcentibus ac paregoricis. In homine *Pfaſſi* pag. 183. notavimus tuſſim moleſtam atque violentam. Et *Albini* miles pag. 181. tuſſi vexabatur, quotiescumque aërem frigidiuſculum ad nudum Inteſtinum admiſiſſet, nec antequam recaluiſſet ſedanda. Obſervando potius hæc diſcimus, quam Phyſiologice explicamus. Neque Inteſtina, Meſenterium, ac variæ abdominis partes duntaxat, hanc obſervationem ſuppeditant, verum & aliæ plures. Ventriculi morbi dantur, quos pertinax tuſſis comitetur; mox his curatis evanida. Et quisnam ſubinde, meatum auditorium ſcalpendo, haud tuſſiat? Acriorem, pertinaciorem, & ad omnia rebelliorem tuſſim obſervavi nunquam, quam in Puerpera olim; attamen, ejecto pudendis corpore oblongo, calloſo, veluti incantamento curatam. In diagno-

gno-

gnoſi, prognoſi, ac cura morborum, obſervationes ejusmodi uſum habent. Bis diarrhœam paſſa eſt, Rheo, & Lyſimachia victam.

§. XXIV. Egreſſa demum noſocomio eſt, pinguis & toroſa; id quod in ægris noſtris toties obſervantes, minus remediorum vi tribuimus, quam vitæ, ab omni cura & ſollicitudine vacuæ, ſomno pleniori, quieti, optimo alimento.

CAPUT V.

VARIA.

§. I *Puellæ, Atreſia laborantis, de qua anno 1761. cap. 2. a pag. 52. ad 60. Hiſtoria completa.* §. II. *Quædam de utero gravido.* §. III. *De Calorem generantibus cauſis aliis præter attritum, imo abſente attritu.* §. IV. *De Obſervationibus Clinicis Noſocomii.* §. V. *De* Febre Hæmor-

morrhoidali, *deque Obſervationibus Noſocomii circa* Hæmorrhoidas. §. VI. *Ad Quæſtionem de Bezoardicis remediis, toties a graviſſimis Practicis exploſam, jamque nihilominus renovatam, Reſponſio.* §. VII. *Nonnulla de Miſtura* Viennenſibus *dicta* Hoffmanniana. §. VIII. *Quædam, quæ ad* C. II. §. V. *omiſſa fuere.* §. IX. *In quosdam Criticos.*

§. I. QUæ *Atreſia* laboraverat puellæ Hiſtoria anno ſuperiore data eſt, ſed incompleta, felici exitu terminata fuit. Tumores in abdomine varii, copioſaque in Vagina calloſitas, methodo interna, externaque ibidem enarrata, atque ad Octobris circiter exitum continuata, ſenſim fuſa ſunt, menſesque rite fluere interea ceperunt: ita ut perfecte ſana die 5. Nov. 1761. domum perrexerit, & hoc menſe Septembri proxime elapſo ob ventriculi vitium me conveniens, teſtata ſit menſes ſibi copia ac tempore debitos adeſſe, nul-

los-

losque aut in ventre tumores, aut nullam ad pudenda ſupereſſe calloſitatem. Novo ſane argumento Corticis peruviani præſtantiæ; licet enim alia remedia præter hunc dederimus, prout ſuperiore tomo deſcripſi, tamen juſto cuique rerum æſtimatori evidenter adparebit Cortici potiſſimum adſcribendam Victoriam eſſe.

§. II. Cum anno ſuperiore de Viſcerum Cavorum dilatatione agerem, eademque nunc incraſſari, nunc extenuari, nunc ejusdem manere craſſitiei in dilatatione, oſtenderem, evitari non poterat quin ſermo incideret in uterum, veluti cavorum viſcerum fere principem, propriaque obſervatione typis necdum edita, quod de eo demonſtratum eſſet, confirmantem. Addam propterea, quam præſens annus academicus ſuppeditarit, novam confirmationem.

In

In tertium menſem gravida vapulat a marito, pedibusque ad hypogaſtrium conculcatur. Venter poſthac ratione graviditatis crevit quidem, ſed admodum inæqualiter: ita ut dextro hypogaſtrio ille ſenſim tumidior, ac tandem ſub menſes ultimos admodum turgens obſervaretur, ſuſpicioque Gemellorum, quorum in medio alter, alter ſiniſtrorſum, locatus eſſet, animis innaſceretur Obſtetricantium. Denique 31. Jan. hujus, quem vivimus, anni, partus ingruere dolores. Recte tum uterum ſitum, tum fœtum, arbitrata obſtetrix, prægnans ſerio cooperaretur, adhortata eſt. Cum autem minime promoveretur partus, alia obſtetrix, & tertia, & quarta, atque ordine hoc & octava vocatæ, ſocordem eſſe, quod cum natura fœtuque haud cooperaretur, parturientem clamarunt.

runt. Unde tandem inhumanus maritus, duplex, ut patebit, homicida, verberibus illam, quo cooperaretur, adegit. Illuceſcente inanium partus dolorum ſeptimo, eidemque fatali die, optimæ ſpei Studioſus, inque arte obſtetricia magnæ dexteritatis D. *Hopf*, invenit in ore uteri humerum infantis, & ſecus illum funiculi partem, portionemque placentæ. Cum educturus infantem, hæc omnia loco movere deberet, ac ferme removiſſet, ſubita ingensque hæmorrhagia feminam ſuſtulit.

Adductum mox ad me uterum examinavi. Facie anteriore ſectus ille, infantem eximendi gratia, diſtentus manſit, ubique fere pollicis habens craſſitiem. In perſciſſa transverſim hac craſſa ſubſtantia vaſa inventa numeroſa ſunt, anguſtiora, ampliora, & quæ calamum ſcriptorium

fa-

facile caperent, nonnulla, omnia autem fere vacua. Neceſſe porro fuit ut hæc ipſa vacuitas, & tempeſtatis frigus ingens, horum vaſorum lumen, uterique craſſitudinem, multum imminuerint. Quo loco placenta fuerat, cernere erat veſtigia multa lacunarum. Idque notabile præprimis, quod uterus in ambitu placentæ fibras muſculares referret bene multas; cujusmodi fibræ *Ruiſchio* ideam muſculi fætum pellentis, placentamve, generare quondam potuere. Portionem craſſi hujus uteri, demonſtrationis ergo, ſervo in liquore.

Quod vero partum adeo difficilem reddiderat, ac crudele mariti facinus arguebat, erat uteri ſubſtantia, dextera ſui parte abeuns in Steatoma figuræ fere rotundæ, pendensque pondere medico Libras tredecim & quatuor uncias. Ovarium utrumque

natu-

naturaliter ſeſe, una cum tubis, habebat. Præ enormi igitur hoc Steatomate neceſſe eſt uterus & rigidus, & pro parte repletus fuerit, adeoque dolores partus in fœtum directe agere non valuerint; imo potius ipſum Steatoma, urgentibus hisce doloribus, corpus infantis compreſſerit, neve rite exiret, impediverit.

§. III. Obſervationes Thermometricas noſtras, circa varium gradum Caloris, in varia ſanorum ægrorumque corporum conditione, ac ſtatu, nec non circa ipſarum calorem gignentium cauſarum diverſitatem, multis hujus anni academici experimentis ita reperiimus confirmatas, ut data dudum de iis ſententia undique ſarta tectaque videatur. Inter multas obſervationes, cum prioribus noſtris easdem, referenda hiſtoria videtur, quæ hac æſtate, in Acu-

tis morbis publice tractandis, obſervata eſt.

Femina 37. annorum Febre continua putrida laborans, (quæ nobis obſervata immortalis Coï de fallacia judiciorum in diebus non bonis, cum materia haud rite cocta, veridica omnino eſſe, uſque in quartam hebdomadam, demonſtravit,) die morbi 4. 5. & 6. perpetuo conquerebatur de interno calore urente, caloremque 6. 8. 10. 12. gradibus naturali intenſiorem in Thermometro notabat; interea dum ego, dum nonnulli Medici adſtantes, dum tota Studioſorum cohors, vix unquam in pulſu motum febrilem notabilem palpabilemve, imo potius pulſum bonum, plenum, æquabilem, deprehenderimus; dein die 7. 8. 9. 10. & Thermometrum, & ſenſus ægræ, & attactus noſter, & febrilis admo-

dum

dum pulſus, calorem magnum una demonſtrarunt. Ut merito putem nihil certius, demonſtratiusque eſſe hac propoſitione: Caloris cauſam indubitato eſſe mutuum vaſorum humorumque inter ſeſe, nec non ipſarum humorum noſtrorum particularum attritum; at vero neceſſario caloris cauſas longe alias, quam hunc attritum, in rerum natura exiſtere; quandoquidem calor tum ad ſenſum, tum ad thermometron, isque & intenſus admodum & diuturnus, toties in homine reperiatur, penitus abſente, omnium votis, attritu. Miror ab iis, qui hujus veritatis teſtes oculati aut fuerunt, aut eſſe potuerunt, haud ita pridem in publica Theſi indirecte eandem oppugnatam eſſe.

Conſtitit quoque, experimentis infinities repetitis, medium horæ quadrantem ſufficere, ad hominis exploran-

randum cum thermometro calorem, additis ad notatum tunc gradum gradibus binis. Solet quippe 1mo calor verus, isque haud ultra augendus, quadrantis horæ ſpatio notari, 2do a ſemiquadrante ad quadrantem binis tantummodo gradibus augeri. Unde liquet ſemiquadrantis ſpatio haberi determinatum caloris gradum, additis duobus. Vix enim ex quinquaginta vicibus ſemel continget, ut hæc regula fallat; &, ſi rariore caſu, ſaltem haud ultra dimidium, integrumve gradum, fallit. Sed hæc ea conditione dicta ſunto, ut thermometrum & bonum ſit, & bene ab initio veſtibus ac ſtragulis tectum, dum ſub axilla ponitur.

§. IV. Obſervationes Clinicæ de Acut. morborum cruditate, de coctione perfecta & imperfecta, de eadem inchoata & completa, de ſtatu morborum,

de

de diebus indicatoriis & criticis, de Metaſtaſi varia, de morbis novis ex præcedente acuto natis, de urina, de pulſu, de reſpiratione, de varia Hypochondriorum in Acutis conditione, de ſignis ex habitu corporis petendis, eque variis functionum læſionibus; hæ, inquam, obſervationes nos demum omnes convicerunt veraciorem in tota Bibliotheca, Scholave medidica, Autorem *Hippocrate* non dari. Quod cum ita ſe habeat, merebitur ſane hæc materies, ut DEO vitam largiente viresque, Tomus hujus operis octavus integrum *Hippocratem*, ad lectos ægrorum demonſtratum, & confirmatum, compendio exhibeat; quo demum omnes ad *Hippocratem*, Viroſque Hippocraticos, & admirandos, & ſequendos, incitemur.

§. V. Doleo ex male intellecta doctrina mea Theſes quodammodo

erroneas ſæpius a Medicinæ Candidatis proferri publice. Amans illos, perpetuoque amaturus, & jam ſæpius hoc ipſo Tomo ſeptimo veram meam ſententiam paucis elucidavi, & circa quasdam nondum recenſitas Theſes ſequentibus elucidabo.

Propoſitum iterata Theſi fuit, *Dari Febrim Hæmorrhoidalem*: poſtremaque vice defendenda ſimul propoſita fuit Hæmorrhoidalis fluxus crebritas, Vienneñſibus, quam cæteris omnibus, notabilior.

Quid illi nomine *Febris Hæmorrhoidalis* intelligant, id plane ignorare me fateor; ignorabunt forte quoque Theſium autores. Oportet enim hoc nomine intelligant Febrim, vel quæ ab Hæmorrhoidum affectione, obſtructione, inflammatione, ſuam ducat originem, vel quæ Hæmorrhoidum fluxum pro criſi habeat. Porro neutro

tro modo hanc febrim licebit hæmorrhoidalem vocare.

Non priore modo; nam in Libro unde hoc nomen mutuati ſunt, ſigna nulla enarrantur prægreſſæ alicujus Affectionis hæmorrhoidalis: e contrario verbis notatur diſertis poſt febrim jam natam, nec raro alterum, tertiumve diem jam numerantem, tumentes demum adparuiſſe Hæmorrhoidas.

Neque etiam poſteriore modo. Narrat enim morbi hiſtoria admodum frequentem hanc febrim fuiſſe, attamen vix eſſe inventos paucos, quibus aut a natura, aut ab arte, promotus hic fluxus fuerit: multos vero niſus duntaxat hæmorrhoidales, citra fluxum earundem, perpeſſos eſſe; irritoque hoc nixu, citra alias ſubſtitutas, ſive a natura, ſive ab arte, evacuationes, cito, integreque convaluiſſe.

Demus autem, quod dari non poteſt, a pauco eorum numero, qui in frequenti admodum febre hac fluxum hæmorrhoidalem a natura, arteve, paſſi ſint, totam febris naturam deſumi oportere, ideone *Febris Hæmorrhoidalis* appellanda eſt? Eodem ſane jure inflammatoriam aut acutam quamcumque febrim, vocares Alvinam, vel Meſentericam, quæ alvo judicetur; Renalem, quæ per urinas; quæ emeſi, Vomitoriam; quæ ſputis, Sputatoriam; quæ catameniis, Menſtrualem; quæ poſt aurem tumoribus, Paroticam; & ſic porro. Eſt igitur loquendi modus, qui e ſcholis medicis petitus non eſt: quemque Autores harum Theſium ad lectos ægrorum, me demonſtrante, non didicerunt.

Qualisnam ergo eſt, de qua hæ Theſes, febris? Febris eſt talis indolis, ut ſimilem ſui in tota Hiſtoria me-

medica non habeat: quippe quæ in ſumma, imo in increſcente Cruditate, bonis jam gauderet perturbationibus criticis; quæ irritis, nec per alias excretiones ſuppletis, ad evacuandum niſibus, brevi tutoque judicata eſſet: cum e contrario perpetua atque æterna Naturæ Lex ſit, ut Criticæ perturbationes, ſi profuturæ ſint, coċta materie, bonoque die compareant; utque morbi minime judicentur ab irrito ad evacuandum conamine, niſi eidem alia evacuatio conveniens, atque ſufficiens ſuccedat; aut niſi, defectu etiam hujus, vagi materiæ morboſæ errores homines diu torſerint, &, multis occiſis, demum quosdam poſt diuturnas ærumnas in vita ſervent. Quemadmodum in illa Epidemia apud *Hipp.* Epid. Lib. I. pag. 941. 945. *Foës.* in qua nullæ omnino criſes obſervabantur, aut nul-

læ ſaltem, quæ id, quod inceperant, perficerent.

Objiciet mihi forte quisquam benigna Reſolutione eos fuiſſe curatos, quibus irrito naturæ conamine, nec aliunde ſuppleto, cita contigerit perfectaque ſalus; adeoque famoſam hanc febrim, veluti ſui ſimilem in Medicina non habentem, a me deſcribi non oportere.

Verum qui ſic cenſeret, is leges & conditiones benignæ Reſolutionis, ad gravem, ad periculoſam, ad inflammatoriam hanc febrim, contra omnem Medicinæ legem, experientiamque, adplicaret. Secundo non adverteret idem, hac ſua prolata ſententia, illico rationem concidere totam, ob quam vocetur febris hæc Hæmorrhoidalis.

Atque hæc de nomine hujus Febris ſufficiant. Supereſt additamentum

tum videre ad Theſin de febre hæmorrhoidali, ultimo defenſam, adjectum: „ Et Hæmorrhoides Viennenſibus, quam aliis Nationibus, „ magis familiares ſunt: ut merito „ de his ſuſpicentur ſæpe Medici.

Paucis Lectorem hic volo. Nonus jam annus eſt, quod & in ipſis ægrotantibus, & in ſcriptis Tyronum in gratiam typo editis, & in Cathedra, genuinam *Hippocratis*, id eſt Naturæ, tradiderim de Hæmorrhoidibus doctrinam; qua conſtitit vere Criticas dari Hæmorrhoidas, tum in Chronicis, tum nonnunquam Acutis in morbis, hasque a Medicis attente obſervandas eſſe, juvandas, ac promovendas: dari præterea Hæmorrhoidas ſymptomaticas: dari etiam noxias plane, & pernicioſas: tandem autoritate & experientia eos damnandos eſſe cum Medicos, tum Plebejos, qui omnium fere

fere morborum curam ab Hæmorrhoidibus, vi promotis, expectarent. Hanc meam ſententiam Theſibus de hac re publice editis cognitam, Clari Viri, quorum alii calidis in Regionibus, alii in frigidis, Medicinam faciunt, literis ad me datis confirmarunt.

Quod autem maxime Medicinæ Studioſos de Hæmorrhoidum apud *Vienneuſes*, univerſosque *Auſtriacos*, natura convincere debuit, numerus eſt bis mille & ultra hominum, quorum exactiſſima Hiſtoria adhuc proſtat, qui, ipſis circumſtantibus, examinabantur, & quos inter vix quatuor extitere, in quibus ipſa Natura hæmorrhoidum fluxum indicaret. Igiturne, poſt tantam experientiam, ipſis adſtantibus captam, *Viennenſibus, Auſtriacisque*, Hæmorrhoides præ aliis familiariores? Hæmorrhoides ſaltem

tem illæ, quæ ſe aperiundas clament? Minime; niſi velint eas frequentes hic eſſe, atque pro criſi notandas, quas, natura non indicante, Medici & Chirurgi hominibus ſponte crearunt: verum tunc nullatenus intellexere me in *Tractatu de Hæmorrhoidibus* docentem, atque omnium ſæculorum autoritate demonſtrantem, qua demum ratione Medici has conſiderare, & circa easdem gerere ſe debeant. Doleo profecto has Theſes ipſis inconſideranter elapſas eſſe, id præprimis veritus, ne qui alibi gentium easdem legant, vel animum in ſtudendo ſocordem, vel in proferendo aut obſtinatum, aut malevolum fuiſſe, ſuſpicentur.

§. VI. Eodem prope modo res habet erga *Febres malignas* dictas, quibus Petechiæ, Miliares, aliave exanthemata, ſe jungere ſolent. Propriis

priis ad lectos ægrorum experimentis, numeroſa Tyronum ſemper cingente Corona, petitis ac repetitis; Libro meo de *Febrium Diviſionibus*, (in quo præcipuorum cujusque Nationis, præſertim Germanæ, Medicorum, ſuffragiis luculentiſſimis, ſuffultus fui;) nec non *Tomis Rat. Med. 3. 4. & 5.* demonſtratis, Medicinæ Studioſi convicti fuerint oportet de veritate Aſſerti, ſtatuentis malignitatem morborum ſæpe a Methodo medendi unice gigni; petechiales autem & miliares effloreſcentias perquam raro naturæ curantis eſſe opus: præcipue dum hæc invictis experimentis confirmata viderunt in ſpatioſiſſimo Noſocomio Hiſpanico, ab eruditiſſimo, ſagaciſſimoque ibidem Medico, Diſcipulo quondam meo laudatiſſimo, *G. Hazenorbl*, edito tractatu anno 1761. An igitur mirari me non oportuit,

quod

quod e ſchola Viennenſi Pathologica prodierint, qui publice edidere hanc Theſin: „ Sed etiam absque cali-
„ do regimine erumpunt exanthema-
„ ta, non igitur aut febris miliaris,
„ aut alia, a calido ſemper oritur
„ regimine, aut bezoardico medica-
„ mento. *Praxis*. Et dubitari po-
„ teſt an unquam a bezoardico me-
„ dicamento exanthema enaſci vi-
„ ſum? Profecto cum ejusmodi opinione in ægrorum perniciem nonnulli abuti poſſent, cogor paucis eandem examinare.

Vera in eo dixere a calido regimine, aut bezoardicis, *haud ſemper* exanthemata naſci; neque unquam id aſſerueram, ſed *ſæpe*: & ſi non exanthemata, ſaltem alia frequentia mala. Potuerant, debuerantque meam circa hæc mentem clare percepiſſe, in *Vindiciis* meis contra Apo-

lo-

logiam *Ill. Halleri* ; quas *Vindicias*, ut verbo hic moneam, Vir quiſpiam, æque in Theoreticis, quam in Practicis, præcellentiſſimus, confirmaturus eſt, numeroſo plane experimento & vivis in brutis, & potiſſimum in vivis hominibus, multis coram teſtibus, magnisque ſuis ſumtibus, capto. Hinc hisce non immoror ; quæ vero ad Bezoardica, & ad regimen calidum ſpectant, hæc paucis tangam.

Varii generis Bezoardica ſunt. 1mo Bezoardicum *Animale*, confectum ex Hepate & Corde Viperarum, ſiccatis in ſole, inque pulverem redactis. *Lemmery* pharm. univ. pag. 130. Ratione ſalis alcalini & obeſſe in febribus putridis poteſt, augendo, quæ ad putredinem adeſt, diſpoſitionem; & nocere poteſt movendo ſudorem eo morbi in ſtadio, in quo aut nihil movere licet, aut ſaltem non ſudores.

2do

2do Bezoardicum animale aliud eſt *Lapis Bezoar*, præſertim Orientalis. Pluries hunc ad experimentum in Noſocomio revocavi, ſiquidem AUGUSTISSIMA, pro munificentia ſua, promovendarumque ſcientiarum amore, copiam hujus lapidis mihi fecerit. Præter alia experimenta quondam publice capta, hæc 13. & 14. Julii hujus anni cepimus. Lapis nucis moſchatæ minoris magnitudine, per horam in unc. iv. aquæ frigidæ immiſſa, dabat aquam grate amaram. Relicta per 10. horas amarorem eidem aquæ copiæ conciliavit nauſeoſum, & omnibus nobis, quotquot guſtaverimus, abominabilem. Unde merito concluſiſſe videmur infuſionem ita dictam Lapidis Bezoar, cum aqua aliqua aromatica, aut cum vino, uti plurimum fit, remedium movens eſſe, ſtimulansque ad ſudores.

 Re-

Referri huc & Bezoar Occidentalis, Pedra del Porco, Factitius Lapis de *Goa*, &c. &c. ſolent.

3^{tio} Bezoardicum *minerale* vocant Antimonium fixatum cum ſpiritu nitri; id quod parum calcinatum, corroſivum; quod multum calcinatum, iners; quod juſto modo calcinatum, prodeſſe in morbis poteſt. Bezoardica varia mineralia ab aliis metallis parantur.

4to Remedia elapſo ſæculo, prioreque hujus, quod agimus, ſæculi parte, titulo Bezoardicorum famoſa varii generis erant, quemadmodum apud *Michaëlem*, *Ludovicum*, *Schröderum*, *Herculem a Saxonia*, *Techmeyerum*, *Barbette*, *Etmullerum*, innumeroſque alios Scriptores medicos, præſertim *Germanos*, legimus. Sic erat v. g. Miſtura contracta Bezoardica, ſic vocata, binis aſſumenda

do-

doſibus compoſita ex dr. I. Miſt. ſimpl. Ludovici, & dr. ſemis Liq. c.c. ſuccinati. Hæc autem Miſtura ſimplex Ludovici ſic parabatur : ℞ ſpir. tart. rectificatiſſimi p. III. ſpir. urinoſi volatilis, & ſpir. vitrioli novies ſublimati, ā p. I. Totum hoc, ceſſante effervescentia, miſceatur cum ſpiritus Theriacalis V. partibus, & per retortam deſtilletur. Si nunc huic ſimplici dictæ miſturæ Camphora, Opium, & Santalum, addebantur, vocabatur Tinctura Bezoardica. Alia quoque Miſtura Bezoardica celebris erat hæc : ℞ Aq. Rutæ, Scorzoneræ, ā unc. ij. Miſt. ſimpl. Ludovici dr. I. Spir. fulig. rect. gr. XXX. Syr. Scordii dr. IV. m. pro binis doſibus. Ubi vero poſt hæc data ad ſudores delirium imminebat, dabant ſequens : ℞ Aq. Cord. Herc. a Saxonia unc. I. Aq. cinamomi dr. IV.

Aq. Theriac. camph. dr. ij. c.c. eſſentificati, vel, loco ejus, Sal. Vol. c.c. Scrup. 1. Salis vol. ſucc. Grana X. Syr. Flor. Tunicæ dr. IV. Ad ſudorem vero una doſi tunc eliciendum dabant Tinc. Bezoard. Ludovici dr. 1. cum Scrup. 1. ſpir. c. c. Ad normam porro hanc innumeras invenire eſt formulas apud Autores ſupra laudatos, aliosque.

Porro quod omnia hæc Bezoardica in morborum principio data, repetitaque, calorem jam nimium augerent, non movenda moverent, turbarentque coctiones, flos Hippocraticorum virorum, *Sydenham*, *Baglivus*, *Boerhaave*, *De Gorter*, *Ill. Præſes*, ipſeque etiam Clariſſ. *Fridericus Hoffmannus*, unanimiter ſeſe horum uſui oppoſuerant; veluti malignitatem ita dictam in morbis, ac varii generis efflorescentias, petechias maxime

ac

ac miliares producentium, foventiumque: quemadmodum videri compendio poteſt *Tract. de Febr. divis.*

Quod *Hoffmannum* hic cum cæteris laudem, perverſe concepta de egregio hoc Viro opinio me cogit: ubique enim condemnat Regimen calidum, & Alexipharmacorum, Bezoardicorumque uſum; compendio autem Capite *de Febre purpurata* §. II.
„ Quam graviter, inquit, dein calida
„ & alexipharmaca medicamenta no-
„ ceant, docuit ſane uberius expe-
„ rientia, qua conſtat *eadem, cum*
„ *æſtuoſo Regimine*, in cauſa eſſe, quod
„ ingruente primum novo hoc mor-
„ bo (miliari) omnes fere perierint,
„ quum jam ſub temperata methodo
„ plurimi evadant. Quin liberalior
„ tantum infuſorum, & decoctorum
„ calidorum potus, ſudorem nimium
„ movendo, & ſerum plus juſto ex-

„ hauriendo, officit. „ Equidem ſuaſit nonnunquam *Bezoardica*: ſed qualia? Scilicet *ſua*; ex c.c. non uſto, Lap. Cancr. Antim. diaph. & Cinnabari. Non ſunt hæc communi notione *Bezoardica*.

Et in *Cap. de Febr. epid. exanth. ſive petechizante*: „ Ex medicamen-
„ tis, inquit, Alexipharmaca, ſalia
„ volatilia, Bezoardica calida & ſpi-
„ rituoſa, licet ceu efficaciſſima vul-
„ go commendentur, plus damni,
„ quam emolumenti, attulerunt, præ-
„ ſertim liberalius, & cum calido re-
„ gimine exhibita. Diſſolutionem
„ enim ſanguinis elementorum pro-
„ moverunt, & ob id majorem pe-
„ techiarum fecerunt copiam; vel
„ Cephalalgias etiam, anxietates, in-
„ flammationes, vel etiam ſudores
„ copioſos, ſuſcitarunt. Quin no-
„ vimus his ad præſervationem cum

„ re-

„ regimine aſſumtis, MOX IPSO „ CONTAGIO CORPUS fuiſſe affe- „ ctum.

Et ut innumeros ſimiles locos prætercam, inſtar omnium ille eſt, quem habet *Cap. de Febr. ard.* „ Notandus vulgaris, admodum tamen „ pernicioſus ERROR PRACTICUS, „ quo primis ſtatim diebus, liberali „ manu, eſſentias Bezoardicas, & „ Alexipharmacas porrigere ſueſcunt „ MORBORUM ARTIFICES, AD „ MALIGNITATEM, UTI STOLI- „ DI PUTANT, A CORDE PELLEN- „ DAM. Hæc enim, ſi ſanguis re- „ dundat, æſtum inflammatorium ma- „ gis augent, & febrem graviorem, „ & diuturniorem, reddunt; quin „ ſi alvus ſimul diutius clauſa, SAN- „ GUINEM NIMIUM RESOLVEN- „ DO, EXANTHEMA PARIUNT.

Ut & *Cap. de Purpura Chronica:*
„ Multo vero minus . . . eſſentias
„ & tincturas Bezoardicas, hic mor-
„ bus ferre poteſt, ſed potius ex il-
„ lorum uſu ſemper augetur, magis-
„ que accenditur. Vidimus certe
„ mitioris alias genii purpuram Chro-
„ nicam, febris & vehementiæ ſym-
„ ptomatum prorſus expertem, . .
„ horum, & regiminis uſu IN MA-
„ LIGNAM FUISSE CONVERSAM.
„ . . . . . . Et in genere id quo-
„ que pro comperto eſt Purpu-
„ ram, quo citius, & impetuoſius,
„ per medicamenta, & calidum re-
„ gimen expellitur, EO FACILIUS
„ & LEVISSIMA DE CAUSA EVA-
„ NESCERE, & INTERIORA RE-
„ PETERE.

Magnorum igitur horum Virorum exempla ſemper in praxi ſequutus, ea nunc in nonum annum Medicinæ Stu-

dio-

dioſis ita demonſtro, ut de veritate moniti clarorum horum Virorum nullum dubium ſupereſſe poſſit. Et nihilominus, quis credere poſſit! ejusmodi reperiuntur, qui ſchola mea vix egreſſi, publice ſuſtineant dubitari poſſe num a Bezoardico medicamento natum unquam exanthema ſit? Erubeſco dum Viennæ ejusmodi proponi video, & me ideo circa hæc explico, ut dum boni practici alibi hæc legent, noſcant ſaltem ex me non hauſta, ex mea ſchola petita non eſſe.

§. VII. Ejusdem propemodum farinæ eſt, quod in alia Theſi inaugurali circa Miſturam ita dictam *Hoffmannianam* eſt prolatum: „ Miſtura Hoffmanniana haud recte *criminatur* in febribus, non tantopere „ ſtimulat, ac dragma nitri in Libra „ una vehiculi. „ Nihil hic, niſi vitioſum, profertur. Etenim 1mo

non determinatur copia Miſturæ, quam Celeberr. *Hoffmannuum* ipſum, varia copia, varia ingredientium proportione, dediſſe, ex lectione omnium ejusdem operum conſtat. Oportuiſſet profecto prius exacte determinare vehiculi, contentique in eodem doſin, antequam minus ſtimulans, quam dr. 1. nitri in Libr. 1. vehiculi, ſtatueretur. 2do Autores ejusmodi Theſium in Noſocomio non dicerunt Nitrum ſemper hac proportione ad vehiculum dari oportere ægris. Vix quatuor Libræ dragmam nitri capiunt, quando a ſtimulo vel minimum metuimus, præſertim dum ægri copioſe bibunt. Sed 3 ſi miſtura hæc, ante natum *Hoffmannum* jam obſoleta, *Hoffmanniana* debeat vocari, per me licet, nam & ſic cum cæteris ipſe ſoleo; modo *Hoffmanni* prudentia, & circumſpectione, adhi-

hibeamus eandem. Optimus enim ille Vir curam tradens *Febrium continuarum putridarum*, curam *Febris ardentis*, curam *Inflammatoriorum quorumcumque morborum*, vix hujus miſturæ, eive ſimilis, meminit; longe alia, eaque ſæpe adpoſita ſatis, præſcribens: interea dum quamplurimi Medici, contra mentem, conſuetudinemque *Hoffmanni*, Acutos ſuos ægros ab ipſo morborum principio, perque totum eorumdem decurſum, hac miſtura infarciunt totos. Tandem 4to quandoquidem Abſorbentia acidis ſaturata, adeoque etiam Miſt. *Hoffmanniana*, auxilii aliquando præſtantis ſint in morbis, quos diureſi curari Natura docuerit, ut nonnullæ ſunt Dyſuriæ, & quidam cum valido pruritu cutanei morbi, quales eorundem Vires in ægris Noſocomii demonſtravi; facile per ſe quisque percipit remedium hoc diureti-

reticum iis in morbis & damnoſum eſſe poſſe, & damnoſum ſæpe eſſe, in quibus tota Schola Hippocratica cane pejus & angue vetat, quidquid, Natura non indicante, imo repugnante, crudos, ob idque ad motum bonum ac ſalutarem ineptos, movere poſſit humores: in eo occupata unice, ut coctionem promoveat, viasque excretorias omnes expediat ſic, ut paratas easdem, aptasque omnes, inveniat poſt coctionem Natura, perque harum unam, pluresve, morboſam eliminet materiem.

§. VIII. Ad male intellectam meam de lata pulmonum cohæſione cum pleura ſententiam, utrum ſcilicet morbifera dicenda illa eſſet, an non; *Cap. II. §. V.* reſpondi: neglecta tamen neceſſaria animadverſione in citationem plurimorum Autorum, qui apud Ill. *Hallerum Elem. Phyſiol. Tom. III.*

pag.

pag. 122. vel Lobi, vel Alterutrius, vel Pulmonis utriusque omnino concreti, in genere; & *pag.* 133. veluti *integræ cum integerrima reſpiratione cohæſionis*, teſtes fuiſſe perhibentur.

Itaque regero 1mo Cunctorum, qui hic laudantur, Autorum numerum valde exiguum eſſe, præ numero illorum, qui hanc adhæſionem ſive aliquam, ſive integram, morboſam notaverint.

2do Haud vero omnes illos Scriptores id teſtari, quod teſtati eſſe Ill. Viro *Hallero* videantur.

Primo enim Juvenis apud *Ill. B. van Zwieten, Comm. Tom. I. pag.* 510. non habuit adhæſionem dimidii pulmonis, ut *Hallerus* ſcribit, ſed dextri pulmonis tantummodo *medii lobi.* Addere neceſſario hic debeo, Ill. Præſide notante, juvenem, ante fatalem Apoplexiam, Hæmoptoïcum fuiſſe.

Se-

Secundo, quæ ex *Actis Haarlemenſibus* notatur cohæſio, *ſiniſtri* quidem totius pulmonis fuit, ſed non geſta inculpate. Additur enim reſpirationem fuiſſe a novem & ultra menſium ſpatio *valde impeditam*.

Tertio inter illos, qui integram cohæſionem cum integerrima reſpiratione obſervaverunt, recenſeor & ego, *Rat. Med. Tom. II. Cap. 8.* minus æque tamen. Sic namque ſcripſi ibidem pag. 136. „ Nec vitioſe reſpiravit quatuor primis diebus, uti neque poſt peripneumoniam curatam, niſi ſub mortem. „ Reſpiratio tantum fuit naturali brevior, pulſusque naturali paulo celerior ac debilior, vix tamen inæqualis. „ Præterea operam navaturus omnem, qua juxta Leges phyſiologicas vitæ modum explicarem hominis, qui totum thoracem, pleuram,

ram, diaphragma, pulmonem, pericardium, cor, vaſa majora, mediaſtinum, in unum ſolidum ſic concretum habuerat, ut harum partium nulla potuiſſet ſeorſim moveri; amplectabar, ut longe commodiorem, illorum ſententiam, qui pulmones perpetuo ſtatuunt contiguos pleuræ; & nihilominus rem hanc totam, ut mihi inexplicabilem, cogebar dimittere. Unde profecto qui hac mea hiſtoria uti vult, ad probandam integerrimam cum univerſo accreto pulmone reſpirationem, tum plus dicit, imo utcumque contrarium potius, quam ego; tum ſi quid illud prius probaret, conſequeretur quoque neceſſario id, quod omnia mox enumerata viſcera parteſque, in unum ſolidum perfecte concretæ, integerrimam & circulationem, & reſpirationem, non læderent. Quia igitur

quod

quod nimis probat, probat nihil, mentio non fuiſſet hujus caſus facienda.

Quarto *Boyleus* inter eosdem numeratur. Verum nec ille *integrum* Pulmonem adhærentem vidit, nec cum illo integre adhærente *integerrimam* notavit *reſpirationem*. Ait quippe ſe vidiſſe Pulmonem *multis in locis* adnatum, qualisnam vero reſpiratio fuerit, ne meminit quidem.

Quinto idem teſtari narrantur *Acta Edimburgenſia*, *Act. Tom. II.* Acta quidem hæc nonnullos incompletos coalitus notant, ſed egregii Viri *Waugh*, & *Lowis*, reſpirationis notabiliter in vita læſæ meminerunt; & ad adhæſionem completam, cujus *Hallerus* mentionem facit, doctiſſ. *Andrew St. Clair*, reſpirationem, quamvis æſtate mortem præcedente emendatam notet, eandem ſaltem antea

ad-

admodum difficilem, atque cum tuſſi pertinaci, nocturnisque ſociatam deſcribit ſudoribus: præterquam quod, ſi quid probaret hæc hiſtoria, una probaret, quod abſonum, pulmones, ut pleuræ undique adnatos, ſic eosdem TOTOS tuberculis caſeoſis, vomicisque purulentis PLENOS, reſpirationem integerrimam non lædere. Typographo metam urgente, deficit tempus reliquos laudatos in *Elem. Phyſ.* Autores conſulendi.

3^{tio} Demum aſſero multorum in Anatome minus verſatorum Sectionibus diffidere, prudentiæ ſæpe eſſe; cum in caſuum Collectoribus haud deſint, qui inter cohæſionem fibroſam, & aliam ſive mucoſam, ſive inflammatoriam, ſive ſeroſam nuncupandam, de qua toties Tomis prioribus egi, quæque brevi ante mor-

tem ſit, haud ſufficienter interſtinxiſſe videantur. Quos porro ſi expunxerimus, numerus tandem illorum, qui notabilem integrumve pulmonum ad vicina coalitum, cum illibata reſpiratione, obſervaverint, exiguus omnino adparebit.

§. IX. Refutatio a me expectabitur forſitan iniquarum Quorundam animadverſionum, publicis Novellis inſertarum, in *Tomum VI. Rat. Med.* & in meas contra Ill. *Hallerum* editas *Difficultates* ac *Vindicias*. Verum cum ab una parte harum animadverſionum Autores ſeipſos refutarint, ineptiſſimos ſe demonſtrando, qui de rebus Medicis tolerabile quid proferant; cum ab altera parte, quemadmodum paulo ante monui, eximium opus, meris, iisdemque numeroſis experimentis, Halleriana refutaturum,

rum, ad Typum paretur, aliusque Vir in Italia Celeberrimus ſimile contra *Hallerum* opus paret; æquitas a me hac vice poſcit, ut hos Scriptores publice non proſtituam, ſed ipſis potius ſuam ipſorum craſſam & ineruditam Criticem condonem.

ERRATA AUT OMISSA.

Pag.	Lin.		Lege :
11	ult.	rachio -	brachio
13	6.	undecima -	undecimo
16	4.	diutius decumbentibus -	mature cunctis decumbentibus
34	ult.	bonam -	bonum
38	7.	3. unciarum -	3.unciarum ejusdem
49	9.	requiritur -	requiratur
63	4.	præſaga -	præſagæ
66	13.	rationem -	cauſam
70	11.	III- -	III.
71	16.	abceſſum -	abſceſſum
72	ult.	perpetua -	perpetuum
73	6.	perulenta -	purulenta
75	19.	mitralium -	ſemilunarium
79	5.	reciperet. -	reciperet,
87	ult.	abegere -	abigere
92	8.	civitate -	cavitate
105	5.	invitabilis -	inevitábilis
133	12.	*Vencta* -	*Veneta*
146	10.	vaſcoloſum -	vaſculoſum
147	4.	Lyphaticorum -	Lymphaticorum
148	1.	cellulaſitas -	celluloſitas
159	8.	qaum -	quam
161	20.	*Roſen* -	*Spöring*
174	1.	forſitam -	forſitan
176	4.	facientia -	facientes
	8.	multorum -	multarum
190	2.	potuiſſe -	potuiſſet

* * * * * * * * *